

Bulletin advokacie

Povinné platby advokátů na rok 2016 • K univerzální sukcesi jako důvodu přechodu povinnosti k náhradě újmy způsobené pracovním úrazem či nemocí z povolání na pojišťovnu • Vybrané otázky důkazního břemene v řízení o zaplacení směnečného nároku • Advokáti na Jižní Moravě • Předány Randovy medaile za rok 2015 •

Dva roky s novým soukromým právem – zprávu z konference čtete na str. 4-7.

**PRÁVNICKÁ
FIRMA ROKU
2015**
Čtete str. 8-11.

Kleos

Advokátní informační systém

Maximum výhod pro vaši advokátní praxi

Propojené moduly zajistí výkonnou správu vaší agendy

Zjednodušte si administrativu a věnujte se naplno své praxi – kdykoli a kdekoli

Maximální zabezpečení vašich dat

Neomezený datový prostor

Úspora času a nákladů

Mobilita

Individuální nastavení

Intuitivní ovládání

Výhodná nabídka systému Kleos

- 5 000 Kč

- **ZDARMA** konfigurační balíček s nastavením systému na míru zákazníka v hodnotě 5 000 Kč (platí pouze pro uživatele systému ASPI)
- **SLEVA** na multilicence

Vyzkoušejte si zdarma výhody systému Kleos
Kontaktujte nás - kleos@wolterskluwer.cz

 Wolters Kluwer

Zjistěte více na
www.kleos.cz

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává Česká advokátní komora v Praze (IČ 66 000 777) v agentuře **impax**, spol. s r. o. www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR. Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu: ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč, zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma. S reklamací při problémech s distribucí se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce zasílejte na adresu agency@impax.cz, případně volejte na tel. 244 404 555 nebo na 606 404 953. Media kit a další informace naleznete na internetových stránkách www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz a v právních informačních systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 17. 12. 2015 v nákladu 16 500 výtisků.

Obálka: Konference „Nové soukromé právo“ v hotelu Clarion 1. 12. 2015 – foto Boris Stojanov

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Michal Žižlavský: **Houslista a Pepř** 3

Aktuality

Dva roky nového soukromého práva – zpráva z konference
Hana Rýdlová 4
Právnícká firma roku 2015 Hana Rýdlová 8
Česká advokátní komora odsuzuje vraždu tureckého advokáta 12
Galavečer Právnicka roku 2015 12
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 14
Informace o povinných platbách advokátů na rok 2016 16

z právní teorie a praxe

Články

K univerzální sukcesi jako důvodu přechodu povinnosti k náhradě újmy způsobené pracovním úrazem či nemocí z povolání na pojišťovnu Martin Štefko 19
Čas a lhůty podle občanského zákoníku – vliv na pracovní právní vztahy Ladislav Jouza 23
Vybrané otázky důkazního břemene v řízení o zaplacení směnečného nároku Radim Chalupa 26
Zákonná vyživovací povinnost rodiče ve vztahu k insolvenčnímu řízení Karolína Kutnarová 35

Z judikatury

Zastoupení advokáta před Ústavním soudem 39
Pořádková pokuta za opožděné dodání listin advokátem 42
Retroaktivita – vedení exekuce na majetek manžela 46
K otázce uplatnění námítky započtení, které nebylo předmětem původního návrhu 54
Úplnost výroku rozhodnutí správního orgánu 55
Z judikatury ESLP 58

Z odborné literatury

Jana Bílková: **Bezdůvodné obohacení v novém občanském zákoníku. Komentář** (Jan Hurdík) 61
Dana Ondřejová: **Průvodce uzavíráním smluv po rekonstrukci** (Michal Vítek) 62
Miroslav Hromada: **Pracovní právní spory** (Martin Mikyska) 62
Bulletin slovenskej advokacie přináší... 64

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Četba bez útěchy a půvabu čili prázdný konec rudého člověka (nad Světlanou Alexijevičovou) 65

Z české advokacie

Děni v regionech: Advokáti na Jižní Moravě Irena Schejbalová	66
Z kárné praxe Jan Syka	68
Z jednání představenstva ČAK icha	71
Tenisový turnaj advokátů 2015 Ladislav Jirásek	72

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	73
XII. konference o dějinách advokacie Ivana Cihlářová	74
Pozvánka na Krakonošův pohár 2016	75
Právník salón 2015 na téma „Právo, kvóty, diskriminace“ Ivana Cihlářová	76
Kulatý stůl k problematice elektronické evidence tržeb – nad jedním odpolednem Pražského právníckého podzimu Petra Vráblíková	77

Z právnícké společnosti

Předány Randovy medaile za rok 2015 Hana Kantorová	78
--	----

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	80
Kresba Lubomíra Lichého	81
Víte, že... Stanislav Balík	81
Inhaltsverzeichnis	82
Zusammenfassung/Summary	83
Table of Contents	84

ZIZLAVSKY

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Houslista a Pepř

Znám jednu „internetovou“ advokátní kancelář. To označení jsem si nevymyslel. Ta kancelář ho sama používá. Dokonce s dovětkem „lokální“. „Lokální internetová advokátní kancelář“ zní na první poslech jako hloupost. Copak je internet lokální? Všechno, jen to ne. Ale poslechněte si jeden příběh. Třeba vám to do sebe zapadne.

Vrátím se na chvíli zpět do minulosti a přemístím se do Londýna, kolébky vzniku magického kruhu nejvýznamnějších světových advokátních kanceláří. Kdysi tam tvořily třetinu příjmů velkých právnických firem odměny za transakce s nemovitostmi. Nejvýznamnější kanceláře měly silné realitní týmy. Smlouvy se sjednávaly v historických budovách, jednací síně zdobily masivní stoly a kožená křesla, v knihovnách byly pečlivě vyrovnány stovky nedotčených knih, vázaných v kůži. Termíny jednání se domlouvaly dlouho dopředu. Než jste doputovali z honosné recepce do ještě honosnější jednací síně, prováděly vás řadou prostorných místností urostlé asistentky, sesbírané z nižších příček soutěží Miss World. Jako na zámku, jen bez návrků. Na stěnách visely obrazy v těžkých rámech. Po chodbách pobíhali advokáti, právníci a praktikanti se spisy. Připomínalo to kompars ve vysoko nákladovém hollywoodském filmu. Pokud jste to ještě netušili, nejpozději při prohlídce zámku jste pochopili, kdo vlastně pro vás pracuje a co vás to tudíž bude asi tak stát.

Jednoho dne se ale něco stalo. Přišel někdo, kdo pohřbil tu „starou“ tradiční Anglii a stvořil „nový“ kybernetický svět. Alespoň na trhu právních služeb. Kdo to byl?

Šlo o malou advokátní kancelář v Mansfieldu, která měla jen dva společníky. Jmenovali se Houslista a Pepř (Fidler and Pepper). Ti pánové vymysleli takovou hračičku. Elektronický spis. Poslali jste jim potřebné podklady a pak jste na jejich webu už jen v přímém přenosu sledovali, jak probíhá převod vaší nemovitosti. Bylo to rychlé a ušetřili jste si nejen způsobné pití čaje a hovory o počasí, ale hlavně nemalé peníze. Jejich ceny byly oproti londýnským firmám desetinné. Právnícké korporace utrpěly přímý zásah. Jejich realitní týmy se tenčily, až zmizely úplně. Z malé lokální právnícké firmy vyrostla univerzální internetová. Luční David porazil metropolitní Goliáše. Použil k tomu místo praku internet.

Proč vám to povídám? Končí starý rok. Přemýšlím, co nás čeká. Myslím, že advokátní trh ovlivní právě fenomén kyberprostoru. Čeká nás bezplatné šíření právních informací i poskytování placených právních služeb po internetu. Nová éra kybernetických právních služeb zasáhne jak Českou advokátní komoru, tak jednotlivé advokáty a práv-

nícké firmy. Pro přežití bude jako vždy důležitá evoluční schopnost reagovat na měnící se realitu. V principu je možný dvojitý přístup. Buď bojujete s novou dobou ve stylu odvážného odporu Apačů proti stavbě kolejí pro železného oře, nebo velkoryse přijmete „elektronickou železnici“ jako prvek civilizace a pokroku.

Ne každý Indián přežil osídlování Divokého západu. Ne každý advokát přežije novou dobu kybernetickou. Ale vnímám to pozitivně. Nemyslím, že bude trh právních služeb stagnovat. Jen bude zábavnější a bude pokračovat jeho polarizace. Také si nemyslím, že advokáty pohltí jakási tajemná elektronická černá díra. Prostě jen porostou zavedené a kreativní kanceláře na úkor těch ostatních. Bude se platit za kvalitní službu v oborech, kde nevystačíte s encyklopedickou právní informací, kterou vám vyhledá právní robot. Bude se platit za expertizu, která vyžaduje praktické zkušenosti a strategické uvažování. Bude se platit tam, kde hovory v kožených křeslech u kvalitní kávy nejsou zbytečné. A to je dobře. Pro klienty, advokáty i producenty kávy.

JUDr. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ,
člen představenstva ČAK

Dva roky nového soukromého práva - zpráva z konference

epravo.cz

DNE 1. PROSINCE 2015 USPOŘÁDALA ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA A VYDAVATELSTVÍ EPRAVO.CZ PRO ADVOKÁTY A ŠIRŠÍ PRÁVNICKOU VEŘEJNOST ODBORNOU KONFERENCI NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO, KTEROU SVOU ZÁŠTITOU PODPOŘIL MINISTR SPRAVEDLNOSTI ROBERT PELIKÁN. KONFERENCE SE KONALA V KONGRESOVÉM HOTELU CLARION CONGRESS HOTEL PRAGUE V PRAZE 9 – VYSOČANECH.

Již čtvrtý ročník konference krátce po deváté svým úvodním slovem zahájil a přítomné přivítal bývalý předseda České advokátní komory **JUDr. Vladimír Jirousek**, který se ujal moderování většiny bloků konferenčního dne.

Jako první vystoupil ministr spravedlnosti **JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.**, který si připravil pro publikum téma **Nové civilní právo – perspektivy dalšího vývoje ve světle prvních zkušeností s výkladem a aplikací**. Na úvod svého vystoupení poděkoval organizátorům za možnost vystoupit, neboť konferenci vnímá mj. jako místo pro cennou výměnu názorů. Přítomné publikum seznámil s plány ministerstva, týkajícími se novelizace nových soukromoprávních předpisů. Ministerstvo si podle jeho slov slíbují, že mnoho zkušeností a poznatků získá například z dotazníků zaslanych na nižší stupně soudní soustavy nebo z besed se soudci okresních a krajských soudů, které plánuje v první polovině příštího roku. Krátce také pohovořil o malé novele o. z., která je již ve sněmovně, a jejím významu pro praxi.

Předseda České advokátní komory **JUDr. Martin Vychopeň** ve své přednášce nazvané **Praktické poznatky a zkušenosti advokátů v prvních dvou letech rekodifikovaného soukromého práva** popsal velice zajímavý příklad ze své advokátní praxe, týkající se mj. výkladu pojmu „dobré mravy“ a „krutost“. Konkrétně šlo o případ vystěhování nájemnice, která žila od roku 1932 v bytě, z kterého dostala nyní ve svém pokročilém věku výpověď. Obrátila se se žalobou na soud, který ji v prvním stupni zamítl s odůvodněním, že právo vlastnické je silnější než právo nájmu a přání dožít doma, ve „svém“ bytě, což soudu nepřijde nijak proti dobrým mravům, ani jinak kruté. **JUDr. Martin Vychopeň** přiznal, že nečekal takovou míru krutosti ze strany soudu.

U řečnického pultu předseda ČAK Martin Vychopeň, vlevo od něho bývalý předseda ČAK Vladimír Jirousek, ministr spravedlnosti Robert Pelikán, místopředseda NS Roman Fiala, profesor Karel Eliáš a zástupce Hospodářské komory Ladislav Minčíč.

O vybraných zkušenostech podnikatelů s rekodifikovaným občanským právem měl v plánu pohovořit prezident Hospodářské komory ČR Ing. Vladimír Dlouhý, CSc., kterého však pro pracovní zaneprázdnění v zahraničí zastoupil ředitel legislativy pan **RNDr. Ladislav Minčíč, CSc., MBA**, který se v nadepsaném příspěvku zabýval jak pozitivními, tak negativními ohlasy, které Hospodářská komora ČR z řad podnikatelů dostává. Jako pozitivní označil zejména (i) více svobody pro podnikatele, (ii) on-line zápisy do rejstříku, které jsou rychlejší a levnější, a (iii) výhody smlouvy o výkonu funkce. Shrнул také problematiku aktualizace a nového nastavení základatelských smluv obchodních společností, smluvních vzorů či obchodních podmínek při přechodu do režimu nového občanského zákoníku. Závěrem uvedl, že Hospodářská komora ČR varuje před nekonceptními unáhlednými změnami bez skutečné poptávky praxe, které by jen vedly k další nejistotě a tápání. Hodnocení nové regulace musí přijít s dostatečným časovým odstupem.

Hlavní autor nového občanského zákoníku **prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš** se ve svém příspěvku nazvaném **Ětos občanského zákoníku (pocita soudcům v první linii)** věnoval významu obecných zásad (§ 1 až § 14 o. z.) a jejich propojení s konkrétními instituty soukromého práva. Zaměřil se na význam zásad pro pochopení a aplikaci konkrétních právních pravidel v občanském zákoníku, zejména pak na to, jak zásady občanského práva reflektuje soudní praxe. Na příkladech doložil, jakým způsobem pracují

s těmito zásadami zejména prvostupňové soudy a jak je používají jako hodnotové korektivy. Podle jeho slov je velice žadáným institutem osvojení zletilé osoby. Setkal se například s tím, že 83letá osoba osvojila 53letého muže, nebo kdy matka v minulosti dala svého malého syna kvůli kádrovým problémům k osvojení do rodiny, díky níž mohl vystudovat, a nyní v pokročilém věku by chtěla dát „věci do pořádku“ a svého zletilého syna si osvojit.

První dopolední blok zakončil svým vystoupením nazvaným **Vztah „nového“ hmotného a „starého“ procesního práva** místopředseda Nejvyššího soudu **JUDr. Roman Fiala**. Záměrem jeho příspěvku bylo připomenout potřebnost rekodifikace civilního procesu tak, aby korespondoval s novou úpravou civilního práva hmotného, a zamyslet se nad smyslem procesního práva jako cestě ke spravedlnosti a k společenské předvídatelnosti interpretace a aplikace hmotných norem. Jak uvedl závěrem, budou-li všechny právníkové stavy (soudci, advokáti, notáři...) hledat výklad nových a pozměněných institutů a ustanovení zákonů a dalších předpisů ve spolupráci, pak jednotný a rozumný výklad nalezneme rychleji a snadněji. Vyřešení určitých nesmyslností ustanovení zákona nebo výkladových pochybností je a musí být společným úsilím všech.

Po přestávce na kávu zahájil **druhý blok přednášek** místopředseda ČAK **Mgr. Robert Němec, LL.M.**, se svým příspěvkem nazvaným **Interpretační otázky o. z. v oblasti úvěrového financování**. Jeho prezentace nabídla přehled vybraných otázek, se kterými se bankovní praxe jeho kanceláře musela vypořádat během uplynulých dvou let při poradenství klientům. Nešlo o seznam „nevyřešených problémů“, ale spíše o ilustraci témat, která museli řešit, například (i) kolize zástavních práv k věci hromadné se zástavním právem k dílčím věcem, které jsou součástí věci hromadné, (ii) výkon zástavního práva formou propadné zástavy, (iii) riziko neúčinnosti zajištění, není-li poskytnuto dostatečné zadostiučinění, nebo (iv) možnost převést negativní pléde na jiného věřitele. Všechny uvedené otázky v určitém okamžiku představovaly problém – k řadě z nich byli schopni zaujmout (resp. i trh a jurisprudencí zaujali) jednoznačné stanovisko, k některým

jen zčásti, některé zůstávají nadále nedořešené a bude se čekat na judikaturu.

Otazníky kolem převodu části závodu se pokusil objasnit ve svém vystoupení hlavní tvůrce zákona o obchodních korporacích **doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.** Jak hned v úvodu uvedl, původní diskuse kolem § 67a obchodního zákoníku ukončila pozdější judikatura a věc se jevila vyřešená a jasná. Nová úprava o. z. a z. o. k. tuto otázku však znovu otevřela, a to novou formulací obsahu závodu a jeho pobočky a současně novými pravidly pro převod substantivní části závodu. Vystoupení se zaměřilo na seznámení publika s výkladovými trendy a obhajovalo řešení, které autor již dříve publikoval, a které stojí na tezi, že samostatnou částí, kterou lze převést v režimu substantivní části, je substantivní pobočka.

Co by se novelizovat nemělo, mohlo, mělo a co se novelizuje, bylo tématem dalšího přednášejícího, bývalého náměstka ministra spravedlnosti pro legislativu, který se velmi zasadil o přijetí rekodifikace, **Mgr. Františka Korbela, Ph.D.** Popsal, jak se občanský zákoník připravoval 12 let a ještě než nabyl účinnosti, začalo se uvažovat o jeho změnách. Nejdříve o odkladu účinnosti. Objevily se názory o vhodnosti odkladu o tři až šest měsíců, rok, dva roky či tři roky. Neodložil se a svět se nezbořil. Kdyby byl odložen, nenabyl by účinnosti nikdy. Po vstupu v účinnost se uvažuje o změnách. Ne že by nebylo co měnit. Ale je otázka jak. Ministerstvo spravedlnosti zahájilo práce rozpuštěním vlastní legislativy, rekodifikační komise i výkladové komise. A první návrh velké novely sepsal dosud neznámý autor z ministerstva s dopomocí několika studentů. Ten vyděsil odbornou veřejnost tak, že jej odmítli i nejnázornější odpůrci rekodifikace. Druhý návrh malé novely je opačný extrém. Plní politický závazek změnit alespoň něco, aniž by bylo vůbec jasné co, proč a jak.

Publikum velmi zaujal také **JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.**, s příspěvkem **Některé otázky rozsahu náhrady škody podle občanského zákoníku**. Pro rozhodnutí o náhradě škody jsou často rozhodující pravidla o způsobu a rozsahu náhrady škody. Zvláštní otázky přitom vyvolává náhrada škody za poškození použité věci. Zejména jde o tzv. problém „nové za staré“. S tím je spojena též otázka přípustného „obohacení“ poškozeného prostřednictvím náhrady škody. Jako významnou skutečnost uvedl, že „nové“ právo připouští náhradu vcelku převyšující obvyklou hodnotu věci v době poškození. Dotkl se také otázky tzv. obchodního znehodnocení, kdy jako příklad uvedl fakt, že cena havarovaného perfektně opraveného auta je nižší než auta nehavarovaného (riziko skryté vady následkem havárie) a je otázkou, zda má poškozený právo i na náhradu této škody spočívající ve snížení hodnoty věci. Připomněl, že Nejvyšší soud v rozhodnutí 25 Cdo 3118/2012 dospěl k tomu, že nikoli, což je podle Melzera právně naprosto neobhajitelné a v rozporu nejen s platným právem, ale i zahraniční judikaturou a vlastně vším.

Čekatelské právo jako neznámý pojem českého soukromého práva publiku přiblížil Melzerův kolega **JUDr. Petr Těgl, Ph.D.** Jak na úvod vysvětlil, jde vlastně o podmíněné právo, tedy právo, které jsme ještě nenabyl, ale již požívá jisté právní ochrany, jinak řečeno, jde o zajištěnou právní pozici, kterou nelze jednostranně zmařit. Jako příklad lze uvést (i) výhradu vlastnického práva, (ii) zajišťovací pře-

U řečnického pultu
místopředseda ČAK
Robert Němec, navlevo
od něj bývalý předseda ČAK
Vladimír Jirousek, **František
Korel**, **Bohumil Havel**,
Petr Těgl a **Filip Melzer**.

vod práva, nebo (iii) dědická čekatelská práva. Institut čekatelských práv (čekatelských nároků) je konstrukcí recentní české doktríně i judikatuře naprosto neznámou. Přesto jde o instrument prakticky velmi zajímavý a významný – o tom svědčí i pohled do nám blízkých jurisdikcí. Přijetí nového občanského zákoníku je východiskem, které by mohlo pomoci tento stav překonat a vrátit institut čekatelství i do našeho soukromého práva. Navázali bychom tím na tradici, která se ohledně této konstrukce začala u nás vyvíjet počátkem 20. století.

Po obědě zahájil **třetí blok** svým vystoupením **Právní povaha svěřenského fondu** bývalý soudce a nyní advokát, odborník na veřejné rejstříky a obchodní korporace, **JUDr. Petr Hampel, Ph.D.** Ve svém vystoupení se věnoval otázkám souvisejícím se založením svěřenského fondu, náležitosti smlouvy o jeho založení a jeho statutem. Jeho pozornost byla zaměřena na jeho (ne)subjektivitu a související (ne)vstupování do právních vztahů. Zejména jde o dispozici s majetkem, který fond spravuje, a jeho evidenci (vkladové řízení u katastru nemovitostí, evidence motorových vozidel, daňové řízení). Závěrem také přiblížil osobu svěřenského správce a jeho povinnosti.

U řečnického pultu Petr Hampel, vlevo od něho bývalý předseda ČAK Vladimír Jirousek, Josef Donát, Martin Hrdlík, Petr Liška a Daniela Šustrová.

Praktické zkušenosti s novým katastrem nemovitostí zprostředkovala publiku ředitelka kanceláře katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu **JUDr. Daniela Šustrová**. Věnovala se aktuálním poznatkům z katastrální praxe a hned v úvodu zmínila realizované a očekávané novelizace katastrálního zákona a vyhlášky o poskytování údajů. Následovala pasáž o některých zapisovaných právech do katastru a o kvalitě vkladových podání s uvedením nejčastějších odstranitelných a neodstranitelných nedostatků. Závěr příspěvku byl věnován zápisům poznámek, zejména pak poznámkám spor-

nosti, a to i ve vazbě na v současnosti podané žaloby proti nezákonnému zásahu správního orgánu. *Článek Daniely Šustrové k danému tématu naleznete na www.bulletin-advokacie.cz.*

Jako další vystoupil přední odborník na právo ICT, advokát **JUDr. Josef Donát, LL.M.**, který seznámil přítomné s **Nařízením eIDAS a jeho dopadem v českém právním řádu**. Prezentace se věnovala stručnému představení nařízení eIDAS a jeho návaznosti na občanský zákoník, zejména ve vztahu k právnímu jednání v elektronické formě. Josef Donát představil nové instituty a porovnal je s dosavadní úpravou, stejně tak stručně zhodnotil očekávaný legislativní proces. Rozebrány byly jak aspekty elektronické identity, tak nové úpravy v oblasti elektronických podpisů nebo elektronického doručování. *Podrobný článek k nařízení eIDAS, které vstoupí v účinnost k 1. červenci 2016 a upraví nově celou oblast elektronické identifikace a transakcí, včetně elektronického podpisu, připravujeme do BA č. 4/2016.*

Po Josefu Donátovi se slova ujal ředitel úseku právní služby České spořitelny a docent na PF UK doc. **JUDr. Petr Liška, LL.M. Ph.D.**, s tématem **Účast zaměstnanců v orgánech akciové společnosti, aneb souběh funkcí a volba členů dozorčí rady zaměstnanců po rekonstrukci**. Shrnul vývoj a výklad právní úpravy souběhu výkonu funkce člena představenstva akciové společnosti a pracovněprávního poměru téže osoby před rekonstrukcí a po nabytí účinnosti nových kodexů. Další pozornost věnoval otázce možnosti volby členů dozorčí rady zaměstnanců akciové společnosti po přijetí zákona o obchodních korporacích a úvahám *de lege ferenda* v úpravě této otázky. V rámci vystoupení uvedl i některé praktické příklady řešení problému.

Posledním vystupujícím tohoto bloku byl advokát **Mgr. Martin Hrdlík**, který si připravil a popsal názorným způsobem **Zastupování společnosti a související aspekty v mezinárodních skupinách**.

Moderace posledního **čtvrtého bloku** se ujala **JUDr. Ing. Veronika Ryšávková** a jako prvního uvedla advokáta **Mgr. Juraje Alexandra, LL.M.**, který se ve svém příspěvku nazvaném **Využití svěřenských fondů v rámci restrukturalizace podniků** zabýval možností využití svěřenského fondu v rámci restrukturalizací obchodních korporací, a to i v mezinárodním srovnání. Primárně představil německý model svěřenské správy podílů za účelem sanace podniku (tzv. Treuhand) jako způsobitelný mechanismus k překonání konfliktu zájmů, který v době hrozícího úpadku vzniká mezi vlastníky a věřiteli korporace. Kromě toho poukázal na možnosti využití svěřenského fondu při strukturování reorganizačních plánů, a též na rizika zpochybnění zřízení svěřenského fondu v insolvenčním řízení.

Advokát, insolvenční správce se zvláštním povolením a člen představenstva ČAK **JUDr. Michal Žižlavský** publikum velmi zaujal svým vystoupením nazvaným **Test insolvence – jak funguje nový nástroj ochrany věřitelů korporace?** Popsal, jak v krizových situacích manažeři často nechrání zájmy věřitelů korporace, ale zájmy společníků. Věřitelé by proto měli sami činit aktivní kroky a průběžně monitorovat kondici klíčových dlužníků. V tom jim může pomoci

test insolvence – nový nástroj věřitelů ke kontrole a ochraně jejich zájmů. Michal Žižlavský se proto věnoval využití toho nástroje v praxi.

Advokát **JUDr. Jindřich Vítek, Ph.D.**, si dal v příspěvku **Odpovědnost statutárního orgánu vůči věřitelům právnické osoby dle § 159 o. z.** za cíl upozornit na možná rizika odpovědnosti členů statutárních orgánů právnické osoby, která vyplývají z aktuální právní úpravy. Soustředil se především na otázku zákonného ručení členů volených orgánů právnických osob vůči věřitelům této právnické osoby. V této souvislosti se zejména jedná o rozsah a uplatnění odpovědnosti za porušení péče řádného hospodáře. Jindřich Vítek se pokusil poukázat na problematiku místa ve stále ještě poměrně nové právní úpravě a odpovědět například na otázku, zda se v této souvislosti uplatní pravidlo podnikatelského úsudku.

Předposlední vystoupení letošního ročníku konference nazvané **Zástupce kolektivního statutárního orgánu vůči zaměstnancům (ve světle aktuální judikatury)** přednesl advokát **JUDr. Václav Vlk**. Podle něho občanský zákoník přinesl, bez jakéhokoli vysvětlení v důvodové zprávě, v § 164 odst. 3 zcela novou úpravu toho, jak mají být právnické osoby s kolektivním statutárním orgánem zastoupeny při právních jednáních vůči svým zaměstnancům. Odborná veřejnost diskutovala zejména to, zda se jedná o pravidlo, které v těchto případech jiné způsoby zastupování doplňuje nebo naopak vylučuje, či zda může, respektive musí být pověření k takovému zastupování zapsáno do obchodního rejstříku. Podnikatelská praxe zatím, zdá se, ponechávala tuto problematiku spíše bez povšimnutí, ale usnesením z 30. září 2015 č. j. 29 Cdo 880/2015 se k věci vyjádřil Nejvyšší soud a dospěl k závěrům zčásti překvapivým, které bychom neměli podle Václava Vlka přehlédnout, a zaslouží si vlastní studium.

V posledním příspěvku **Institut závdavku se Mgr. Martin Pelikán** zaměřil na jeden ze staronových právních institutů, který představuje v novém občanském zákoníku tzv. závdavek (upravený v ustanoveních § 1808 a 1809) a rozebral tři hlavní funkce závdavku (funkce důkazní, zajišťovací a penální). Z hlediska povahy závdavku věnoval pozornost i souvisejícím institutům, neboť není v současné době zcela zřejmé, zda je závdavek jednou z forem jistoty, nebo může mít podobu například zajišťovacího převodu práva či práva zástavního. Podobně nejasné je také rozlišování mezi závdavkem a zálohou, jakož i mezi odstoupením a odstupným. Z těchto důvodů se věnoval i otázce, zda se v praxi může institut závdavku využít bez větších obav v jeho zákonné formě, nebo bude nezbytné upravit jeho případné použití co nejpodrobnějším způsobem v rámci některého ze smluvních ujednání.

Letošní konference byla svým obsazením i vybranými tématy velice přínosná a organizátoři slíbili její pokračování v příštím roce. Česká advokátní komora rovněž děkuje partnerům, zejména společnosti UniCredit Bank a WI-ASS ČR za podporu a pomoc.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
✿ Foto BORIS STOJANOV

Jiří Kocourek

Zákon o soudech a soudcích

- Komentář reaguje na změny v právní úpravě za posledních deset let.
- Obsahuje výklad jednotlivých ustanovení zákona o soudech a soudcích; zahrnuje i základní informace o obsahu vybraných souvisejících právních předpisů, jejichž přehled je uveden v závěru publikace, a podrobný výklad nároků spojených s výkonem funkce soudce s cílem přispět především k jejich praktické aplikaci.

2015, vázané, 472 stran
cena 990 Kč, obj. číslo BK46

Josef Šilhán

Právní následky porušení smlouvy podle nového občanského zákoníku

- Publikace se zaměřuje na jednu z klíčových oblastí smluvní obchodní praxe, totiž porušení smlouvy a právní následky s tím spojené.
- Jde o první komplexní monografické zpracování tohoto tématu dle nové právní úpravy.
- Autor v knize detailně analyzuje jak samotný pojem porušení smlouvy, tak zejména veškeré následky, které jsou s tím dle aktuální právní úpravy spojeny.

2015, brožovaná, 560 stran
cena 790 Kč, obj. číslo EPI80

Jana Bílková

Bezdůvodné obohacení v novém občanském zákoníku

Komentář • § 2991–3005

- Publikace přináší specializovaný komentář k bezdůvodnému obohacení podle nové právní úpravy.
- Problematiku bezdůvodného obohacení představuje nejen v rámci nového občanského zákoníku, ale i v širších souvislostech příbuzných právních úprav.
- Autorka odpovídá na otázky aplikovatelnosti ustanovení o neoprávněném majetkovém prospěchu v soudní praxi, porovnává předchozí a novou regulaci právního institutu a uvádí četné příklady sporů o vydání bezdůvodného obohacení.

2015, vázané v plátně, 544 stran
cena 990 Kč, obj. číslo BK44

Právnícká firma roku 2015

HLAVNÍ VÍTEŽOVÉ: HAVEL, HOLÁSEK & PARTNERS A WEIL, GOTSHAL & MANGES

CELKEM 66 ADVOKÁTNÍCH KANCELÁŘÍ SE LETOS ZAPOJILO DO ŽEBŘÍČKU PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU, KTEROU PO OSMÉ VYHLÁSILA SPOLEČNOST EPRAVO.CZ. ZÁŠTITU NAD LETOŠNÍM ROČNÍKEM PŘEVZAL MINISTR SPRAVEDLNOSTI JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.

cenění se udělovalo v patnácti odborných a sedmi zvláštních kategoriích. Hlavní cenu pro domácí kancelář získala kancelář Havel, Holásek & Partners. Ta navíc zvítězila v kategoriích Právo hospodářské soutěže a Nejlepší klientské služby. Nejlepší mezinárodní právníckou firmou se stala kancelář Weil, Gotshal & Manges, která zvítězila ještě v dalších třech kategoriích, a sice Fúze a akvizice, Řešení sporů a arbitráže a Dealmaker roku.

Výsledky firemního žebříčku Právnícká firma roku 2015 byly slavnostně vyhlášeny 9. listopadu 2015 v prostorách pražského hotelu International Prague za účasti zástupců předních advokátních kanceláří a osobností české justice. Záštitu nad galavečerem převzala již tradičně Česká advokátní komora.

Na základě aktuálního ročníku vznikl, tak jako v minulých letech, žebříček advokátních kanceláří působících v České republice.

Výsledky 8. ročníku firemního žebříčku Právnícká firma roku:

ODBOBNÉ KATEGORIE

PRÁVO OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

Vítěz kategorie: **Glatzová & Co., s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

Doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- CMS Cameron McKenna v.o.s.
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

PRÁVO HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Vítěz kategorie: **Havel, Holásek & Partners s. r. o.,
advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- Nedelka Kubáč advokáti s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- Schönherr s. r. o.
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

DEVELOPERSKÉ A NEMOVITOSTNÍ PROJEKTY

Vítěz kategorie: **Dentons Europe CS LLP,
organizační složka**

Velmi doporučované:

- Achour & Hájek s. r. o.
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- CMS Cameron McKenna v.o.s.
- DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s. r. o.
- Giese & Partner, s. r. o.
- Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.
- Schönherr s. r. o.
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář
- WOLF THEISS Rechtsanwálte GmbH & CO KG, organizační složka

FÚZE A AKVIZICE

Vítěz kategorie: **WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o.
advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Ambruz & Dark Deloitte Legal s. r. o., advokátní kancelář

- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- WOLF THEISS Rechtsanwálte GmbH & CO KG, organizační složka

RESTRUKTURALIZACE A INSOLVENCE

Vítěz kategorie: **ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář
s. r. o.**

Velmi doporučované:

- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Giese & Partner, s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.

ŘEŠENÍ SPORŮ A ARBITRÁŽE

Vítěz kategorie: **WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o.
advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

Doporučované:

- Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s. r. o.
- Achour & Hájek s. r. o.
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- CMS Cameron McKenna v.o.s.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

BANKOVNICTVÍ A FINANCE

Vítěz kategorie: **PRK Partners s. r. o.
advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- CMS Cameron McKenna v.o.s.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

TELEKOMUNIKACE A MÉDIA

Vítěz kategorie: **ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- PIERSTONE s. r. o., advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

Doporučované:

- Bird & Bird s. r. o. advokátní kancelář
- ERHARTOVÁ VÍTEK & Partners
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- NIELSEN MEINL, advokátní kancelář, s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Vítěz kategorie: **Advokátní kancelář Kříž a partneři s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Bird & Bird s. r. o. advokátní kancelář
- Čermák a spol.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- PIERSTONE s. r. o., advokátní kancelář
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.

Doporučované:

- Achour & Hájek s. r. o.
- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- HOLEC, ZUSKA & Partneři advokáti
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

PRÁVO INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Vítěz kategorie: **ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Ambruz & Dark Deloitte Legal s. r. o., advokátní kancelář
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Bird & Bird s. r. o. advokátní kancelář
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- NIELSEN MEINL, advokátní kancelář, s. r. o.
- PIERSTONE s. r. o., advokátní kancelář

Doporučované:

- BBH, advokátní kancelář, s. r. o.
- HOLEC, ZUSKA & Partneři advokáti
- Jansa, Mokry, Otevrel & partneři s. r. o., advokátní kancelář
- MT Legal s. r. o., advokátní kancelář
- ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Vítěz kategorie: **MT Legal s. r. o., advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s. r. o.
- Achour & Hájek s. r. o.
- CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář

Doporučované:

- BRODEC & PARTNERS s. r. o., advokátní kancelář
- HOLEC, ZUSKA & Partneři advokáti
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

PRACOVNÍ PRÁVO

Vítěz kategorie: **PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Ambruz & Dark Deloitte Legal s. r. o., advokátní kancelář
- Bělina & Partners advokátní kancelář s. r. o.
- Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s. r. o.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- Randl Partners

Doporučované:

- CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PPS advokáti s. r. o.
- VEPŘEK CASKA VLACHOVÁ advokátní kancelář s. r. o.
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

SPORTOVNÍ PRÁVO

Vítěz kategorie: **KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.**

Velmi doporučované:

- CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- MORENO VLK & ASOCIADOS
- Radostová & Co.
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.

TRESTNÍ PRÁVO

Vítěz kategorie: **Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Advokátní kancelář Nespala, s. r. o.
- doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D., advokát
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- MORENO VLK & ASOCIADOS
- TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.

Doporučované:

- Advokátní kancelář Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s. r. o.
- FELIX A SPOL. advokátní kancelář, s. r. o.
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

DAŇOVÉ PRÁVO

Vítěz kategorie: **Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.**

Velmi doporučované:

- Ambruz & Dark Deloitte Legal s. r. o., advokátní kancelář
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- KPMG Legal s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Bříza & Trubač, s. r. o., advokátní kancelář
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

ZVLÁŠTNÍ KATEGORIE**REGIONÁLNÍ PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU**

Vítěz kategorie: **KVB advokátní kancelář s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s. r. o.
- DOHNAL PERTOT SLANINA, advokátní kancelář, v.o.s.
- Jansa, Mokry, Otevřel & partneři s. r. o., advokátní kancelář
- Maršálek & Žíla, advokátní kancelář
- MT Legal s. r. o., advokátní kancelář
- PPS advokáti s. r. o.

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU – ČESKÁ FIRMA NA MEZINÁRODNÍCH TRZÍCH

Vítěz kategorie: **BBH, advokátní kancelář, s. r. o.**

Velmi doporučované:

- DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s. r. o.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- MORENO VLK & ASOCIADOS
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO BONO A CSR

Vítěz kategorie: **CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář**

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU – TRANSAKČNÍ PORADENSTVÍ

Vítěz kategorie: **DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s. r. o.**

DEALMAKER ROKU DLE SERVERU MOTEJLEK.COM

Vítěz kategorie: **Mgr. Martin Kramář, LL.M. (WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář)**

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PODPORUJÍCÍ ŽENY V ADVOKACII

Vítěz kategorie: **Randi Partners**

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU ZA NEJLEPŠÍ KLIENTSKÉ SLUŽBY

Vítěz kategorie: **Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář**

HLAVNÍ CENA**PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ**

Vítěz kategorie: **WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář – cenu převzal Karel Muzikář**

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO DOMÁCÍ KANCELÁŘ

Vítěz kategorie: **Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář – cenu převzal Jaroslav Havel**

✦ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
✦ Foto BORIS STOJANOV

Česká advokátní komora odsuzuje vraždu tureckého advokáta

V SOBOTU 28. LISTOPADU 2015 BYL BĚHEM TISKOVÉ KONFERENCE ZAVRAŽDĚN TAHIR ELČI, PŘEDSEDA ADVOKÁTNÍ KOMORY DIYARBAKIR NA JIHOVÝCHODĚ TURECKA.

Tahir Elçi byl ochráncem práv kurdské menšiny a bojoval za ukončení střetů mezi tureckou armádou a Kurdskou stranou pracujících.

Česká advokátní komora důrazně odsuzuje tento násilný čin. Advokáti hrají zásadní roli v demokratické společnosti a jsou oporou právního státu a je zcela nepřijatelné, aby byli za výkon své profese jakkoliv perzekvováni nebo dokonce vražděni!

Česká advokátní komora vyjadřuje touto cestou, i prostřednictvím kondolenčního dopisu, Advokátní komoře Diyarbakir, všem blízkým zemřelého i jeho kolegům upřímnou soustrast a solidaritu.

❖ vedení České advokátní komory

Galavečer Právníka roku 2015:

Vstupenky na galavečer letošního Právníka roku jsou již dávno rozebrány (stačil k tomu jeden víkend!). A to jsme galavečer přestěhovali z menších prostor brněnského hotelu International zpět do Laser Show Hall a Bobycentra!

Těm z vás, na které se vstupenky dostaly, dlužíme organizační pokyny a nástin programu:

právníkroku₂₀₁₅

29. 1. 2016 BOBYCENTRUM BRNO

- 19.00 zahájení slavnostního vyhlášení výsledků jedenáctého ročníku Právníka roku – letos opět s novým moderátorem – Martinem Dejdařem
- 20.30 společenský raut a hudební program v ostatních prostorech hotelu
- Cafe de Paris: RHYTM DESPERADOS s Borisem Urbánkem
- Chateau: cimbálová muzika
- La Grotta: Rolling Stones Revival Brno
- 22.00 Laser Show Hall: koncert hvězdy večera – skupina ŽLUTÝ PES S ONDŘEJEM HEJMOU
- 23.00 Laser Show Hall: diskotéka Mikael van Dikeen
- 01.00 předpokládaný konec galavečera

K dispozici hostům galavečera bude parking v podzemí a vedle Bobycentra, pro hosty ubytované v hotelu Avanti tamní hotelový parking, pro hosty ubytované v hotelu International je zajištěna pravidelná kyvadlová doprava.

Ještě připomínáme, že vstupenky, které si advokáti a advokátky zarezervovali, jsou určené výhradně jim, jsou zásadně nepřenosné na koncipienty, natož na osoby mimo advokátní či justiční stav. Organizátoři si v tomto smyslu vyhražují právo na kontrolu.

Upozorňujeme hosty galavečera, že vzhledem k vyostřené bezpečnostní situaci bude výrazně zpřísněna kontrola příchozích u vstupu do Laser Show Hall. Žádáme tedy, abyste se dostavili s dostatečným časovým předstihem před slavnostním zahájením, jen tak bude možné v klidu bez front a stresů zvládnout příval hostů. Věříme, že v zájmu bezpečnosti nás všech toto opatření pochopíte a zachováte se dle pokynů organizátorů.

Znovu si dovolujeme apelovat na včasný příchod, hala bude otevřena již hodinu předem, stejně tak jako placené bary v ní.

NOVINKA C. H. BECK

Potěšil/Rigel/Marek/Hejč

Správní řád Komentář

- Cílem publikace je poskytnout co nejpřehlednější výklad s důrazem na využitelnost a přínosnost v praxi.
- Autoři v maximální možné míře přibližují relevantní a aktuální judikaturu a správní praxi a přinášejí zcela konkrétní odpovědi na otázky, s nimiž se praxe potýká.
- Kniha je užitečnou pomůckou pro poznání, správný výklad a aplikaci správního řádu.

*2015, vázané, 816 stran
cena 1290 Kč, obj. číslo BK27*

Objednávejte na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha 1, tel.: 273 139 219, e-mail: beck@beck.cz

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Smlouvy nezveřejněné v registru budou neplatné

Smlouvy nezveřejněné v internetovém registru se stanou neplatnými. Sněmovna dne 24. listopadu 2015 přehlasovala senátní úpravy, podle nichž by za nezveřejnění smluv hrozila úřadům jen nejméně desetitisícová pokuta. Kritici návrhu horní komory tvrdili, že protikorupční zákon by nebyl bez principu neplatnosti smlouvy při jejím neuveřejnění funkční. Zákon o registru smluv ve sněmovní verzi nyní míří k podpisu prezidentovi.

Pokud budou cizinci odsouzeni, přijdou o pobyt

Pokud bude cizinec v Česku odsouzen za úmyslný trestný čin k vězení delšímu než tři roky nebo bude odsouzen opakovaně, přijde o povolení k pobytu. Běženci propuštěni z detenčních zařízení budou dostávat peníze na vycestování. Počítají s tím novely azylového zákona a zákona o cizincích, které podepsal dne 24. listopadu 2015 prezident.

Změny stavebního spoření u nezletilých

Sněmovna v prvním čtení podpořila dne 25. listopadu 2015 návrh, který upravuje podmínky stavebního spoření ve vztahu k dětem. Má umožnit, aby rodiče mohli ukončit stavební spoření svých nezletilých dětí bez souhlasu soudu a mohli se tak dostat k penězům. Dnes bez souhlasu soudu s penězi nemohou rodiče nakládat ani v případě, když je chtějí použít například na opravu dětského pokoje.

Velký pátek bude svátkem

Státem uznané svátky se příští rok rozšíří o Velký pátek. Senát to 2. prosince 2015 schválil nejtěsnější většinou v rámci novely, kterou nyní dostane k podpisu prezident. Lidé tak budou mít ročně 13 svátečních dnů.

Z judikatury

Průlomové usnesení NSS o povaze daňového penále

Průlomové usnesení v otázce povahy daňového penále vydal dne 24. listopadu 2015 rozšířený senát Nejvyššího správního soudu. Konstatoval, že uložení daňového penále spadá pod pojem „trestní obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy a že řízení týkající se daňového penále má trestní povahu. Zdůraznil, že bytí není daňové penále ve vnitrostátním právu klasifikováno a systematicky zařazeno do trestního práva, nýbrž do práva daňového, jeho uložení má trestní povahu, protože účelem

není náhrada zkrácené daně, ale citelné potrestání dané osoby s cílem odradit ji od podobného jednání v budoucnu. Penále představuje trest, a je proto třeba na ně aplikovat čl. 6 a čl. 7 Úmluvy se všemi zárukami z toho vyplývajícími, jakož i čl. 40 odst. 6 Listiny.

NS: Exekutorský vykonavatel je úřední osobou

Exekutorského vykonavatele, který plní úkoly z písemného pověření exekutora, lze považovat za úřední osobu, rozhodl dne 24. listopadu 2015 Nejvyšší soud. Náleží mu proto zvláštní ochrana podle trestního zákoníku, má však i zvýšenou trestní odpovědnost. Sjednocující stanovisko trestního kolegia NS brzy vyjde ve sbírce rozhodnutí a poslouží jako závazné vodítko soudům všech stupňů.

ESLP: domácí porody v ČR

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva se začal zabývat případem dvou Češek, které si ve Štrasburku stěžují na to, že Česko neumožňuje při domácích porodech zdravotní péči zajišťovanou profesionálními porodními asistentkami. Evropský soud již loni konstatoval, že ČR práva žen neporušila. Češky proto nechaly případ postoupit velkému senátu, což je forma odvolání. Rozhodnutí senátu se očekává za delší dobu.

Ze světa práva

Josef Fiala se stane novým ústavním soudcem

Senát podle očekávání schválil dne 2. prosince 2015 nominaci Josefa Fialy z brněnské právnické fakulty na ústavního soudce. V tajné volbě mu dalo hlas 52 ze 71 hlasujících senátorů. Patnáctičlenný tým ústavních soudců tak zůstane kompletní. Dvašedesátiletý Fiala u Ústavního soudu nahradí Vladimíra Kůrku, jehož desetiletý mandát skončí 15. prosince 2015.

Konference THE PARLEX GROUP

Ve dnech 6. až 8. listopadu 2015 se uskutečnilo 45. podzimní pracovní setkání členů mezinárodní sítě advokátních kanceláří THE PARLEX GROUP, které v Praze pořádala česká advokátní kancelář Vítek & Mrázek, jediný člen této sítě z ČR. Účastníci na svém setkání projednali možnosti rozšíření a posílení mezinárodní spolupráce v oblasti pracovního a obchodního práva, včetně práva společností. V rámci setkání se uskutečnily i internetovní pracovní schůzky specializovaných sekcí.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Mnohem více z legislativy, judikatury a celého světa práva pro vás denně přinášíme na www.bulletin-advokacie.cz.

Nechat si nevýhodnou hypotéku není řešení.

Hypotéka

Převeďte si ji k nám a ušetřete až dvě splátky ročně.

www.unicreditshop.cz
speciální tel. linka: 726 600 337

Jednou jste dole, jednou nahoře.
S námi zvládnete obojí.

Vítejte v
 UniCredit Bank

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- o výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2016
- o výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2016
- o výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2015
- o výši a splatnosti pojistného pro rok 2016 – POZOR ZMĚNA!

I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2016

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2016 činí

- 8 000 Kč,
- 3 000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- 4 000 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2016.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2016.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2016, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2016

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2016 činí

- 500 Kč,
- 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2016,
- odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2016.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2016, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětímístného registračního čísla advokáta.

Příklad: variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2016 je 201604876.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2015

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropská advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2015 činí

- 3 000 Kč;
- pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů;

c) pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;

d) pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na výzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2016.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (15) a pětimístného registračního čísla advokátního koncipienta.

Příklad: Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2015 je 1514876.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2016

1. Pojištění na základě Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, ve znění pozdějších dodatků (dále jen „hromadné pojištění advokátů“), uzavřené mezi Generali Pojišťovna, a. s., a Komorou:

Hromadné pojištění advokátů se i pro rok 2016 vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn., že hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 6 700 Kč a je splatné do 31. 12. 2015.

Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000 000 Kč.

Pojistné se platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětimístného registračního čísla advokáta.

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2016 je 201604876.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek 8.00 – 12.00 hod. a 13.00 – 15.30 hod.; pátek 8.00 – 13.00 hod.).

Na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie se hromadné pojištění advokátů nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně.

Účastníkem hromadného pojištění advokátů není ani advokát, který advokacii vykonává v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát“). Za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů s účinností k 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsaní další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnuti. Tzn., že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2016 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období po 1. 1. do 30. 6. 2016, aniž budou platit za toto období pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na II. pololetí roku 2016, a advokáti zapsaní

do seznamu advokátů v období po 1. 7. do 31. 12. 2016 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2016, aniž budou na toto období platit pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na rok 2017. Tzn., že advokáti, kteří jsou zapsáni do seznamu advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2016, hradí tedy pouze poloviční pojistné ve výši 3 350 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2015 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2016 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který stanoví usnesení představenstva č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009, ve znění pozdějších předpisů. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. Pojištění individuálními pojistnými smlouvami:

- a) Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jak je popsáno v bodě 1., jsou dále i pro rok 2016 povinni být pojištěni samostatně pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako společník sdružení (§ 14 zákona) za újmu, za kterou advokát odpovídá podle § 24 odst. 1 zákona a podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, se s účinností od 1. ledna 2016 stanoví částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky sdružení.

Příklad: U tříletného sdružení je povinný minimální limit pojistného plnění pro každého ze společníků sdružení 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč. Pokud je tento společník sdružení účasten hromadného pojištění s limitem pojistného plnění 5 000 000 Kč, je třeba, aby se dále připojistil do limitu 9 000 000 Kč, tj. zvýšil si limit o další 4 000 000 Kč.

- b) Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti i pro rok 2016 nejsou účastni hromadného pojištění a jsou tedy povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2016 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2016 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Příklad: Společnost (veřejná obchodní nebo komanditní) se třemi společníky/komplementáři hradí pojistné pro povinný limit pojistného plnění 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč za každého společníka/komplementáře. Pojistné platí přímo pojistiteli.

- c) Zahraniční advokáti (podle § 5a zákona o advokacii) a evropská usazení advokátů zapsaní do seznamu advokátů – minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2016 činí 5 000 000 Kč.
- d) Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2016 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2015, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení č. 4/2009 Věstníku s účinností od 1. 1. 2016 je k dispozici na webových stránkách Komory: www.cak.cz/ Pro advokáty/Předpisy o advokacii/Stavovské předpisy.

K univerzální sukcesi jako důvodu přechodu povinnosti k náhradě újmy způsobené pracovním úrazem či nemocí z povolání na pojišťovnu

doc. JUDr. MARTIN ŠTEFKO, Ph.D.

1. Úvod

Z aplikační praxe je třeba zmínit, že nižší soudy, kupodivu však zatím výlučně v Ústeckém kraji,¹ stále častěji roz-

hodují, že v případě přechodu práv a povinností z pracovních vztahů s univerzálním právním nástupcem bude v řízení dle ust. § 107 odst. 1 a 3 o. s. ř. namísto zaniklé žalované společnosti pokračováno s Českou pojišťovnou, a. s., či Kooperativou pojišťovnou, a. s. Vienna Insurance Group (dále jen „úrazová pojišťovna“). Svůj postup přitom opírají mimo jiné o ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce a ust. § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb., ve znění do 31. 12. 2006 (dále jen „zákon č. 65/1965 Sb.“). Cílem tohoto článku je reagovat na tento kreativní přístup nižších soudů, který, ač ve své podstatě nesprávný, často pomůže poškozenému rychleji dosáhnout náhrady majetkové i nemajetkové újmy, než standardní postup v souladu s právní úpravou a judikaturou Nejvyššího soudu.²

Nejde přitom jenom o vztah mezi dvěma ustanoveními dvou zákoníků práce, ale předmětný výkladový problém jde, jak již to v praxi bývá, přímo ke kořenům (českého) hybridního křížence pracovních odpovědností zaměstnavatele s veřejnoprávním (kvazi úrazovým) pojištěním. Namísto zaměstnavatele je do sporu rychle přímo vtažena úrazová pojišťovna, což může mít zásadní vliv jednak na efektivitu odškodnění pracovního úrazu či nemoci z povolání, jednak na úsporu nákladů u dotčeného zaměstnavatele. I když dosavadní judikatura Nejvyššího soudu předmětný problém řeší korektně za pomoci metody teologické redukce, stojí za to se zde zamyslet, zda při více než dvacetileté nečinnosti zákonodár-

ce není přeci jen možný jiný výklad stávající právní úpravy.

K přechodu práv a povinností z pracovních vztahů může dle ustálené judikatury dojít pouze z důvodů stanovených zákonem,³ a to pouze v případě naplnění všech předpokladů stanovených zákonem či zvláštním právním předpisem. Jelikož cílem tohoto pojednání je zaměřit se pouze na podmínky přechodu práv a povinností zaměstnavatele jako škůdce v rámci institutu odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnanci pracovním úrazem či nemocí z povolání, bude pozornost věnována pouze dvěma dotčeným institutům pracovního práva (oddíly 3 a 4), nezbytným procesním souvislostem (oddíl 2) a v jejich rámci zmíněným sporným ustanovením obou zákoníků práce, tedy ust. § 338 odst. 2 zákoníku práce a § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb. Obě sporná ustanovení budou podrobena dílčí analýze prostřednictvím kodifikovaných metod výkladu dle ust. § 2 odst. 2 občanského zákoníku (oddíl 5 a 6).

2. Univerzální procesní nástupnictví

Ke změně v postupu soudů, o nichž pojednává tento článek, došlo opakovaně v souvislosti s touž překážkou v řízení. Jednalo se o fúzi původního zaměstnavatele, který byl žalován svým bývalým zaměstnancem na náhradu majetkové újmy, dle zákoníku práce však stále označen za škodu, způsobenou pracovním úrazem. Původní (žalovaný) zaměstnavatel zanikl bez likvidace fúzí sloučením do nástupnické společnosti, na kterou přešlo veškeré obchodní jmění, včetně práv a povinností z pracovních vztahů původního žalovaného zaměstnavatele. Nástupnická společnost byla tedy uni-

1 Z hlediska odůvodnění však není v těchto rozhodnutích uvedena v podstatě žádná argumentace, žádné nosné myšlenky. Z procesního hlediska spor obvykle skončil následně smírem a k přezkumu tohoto postupu vyššími soudy nedošlo.

2 K tomu např. v souvislosti s delimitací srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. 2 Cdo 289/2005, či nálezu Ústavního soudu ze dne 26. srpna 2010, sp. zn. III. ÚS 101/05.

3 Viz rozsudek NS ze dne 5. 4. 2001, sp. zn. 21 Cdo 906/2000.

verzálním právním nástupcem, a z tohoto důvodu též došlo k výmazu původního zaměstnavatele z obchodního rejstříku.

Pokud účastník ztratí po zahájení řízení způsobilost být účastníkem řízení dříve, než řízení bylo pravomocně skončeno, posoudí dle ust. § 107 o. s. ř. soud z úřední povinnosti podle povahy věci, zda v řízení může pokračovat.⁴ Soudem se v pracovních sporech v řízení před okresním soudem rozumí senát.⁵ V souladu s odbornou literaturou se procesní nástupnictví odvozuje od nástupnictví hmotněprávního.⁶

Protože v řešených případech došlo k univerzální sukcesi, tedy k přechodu práv a povinností na právního nástupce, právní nástupce očekával, že soud bude aplikovat ust. § 107 odst. 3 o. s. ř., dle něhož je procesním nástupcem ten, kdo po zániku právnické osoby vstoupil do jejích práv a povinností, popřípadě ten, kdo po zániku právnické osoby převzal práva a povinnosti, o něž v řízení jde.⁷ Závěr o tom, že universální sukcesor nastupuje do řízení jako jeho účastník na místo jeho předchůdce, vyplývá z toho, že sukcesor spolu s předmětem sukcese nabytí všech práva (tedy i procesní práva) svého právního předchůdce.⁸

K tomu však nedošlo, neboť **soud s odkazem na dále analyzovaná ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce a ust. § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb. za právního nástupce žalovaného zaniklého zaměstnavatele považoval přímo příslušnou úrazovou pojišťovnu.**

3. Vstupní exkurz do právní úpravy odpovědnosti zaměstnavatele

Odpovědnost za škodu způsobenou zaměstnanci pracovním úrazem či nemocí z povolání představuje institut objektivní odpovědnosti za výsledek – za poškození zdraví (škodu), které zaměstnanec utrpěl při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Zaměstnavatel odpovídá i v případě, že škodu způsobila jiná osoba, a též v případě, že škodu nezařadil. Zaměstnanec, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, je zaměstnavatel v rozsahu, ve kterém za škodu odpovídá, povinen poskytnout náhradu

4 K tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2013, sp. zn. 22 Cdo 1030/2013.

5 Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. 21 Cdo 289/2005, dále též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1704/2003, uveřejněné pod č. 31 v časopise Soudní judikatura, roč. 2004.

6 K tomu Bureš, Drápal, Krčmář, Mazanec, Dlouhá, Fiala, Holejšovský: Občanský soudní řád, 7. vydání, 2006, str. 484.

7 Tak výslovně David, L.; Ištváněk, F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, P. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář, I. díl, Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2009, str. 491. Z judikatury pak např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. května 2010, sp. zn. 21 Cdo 2381/2009, či přímo k odškodňování pracovních úrazů srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. 21 Cdo 289/2005.

8 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. září 2000, sp. zn. 21 Cdo 2714/99, Výběr NS 571/2000.

9 Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění, účinnosti ve většině svých ustanovení nenabytí (srov. ust. § 99 cit. zákona) a dle rozhodnutí vlády se tomu ani v budoucnu tak nestane. Tak např. vyjádření ministra zdravotnictví <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/040schuz/s040304.htm> (cit.: 6. 11. 2012). K akcím na půdě Parlamentu ČR např. <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Snemovna-schvalila-zruseni-zakona-o-urazovem-pojisteni-247181> (cit.: 7. 11. 2012) a zde <http://www.opojisteni.cz/ekonomika/vyvoj-trhu/klaus-souhlasil-s-odlozenim-zakona-o-urazovem-pojisteni-zamestnancu/> (cit.: 21. 12. 2012).

10 Srov. Bělina, Drápal a kol.: Zákoník práce, velký komentář, I. vyd., C. H. Beck, Praha 2012, str. 1377 (Novotný).

za ztrátu na výdělku, bolest a ztížení společenského uplatnění, účelně vynaložené náklady spojené s léčením a případně též věcnou škodu. Zemře-li zaměstnanec následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, je zaměstnavatel povinen v rozsahu své odpovědnosti poskytnout: náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s jeho léčením, přiměřených nákladů spojených s pohřbem, nákladů na výživu pozůstalých, jednorázové odškodnění pozůstalých a eventuálně též náhradu věcné škody.

Vrátíme-li ke kořenům této právní úpravy, pak je nutné konstatovat, že peněžní zabezpečení zaměstnance pro případ poklesu příjmu z důvodu újmy na zdraví způsobené pracovním úrazem či nemocí z povolání není v českých zemích řešeno standardně úrazovým pojištěním (jako v jiných zemích západní Evropy), ale je od počátku 60. let minulého století upraveno v rámci pracovního práva jako objektivní odpovědnost zaměstnavatele za výsledek – za poškození zdraví, které zaměstnanec utrpěl za stanovených podmínek při výkonu práce.⁹ Předmětná právní úprava byla po sovětském vzoru zavedena prakticky od počátku 60. let minulého století a nezměnila se ani s účinností (nového) zákoníku práce od 1. 1. 2007. V současné době přitom již neodpovídá zásadním změnám ve společnosti a národním hospodářství, k nimž došlo od té doby.¹⁰ S účinností od 1. 1. 1993 bylo sice zavedeno zákonné pojištění zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, toto (tehdy deklarované) dočasné opatření však problém pouze zmírnilo, nikoliv vyřešilo.

4. Dílčí vzhled do úpravy přechodu práv a povinností z pracovních vztahů

Cílem úpravy přechodu práva a povinností z pracovních vztahů v zákoníku práce je především ochrana zaměstnanců v dnešní době překotných strukturálních změn. Ochrana zaměstnanců spočívá zjednodušeně řečeno:

- v uskutečnění (automatického) přechodu práv a povinností z pracovních vztahů z převodce na nabyvatele,
- v zákazu skončení pracovního poměru z důvodu spočívajících v přípravě na strukturální změnu/přechod a ve vlastním provedení strukturální změny/přechodu a
- v rozšířené informační a projednací povinnosti zaměstnavatele.

Právní úprava je v zákoníku práce obsažena v ust. § 338 a násl., v konkrétním případě však může a je modifikována zvláštní úpravou obsaženou v příslušných zvláštních obecně závazných právních předpisech.

4.1 Přechod pracovních vztahů, které do dne převodu zanikly

Ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce stanoví: „*Práva a povinnosti dosavadního zaměstnavatele vůči zaměstnancům, jejichž pracovní vztahy do dne převodu zanikly, zůstávají nedotčeny, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.*“ V poznámce pod čarou je odkazováno na zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce bylo dotčeno novelizací, šlo však pouze o vypuštění poznámky pod čarou

a její následně doplnění v podobě odkazu na insolvenční zákon.

Předmětná úprava je obvykle vykládána tak, že pracovněprávní vztahy, které do dne přechodu zanikly, zůstávají přechodem nedotčeny, tzn. subjektem práv a povinností z těchto vztahů případně plynoucích zůstává původní zaměstnavatel. Ten je také pasivně legitimován pro případnou žalobu o náhradu škody ze strany bývalého zaměstnance, resp. je povinen v již započatém sporu pokračovat. V jejich případě proto nedochází k přechodu,¹¹ na ně se přechod nevztahuje.¹² Tento názor potvrdil též Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 24. 5. 2012, č. j. 13 Co 257/2011-137, který posléze Nejvyšší soud shledal z hlediska uplatněného dovolacího důvodu jako správný.¹³ Za výjimku z ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce jsou považováni zaměstnanci, kteří vedou ke dni přechodu se zaměstnavatelem spor o platnost rozvázání pracovního poměru.¹⁴ Jiní autoři smysl ust. § 338 odst. 4 hledají v tom, že se jedná o intertemporální ustanovení, kterým má být zajištěno, že se tyto vztahy řídí právním režimem platným a účinným v době jejich zániku.¹⁵

4.2 Ust. § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb.

V souladu s ust. § 365 odst. 1 zákoníku práce se od 1. 1. 2006 do dne nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění zaměstnanců (k čemuž v plném rozsahu stále nedošlo)¹⁶ řídí odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání mimo jiné ust. § 205d zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 231/1992 Sb., zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 220/2000 Sb., a vyhláškou č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, ve znění vyhlášky č. 43/1995 Sb., vyhlášky č. 98/1996 Sb., vyhlášky č. 74/2000 Sb. a vyhlášky č. 487/2001 Sb.

Ust. § 205d odst. 8 stanoví, že pokud při zániku zaměstnavatele nepřejdou práva a povinnosti z pracovněprávního vztahu na jiného zaměstnavatele, má poškozený (pozůstalý) právo přímo vůči pojišťovně, aby mu škodu nahradila v témže rozsahu, v jakém by mu ji byl povinen nahradit sám pojištěný zaměstnavatel. Díkce předmětného ustanovení byla formulačně aktualizována zákonem č. 74/1994 Sb., k věcným změnám však nedošlo. Odborná literatura ust. § 365 zákoníku práce považuje za kogentní. Má se ovšem jednat o pouhé legislativně technické přenesení staré úpravy.¹⁷

5. Výklad subjektivně historický, systematický a jazykový

Předmětná věta o nedotčení převodem byla obsažena v prvním československém zákoníku práce již od počátku v ust. § 250 odst. 2. Důvodová zpráva k zákonu č. 65/1965 Sb. však bližší důvody takovéto úpravy neobsahovala.¹⁸ Na druhou stranu je nutno poukázat, že zákon č. 231/1992 Sb.,¹⁹ kterým bylo do zákona č. 65/1965 Sb. sporně ust. § 205d odst. 8 vloženo, navazoval na jistou tradici obsaženou v ust. § 360 odst. 2 hospodářského zákoníku. Z předmětného ustanovení vyplývalo, že z pojištění odpovědnosti za škodu měla organizace právo, aby v případě pojistné události pojišťovna za ni na-

hradila škodu. Pojištěný však právo na plnění proti pojišťovně přímo neměl.

V souvislosti s rekonstrukcí pracovního práva se navrhovalo převzetí úpravy přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů, tedy konkrétně ust. § 249 odst. 3 zákona č. 65/1965 Sb., ve znění do 31. 12. 2006. K tomu též došlo a vlastní díkce při rekonstrukci přesunutá do ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce se nezměnila, a to ani oproti původně navrhanému znění tisku PS č. 1153/0 z roku 2005.²⁰

K další změně došlo s účinností od 1. 1. 2001, kdy tato věta byla zákonem č. 155/2000 Sb. přesunuta do ust. § 249 odst. 3 zákona č. 65/1965 Sb. Ust. § 250 zákona č. 65/1965 Sb. upravovalo od počátku své existence důsledky převodu části organizace (zaměstnavatele) k jiné organizaci (jinému zaměstnavateli), zatímco ust. § 249 regulovalo důsledky zániku organizace (zaměstnavatele). Změna provedená zákonem č. 155/2000 Sb. změnila celé ust. § 249, když mu svěřila obsah dnešního ust. § 328 zákoníku práce. Důvodová zpráva k změnovému bodu 105 a 106 bohužel tuto zásadní změnu nijak neodůvodnila, pouze se v obecné části B důvodové zprávy konstatuje, že cílem je harmonizace se směrnicí č. 77/187/EEC, a tedy zachování práv zaměstnanců.²¹ Ani odborná komentářová literatura specificky ust. § 249 odst. 3 zákona č. 65/1965 Sb. pozornost nevěnovala.²² Nicméně právě v souvislosti s ust. § 205d se v odborné literatuře zdůrazňovalo, že k přechodu na pojišťovnu dle ust. § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb. dojde pouze v případě, kdy při zániku zaměstnavatele nepřejdou práva a povinnosti z pracovněprávního vztahu na jiného zaměstnavatele.²³

Dle ust. § 2 odst. 2 v první části věty občanského zákoníku nelze zákonnému ustanovení přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti. Ust. § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb. vybízí v prvé řadě

11 Shodně Hůrka, P.; Morávek, J.; Schmied, Z.; Trylč, L.; Eliáš, K.; Bezouška, P.: Zákoník práce a související ustanovení občanského zákoníku s podrobným komentářem k 1. 1. 2014, 3. aktualizované a rozšířené vydání, Nakladatelství Anag, str. 668.

12 Vysokajová, M.; Kahle, B.; Randlová, N.; Hůrka, P.; Doležilek, J.: Zákoník práce, komentář, 4. vydání, Wolters Kluwer, str. 602.

13 Srov. rozsudek NS ze dne 4. 11. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2911/2012.

14 Stránský, J. a kol.: Zákoník práce, nové úplné znění s podrobným praktickým výkladem pro širokou veřejnost, Edice paragrafy do kapsy, Praha 2014, Sondy, s. r. o., str. 523.

15 Kottbauer, A.; Gogová, R.; Gritzerová, K.; Hochman, J.; Úlehlová, H.: Zákoník práce, komentář s judikaturou, Leges 2012, str. 941.

16 Naposledy byla účinnost odložena na 1. 1. 2017 zákonem č. 182/2014 Sb.

17 Kottbauer, A.; Gogová, R.; Gritzerová, K.; Hochman, J.; Úlehlová, H.: Zákoník práce, komentář s judikaturou, Leges 2012, str. 844; Stránský, J. a kol.: Zákoník práce, nové úplné znění s podrobným praktickým výkladem pro širokou veřejnost, Edice paragrafy do kapsy, Praha 2014, Sondy, s. r. o., str. 548; nebo Hůrka, P.; Morávek, J.; Schmied, Z.; Trylč, L.; Eliáš, K.; Bezouška, P.: Zákoník práce a související ustanovení občanského zákoníku s podrobným komentářem k 1. 1. 2014, 3. aktualizované a rozšířené vydání, Nakladatelství Anag, str. 736.

18 Tak Zákoník práce a předpisy související, Práce, Praha 1965, str. 437 a násl.

19 Zákon, kterým se mění a doplňuje zákoník práce a zákon o zaměstnanosti.

20 Srov. <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=14891> (cit.: 20140902).

21 Srov. důvodovou zprávu tisk č. 484/0 PS PČR 2000.

22 Součková, M. a kol.: Zákoník práce, komentář, C. H. Beck, Praha 2004, str. 654 a násl.

23 Tak Součková, M. a kol.: Zákoník práce, komentář, C. H. Beck, Praha 2004, str. 590. Dále Mikyska, M.: Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání podle právního stavu k 15. 2. 2005, 3. aktualizované a rozšířené vydání, Anag 2005, str. 147 a násl.

k výkladu, že pokud práva a povinnosti nepřejdou na jiného zaměstnavatele, má poškozený (pozůstalý) právo přímo vůči pojišťovně, aby mu škodu nahradila v témže rozsahu, v jakém by mu ji byl povinen nahradit sám pojištěný zaměstnavatel. Ust. § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb. se zdá na první pohled doplňovat ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce, které stanoví, že práva a povinnosti dosavadního zaměstnavatele vůči zaměstnancům, jejichž pracovněprávní vztahy do dne převodu zanikly, zůstávají nedotčeny. Výsledná norma spojující obě ustanovení může vypadat tak, že pracovněprávní vztahy zaniklé do dne převodu nepřechází na univerzálního právního nástupce, ale poškozený (pozůstalý) má právo přímo vůči úrazové pojišťovně.

Takto jednoduché to ovšem přeci jen ani z pohledu (pouze) jazykového výkladu není. Předně je možné proti takovému výkladu namítnout, že ust. § 205d odst. 8 zákona č. 65/1965 Sb. pracuje s pojmem „zánik zaměstnavatele“. Zákon č. 65/1965 Sb. v ust. § 249 a násl. ustanoveních, upravujících přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů, používá termín „zrušení zaměstnavatele“. Pokud dochází ke zrušení zaměstnavatele, pak je např. dle ust. § 251 odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb. orgán, který zaměstnavatele ruší, povinen určit, který zaměstnavatel je povinen uspokojit nároky zaměstnanců zrušeného zaměstnavatele, popřípadě uplatňovat jeho nároky.

Dále je nutno zmínit, že zákon č. 65/1965 Sb. obsahoval též soudobou obdobu ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce. Jednalo se o úpravu naposledy obsaženou v ust. § 249 odst. 3 zákona č. 65/1965 Sb. Dle předmětné úpravy platilo, že práva a povinnosti dosavadního zaměstnavatele vůči zaměstnancům, jejichž pracovněprávní vztahy do dne převodu zanikly, zůstávají nedotčeny, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Něco odlišného měl tedy stanovit zvláštní právní předpis, nikoliv zákon č. 65/1965 Sb., či snad dokonce přímo ust. § 205d zákona č. 65/1965 Sb. Tímto zvláštním předpisem pochopitelně nebyl v té době myšlen ani druhý český zákoník práce, jenž byl schválen 21. dubna 2006. Historickým důvodem pro tuto úpravu byla obava z přechodu povinnosti k náhradě škody způsobené zaměstnanci pracovním úrazem či nemocí z povolání na stát.²⁴

24 K tomu zákon č. 231/1992 Sb. a dále důvodová zpráva tisk č. 1402 FS ČSFR 1992, zvláštní část, komentář k § 205d.

25 Zákon, kterým se mění a doplňuje zákoník práce a zákon o zaměstnanosti.

26 Nejvyšší soud, rozsudek ze dne 23. září 2010, sp. zn. 32 Cdo 2637/2009.

27 K tomu důvodová zpráva tisk č. 1402 FS ČSFR 1992, zvláštní část, komentář k § 205d. Dále např. Součková, M.: Výklad k zákonu č. 231/1992 Sb. in Práce a mzda 1992, č. 8, str. 12. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X, ASPI_ID LIT1883CZ.

28 Dále viz rozsudek NS ze dne 20. 1. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1704/2003 (SJ 31/2004). Neexistenci právního nástupce vyzdvihuje Nejvyšší soud též v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. února 2010, sp. zn. 21 Cdo 1924/2008.

29 Srov. ust. § 4 nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasilání záznamu o úrazu.

30 Tak např. právo pojišťovny na regres vůči zaměstnavateli dle ust. § 10 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemocí z povolání. Další sankcí je přírůžka k pojistnému ze strany příslušné zdravotní pojišťovny (ust. § 45 zákona č. 48/1997 Sb., v platném znění) či okresní správy sociálního zabezpečení, resp. PSSZ nebo MSSZ Brno (dle ust. § 21 zákona č. 592/1992 Sb., v platném znění). V neposlední řadě se jedná o sankci za správní delikty na bezpečnosti práce (ust. § 30 zákona o inspekci práce), bezpečnosti technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví (ust. § 32 zákona o inspekci práce), či na úseku vyhrazených technických zařízení (ust. § 33 zákona o inspekci práce).

6. Smysl úpravy

Pro zodpovězení předmětného problému se ukázal být nadčasovým poznatek Nejvyššího soudu, který učinil právě v souvislosti se zákonem č. 231/1992 Sb.,²⁵ jímž bylo do zákona č. 65/1965 Sb. vloženo sporné ust. § 205d odst. 8. Nejvyšší soud konstatoval: „...při zkoumání dosahu se nelze spolehnout toliko na standardní interpretační metody (na výklad jazykový, logický a systematický), které v tomto případě ke spolehlivému výsledku nevedou, nýbrž je třeba jej stanovit podle účelu, jenž byl tímto ustanovením sledován, tedy výkladem podle smyslu, resp. účelu zákona (e ratione legis).“²⁶

Zákonodárce nepochybně sledoval zákonem č. 231/1992 Sb. cíl upravit, kdo uspokojí „nároky pracovníků organizace při jejím zániku“, a to za situace, kdy „organizace zanikne bez právního nástupce“.²⁷ Bez zvláštní úpravy by zde totiž podle obvyklého výkladu nebyl po zániku odpovědného subjektu bez právního nástupce již nikdo, vůči komu by poškozený zaměstnanec či pozůstalí mohli uplatnit svůj nárok na náhradu škody, a takový závěr, by byl shledán nepochybně neústavním. Shodný názor potvrdila též judikatura Nejvyššího soudu. Zmínit lze např. rozsudek ze dne 23. září 2010, sp. zn. 32 Cdo 2637/2009, kde Nejvyšší soud vyhodnotil účel ust. § 205d zákona č. 65/1965 Sb. i vyhlášky Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů, tak, že „míří na případy, kdy zaměstnavatel zanikl bez právního nástupce“.²⁸

Pokud se jedná o ust. § 338 zákoníku práce, pak je nutné předmětné ustanovení posuzovat se zřetelem ke směrnicí č. 2001/23/ES. Nicméně ust. § 338 odst. 4 zákoníku práce řeší lokální české problémy, kterých se předmětná směrnice netýká.

7. Závěr

Základním problémem platné úpravy odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou zaměstnanci pracovním úrazem či nemocí z povolání je přímé zapojení zaměstnavatele do procesu oznamování, resp. uplatňování nároku na náhradu škody. Zaměstnanec je totiž povinen o náhradu škody žádat u/prostřednictvím zaměstnavatele. Je pochopitelné, že zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku tohoto úrazu (ust. § 105 odst. 1 zákoníku práce), zaměstnavatel však současně má být dle české úpravy též tím, kdo by měl poškozenému zaměstnanci být nápomocen při uplatňování náhrady škody vůči jemu samému. Zaměstnanec, ale často ani zaměstnavatel přitom nerozlišují mezi tím, komu je nutno škodní událost nahlásit, a tím, kdo potenciální nárok na náhradu škody uhradí (zaměstnavatelé s výjimkou státu jsou pro tyto účely ze zákona povinně pojištěni). Navíc opožděné oznámení pracovního úrazu příslušným institucím²⁹ či zjištění porušení bezpečnostních předpisů³⁰ mají nutně za následek sankci pro zaměstnavatele. Proto se nelze divit, že zaměstnavatelé obvykle nejsou příliš vstřícní a žádosti poškozených zaměstnanců aktivně příliš nepodporují.

Z pohledu zaměstnavatelů je kupodivu aktivistická činnost nižších soudů vítána. Pomáhá totiž nahradit hybridní systémem odškodnění zaměstnanců, který původně vznikl jako dočasné opatření na dobu jednoho roku. V okamžiku, kdy soud počne přímo jednat s úrazovou pojišťovnou, ač v rozporu s hmotným právem i právem procesním, je úrazová pojišťovna nesporně více angažována na rychlejším a méně nákladným vyřešení sporu.

Nyní se tak ještě více než kdy dříve nabízí konstatovat, že **toto v mezinárodním měřítku ojedinělé spojení institutů veřejného sociálního pojištění a pracovněprávní odpovědnosti zaměstnavatele se z mnoha důvodů přežilo.** Socialistická koncepce,

kteřá přenáší odpovědnost za zmírnění následků částečné či úplné ztráty pracovní způsobilosti zaměstnance na zaměstnavatele, nemá skutečně dnes své opodstatnění a institut zákonného pojištění zavedený v roce 1993 koncepční nedostatky zmírňuje velmi nedostatečně.

✦ Autor je advokátním koncipientem v Praze a pracovníkem Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i.

Tento příspěvek vznikl díky finanční podpoře poskytnuté v rámci programu dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i., RVO: 68378122.

Čas a lhůty podle občanského zákoníku – vliv na pracovněprávní vztahy

JUDr. LADISLAV JOUZA

Počítání času a posuzování lhůt a dob má značný význam pro vznik nebo zánik práv a nároků v pracovněprávních vztazích. Podcenění nebo přehlédnutí časových lhůt může mít někdy negativní důsledky pro zaměstnavatele i zaměstnance. Naopak jejich znalost může předejít konfliktním situacím.

Ke změnám v zákoníku práce (dále „ZP“) došlo po účinnosti nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále o. z.) od 1. ledna 2014.

Použití občanského zákoníku

ZP před 1. lednem 2012 odkazoval v § 329 při posuzování právních skutečností v otázkách lhůt, času a dob, nebo zda došlo k promlčení nebo zániku práva, na dřívější občanský zákoník (obč. zák. č. 40/1964 Sb.). Novela ZP od 1. ledna 2012 však vychází, na rozdíl od dřívějšího principu delegace, z tzv. subsidiarity (podpůrnosti) obč. zák. č. 40/1964 Sb. v pracovněprávních vztazích. Proto se v současném ZP již neseťkáváme s odkazem na použití obč. zák. č. 40/1964 Sb. Ustanovení § 329 dřívějšího ZP bylo zrušeno. **Při posuzování promlčení a zániku práva se vychází z o. z., a to podle principu, že je možné aplikovat o. z. tehdy, není-li záležitost přímo řešena ZP.** O to je pro zaměstnavatele situace obtížnější, neboť musí vědět, kde příslušné ustanovení je v o. z. obsaženo. **Počítání času a posuzování lhůt jsou řešeny v § 618 až § 630 o. z.**

Promlčení práva ve lhůtě

Mezi nejdůležitější lhůty podle o. z., které jsou uplatňovány v pracovněprávních vztazích, patří promlčecí lhůta. Prá-

vo upravené v pracovněprávních vztazích se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době stanovené v o. z. **Promlčecí doba je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.** K promlčení soud přihlédne, jen uplatní-li tuto námitku dlužník nebo smluvní strana, proti níž návrh směřuje (např. zaměstnavatel). Pak nelze právo uplatňující smluvní straně přiznat. Po dobu soudního uplatnění promlčecí doba neběží. **O. z. stanoví v § 629 promlčecí lhůtu tříletou. Smluvní strany (zaměstnavatel a zaměstnanec) si však mohou ujednat kratší nebo delší promlčecí lhůtu počítanou ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé, než jakou stanoví zákon. Tato lhůta musí však být nejméně v trvání jednoho roku a nejdéle v trvání patnácti let.**

Účelem institutu promlčení je stimulovat navrhovatele (smluvní stranu), aby svá práva uplatnil včas a přispěl tak k právní jistotě. Jestliže by, poté, co mu vznikla možnost uplatnit svá práva, příliš dlouho otálel, ztížila by se možnost dopátrat se skutkového stavu.

Namítne-li smluvní strana námitku promlčení, soud k ní přihlédne a nemůže nárok přiznat a žalobu zamítne. Nárok sice bude dále trvat, ale stane se prostřednictvím soudu nevyhahatelným. Námitky promlčení vůči účastníkovi sporu mimo soudní řízení nemají žádné právní důsledky. Tato legislativní podstata pojmu „promlčecí lhůta“ zůstává nedotčena i po účinnosti o. z.

Promlčení náhrady škody

Zvláštní právní úprava platí pro promlčecí lhůtu k uplatnění práv na náhradu škody nebo jiné újmy. Tato práva se promlčí nejpozději za deset let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla. Bude-li škoda nebo újma způsobena úmyslně, právo se promlčí za patnáct let. Tyto lhůty se však neuplatní u újmy vzniklé na životě nebo zdraví. **Nepoužijí se např. při náhradě škody způsobené na zdraví zaměstnanci v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, kdy bude platit všeobecná tříletá promlčecí lhůta. Desetiletá, případně patnáctiletá promlčecí**

lhůta se však uplatní při posuzování nároků na náhradu škody, např. na odložených věcech při výkonu zaměstnání, poškození majetku zaměstnavatele apod. (§ 636 o. z.).

Promlčecí lhůta při pracovním úrazu

Příkladem z nové právní úpravy mohou být práva zaměstnance na náhradu za ztrátu na výdělků z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání nebo z jiné škody na zdraví než z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání a práva na náhradu nákladů na výživu pozůstalých, která se nepromlčují. Práva na jednotlivá plnění z nich vyplývající se však promlčují (§ 389 ZP).

Příklad:

Zaměstnanec měl pracovní úraz v roce 2009 a o výši škody představující náhradu za ztrátu na výdělků v důsledku pracovního úrazu se dozvěděl v roce 2009 o několik měsíců později po úrazu. Nárok měl tedy uplatňovat do tří let, kdy se dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. To však neučinil a nyní chce škodu uplatňovat zpětně.

Samotný institut náhrady se nepromlčuje (námitka promlčení se nepřipouští), ale promlčují se jednotlivé náhrady (částky), pro jejichž uplatnění platí tříletá doba. Náhradu může v současnosti uplatňovat, ale jen za období tří let, tedy od roku 2013 do roku 2015. Náhradu za roky 2009 až 2012, kdy mu rovněž vznikla ztráta na výdělků, uplatňovat nemůže. Přesněji řečeno, možnost k uplatnění nároku existuje, ovšem zaměstnavatel by mohl uplatnit námitku promlčení, ke které by soud přihlédl a návrh by z tohoto důvodu zamítl.

Zánik práva

Na rozdíl od promlčení, které musí účastník uplatnit, aby byl úspěšný ve sporu, k zániku práva uplynutím stanovené doby (prekluzi), soud přihlíží z úřední povinnosti. Uplynula-li lhůta k uplatnění práva, soud toto právo v důsledku prekluze nepřizná. **V pracovněprávních vztazích jde o jen několik práv, která podléhají prekluzi, k jejich uplatnění musí tedy dojít ve stanovené lhůtě. ZP tyto lhůty uvádí v § 330. V těchto případech se použije přímo ZP, nikoliv o. z.**

Jedná se o:

- návrh na určení, že se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou (§ 39 odst. 5 ZP – do dvou měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit uplynutím sjednané doby),
- výpověď zaměstnanci pro jiné porušení povinnosti zvláště hrubým způsobem, porušení dočasněho režimu práce neschopného zaměstnance (§ 57 odstavec 1 ZP – do jednoho měsíce, kdy se zaměstnavatel o tomto porušení dověděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy takový důvod k výpovědi vznikl),
- podání výpovědi z pracovního poměru zaměstnavatelem nebo zrušení pracovního poměru z důvodů porušení pracovních povinností (§ 58 ZP – do dvou měsíců ode dne, kdy se o tomto porušení dověděl),
- okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnancem (§ 59 ZP – do dvou měsíců ode dne, kdy se o důvodech k okamžitému zrušení dověděl),
- neplatnost rozvázání pracovního poměru výpovědí, oka-

mžitým zrušením, zrušením ve zkušební době nebo dohodou (§ 72 ZP – do dvou měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit tímto rozvázáním),

- odpovědnost zaměstnavatele za škodu na vnesených nebo odložených věcech v zaměstnání (§ 267 odst. 2 ZP a § 268 odstavec 3 ZP – zaměstnanec musí ohlásit tuto škodu zaměstnavateli do 15 dnů ode dne, kdy se o škodě dověděl),
- nesouhlas zaměstnance s obsahem pracovního posudku (§ 315 ZP – zaměstnanec musí uplatnit právo na opravu posudku u soudu do tří měsíců ode dne, kdy se o jeho obsahu dověděl),
- podání výpovědi zaměstnancem v souvislosti s přechodem práv a povinností z pracovněprávních vztahů (§ 339a ZP – do dvou měsíců ode dne nabytí účinnosti přechodu práv a povinností).

Právní jednání a lhůty

Určující pro počítání času a běh lhůt je právní jednání. Podle § 545 o. z. právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran.

O. z. současně stanoví, kdy je právní jednání neplatné a kdy se k němu nepřihlíží. To má odraz v pracovněprávních vztazích zejména při posuzování platnosti skončení pracovního poměru v důsledku uplynutí lhůty. Pokud by byl pracovní poměr ukončen ústně, **např. ústní zrušení ve zkušební době nebo ústní výpověď z pracovního poměru, hodnotil by se tento postup jako „právní jednání, k němuž se nepřihlíží.“ Právní důsledky tohoto jednání nenastaly.**

Při posuzování **neplatnosti právního jednání** (např. námitky proti důvodu výpovědi) se musí postupovat podle § 72 ZP. Návrh musí být uplatněn u soudu nejpozději ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit tímto rozvázáním.

Lhůty k vrácení bezdůvodného obohacení

O. z. řeší bezdůvodné obohacení v § 2991 a násl. Dřívější pojem bezdůvodného obohacení (získání majetkového prospěchu plněním bez právního důvodu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl) **rozšířil o získání majetku protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.**

Nová úprava se však od staré liší v tom, že již neuvádí jako zvláštní důvod vzniku bezdůvodného obohacení plněním z neplatného právního úkonu (jednání), jak to zdůraznil dřívější občanský zákoník.

O. z. uvádí, že v některých případech se nebude jednat o bezdůvodné obohacení a ten, komu bylo plněno, nemusí hodnoty vydat. *Jedná se např. o předčasné plnění dluhu (např. zaslání mzdy před výplatním termínem), plnění, které nemusel dlužník plnit, nebo plnění pro nedostatek formy (např. plnění podle ústní dohody o pracovní činnosti).*

Přeplatky a obohacování

Na straně zaměstnance je nejčastější obohacování v podobě finančních částek, jako je např. přeplatek na mzdě, neo-

právněná náhrada škody za pracovní úrazy nebo na vozidle zaměstnance, vyšší cestovní náhrady apod.

Neoprávněně vyplacené finanční částky může zaměstnavatel na zaměstnanci požadovat, jen jestliže zaměstnanec věděl nebo musel z okolností předpokládat, že jde o částky nesprávně určené nebo omylem vyplacené, **a to do tří let od jejich výplaty** (§ 331 ZP). Po uplynutí této lhůty nárok na vrácení zanikne. Částky vrací zaměstnanec tehdy, jestliže při jejich přijetí nebyl v tzv. dobré víře.

Stává se, že zaměstnanec na výplatní listině podepsal přijetí menší částky, než která mu byla vyplacena. V dobré víře tedy rozhodně nebyl. Stejně je tomu tehdy, jestliže znal nebo měl znát předpis, podle kterého je mu přeplacená částka z pracovního poměru vyplácena (např. manažer, pracovník oddělení práce a mezd, hospodářsko-finanční správy, podnikový právník apod.). U jiných zaměstnanců bude nutné tyto skutečnosti individuálně hodnotit.

Příklad:

Jestliže např. zaměstnavatel poskytl zaměstnanci náhradu za ztrátu času z pracovní cesty, jde o bezdůvodné obohacení zaměstnance. Zákoník práce tuto náhradu neobsahuje a každý zaměstnanec – nejen na vedoucím místě nebo odborník – by měl tyto skutečnosti znát.

V této souvislosti je nutné upozornit na rozhodnutí Nejvyššího soudu R 1/79: „na vrácení poskytnutého plnění jako plnění bez právního důvodu je nárok jenom tehdy, pokud ten, kdo plnil, neměl vědomost o tom, že není povinen plnit, anebo že ten, komu plní, není oprávněn plnění přijmout.“ Pro personální praxi to znamená, že zaměstnavatel má nárok na plnění, které poskytl zaměstnanci, jenom tehdy, jestliže nevěděl o tom, že není povinen plnění poskytnout.

Zkušební doba není lhůta

Podle § 35 ZP může být v pracovní smlouvě sjednána zkušební doba. Může být sjednána písemně maximálně na dobu tří měsíců a u vedoucích zaměstnanců na šest měsíců, překážky v práci se do ní nezapočítávají. O dobu celodenních překážek v práci (včetně celodenní dovolené) se zkušební doba prodlužuje.

Podle § 333 ZP práva i povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny. **Doby počínají prvním dnem a končí uplynutím posledního dne stanovené nebo sjednané doby.** To platí také v případě, kdy je uplynutím doby podmíněn vznik nebo zánik práva.

Podle § 333 ZP doba počíná prvním dnem a končí uplynutím posledního dne stanovené nebo sjednané doby. Z o. z. se tedy neuplatní § 605 odstavec 2, podle něhož konec lhůty nebo doby určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, který připadá na skutečnost, od níž se lhůta nebo doba počítá.

Příklad:

Zkušební doba bude sjednána na tři měsíce od 1. června 2015. Protože se její trvání bude posuzovat podle § 333 ZP, skončí 31. srpna 2015, pokud pracovní poměr nebude zrušen dříve. Kdybychom její délku posuzovali podle o. z., končila by 1. září 2015.

Výpovědní doba

Mezi právními skutečnostmi, vymezenými časovým úsekem, má největší význam výpovědní doba.

Výpovědní doba počíná běžet od prvního dne měsíce, který následuje po měsíci, v němž byla výpověď doručena (např. výpovědní doba výpovědi, doručené 25. 5., začíná plynout dne 1. 6., výpovědní doba výpovědi doručené 1. 10. začíná plynout dnem 1. 11.).

Výpovědní doba je stejná pro výpověď danou zaměstnancem i zaměstnavatelem a činí nejméně dva měsíce (§ 51 ZP). Délku výpovědní doby ponechává ZP smluvní volnosti účastníků. **Může být dohodnuta výpovědní doba delší než dva měsíce, nikoliv kratší.** U zaměstnavatele mohou tedy existovat různé délky výpovědní doby u jednotlivých zaměstnanců na základě smluvního ujednání mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Musí však být zachována rovnost. Výpovědní doba nemůže být prodloužena např. kolektivní smlouvou nebo vnitřním předpisem.

Výpovědní doba může být diferencována např. s ohledem na věk zaměstnance, dobu trvání pracovního poměru, povahu práce, odbornost apod. Její délka nemůže však být různá u zaměstnavatele a jiná u zaměstnance. Není možné sjednat nebo stanovit, že zaměstnanec – odborník, který je přijímán do pracovního poměru, bude mít sjednanou výpovědní dobu např. pětiměsíční a zaměstnavatel jen dvouměsíční. V praxi někdy zaměstnavatelé odůvodňují tento postup obtížností při shánění náhrady za zaměstnance – odborníka, který dal výpověď. Dvouměsíční doba je pro ně nedostatečná.

Prodloužení výpovědní doby

Výpovědní doba nemusí vždy končit poslední den v kalendářním měsíci. Zejména se jedná o případy, kdy uplyne poslední den kalendářního měsíce v tzv. ochranné době (např. v pracovní neschopnosti zaměstnance) – viz § 53 odstavec 2 ZP. Uplyne-li poslední den výpovědní doby v ochranné době, **dochází ke stavení běhu výpovědní doby.** Většinou se jedná o případy, kdy ještě v tento den trvá pracovní neschopnost zaměstnance. Ochranná doba se do výpovědní doby nezapočítává. Výpovědní doba se prodlužuje a skončí uplynutím zbývajících částí výpovědní doby po skončení ochranné doby. Výjimka je v případě, kdy zaměstnanec prohlásí, že na prodloužení výpovědní doby netrvá.

Příklad:

Zaměstnanec byl uznán dočasně práce neschopným dne 27. července na dobu jednoho týdne a na den 31. července připadl poslední den dvouměsíční výpovědní doby. Výpovědní doba se prodlužuje o čtyři dny (období od počátku pracovní neschopnosti 27. 7. do uplynutí výpovědní doby 31. 7., tedy o pět dnů). Pět dnů se přičte ke dni, kdy skončí pracovní neschopnost, v uvedeném případě k 4. 7. Pracovní poměr skončí teprve dnem 8. července.

K prodloužení nebo ke stavení výpovědní doby nedochází, jestliže ochranná doba (např. vznik pracovní neschopnosti), která začala běžet po podání výpovědi, **skončila ještě před uplynutím výpovědní doby.**

Příklady:

Zaměstnanec dal výpověď z pracovního poměru v březnu. Výpovědní doba začíná první den následujícího měsíce a skončí poslední den dvouměsíčního období – to je 31. května. Kdyby tento zaměstnanec onemocněl např. v průběhu května a jeho pracovní neschopnost by trvala ještě i poslední den výpovědní doby, to je 31. května, přesto by jeho pracovní poměr skončil právě tímto dnem. Ochranná doba se nevztahuje na výpovědi, které podává zaměstnanec. Kdyby však dostal výpověď od zaměstnavatele, jeho pracovní poměr by v pracovní neschopnosti nemohl skončit a výpovědní doba by se prodlužovala o dobu pracovní neschopnosti.

Zaměstnanec bude uznán práce neschopným dne 20. 6. na dobu jednoho týdne a na den 30. června připadá poslední den dvouměsíční výpovědní doby. Pracovní poměr skončí dnem 30. června, neboť ochranná doba skončila dříve, než nastal poslední den výpovědní doby.

Výpovědní doba rovněž neskončí poslední den kalendářního měsíce, jestliže výpověď dal zaměstnavatel zaměstnankyni z důvodu, pro který by mohl okamžitě zrušit pracovní poměr [§ 52 písm. g) ZP], před nástupem mateřské nebo rodičovské dovolené a výpověď by měla uplynout ještě v této době. Výpovědní doba pak skončí současně s mateřskou nebo rodičovskou dovolenou.

Odlíšně se posuzuje konec výpovědní doby při hromadném propouštění zaměstnanců (§ 63 ZP). Skončení pracovního poměru nenastává uplynutím výpovědní doby, ale nejdříve po uplynutí 30 dnů od doručení písemné zprávy zaměstnavatele podle § 62 odstavec 5 ZP příslušnému úřadu práce. V této zprávě zaměstnavatel uvádí své rozhodnutí o hromadném propouštění a o výsledcích jednání se zástupci zaměstnanců.

Ve zprávě je dále povinen uvést celkový počet zaměstnanců a jejich profesní složení, jichž se hromadné propouštění týká.

V případě, že zaměstnavatel doručil písemnou zprávu příslušnému úřadu práce tak, že 30 dnů od doručení zprávy uplyne později než poslední den příslušného kalendářního měsíce, skončí výpovědní doba teprve uplynutím (posledním dnem) 30denní lhůty. Např. končí-li běh dvouměsíční výpovědní doby 30. 6. a byla-li zpráva zaměstnavatele doručena 9. 6., skončí pracovní poměr až 9. 7.

Výpovědní doba při přechodu práv a povinností

V ustanovení § 51a ZP se umožňuje zaměstnanci, který nechce přejít k zaměstnavateli, na kterého přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů nebo výkon práv a povinností z pracovněprávních vztahů k jiné organizační složce České republiky, a který proto jednostranně končí svůj pracovní poměr ještě před tímto přechodem, aby výpovědní doba v tomto případě skončila nejpozději dnem předcházejícím dni převodu. **Jde o specifické zkrácení výpovědní doby.**

Příklad:

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů se uskutečňuje k 1. 7. 2015. Zaměstnanec může dát výpověď v souvislosti s tímto přechodem ještě v červnu 2015 a výpovědní doba skončí nejpozději 30. 6. 2015. Možnost k podání výpovědi má ještě ve lhůtě dvou měsíců ode dne nabytí účinnosti přechodu práv a povinností. V tomto případě do 31. 8. 2015.

✦ Autor, advokát v Praze, je expertem na pracovní právo a rozhodcem pracovních sporů.

Vybrané otázky důkazního břemene v řízení o zaplacení směnečného nároku

JUDr. RADIM CHALUPA, Ph.D.

Právní jistota účastníků řízení o zaplacení směnečného nároku je v posledních letech narušena názorovou kolizí mezi Nejvyšším soudem a ostatními soudy ohledně rozdělení důkazního břemene mezi žalobce a žalovaného v otázce prokazování pravosti podpisů vyhotovených na směnce.

Jelikož pravost směnky a zejména pak pravost podpisu vyhotoveného na směnce nepatří mezi skutkové okolnosti, jež v řízeních bývají učiněny spornými jen v zanedbatelném počtu případů, navozuje tento již několik let trvající názorový střet poměrně neuspokojivý stav, kdy **celá řada rozhodnutí založená na neunesení důkazního břemene v otázce pravosti podpisu žalovaného na směnce nabývá právní moci a vyko-**

natelnosti s tím, že lze očekávat jejich následnou změnu nebo zrušení v dovolacím řízení. Rovněž právní nejistotu účastníků řízení způsobenou faktem, že se Nejvyššímu soudu nedaří rozhodovací praxi sjednotit, nelze hodnotit jinak, než jako stav obzvláště nežádoucí.

Hlavní příčinou výskytu uvedeného jevu v řízení o zaplacení směnečného nároku je **nedostatečné promítnutí závěrů teorie civilního procesu do rozhodování soudů. Soudy při hodnocení důkazního břemene nevycházejí z žádného z názorových proudů tuzemské nebo zahraniční procesualistiky a rozhodnutí ve věci samé mnohdy zakládají na hodnocení důkazního břemene, jež vychází z intuice, z odhadu nebo z převzaté zkušenosti, někdy však také z předsudku.**

Starší rozhodnutí, jimiž se soudy při posuzování důkazního břemene řídí, však byla vydána taktéž bez odpovídající podpory závěrů teorie. Není na místě kritizovat postup, v jehož rámci soud při rozhodování intuitivně hledá přirozené právo. Kritiky je však hoden postup, kdy soudy důkazní břemeno posuzují bez znalosti závěrů teorie a jejich intuitiv-

ní posuzování důkazního břemene závěrům doktríny odporuje. Nelze než konstatovat, že **významná většina rozhodnutí soudů o dělení důkazního břemene je věcně správná a nelze k nim mít výhrady, přesto však soudy vydávají rozhodnutí založená na systémově nesprávném hodnocení důkazního břemene**, což je důvod minimálně k zamyšlení.

Důkazní břemeno

Vycházejí z faktu, že se nejedná o všeobecnou úvahu, ale o pojednání směřované k rozboru posuzování důkazního břemene v některých situacích, jež nastávají v řízeních o zaplacení směnečného nároku, a protože řízení, v němž je uplatněn nárok na zaplacení směnečného dluhu, je řízením sporným, odhlédnu v obecném výkladu pojmu důkazní břemeno od těch aspektů důkazního břemene, které souvisí s řízením nesporným. Podstatný rozdíl mezi uplatněním důkazního břemene ve zmíněných druhích nalézacího řízení spočívá ve faktu, že se v nesporném řízení neuplatní subjektivní důkazní břemeno. **Budu-li se tedy dále v textu zabývat problematikou subjektivního důkazního břemene a jeho uplatněním v řízení, budu tak činit jen ve vztahu k řízení spornému.**

Důkazní břemeno je procesním nástrojem, jenž rozhoduje o výsledku řízení v případě, že v řízení nebyl prokázán rozhodný skutkový stav. Nastane-li ohledně některé ze skutkových okolností stav *non liquet* (objektivní nejistota o její existenci či neexistenci), nemůže soud rozhodnout na základě zjištěného skutkového stavu. Jelikož však soud o uplatněném nároku v případě, že jsou dány procesní podmínky, rozhodnout musí i v případě, že se v řízení nepodařilo prokázat skutečný průběh rozhodného skutkového děje, neboť opačný postup by byl odepřením spravedlnosti, je nezbytné uplatnit jiné kritérium pro posouzení faktu, který z účastníků v řízení uspěje a který nikoli. A tímto kritériem je důkazní břemeno.

Je-li existence některé ze skutkových okolností rozhodující pro posouzení důvodnosti uplatněného nároku a nepodaří-li se prokázat, zda tato skutečnost nastala či nenastala, uspěje v řízení ta ze stran, která nenese procesní odpovědnost za prokázání této skutkové okolnosti, tedy ta strana, již ohledně této skutečnosti nezatěžuje důkazní břemeno. Naopak strana, jež ohledně rozhodné skutkové okolnosti neunesla důkazní břemeno, v řízení neuspěje, a právě neunesení důkazního břemene je důvodem pro její neúspěch v řízení.

Důkazní břemeno však nesehrává významnou roli jen v řízeních, v nichž se nepodaří objasnit skutkový stav. Soud musí být připraven a schopen vypořádat se s otázkou, kterou z procesních stran zatěžuje důkazní břemeno ohledně prokázání kterékoli ze skutkových okolností, jejíž existence či neexistence je způsobitelná ovlivnit rozhodný skutkový stav, představuje o důkazním břemenu však musí mít i účastníci řízení, neboť informace, kdo ponese nepříznivé následky neprokázání určité skutkové okolnosti, bezprostředně ovlivňuje aktivitu stran sporu při označování důkazů. Účastník řízení, jehož zatěžuje důkazní břemeno ohledně určité skutkové okolnosti, by v případě kvalifikovaného sporu měl vyvíjet mnohem vyšší iniciativu při vyhledání a následném označení důkazů než účastník, jehož důkazní břemeno netíží.¹

Složky důkazního břemene

Pojmu důkazní břemeno nelze přisoudit jen jeden význam. Důkazní břemeno sestává z jednotlivých složek, kterým jsou přiznána samostatná označení. K identifikaci jednotlivých složek důkazního břemene se využívají přívlastky. Významné je členění důkazního břemene na objektivní a subjektivní, subjektivní důkazní břemeno se pak dále člení na konkrétní a abstraktní.

Objektivní a subjektivní důkazní břemeno

J. Macur pojem objektivního důkazního břemene vymezuje tak, že: „*je obecně chápáno především jako pravidlo, které stanoví, jak má soudce rozhodnout ve věci samé za předpokladu, že podstatné skutkové okolnosti nebyly objasněny a nastal stav objektivní nejistoty o skutečnosti.*“² Objektivní důkazní břemeno identifikuje účastníka řízení, jenž ponese nepříznivé důsledky v podobě neúspěchu v řízení, nebude-li skutková okolnost prokázána.³ Objektivní důkazní břemeno přiřazuje riziko neprokázání rozhodných skutkových okolností jedné ze stran sporu.

Subjektivní důkazní břemeno představuje procesní důsledek popsání výsledku dokazování (stavu *non liquet*) pro procesní stranu, již objektivní důkazní břemeno identifikovalo jako nositele důkazního břemene.

J. Macur k subjektivnímu důkaznímu břemenu uvádí, že: „*znamená zatížení procesní strany nepříznivými následky, pokud se jí nepodaří dokázat skutečnosti, ohledně kterých nese důkazní břemeno.*“⁴ Subjektivní důkazní břemeno tedy představuje dopady odpovědnosti za prokázání rozhodných skutkových okolností na účastníka řízení, jehož toto břemeno zatěžuje.

Abstraktní a konkrétní důkazní břemeno

Subjektivní důkazní břemeno není po celou dobu řízení neměnné. Přesně řečeno ne všechny jeho součásti. S ohledem na možnost sledování přesouvání důkazního břemene z žalobce na žalovaného a případně zpět je vhodné klasifikovat subjektivní důkazní břemeno na důkazní břemeno konkrétní a abstraktní.

Abstraktní důkazní břemeno reflektuje abstraktně uchoopenou procesní situaci nezohledňující specifika konkrétního

1 Macur, Josef: Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Brno 1984, str. 63, ISBN 55-024-84.: „...důkazní břemeno, které v kontradiktorním sporu umožňuje předem stanovit, kdo a jaké skutečnosti má dokazovat, vnáší pevný řád a tím i právní jistotu do průběhu celého důkazního řízení, určuje jeho strukturu a umožňuje předvídatelnost následků určitého procesního postupu. Tato funkce důkazního břemena vystupuje do popředí zvláště v moderním civilním procesu, který klade důraz na svobodu, volnost rozhodování, iniciativu a procesní aktivitu stran.“

2 Macur, Josef: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 1995, str. 11, ISBN 80-210-1161-0.

3 Obdobně charakterizuje objektivní důkazní břemeno Jauerning. (Převzato z Macur, Josef: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 1995, str. 9, ISBN 80-210-1161-0.). Bruns uvedené vymezení naopak vztahuje k důkaznímu břemenu celku. (Převzato z Macur, Josef: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 1995, str. 10, ISBN 80-210-1161-0.).

4 Macur, Josef: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 1995, str. 12, ISBN 80-210-1161-0.

sporu a vývoje tohoto sporu. **Konkrétní důkazní břemeno je určováno obsahem konkrétního sporu; zohledňuje vývoj řízení, v němž žalovaný svým procesním postojem reaguje na nárok uplatněný žalobcem.**

Na počátku řízení je nastolen výchozí stav – a v tomto výchozím stavu se překrývají všechny složky důkazního břemene – břemeno objektivní i subjektivní, když subjektivní důkazní břemeno je vnímáno jak v abstraktní, tak v konkrétní poloze (vztahené k přesně určenému a konkrétními skutkovými okolnostmi individualizovanému nároku). Na počátku řízení lze konstatovat následující stav: žalobce zahájil řízení a uplatňuje nárok; tento nárok odvozuje od určité hmotně-právní normy a zakládá jej na skutkovém stavu, jehož existenci zmíněná norma předpokládá. Chce-li být žalobce úspěšný, musí tyto skutkové okolnosti tvrdit a prokázat.

Pokud je důkazní břemeno uvažováno ve vztahu ke konkrétnímu soudnímu řízení, nabývá oproti abstraktně chápanému důkaznímu břemenu dynamický rozměr možné změny způsobené procesními postoji protistrany. V závislosti na uplatnění obrany žalovaného a na případné následné reakci žalobce se konkrétní důkazní břemeno může přesouvat z žalobce na žalovaného a zase zpět. Možnost přesunu konkrétního důkazního břemene z žalobce na žalovaného a zpět (a případně zase zpět) odpovídá průběhu procesu uplatňování procesního postojů, jímž se účastník řízení snaží dosáhnout změny v aktuálně zjištěném rozhodném skutkovém stavu tvrzením nových skutečností a odkazem na protinormu,⁵ jejímiž účinky se pokouší eliminovat právní následky vyplývající z normy uplatněné protistranou.

Na prvotní procesní aktivitu žalobce (uplatnění nároku tvrzením rozhodných skutkových okolností a označením důkazů k jejich prokázání) zpravidla reaguje žalovaný. Žalovaný do řízení (pokud nerezignuje na obranu proti uplatněnému nároku) vstupuje buď s popřením žalobních tvrzení, nebo se svými vlastními skutkovými tvrzeními a návazně s důkazními návrhy. V této situaci žalovaný buď zpochybňuje pravdivost tvrzení žalobce, nebo poukáže na právní důsledky protinormy a aktivně prokazuje skutkový stav předvídaný zmíněnou protinormou. Popsaný vývoj situace v procesu zjišťování skutkového stavu v konkrétním sporu, v jehož rámci žalovaný reaguje na prokázání rozhodných skutkových okolností žalobcem, můžeme popsat jako přesunutí konkrétního důkazního břemene na žalovaného.

Konkrétní důkazní břemeno není stálé a podle vývoje situace při tvrzení skutečností stranami sporu a prokázání těchto skutečností se jako strom ve větru naklání od žalobce k žalovanému a případně zpět. Na počátku řízení žalobce tvrdí a prokazuje důvodnost uplatněného nároku. Konkrétní důkazní břemeno na počátku sporu kopíruje abstraktní břemeno, postupně však ve sporu přechází vždy na toho účastníka sporu, jenž je v dané situaci „na tahu“ s tvrzením skutečností podporujících jeho aktuální procesní postoj a eliminujících důsledky prokázání tvrzení protistrany.

Prokáže-li žalobce skutečnosti tvrzené v žalobě a tvrdí-li žalovaný na svoji obranu rozhodné skutkové okolnosti, přesouvá se v tomto okamžiku konkrétní důkazní břemeno

na žalovaného; ten buď pouze popírá existenci skutečností tvrzených a prokázanych žalobcem, nebo tvrdí jiné skutečnosti, které důsledky skutečností původně tvrzených žalobcem modifikují tak, že pokud by žalobce nebyl schopen v řízení zareagovat novými skutkovými tvrzeními a důkazními návrhy, uspěl by v řízení žalovaný.

Prokáže-li žalovaný pravdivost tvrzení, na nichž založil svoji aktivní obranu, přesouvá se v této pasáži dokazování konkrétní důkazní břemeno zpět na žalobce. Pokud žalobce buď úspěšně popře obranné tvrzení žalovaného („úspěšně popře“ znamená, že označí protidůkaz, s jehož využitím prokáže, že modifikace právních důsledků původních žalobcových tvrzení ve prospěch žalovaného nenastává, neboť žalovaný neprokázal skutkové okolnosti, na nichž svoji aktivní obranu založil), nebo tvrdí a prokáže skutkové okolnosti, které navzdory dříve prokázané důvodné obraně žalovaného přináší nový pohled na zjištěný skutkový stav, jenž navozuje situaci, v níž by bez další případné změny byl v řízení úspěšný žalobce, přesouvá se konkrétní důkazní břemeno zpět na žalovaného. Konkrétní důkazní břemeno se takto v řízení přesouvá z žalobce na žalovaného a případně zpět (a zpět ... a zpět) až do doby, kdy některý z účastníků není schopen přijít s novými relevantními skutkovými tvrzeními, doplňujícími skutkový stav prokázaný protistranou způsobem, jež přináší opačnou právní kvalifikaci skutkové situace, nebo do doby, kdy některý z účastníků sice tvrdí nové skutečnosti s cílem eliminovat důsledky prokázání skutečností protistranou, nicméně tyto skutečnosti neprokáže; v uvedeném okamžiku se pohyb konkrétního důkazního břemene zastaví.

Současné nebo postupné tvrzení skutkových okolností a označení (označování) důkazů

Výše popsané postupné přesouvání konkrétního důkazního břemene z žalobce na žalovaného a případně zpět (a zpět) se může dít na základě postupného tvrzení skutečností a označování důkazních prostředků účastníky sporu, může však probíhat i na základě skutkových tvrzení a důkazních návrhů učiněných najednou na počátku sporu nebo v jiném okamžiku řízení. Jsou-li skutečnosti tvrzeny a důkazní prostředky k jejich prokázání označeny najednou, děje se přesouvání důkazního břemene nikoli na základě postupně realizovaných procesních aktivit účastníků sporu, ale na základě odkazů účastníků řízení na tyto předchozí skutkové přednesy a důkazní návrhy, jimiž strany sporu reagují v průběhu postupného provádění dokazování na vývoj zjištěného skutkového stavu.

Pro postupné přesouvání konkrétního důkazního břemene mezi stranami sporu není významná časová souslednost skutkových přednesů, ale postupný vývoj prokázání skutkového stavu.

Klasifikace a popis norem vymezujících důkazní břemeno

V rámci úvah o důkazním břemenu, a to zejména ve vazbě na konkrétní subjektivní důkazní břemeno, je nezbytné pojmenovat normy, od nichž účastníci řízení svůj procesní

5 Pojem protinorma bude vysvětlen dále v textu.

Ilustrační foto

postoj odvozuji. Norma, od které žalobce odvozuje uplatněný nárok, je norma základní. Žalovaný, pokud se v řízení brání proti uplatněnému nároku, může svoji obranu založit na pouhém popření skutkových okolností tvrzených žalobcem, nebo může tvrdit existenci jiných skutkových okolností, v důsledku jejichž existence se uplatněný nárok ukazuje jako nedůvodný, byť skutečnosti, jejichž existenci si „žádá“ základní norma, jsou dány. Tvrzení a prokázání těchto dalších skutkových okolností, na nichž žalovaný staví svůj defenzivní procesní postoj, jsou způsobilé poskytnout žalovanému důvodnou obranu jen v případě, že odpovídající hmotněprávní předpis obsahuje normu, která s existencí skutečností tvrzených žalovaným na jeho obranu spojuje odpovídající právní následek v podobě eliminace právních důsledků vyplývajících z normy, od níž odvozuje žalobce uplatněný nárok.

Na takto navozený stav řízení (tvrzení a prokázání skutkových okolností předvídaných protinormou) má žalobce možnost reagovat uplatněním protinormy stojící proti protinormě uplatněné žalovaným (tedy protinormy protinormy, kterou budu pro lepší přehlednost či srozumitelnost textu dále označovat jako sekundární protinormu) a tvrdit a prokázat skutkové okolnosti předvídané touto sekundární protinormou. Dále v řízení není vyloučeno ani uplatnění terciální protinormy atd.

Pojem základní normy a protinormy nelze chápat absolutně. Neexistuje obecné hodnocení, která právní norma je normou základní a která protinormou. Jakoukoli normu hmotného práva lze považovat za základní normu nebo za protinormu jen ve vztahu ke konkrétnímu nároku. „Protinorma je protinormou vždy jen ve vztahu k určité normě, zatímco v jiné relaci může vystupovat jako norma základní.“⁶

Důkaz a protidůkaz

V rámci vymezení důkazního břemene nelze opomenout pojmy důkaz a protidůkaz.⁷

Důkazem účastník řízení prokazuje svoje skutková tvrzení. Není přitom významné, zda se jedná o prvotní skutková tvrzení žalobce, jimiž vymezuje skutkový základ uplatněného nároku, nebo o skutková tvrzení žalovaného, na nichž tento staví svoji obranu. K prokázání pravdivosti vlastních skutkových tvrzení tedy účastníkům řízení slouží důkaz.⁸

Protidůkaz je důkaz, kterým účastník řízení zpochybňuje pravdivost tvrzení protistrany. Protidůkazem strana sporu nemusí prokázat, že se skutečnosti tvrzené protistranou (nebo vyplývající na základě jiných prokázaných tvrzení z vyvratitelné domněnky) nestaly; jako protidůkaz se označuje obranný důkaz, jehož provedení směřuje k nabourání vnitřní jistoty soudce o pravdivosti tvrzení protistrany. Úspěšným provedením protidůkazu se jen oslabí míra pravděpodobnosti v přesvědčení soudu, že se skutečnosti udály tak, jak tvrdí protistrana, což znamená, že soud ještě stále považuje za možné nebo dokonce pravděpodobné, že předmětná skutková okolnost nastala, nikoli však s pravděpodobností přesahující 90 %, což je hranice potřebné praktické jistoty; soud tedy v důsledku úspěšně provedeného protidůkazu „jen“ ztrácí přesvědčení o pravdivosti tvrzení prokázaných důkazem v podobě praktické jistoty.

Druhým obranným důkazem je důkaz opaku. Důkaz opaku je proveden úspěšně v případě, že soud nabude přesvědčení (opět s pravděpodobností převyšující 90 %), že se sporná okolnost neudála.

6 Macur, Josef: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 1995, str. 38-39, ISBN 80-210-1161-0.

7 Macur, Josef: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 1995, str. 70, ISBN 80-210-1161-0. „Důkaz slouží prokázání skutečností, ohledně kterých procesní strana nese důkazní břemeno, kdežto protidůkaz slouží vyvrácení důkazu a přísluší straně, která není důkazním břemenem zatížena.“

8 Macur, Josef: Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, 1. vyd., Masarykova univerzita, Brno 1995, str. 70, ISBN 80-210-1161-0. „Důkaz je úspěšně proveden, jestliže vede k poznatkům o tak vysokém stupni pravděpodobnosti určitého tvrzení, že je lze považovat za prakticky jisté.“

Námitka

V rámci výkladu dělení důkazního břemene v řízení o zaplacení směnečného nároku považují za nezbytné objasnit pojem námitka. Ustanovení § 175 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) přiznává pojmu námitka obsah odlišný od obsahu, jež s tímto pojmem spojuje doktrína. Podle ustanovení § 175 o. s. ř. je námitkou každé tvrzení, jímž se žalovaný brání proti vydanému směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu. Tato konstrukce odporuje dlouhodobě akceptovanému chápání pojmu námitka.

Aktivní obrana proti uplatněnému nároku může mít povahu pouhého popírání nároku nebo uplatnění námitky. Popření nároku je založeno na pouhém zpochybnění existence skutkových okolností, z nichž žalobce odvozuje uplatněný nárok. **Námitka je založena na uplatnění dalších skutkových okolností, které staví skutkové okolnosti tvrzené a prokázané žalobcem do jiného světla, právně je pak námitka založena na právních následcích vyvolaných protinormou.** Existence těchto dalších skutkových okolností přináší na základě právních následků vyplývajících z protinormy modifikaci účinků základní normy v tom smyslu, že uplatněný nárok sice existoval, ale například zanikl.

Námitka je obranou žalovaného, která neatakuje existenci skutečností, na nichž je založen nárok; je založena na tvrzení dalších skutkových okolností, v důsledku kterých na základě právních účinků protinormy (od níž je námitka odvozena) nelze žalobci přiznat uplatněný nárok, přestože jsou naplněny skutkové okolnosti vyžadované základní normou, od níž žalobce uplatněný nárok odvozuje.

Defenzivní postoj žalovaného založený na popření nevyžaduje provedení hlavního důkazu. Žalovaný se může spokojit jen s provedením protidůkazu, jímž zpochybní výsledky dokazování na základě hlavního důkazu vedeného žalobcem. Výsledkem provedení protidůkazu je oslabení výsledku dokazování – výstupem úspěšně provedeného protidůkazu je stav, kdy se přesvědčení soudu o existenci skutečností prokazovaných hlavním důkazem snižuje pod hranici, při níž tuto skutečnost lze považovat za prokázanou. Na základě úspěšného provedení protidůkazu v řízení nastává stav *non liquet*. Obrana v podobě popření nároku může být úspěšně uplatněna i provedením protidůkazu, na jehož základě žalovaný prokáže neexistenci skutečností prokazovaných hlavním důkazem vedeným žalobcem (skutečností, na kterých ve skutkové rovině stojí uplatněný nárok). Taková podoba vedení protidůkazu má povahu kvalifikovaného popření nároku.

Dělení důkazního břemene mezi účastníky řízení (objektivní důkazní břemeno) a o. s. ř.

Právní normou kodifikovanou s ambicí poskytnout pravidlo vymezující objektivní důkazní břemeno (tedy regulující

dělení subjektivního důkazního břemene mezi účastníky řízení) je ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř., jež ve svém úvodu uvádí, že: „*účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení*“. Jedná se o ustanovení, které je třeba považovat za zcela nevydařený pokus nastavit pravidla pro dělení důkazního břemene.

V řízení je třeba rozlišovat mezi povinnostmi a břemeny. Ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. nelze vykládat doslovně, neboť při jeho doslovném výkladu by byla popřena spjatost břemene tvrzení a důkazního břemene. Důkazní břemeno se odvíjí od obsahu norem hmotného práva, nikoli od faktu, kdo předmětné skutkové tvrzení v řízení prezentoval. Pokud totiž účastník v řízení tvrdí skutkové okolnosti, aniž tak musí činit z důvodu unesení břemene tvrzení, nepřesouvá tímto na sebe dobrovolně důkazní břemeno ohledně prokázání těchto skutkových okolností.

Břemeno tvrzení je pojmově spjata s břemenem důkazním. Je nemyslitelné, aby v konkrétním řízení zatěžovalo ohledně určité skutkové okolnosti břemeno tvrzení jednu stranu a břemeno důkazní protistranu. Přesouvá-li se v důsledku vývoje řízení z jednoho účastníka břemeno tvrzení, přesouvá se na stejného účastníka i břemeno důkazní. **Ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. je nezbytné vykládat tak, že účastníky zatěžuje břemeno označit důkazy k prokázání těch skutečností, které musí tvrdit proto, aby se mohli dovolat příznivých účinků normy, jejichž existenci tato norma předpokládá ve své hypotéze, tedy k prokázání těch skutečností, ohledně kterých je zatěžuje břemeno tvrzení.**

Při rozhodování, kterého z účastníků řízení aktuálně zatěžuje konkrétní důkazní břemeno, a zejména pak při zjištění, jak je v řízení nastaveno objektivní důkazní břemeno, je nezbytné pracovat s ustanovením § 79 o. s. ř., jež mimo jiné uvádí, že: „*návrh na zahájení řízení musí obsahovat ... vylíčení rozhodujících skutečností a označení důkazů, jichž se navrhopatel dovolává*“. Ustanovení § 79 o. s. ř. však pro rozhodnutí o dělení důkazního břemene mezi účastníky řízení v podstatě nepřináší nic nového; především neřeší situace, kdy žalovaný úspěšně zpochybní tvrzení žalobce (buď jejich popřením, nebo prokázáním jiných skutečností, které výsledek řízení otáčejí v neprospěch žalobce).

S vodítkem, jež pro posouzení důkazního břemene poskytují ustanovení § 120 a 79 o. s. ř., tedy v řízení nelze vystačit.

Teorie dělení důkazního břemene

Odpověď, které skutečnosti musí tvrdit a následně prokázat žalobce a které žalovaný, je nezbytné hledat v teorii civilního procesu.

Snaha vytvořit jednotnou a všeobecně uznávanou teorii dělení důkazního břemene byla naplněna počinem L. Rosenberga, jenž vytvořil teorii dělení důkazního břemene, jež je označována jako **teorie analýzy norem („normová teorie“)**.⁹ Například v Německu a Rakousku je teorie analýzy norem soudy běžně respektována, v České republice se teorie analýzy norem do rozhodovací praxe soudů teprve prosazuje. K Rosenbergově teorii analýzy norem se ve svém odůvodnění výslovně přihlásil senát 22 Nejvyššího soudu v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 3108/2010.¹⁰

9 Macur, Josef: Dělení důkazního břemene v civilním soudním sporu, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1996, str. 55, ISBN 80-210-1403-2.

Jednou z nejstarších teorií dělení důkazního břemene je teorie negativní. Tato teorie je moderní procesualistikou považována za překonanou. Rozhodovací praxe českých soudů s touto teorií poměrně často pracuje, soudci a senáty, jež rozhodují směnečné spory, však negativní teorii odmítají.¹¹ S ohledem za zaměření článku se v této jeho zkrácené verzi negativní teorii dělení důkazního břemene nebudu zabývat.¹²

Teorie analýzy norem

Podstatou normové teorie dělení důkazního břemene je, že každý účastník řízení dovozuje pro sebe příznivé právní důsledky z jím vybrané a identifikované normy hmotného práva. Tato norma spojuje vznik, změnu nebo zánik práv a povinností dotčených osob se skutkovými okolnostmi vymezenými v dispozici předmětné normy. Právní důsledky předpokládané uvedenou normou nastávají v případě, že jsou naplněny znaky skutkové podstaty, jejichž existenci norma předpokládá. Skutkové okolnosti, jejichž existenci jsou vyvolány právní následky, na nichž ten který účastník řízení zakládá svůj procesní postoj, musí tvrdit a následně prokázat právě ten účastník řízení, pro něž z těchto okolností vyplývají příznivé právní následky. Podstatou teorie analýzy norem je závěr, že každý účastník sporu nese procesní odpovědnost za prokázání těch skutkových okolností, které jsou uvedeny v hypotéze normy, od níž svůj nárok, resp. svoji obranu odvozuje.¹³

Přestože byla Rosenbergova teorie analýzy norem terčem časté kritiky, nebyla formulována žádná všeobecně respektovaná nová teorie, která by teorii normové analýzy nahradila. Podle J. Macura se „v soudní praxi celého kontinentálního právního systému uplatnilo základní obecné (abstraktní) pravidlo, podle něhož procesní strana nese důkazní břemeno ohledně skutečností, jež odpovídají skutkovým znakům právní normy, která je procesní straně příznivá, resp. právní normy, na jejímž základě uplatňuje tato procesní strana své právo.“¹⁴

Prokazování důvodnosti nároku a námítky v souladu s teorií analýzy norem

Chce-li být žalobce v řízení úspěšný, musí v řízení tvrdit a prokázat existenci skutkových okolností, jejichž existenci předpokládá norma, od které žalobce odvozuje nárok uplatněný v řízení.

Obrana žalovaného proti uplatněnému nároku může spočívat v pouhém popírání pravdivosti tvrzení žalovaného – v tom případě musí žalovaný zpochybnit prokázání pravdivosti tvrzení žalobce, a to úspěšným provedením protidůkazu nebo důkazu opaku. Procesní obrana žalovaného však může být založena i na aktivně koncipovaném postoji – na uplatnění námítky. V tom případě žalovaný musí prokazovat skutkové okolnosti, jejichž existenci předpokládá jím tvrzená protinorma.

Pokud uvedená protinorma existuje, právní důsledky normy, na níž žalobce zakládá svůj nárok, skutečně eliminuje, a žalovaný prokáže skutkové okolnosti, jejichž existenci protinorma předpokládá, může žalobce reagovat na takto vzniklý stav uplatněním nové (sekundární) protinormy, která eliminuje právní důsledky protinormy uplatněné žalovaným.

Skutkové okolnosti, jejichž existenci předpokládá protinorma nově uplatněná žalobcem (sekundární protinorma), musí tvrdit žalobce a žalobce musí pravdivost těchto svých tvrzení taktéž prokázat.

Koncepce podstaty základu procesního postoje účastníka řízení

Rozhodovací praxe našich soudů v řízení o zaplacení směnky nevyhází ani z negativní teorie, ani z teorie analýzy norem. Protože není založena na žádné teorii a není ani nikde formulována a definována, lze ji uchopit méně snadno, než kdyby byla popsána a odůvodněna.

Soudy v České republice při rozhodování o dělení důkazního břemene mezi žalobce a žalovaného ve sporech o zaplacení směnečného nároku vychází zejména z podstaty základu procesního postoje účastníka řízení, tedy z faktu, že žalovaný v řízení o zaplacení směnky popírá existenci směnečného nároku, jehož důvodnost žalobce prokazuje originálem směnky, v důsledku čehož je na žalovaném, aby tvrdil a prokázal skutečnosti, které buď popírají existenci směnečného nároku, anebo jeho uplatnitelnost.¹⁵

Soudy v České republice při rozhodování o dělení důkazního břemene mezi žalobce a žalovaného v řízení o zaplacení směnečného nároku téměř vždy konstatují fakt, že žalobce prokazuje uplatněný směnečný nárok smenkou, v důsledku čehož je na žalovaném, pokud zpochybňuje existenci nebo uplatnitelnost směnečného nároku v rámci řádného výkonu směnečného práva, aby tvrdil a prokázal skutečnosti, na kterých tuto obranu zakládá. Základ procesního postoje žalobce představuje uplatněný směnečný nárok, základem obrany žalovaného proti uplatněnému směnečnému nároku jsou námítky.¹⁶ Odtud označení koncepce podstaty základu procesního postavení účastníka řízení, neboť vychází z faktu, že důkazní

10 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2013, sp. zn. 22 Cdo 3108/2010, v jehož odůvodnění je, mimo jiné, uvedeno: „Dovolací soud při řešení otázky důkazního břemene ve vztahu k vymezené otázce zásadního právního významu vychází z tzv. Rosenbergovy teorie dělení důkazního břemene, označované jako teorie analýzy norem, která je i současnou civilistickou doktrínou považována za primární a odpovídající procesním pravidlům obsaženým v účinném občanském soudním řádu. Tato teorie vychází ze struktury právních předpisů a na důkazní břemeno usuzuje podle právních účinků tvrzených jednou nebo druhou procesní stranou. Podle teorie analýzy norem je nutno vycházet ze základního pravidla, podle něhož každá strana má tvrdit a dokazovat skutečnosti, které odpovídají skutkovým znakům právní normy, na níž zakládá svůj nárok nebo námítky v daném řízení.“ V souladu s Rosenbergovou teorií je odůvodněn rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3478/2007, byť na Rosenbergovu teorii výslovně neodkazuje; uvedeným rozhodnutím se budu zabývat dále v textu.

11 Na tomto místě bych si dovořil citovat jako reprezentativní vzorek právní větu rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 29 Cdo 1650/2007: „Není správný právní názor, podle kterého žalovaný nemůže prokázat negativní tvrzení (tvrzení o neexistenci kauzy směnky), protože nastupuje povinnost žalobce takové negativní tvrzení vyvrátit, a to tím, že existenci kauzy směnky doloží.“

12 Základní charakteristiku negativní teorie lze nalézt v úplné verzi článku na www.bulletin-advokacie.cz.

13 Podrobnější popis teorie analýzy norem viz plná verze článku na www.bulletin-advokacie.cz.

14 Macur, Josef: Dělení důkazního břemene v civilním soudním sporu, Masarykova univerzita, Brno 1996, str. 144, ISBN 80-210-1403-2.

15 V plné verzi článku na www.bulletin-advokacie.cz popisují i koncepci procesního postavení účastníka řízení.

16 Podle soudů jen námítky, ve skutečnosti však obrana může být založena na popření nároku nebo na uplatnění námítek.

břemeno je určeno povahou nebo podstatou uplatněného nároku nebo vznesené obrany.

V jevové rovině se tento pohled může jevit jako správný a opodstatněný. V praktické rovině navíc v důsledku uplatnění tohoto nazírání na objektivní důkazní břemeno soudy subjektivní důkazní břemeno mezi účastníky zpravidla rozdělí správně. Koncepce podstaty základu procesního postavení účastníka řízení má dva významné limity, jejichž uplatnění má za následek systémově nesprávné hodnocení důkazního břemene v některých specifických situacích. **Nazírání na důkazní břemeno založené na koncepci podstaty základu procesního postavení účastníka řízení nerespektuje:**

- diferenciaci procesní obrany na uplatnění protidůkazu a námítky,
- fakt, že konkrétní důkazní břemeno nemusí svůj odklon od abstraktního důkazního břemene ukončit u žalovaného, ale že se může po prokázání důvodnosti uplatněné námítky přenést zpět na žalobce.

Obrana žalovaného může mít povahu prostého popírání skutečností, z nichž žalobce dovozuje vznesený nárok, nebo uplatnění námítky. Pouhé zpochybnění pravdivosti žalobních tvrzení může vést k úspěšné obraně, nemá přitom povahu uplatnění námítky. Uvedený způsob vedení obrany nevyžaduje úspěšné provedení důkazu; žalovanému k úspěšnému uplatnění obrany založené na popření žalobních tvrzení postačí úspěšně provést protidůkaz, přičemž úspěšné provedení protidůkazu spočívá pouze ve zpochybnění pravděpodobnosti existence skutkových okolností, na nichž stojí uplatněný nárok, pod hranici praktické jistoty. Soudy však tyto závěry doktríny nerespektují. K prostému zpochybnění žalobcových tvrzení požadují provedení důkazu, tedy takový výsledek dokazování, jenž spočívá v získání praktické jistoty ohledně neexistence skutečností, z nichž žalobce dovozuje uplatněný nárok.

Pokud žalovaný prokáže pravdivost skutkových okolností, na nichž staví svoji námítku, a pokud žalobce svůj procesní protiútok proti úspěšně prokázané námítce založí na dalších nových skutkových okolnostech, které modifikují nebo eliminují právní účinky protinormy, na níž žalovaný založil námítku, přesouvá se důkazní břemeno zpět na žalobce. Tento další pohyb důkazního břemene soudy při rozhodování o směnečných nárocích nerespektují.

Dělení důkazního břemene při prokazování pravosti podpisu na směnce

Jak jsem uvedl v úvodu článku, je kvalita rozhodování směnečných sporů v případě, že žalovaný zpochybní svůj podpis na směnce, devalvována názorovým rozporem mezi Nejvyšším soudem a některými soudy nižších stupňů ve vztahu k dělení důkazního břemene mezi žalobce a žalované při prokazování pravosti podpisů vyhotovených na směnce.

Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi prosazuje názor, že je na žalobci, aby prokázal pravost podpisů vyhotovených na směnce. Některé soudy nižších stupňů svoje rozhodnutí za-

kládají na názoru, že je na žalovaných, aby prokázali svoje tvrzení, že se na směnce, od níž žalobce odvozuje nárok uplatněný v řízení, nepodepsali.

Názorový proud stojící v opozici proti názoru Nejvyššího soudu představuje pokračování dlouhodobé jednotné rozhodovací praxe všech soudů. Rozhodování Nejvyššího soudu je v rozhodovací praxi relativně nové; první významné rozhodnutí bylo vydáno v prosinci 2009.¹⁷ K argumentaci soudů nižších stupňů se nemohu vyjádřit v tom smyslu, že je vždy zcela totožná. Není založena na žádné procesní teorii, nemá oporu v žádné právní normě.

Za zcela zásadní považuji rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3478/2007 ze dne 21. 12. 2009, který hodnotím jednak jako věcně správný, který je však navíc velmi kvalifikovaně a přesvědčivě odůvodněn.

Právní věta rozhodnutí zní takto: „*Popře-li žalovaný ve sporu o zaplacení vlastní směnky její pravost, leží důkazní břemeno ohledně pravosti směnky (pravosti podpisu žalovaného na směnce) na žalobci, který směnku k důkazu předložil a který ze skutečností v ní uvedených vyvozuje žalobou uplatněný nárok.*“

Z odůvodnění rozhodnutí předkládám následující pasáže: „*Jakkoli je důkazní břemeno institutem procesního práva, okruh rozhodujících skutečností, které musí účastník v řízení tvrdit a následně též prokázat, je (jak bylo vysvětleno již výše) určován hypotézou hmotněprávní normy, která upravuje sporný právní poměr účastníků. V případě sporu o zaplacení vlastní směnky (jejím výstavcem) je proto z ustanovení § 75 a § 78 odst. 1 ve spojení s § 28 zákona č. 191/1950 Sb. (tedy z hmotněprávních norem, jež upravují sporný právní poměr účastníků takového řízení) nutné dovést, že žalobce je povinen tvrdit, že žalovaný se podpisem listiny, která vykazuje všechny znaky vlastní směnky (tj. vystavením směnky), zavázal, že žalobci zaplatí žalovanou částku, dosud tak však neučinil. Z tohoto břemene tvrzení pak pro žalobce vyplývá – jde-li o prokázání tvrzení o vystavení vlastní směnky – rovněž břemeno důkazní. ...“*

Přestože se senát rozhodnuvší výše uvedenou věc výslovně nepřihlásil k teorii analýzy norem, argumentace, na níž je rozhodnutí založeno, je se závěry této teorie plně konformní.

Názor Nejvyššího soudu považuji za správný ze dvou důvodů:

1. Směnka skutečně není veřejnou listinou a je-li v řízení zpochybněna, musí její pravost (včetně pravosti podpisu) prokazovat účastník řízení, který se této listiny dovolává a který listinou prokazuje – v tomto případě tedy musí pravost směnky a podpisů na směnce vyhotovených prokazovat žalobce, který uplatněný nárok odvozuje z předložené směnky.

2. Podle teorie analýzy norem je na žalobci, který existenci uplatněného směnečného nároku dovozuje ze směnky, aby prokázal skutkové okolnosti, jež představují hypotézu právní normy, z níž žalobce uplatněný právní nárok dovozuje – že listina, z níž dovozuje nárok je směnkou, že je věřitelem pohledávky vtělené do uplatněné směnky a že žalovaný směnku podepsal a že směnka má obsah, z něhož vyplývá žalobcův nárok a platební povinnost žalovaného.

Prokazování pravosti podpisu a nový občanský zákoník

Ustanovení § 565 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) uvádí, že: „*Je na každém, kdo*

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3478/2007.

se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost. Je-li soukromá listina použita proti osobě, která listinu zjevně podepsala, nebo proti jejímu dědici nebo proti tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce, má se za to, že pravost a správnost listiny byla uznána.“ Za rozhodující považuji první větu, která důkazním břemenem výslovně zatěžuje osobu, která se dovolává právních následků jakékoli soukromé listiny.

Měl jsem za to, že okamžikem, kdy o. z. vstoupil v účinnost, byl názorový rozpor mezi Nejvyšším soudem a některými soudy nižších stupňů vyřešen, neboť dikce ustanovení § 565 odst. 1 o. z. je jasná. Považuji však za nebytné konstatovat, že tomu tak není. **Soudy nižších instancí obsah o. z. a rozhodovací praxi Nejvyššího soudu zdaleka ne vždy respektují.** Uvedený postřeh dokladuje například usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. září 2014, č. j. 56 Cm 198/2014-39, jež uvádí: „*Soud vyzývá v souladu s ust. § 101 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s ust. § 114a o. s. ř. žalovaného, aby ve lhůtě 5 dnů ode dne doručení tohoto usnesení označil a zároveň předložil důkazy ke všem svým námitkovým tvrzením vč. námitky nepravosti podpisu na směnce... V této souvislosti soud připomíná, že břemeno důkazní k prokázání námitek vždy tíží žalovaného, a nikoliv žalobce.*“

Pokud je mi známo, tak soudy rozhodující směnečné spory při své argumentaci z ustanovení § 565 o. z. zpravidla nevycházejí. Pokud soudy nižších stupňů akceptují názor Nejvyššího soudu a svoje rozhodnutí zakládají na názoru, že důkazní břemeno ohledně pravosti listiny zatěžuje toho účastníka řízení, který z této listiny pro sebe vyvozuje příznivé právní následky, vychází argumentačně z judikatury Nejvyššího soudu, nikoli z ustanovení § 565 o. z.

Prokazování pravosti podpisu z pohledu prokazování nároku a jeho zpochybnění

Uplatňuje-li žalobce v řízení nárok ze směnky, musí tvrdit skutečnosti, z nichž dovozuje pro sebe příznivé právní následky. Soud o uplatněném nároku meritorně rozhodne na základě zjištění, zda je uplatněný nárok podložen věcnou legitimací – přitom se musí zabývat aktivní i pasivní složkou věcné legitimace. Chce-li tedy být žalobce v řízení úspěšný, musí tvrdit jak skutečnosti, z nichž vyplývá jeho aktivní legitimace (žalobci svědčí směnečná pohledávka), tak skutečnosti, z nichž vyplývá pasivní legitimace žalovaného (žalovaný je ze směnky zavázán).

Je zcela vyloučeno, aby břemeno tvrzení a důkazní břemeno bylo v jakémkoli řízení koncipováno tak, že žalovaný musí tvrdit a prokazovat skutečnosti, které zpochybňují existenci nároku uplatněného v řízení, aniž by nejprve žalobce musel tvrdit a prokázat skutečnosti, z nichž odvozuje svůj nárok. **Nejprve tedy musí žalobce tvrdit a prokázat, že je majitelem listiny, která má kvalitu směnky a že žalovaný směnku podepsal; a až následně poté, co je takto prozatímně zjištěn skutkový stav, je na žalovaném, aby buď protidůkazem zpochybnil dosavadní výsledek dokazování a eliminoval důsledky žalobcem úspěšně provedeného důkazu (například v podobě tvrzení, že směnku nepodepsal), nebo aby uplatnil námitku v podobě zabraňujících nebo modifikujících skutkových tvrzení a pravdivost těchto tvrzení prokázal.**

Prokazování pravosti podpisu a teorie analýzy norem

Považuji za vhodné vyjádřit se k **problému dělení důkazního břemene v řízení, je-li spornou skutečností pravost podpisu vyhotoveného na směnce, s využitím teorie analýzy norem.**

Uplatňuje-li žalobce v řízení nárok na zaplacení směnky, dovolává se vždy několika ustanovení zákona č. 191/1950 Sb., směnečného a šekového (dále rovněž „ZSŠ“), když jejich výběr závisí na faktu, v jakém postavení směnku podepsal dlužník, jehož v řízení žaluje. Vždy musí žalobce tvrdit, že má ve svém držení platnou směnku, a to buď směnku vlastní, nebo směnku cizí. Uplatňuje-li žalobce nárok ze směnky cizí, dovolává se ustanovení čl. I. § 1 ZSŠ, uplatňuje-li žalobce nárok ze směnky vlastní, odvozuje tento nárok z ustanovení čl. I. § 75 ZSŠ. Obě tato ustanovení vymezují obsahové náležitosti směnky, které jsou až na jednu výjimku (údaj o splatnosti směnky) podstatnými náležitostmi směnky. Obě tato ustanovení mezi podstatné náležitosti směnky řadí „*podpis výstavce*“ (čl. I. § 1 ZSŠ si podpis výstavce žádá v bodu 8., čl. I. § 75 ZSŠ si podpis výstavce žádá v bodu 7). Žalobce tedy musí v řízení tvrdit, že má ve svém držení směnku, která obsahuje podpis výstavce.

Žalobce uplatňující v řízení nárok ze směnky musí vyřešit otázku pasivní legitimace žalovaného (žalovaných). V závislosti na faktu, v jakém postavení žalovaný vstoupil do směnečného závazku, žalobce svůj nárok odvozuje od různých ustanovení ZSŠ. S ohledem na potřebu vejít se s úvahou do stanoveného rozsahu **se budu zabývat prokazováním pravosti podpisu výstavce vlastní směnky.**¹⁸

Spatřuje-li žalobce pasivní legitimaci žalovaného v existenci směnečného závazku žalovaného v postavení výstavce vlastní směnky, dovozuje svůj nárok vůči žalovanému z ustanovení čl. I. § 78 ZSŠ, jenž v prvním odstavci uvádí: „*Výstavce vlastní směnky je zavázán stejně jako příjemce cizí směnky.*“ Odvozeně pak i z ustanovení čl. I. § 28 ZSŠ a dále z čl. I. § 75 ZSŠ, jenž uvádí: „*Vlastní směnka obsahuje: ... 7. podpis výstavce.*“ Dále pak z ustanovení čl. I. § 28 ZSŠ, jenž v prvním odstavci uvádí: „*Přijetím se směnečník zavazuje zaplatit směnku při splatnosti.*“

Jak jsem již uvedl výše, musí žalobce při uplatnění nároku tvrdit (a následně i prokázat) skutkové okolnosti popsané v těch ustanoveních ZSŠ, od nichž odvozuje svůj nárok vůči žalovanému. Stěžejními kritérii při posouzení důvodnosti uplatnění nároku jsou aktivní legitimace žalobce (fakt, že žalobci svědčí tvrzené subjektivní právo) a pasivní legitimace žalovaného (fakt, že žalovaného zatěžuje povinnost odpovídající subjektivnímu právu žalobce). Příslušná skutková tvrzení musí být součástí náležitostí žaloby, již ustanovení § 79 o. s. ř. zmiňuje jako vyličení rozhodujících skutečností.

Žalobce tedy již v žalobě musí tvrdit skutkové okolnosti, z nichž dovozuje jednak svoji aktivní legitimaci, rovněž však i pasivní legitimaci žalovaného. Ve vztahu k důkaznímu břemeni ohledně pravosti podpisu na směnce je významné zejména tvrzení a prokázání skutečností, z nichž vyplývá pasivní legitimace žalovaného. **Uplatňuje-li tedy žalobce směnečný nárok vůči žalovanému z toho důvodu, že jej považuje za výstavce vlastní směnky, musí na základě ustanovení, kte-**

18 V plné verzi článku na www.bulletin-advokacie.cz se věnuji i prokazování pravosti podpisu všech směnečných dlužníků.

rá jsem zmínil výše, v žalobě tvrdit, že žalovaný je výstavcem směnky a že směnka obsahuje podpis výstavce, tedy že žalovaný směnku podepsal jako výstavce. Břemeno tvrzení ohledně skutečnosti, že výstavce vlastní směnku tuto podepsal, zatěžuje žalobce v důsledku hypotéz následujících ustanovení ZSŠ:

- čl. I. § 78 ZSŠ, jenž v prvním odstavci uvádí: „Výstavce vlastní směnky je zavázán stejně jako příjemce cizí směnky.“
- odvozené ustanovení čl. I. § 28 ZSŠ, jelikož žádné ustanovení ZSŠ výslovně neuvádí, že výstavce vlastní směnky vstupuje do směnečného závazku vystavením směnky; z tohoto důvodu je třeba s ohledem na zmíněné ustanovení čl. I. § 78 ZSŠ na postavení výstavce vlastní směnky přiměřeně aplikovat i ustanovení čl. I. § 28, odst. první ZSŠ, jež uvádí: „Přijetím se směnečník zavazuje zaplatit směnku při splatnosti.“
- čl. I. § 75 ZSŠ, jenž jako jednu z podstatných náležitostí vlastní směnky uvádí: „Vlastní směnka obsahuje ... podpis výstavce“.

Vycházejí z teorie analýzy norem, je na žalobci, aby v řízení tvrdil skutečnosti, z nichž odvozuje svůj nárok, a tyto skutečnosti také prokázal. Podle teorie analýzy norem je tedy na žalobci, aby tvrdil a prokázal, že žalovaný podepsal směnku.

Prokazování pravosti podpisu a koncepce podstaty základu procesního postoje účastníka

Je to soudy nejčastěji uplatňovaná koncepce, jejíž podstatou je závěr, že žalobce prokazuje skutečnosti, z nichž odvozuje uplatněný směnečný nárok (prokazuje jej zpravidla jen smenkou) a že žalovaného (zpochybně-li existenci nebo uplatnitelnost směnečného nároku) zatěžuje břemeno tvrzení a prokázání skutečnosti, na kterých tuto obranu zakládá. Je-li tato koncepce uplatněna důsledně, vyplývá i z jejího využití závěr, že skutková okolnost, že žalovaný podepsal směnku, tíží jak v rovině břemene tvrzení, tak v rovině břemene vedení důkazu žalobce. Samotná koncepce podstaty základu procesního postoje účastníka je založena na závěru, že existenci nároku musí prokazovat žalobce.

Existence nároku je pojmově závislá na věcné legitimaci, která sestává z aktivní a pasivní složky. V jakémkoli řízení, tedy i v řízení o zaplacení směnečného nároku, je na žalobci, aby tvrdil skutečnosti, z nichž vyplývá existence žalobcovy pohle-

dávky, jakož i skutečnosti, z nichž vyplývá existence závazku žalovaného. V řízení o zaplacení směnečného nároku je tedy na žalobci, aby tvrdil skutkové okolnosti, z nichž vyplývá, že žalovaný je zavázán z uplatněné směnky – a mezi tyto skutečnosti se na prvním místě řadí fakt, že žalovaný podepsal směnku.

Uvedené břemeno tvrzení je nezbytně následováno břemenem důkazním. V řízení o zaplacení směnečného nároku je tedy na žalobci, aby prokázal, že žalovaný podepsal směnku, z níž je vyvozován nárok uplatněný v řízení. Teprve ve druhém sledu po prokázání těchto okolností lze na žalovaného přenést břemeno úspěšného nesení obrany – buď v podobě zpochybnění uplatněného nároku protidůkazem, nebo v podobě uplatnění námitky a prokazování skutkových okolností, na nichž je námitka založena. Nebudou-li soudy při svém rozhodování respektovat fakt, že je na žalobci, aby prokázal skutečnosti, jejichž existenci předpokládá norma, od níž žalobce odvozuje svůj nárok, a teprve poté, co žalobce tyto skutečnosti prokáže, bude na žalovaném, aby stávající výsledek dokazování zpochybnil protidůkazem nebo aby prokázal důvodnost námitky,¹⁹ bude rozhodovací praxe vycházející z nerespektování odpovídajících závěrů procesualistiky systematicky přinášet věcně nesprávná rozhodnutí.

Závěr

Je-li důkazní břemeno systémové posuzováno podle nesprávných pravidel, vydávají soudy nevyhnutelně rozhodnutí, která jsou věcně nesprávná. Nelze rozumně předpokládat, že všechna rozhodnutí soudů jsou a budou věcně správná. Je však třeba vyvíjet soustavně iniciativu směřující k odstranění překážek bránících věcně správnému rozhodování. Jednou z těchto překážek je nedostatečné povědomí soudců o teorii analýzy norem.

Nebudou-li soudy při svém rozhodování respektovat fakt, že je na žalobci, aby prokázal skutečnosti, jejichž existenci předpokládá norma, od níž žalobce odvozuje svůj nárok, a teprve poté, co žalobce tyto skutečnosti prokáže, bude na žalovaném, aby stávající výsledek dokazování zpochybnil protidůkazem, nebo aby prokázal důvodnost námitky,²⁰ bude rozhodovací praxe vycházející z nerespektování odpovídajících závěrů procesualistiky systematicky přinášet věcně nesprávná rozhodnutí.

Právní jistotu fatálně ohrožuje dlouhodobě se projevující nedostatek respektu soudů nižších stupňů k rozhodovací praxi Nejvyššího soudu. Mám za to, že i když soudy nižších stupňů nezastávají právní názor shodný s právním názorem Nejvyššího soudu, měly by poté, co Nejvyšší soud svůj názor vyjadřuje opakovaně v mnoha rozhodnutích, svoje rozhodování právnímu názoru soudu nejvyšší instance podřídít. Obojný postoj soudů nižších stupňů je o to méně přijatelný, že je zaujímán bez odpovídajících znalostí závěrů teorie.

✦ Autor je advokát v Brně a odborný asistent na katedře občanského práva PF MU Brno.

Plnou verzi článku najdete na www.bulletin-advokacie.cz.

19 Pojem námitka jsem použil ve smyslu uplatnění obrany žalovaného v podobě tvrzení skutečnosti, jež zabraňují vzniku nároku, nebo jež mají za následek zánik nebo neuplatnitelnost nároku, nikoli jako procesní úkon vymezený ustanovením § 175 o. s. ř.

20 Pojem námitka jsem použil ve smyslu aktivní obrany založené na tvrzení nových modifikujících nebo negujících skutečností, nikoli jako procesní úkon vymezený ustanovením § 175 o. s. ř.

PRACOVNÍ PRÁVO, ODŠKODŇOVÁNÍ ÚRAZŮ A NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ

- rozsáhlá novela zákona o zaměstnanosti
- zcela nové nařízení vlády o **odškodňování** pracovních úrazů a nemocí z povolání
- nová hodnota bodu, nové bodové ohodnocení
- odbory, kolektivní vyjednávání
- celkem 32 předpisů v aktuálním znění

Sagit více informací na www.pra.sagit.cz

inzerce

Zákonná vyživovací povinnost rodiče ve vztahu k insolvenčnímu řízení

Mgr. KAROLÍNA KUTNAROVÁ

Insolvenční řízení představuje v posledních letech velmi oblíbený způsob, pomocí kterého se dlužníci snaží stále častěji řešit své neuspokojivé majetkové poměry. Není pak jisté žádným překvapením, že mezi věřiteli se objevují také ti, kteří mají vůči dlužníkům pohledávky na výživném ze zákona. Nejčastěji se v praxi jedná o vyživovací povinnost rodiče k dítěti. Insolvenční řízení s sebou přitom přináší nové povinnosti nejen osobě samotného dlužníka, ale klade nové požadavky i na osoby k výživě oprávněné, kteří však v praxi často vůbec netuší, jak mají své pohledávky v insolvenčním řízení uplatnit.

Fyzické osoby se jednoznačně nejčastěji snaží řešit svůj úpadek pomocí oddlužení, neboť tento způsob řešení úpadku umožňuje, kromě jiného, v případě řádného splnění všech zákonem uložených povinností, osvobození od zbytku jejich dluhů. Pohledávky věřitelů, jichž se osvobození týká, nezanikají, avšak jejich splnění nelze po dlužníku, pro přiznané osvobození, vymoci. Dlužník tak nemá povinnost je plnit, neboť se stávají naturální obligací.¹ Není tak divu, že o oddlužení usiluje stále více dlužníků, a jedná se tak o jednoznačně nejpreferovanější způsob řešení úpadku fyzických osob.

Účinky insolvenčního řízení

Samotné insolvenční řízení nemá bez dalšího žádný vliv na trvání vyživovací povinnosti rodiče k dítěti. Vyživovací povinnost rodiče trvá nadále, avšak podléhá speciálnímu režimu insolvenčního řízení.

Obecně platí, že dlužník je v souladu s § 111 odst. 1 insolvenčního zákona povinen v zásadě se zdržet od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet. Toto omezení se však u zákonné vyživovací povinnosti neuplatní, neboť podle § 111 odst. 2 insolvenčního zákona se omezení nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, netýkají mimo jiné právě úkonů nutných ke splnění zákonné vyživovací povinnosti. **Svou zákonnou vyživovací povinnost tak musí dlužník plnit již ihned od zahájení insolvenčního řízení, a to v termínech jejich splatnosti, a není třeba vyčkávat, až bude rozhodnuto o dlužníkově úpadku.**

Dle § 266 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona se řízení o výživném nezletilých dětí, v případě konkursu, bez zřetele k tomu, zda v něm dlužník vystupuje jako osoba oprávněná

nebo povinná, nepřerušuje.² Pokud se řízení o výživném nezletilých dětí nepřerušuje ani v případě konkursu, není zde pak zvláštního důvodu, proč by mělo být přerušeno již rozhodnutím o úpadku dle § 140a insolvenčního zákona. Dle povahy předmětu řízení se navíc jedná o řízení, u něhož vůbec nedochází ke střetu s předmětem insolvenčního řízení, a je taktéž respektován zájem účastníků na jeho pokračování z důvodu ochrany jejich práv a oprávněných zájmů.³ Právní úprava oddlužení poté nijak odchylně neupravuje otázku přerušování soudních řízení, a proto se řízení o výživném nezletilých dětí nebude přerušovat ani v případě oddlužení.

Se zahájením insolvenčního řízení je zpravidla spojena také nemožnost provedení výkonu rozhodnutí či exekuce, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty. Výkon rozhodnutí či exekuci lze sice v těchto případech nařídit nebo zahájit, ale nelze ji provést. Po rozhodnutí o úpadku je tento účinek, resp. zákaz, rozšířen i na nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Výjimku v obou případech pak představují pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené, pro které lze provést nebo vést výkon rozhodnutí či exekuci postihující majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, a to na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 insolvenčního zákona.

Výživné jako pohledávka postavená na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou

Pohledávky věřitelů na výživném ze zákona⁴ jsou považovány v souladu s § 169 odst. 1 písm. e) insolvenčního zákona za pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Tyto pohledávky se uspokojují v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku, pokud tedy jsou v majetkové podstatě dlužníka finanční prostředky k jejich úhradě. Na rozdíl od pohledávek za podstatou,⁵ jež mohou z časového hlediska vzniknout jen po zahájení insolvenčního řízení nebo po rozhodnutí o úpadku, u pohledávek postavených jim na roveň se toto časové omezení neuplatní.⁶ To tedy znamená, že dlužníku mo-

1 Maršíková, Jolana. In Maršíková, Jolana a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, 2. vydání, Leges, Praha 2014, str. 735.

2 I když je tedy v případě konkursu insolvenční správce osobou s dispozičním oprávněním, není účastníkem tohoto řízení, maximálně by mohl vystupovat jako vedlejší účastník na straně dlužníka. Maršíková, Jolana a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, 2. vydání, Leges, Praha 2014, str. 486.

3 Erbová, Hana. In Hásová, Jiřina a kol.: Insolvenční zákon. Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 454.

4 Nejen tedy pohledávky dětí vůči rodičům z titulu výživného, ale právní úprava se vztahuje i na ostatní pohledávky věřitelů na výživném ze zákona.

5 Viz § 168 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona.

6 Maršíková, Jolana. In Maršíková, Jolana a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, 2. vydání, Leges, Praha 2014, str. 293.

hou vzniknout pohledávky na výživném již před zahájením insolvenčního řízení, tak i klidně až v jeho průběhu a nadále budou mít povahu pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.

Pohledávky věřitelů, jak na běžném, tak i dlužném výživném, jsou považovány za pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou ovšem jen v případě, že výživné bylo určeno soudem. Pouze v takovém případě mají pohledávky věřitelů na výživném ze zákona právo na přednostní uspokojení a platí pro ně režim vztahující se na pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.⁷

Otázka určení výživného totiž ovlivňuje i výši srážky, kterou může plátce dlužníkovra příjmu zaslat insolvenčnímu správci. Pokud totiž nebylo výživné určeno soudem, pak plátce dlužníkovra příjmu tuto vyživovací povinnost při výpočtu postižitelné části dlužníkovra příjmu v souladu s § 398 odst. 3 insolvenčního zákona zohlední příslušným zvýšením nezabavitelné částky ve smyslu § 279 odst. 2 občanského soudního řádu podle nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách. Tuto částku tak plátce dlužníkovra příjmu nezasílá insolvenčnímu správci a nedochází tím k uspokojování pohledávky na výživném v rámci insolvenčního řízení, ale pohledávka je hrazena mimo insolvenční řízení, a to přímo z nezabavitelné částky dlužníka.

V případě soudně stanoveného výživného se naopak dlužníkovra vyživovací povinnost vůči dané osobě při výpočtu zákonné srážky nijak neprojevuje s tím, že soudem určené běžné výživné, popř. i dluh na tomto výživném, je pohledávkou za majetkovou podstatou dle § 169 odst. 1 písm. e) insolvenčního zákona a jako taková je pohledávkou s právem na úplné přednostní uspokojení před pohledávkami ostatních věřitelů.

V případě oddlužení plněním formou splátkového kalendáře je pohledávka na výživném pojata do schváleného splátkového kalendáře. Dlužník totiž smí v průběhu oddlužení splátkovým kalendářem s příjmy nabytými po jeho schválení nakládat jen způsobem uvedeným v rozhodnutí, jímž bylo toto oddlužení schváleno dle § 409 odst. 2 insolvenčního zákona. K uspokojení pohledávky výživného ze zákonné splátky tak může dojít pouze za předpokladu, že byla do splátkového kalendáře jako pohledávka přednostně uspokojovaná ze splátek insolvenčním soudem pojata.⁸

Soud poté koncipuje usnesení o schválení oddlužení ve formě splátkového kalendáře tak, že plátci dlužníkovra příjmu uloží zasílat příslušnou měsíční splátku přímo k rukám insolvenčního správce, který ji rozdělí mezi věřitele způsobem určeným v usnesení o schválení oddlužení splátkovým kalendářem tak, že nejprve splátku použije k úplnému uspokojení soudem označených přednostních pohledávek v režimu za majetkovou podstatou, a to typicky nejprve svých vlast-

ních nároků představovaných měsíční zálohou na odměnu a paušální náhradou hotových výdajů, a poté označených nároků na soudem určené výživné. Zbytek zákonné splátky insolvenční správce rozdělí mezi nezajištěné věřitele ve stanovených poměrech.⁹

Zamlčení existence zákonných vyživovacích povinností

Pokud dlužník zamlčí skutečnosti o existenci svých zákonných soudně určených vyživovacích povinností, pak takovéto neuvedení může vést až v krajním případě ke zrušení schváleného oddlužení, a to za současného rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovra úpadku konkursem. Takováto situace je pro dlužníka velmi nepříjemná, neboť v případě konkursu nedochází k osvobození od placení pohledávek, tak jako je tomu v případě oddlužení.

Esenciálními podmínkami přípustnosti oddlužení jsou ve smyslu § 395 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona požadavek dlužníkovra poctivého záměru a požadavek minimální třicetiprocentní míry uspokojení pohledávek jeho nezajištěných věřitelů pojatých do oddlužení. Insolvenční zákon v § 418 odst. 3 uvádí, že pokud po schválení oddlužení vyjdou najevo okolnosti, na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr, pak insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovra úpadku konkursem.

Judikatura ovšem dovodila, že zákonná vyživovací povinnost, jakožto pohledávka postavená na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, nezabraňuje věřiteli domáhat se uspokojení své pohledávky v průběhu celého insolvenčního řízení, a dlužník tak nemůže věřiteli znemožnit uplatnit jeho pohledávky. V případě uvažování o zrušení schváleného oddlužení v této souvislosti je poté zkoumán nejen nepoctivý záměr dlužníka, tedy zamlčení existence zákonné vyživovací povinnosti, ale především bude zásadní otázkou, zda po zjištění takového závazku na výživném může nadále dojít ke splnění podmínek oddlužení, tedy zda může nadále dojít k uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů alespoň v třicetiprocentním rozsahu, jak to vyžaduje § 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona.¹⁰

Otázka možného reálného uspokojení pohledávek alespoň v rozsahu třiceti procent však bude zkoumána i v okamžiku, kdy bude dlužníku stanovena nová vyživovací povinnost, případně dojde ke zvýšení původní výše výživného. Podmínky přípustnosti oddlužení vymezené v § 395 insolvenčního zákona totiž insolvenční soud zkoumá jak ve stadiu rozhodování o návrhu na povolení oddlužení, tak i ve fázi insolvenčního řízení následujícího po povolení oddlužení. V tomto směru je tak insolvenční soud povinen přihlížet z úřední povinnosti ke všemu, co vyšlo v řízení najevo.¹¹

Uplatnění pohledávek

Pohledávky na výživném nepřihlašují jejich věřitelé v insolvenčním řízení přihláškou, ale uplatňují je písemně vůči osobě s dispozičními oprávněními k majetkové podstatě. Zákon tedy rozlišuje mezi přihlášením a uplatněním pohledávky. Insolvenční zákon navíc s účinností od 1. 1. 2014 výslovně deklaru-

7 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 5. 2013 sp. zn. 3 VSPH 219/2013-B-12 (KSPL 52 INS 16495/2012).

8 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 3 VSPH 980/2010-B-42 (KSUL 70 INS 355/2010).

9 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 9. 2011 sp. zn. 3 VSPH 638/2011-B-17 (KSUL 46 INS 2320/2011).

10 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 8. 2009, sp. zn. 3 VSPH 535/2010 (KSHK 45 INS 8999/2009).

11 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 8. 2009, sp. zn. 3 VSPH 535/2010 (KSHK 45 INS 8999/2009).

je, že pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, do nichž patří také pohledávka na výživném, se uplatňují vůči osobě s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě, nikoli výlučně proti insolvenčnímu správci, jako tomu bylo do 31. 12. 2013.¹²

Insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 12. 2013 totiž stanovoval, že pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň se uplatňují vůči insolvenčnímu správci pořadem práva tak, jako by insolvenční správce byl v nich dlužníkem. V rámci odborných diskusí, ale i z veřejné konzultace však vyplynulo, že uvedené ustanovení je v praxi vnímáno jako rozporné s ustanovením § 229 insolvenčního zákona, které pro jednotlivé fáze insolvenčního řízení pojmenovává osobu s dispozičními oprávněními k majetkové podstatě. Podle tohoto ustanovení je totiž dlužník osobou s dispozičními oprávněními od zahájení insolvenčního řízení do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, případně, je-li řešením dlužníkovou úpadku reorganizace nebo oddlužení, zůstává dlužník touto osobou i nadále.

Praxe dále ukázala, že ustanovení § 203 insolvenčního zákona bylo vnímáno tak, že případné žaloby podle tohoto ustanovení směřovaly na insolvenčního správce, i když zůstal osobou s dispozičními oprávněními dlužník.¹³ **Pokud tedy osoba s dispozičním oprávněním pohledávky na výživném v plné výši a včas neuspokojí, má věřitel právo domáhat se jejich splnění žalobou podanou proti takovéto osobě, tedy nejčastěji dlužníkovi, v případě konkursu vůči insolvenčnímu správci.** Důležité je v této souvislosti ještě dodat, že v tomto případě se nejedná o incidenční spor, a proto se žaloba podává k **obecnému soudu žalovaného insolvenčního správce nebo dlužníka.** Žaloba podaná u příslušného insolvenčního soudu by byla věcně nepřislušná. **V případě úspěchu věřitele, po právní moci rozhodnutí o žalobě, však musí věřitel podat návrh insolvenčnímu soudu, aby vůbec mohl být uspokojen.** Insolvenční soud v takovémto případě totiž následně určí usnesením, proti kterému není odvolání přípustné, lhůtu k uspokojení i to, která část majetkové podstaty může být použita k uspokojení. Na takovou pohledávku, jak již bylo pojednáno výše, je možno nařídit nebo zahájit výkon rozhodnutí či exekuci, a to včetně jejich provedení.

S účinností od 1. 1. 2014 tak musí věřitel dle § 203 odst. 1 insolvenčního zákona uplatnit pohledávku na výživném u osoby s dispozičním oprávněním, kterou bude, nestanoví-li zákon v § 229 insolvenčního zákona jinak, zpravidla dlužník. Dále pak v případě, že tedy insolvenční správce není osobou s dispozičním oprávněním, věřiteli zákon ukládá povinnost o uplatnění pohledávky vyrozumět rovněž insolvenčního správce.

Uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou nebo jí na roveň postavenou se tedy řídí zvláštním režimem dle § 203 insolvenčního zákona, který je odlišný od přihlášení pohledávky dle § 173 a násl. insolvenčního zákona. Pro samotné uplatnění pohledávky zákon nestanovuje zvláštní požadavky, vyjma požadavku písemné formy. **Věřitel však vedle uplatnění pohledávky bude muset o tomto uplatnění vyrozumět i insolvenčního správce, pakliže ten nebude zároveň osobou s dispozičním oprávněním.** Náležitosti tohoto vyrozumění, tedy obsahové náležitosti a povinné přílohy, poté stanovuje vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení.

Dle § 21a vyhlášky musí vyrozumění obsahovat označení „vyrozumění o uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky jí postavené na roveň,“ označení insolvenčního soudu a spisovou značku, pod níž je insolvenční řízení vedeno, označení dlužníka, označení věřitele, včetně adresy pro doručování, pokud je odlišná od bydliště věřitele, bližší údaje o smlouvě nebo jiné skutečnosti, která je důvodem vzniku pohledávky, včetně vyličení skutečností rozhodných pro vznik pohledávky, údaje, zda pohledávka či její část je vykonatelná, údaj o povaze pohledávky, údaj o výši pohledávky, seznam příloh, údaje o osobě, která vyrozumění podepsala, jde-li o osobu odlišnou od osoby věřitele, a konečně pak datum a podpis. Nezbytnou součástí vyrozumění jsou také přílohy. V případě vyživovací povinnosti to bude rozsudek opatrovnického soudu, kterým bylo výživné dlužníkovi stanoveno. V praxi pak činí největší problém správné označení osoby věřitele, neboť **věřitelem je v případě vyživovací povinnosti rodiče k dítěti samotné dítě,** nikoli jeho zákonný zástupce, jak bývá často chybně uváděno.

Jak už bylo uvedeno výše, tak pohledávky na výživném mohou být uspokojovány v plné výši kdykoli během insolvenčního řízení, v souladu s § 111 odst. 2 a § 169 odst. 2 insolvenčního zákona, a to až do okamžiku ukončení insolvenčního řízení. V případě oddlužení bude tímto okamžikem nabytí právní moci usnesení o osvobození dlužníka od placení pohledávek dle § 414 insolvenčního zákona. Naopak v rámci speciální úpravy konkursního řízení, musí být pohledávky na výživném uspokojeny dle § 305 insolvenčního zákona ještě před rozvrhem, nikoli až okamžikem ukončení konkursu. Rozvrh je poté učiněn až po právní moci rozvrhového usnesení, které je vydáváno na návrh insolvenčního správce, ten tedy musí obzvláště pamatovat na měsíčně se opakující pohledávky na výživném, které budou ovlivňovat konečné částky určené ostatním věřitelům, a to s ohledem na možný časový odstup mezi podáním návrhu na vydání rozvrhového usnesení a nabytím právní moci rozvrhového usnesení. V praxi se navíc objevuje velké množství konkursů, v nichž však výtěžek zpeněžení nepostačuje ani na úhradu všech pohledávek za majetkovou podstatou nebo jí na roveň postavených. V těchto případech je nutné aplikovat § 305 odst. 2 insolvenčního zákona, který upravuje pořadí, ve kterém se takovéto pohledávky uspokojují.

Shrnutí

Závěrem lze tedy shrnout, že v insolvenčním řízení jsou pohledávky věřitelů na výživném, stejně jako další pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, upřednostňovány před ostatními pohledávkami jiných věřitelů. Dokonce pak i pohledávky věřitelů na výživném mají výhodnější postavení než řada pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených.¹⁴ **Nejenže se tyto pohledávky uspokojují přednostně kdykoli bě-**

12 Maršíková, Jolana. In Maršíková, Jolana a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, 2. vydání, Leges, Praha 2014, str. 353.

13 Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

14 Viz § 305 odst. 2 insolvenčního zákona.

hem insolvenčního řízení, ale uspokojí se také v plné výši. Zákon navíc u věřitele, který má pohledávku z titulu výživného, nestanovuje žádnou lhůtu, do které by musela být jeho pohledávka uplatněna. Na rozdíl od věřitelů, u kterých zákon vyžaduje podání přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení, se tak věřitel pohledávky na výživném nemusí obávat zmeškání lhůty a s tím spojené ztráty možnosti uspokojení svého nároku v rámci insolvenčního řízení. Pohledávka na výživném se rovněž v insolvenčním řízení nepřezkoumává. Věřitel pouze uplatní pohledávku u osoby s dispozičním oprávněním a taktéž o jejím uplatnění vyrozumí insolvenčního správce, pakliže on není osobou s dispozičním oprávněním.

V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře bude pohledávka z titulu výživného uhrazována každý měsíc zpravidla ihned po odměně insolvenčního správce, neboť dlužník musí zajistit dostatečný příjem, aby splnil zákonné podmínky oddlužení. Naopak u konkursu, popřípadě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, bude uspokojení pohledávky zpravidla závislé na zpeněžení majetkové podstaty. I navzdory nízkému výtěžku zpeněžení v konkursu, který mnohdy ani nepostačuje na úhradu všech pohledávek za majetkovou podstatou a jim na roveň postavených, je však z důvodu jejich zvýhodněného pořadí dána vyšší

míra pravděpodobnosti, že tyto pohledávky budou v rámci insolvenčního řízení uspokojeny, a to v co možná nejvyšším rozsahu.

Pokud se tedy povinný rodič ocitne v insolvenčním řízení, neznamená to automaticky pro dítě ztrátu možnosti uspokojit své pohledávky z titulu výživného. Naopak, obzvláště v případě oddlužení lze očekávat celkovou majetkovou stabilizaci dlužníka, který bude usilovat o řádné a pravidelné uhrazování stanoveného výživného.

❖ Autorka je interní doktorandkou na katedře soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Tento příspěvek vznikl za podpory prostředků poskytnutých studentskou grantovou soutěží Univerzity Palackého v Olomouci IGA Právnická fakulta 2015 „Práva a povinnosti rodičů k dětem“ č. projektu IGA_PF_2015_023.

inzerce

LIBERIS®

Vše na jednom místě
s unikátním systémem LIBERIS®!

Komentáře autorů odborných publikací k paragrafům

Srovnání problematiky z pohledu různých odborníků

Osvětlení výkladu, souvislostí a pojmů paragrafu

Databáze více než 300 zpracovaných právních titulů

V případě zájmu či dotazů nás neváhejte kontaktovat: klientske.centrum@atlasconsulting.cz

www.codexisadvokacie.cz

+420 596 613 333

Zastoupení advokáta před Ústavním soudem

Advokát jako účastník nebo vedlejší účastník nemusí být v řízení před Ústavním soudem povinně zastoupen jiným advokátem.

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015, sp. zn. Pl. ÚS-st. 42/15

Plénum Ústavního soudu přijalo dne 8. října 2015 pod sp. zn. Pl. ÚS-st. 42/15 ve složení Ludvík David, Jaroslav Fenyk, Jan Filip, Jaromír Jirsa, Vladimír Kůrka, Jan Musil, Pavel Rychetský, Vladimír Sládeček, Kateřina Šimáčková, Vojtěch Šimíček (soudce zpravodaj), Mílada Tomková, David Uhlíř a Jiří Zemánek na návrh II. senátu Ústavního soudu podle ustanovení § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve věci právního názoru II. senátu pro řízení vedené pod sp. zn. II. ÚS 1966/15, který se odchyluje od právního názoru Ústavního soudu vysloveného ve stanovisku pléna ze dne 21. května 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 (ST 1/9 SbNU 471), toto stanovisko:

Je-li účastníkem nebo vedlejším účastníkem řízení před Ústavním soudem advokát, nemusí být podle ustanovení § 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zastoupen jiným advokátem.

Odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti případu

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 1. července 2015, se stěžovatel domáhá zrušení usnesení Městského soudu v Praze, jimž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, který odmítl žalobu stěžovatele, neboť ten i přes výzvu soudu nedoplnil své (údajně) nesrozumitelné a nejasné podání.

2. Jedním ze zákonných předpokladů pro věcné projednání ústavní stížnosti je, aby byl stěžovatel zastoupen advokátem v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy – viz ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 83/2004 Sb.

3. Tato povinnost se dle stanoviska pléna ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 (ST 1/9 SbNU 471), vztahuje též na stěžovatele-advokáty. V tomto stanovisku Ústavní soud zdůraznil, že smyslem a účelem citované právní normy je stanovení obecné povinnosti být v řízení před Ústavním soudem kvalifikovaně právně zastoupen, a to bez diferenciací vzhledem k druhu řízení před Ústavním soudem, jakož i vzhledem k druhu řízení, jež mu předcházelo, a současně i bez diferenciací povinnosti právního zastoupení v závislosti na stupni právní kvalifikace účastníků nebo vedlejších účastníků řízení. Smysl a účel obecné povinnosti právního zastoupení lze totiž spatřovat zejména ve zcela mimořádné závažnosti řízení před Ústavním soudem a s tím spjaté snaze povinným právním zastoupením nejenom zajistit právně kvalifikované uplatňování práv před Ústavním soudem, nýbrž i zaručit vyšší stupeň objektivitivy účastníků řízení při posuzování vlastního postavení.

4. V posuzované věci stěžovatel (advokát) podal ústavní stíž-

nost bez povinného advokátního zastoupení, přičemž k výzvě soudu k odstranění této vady podání uvedl, že nemůže nalézt advokáta, který by se ujal jeho právní věci, a ani ho nemůže vyhledávat, neboť je ode dne 6. 8. 2015 v pracovní neschopnosti z důvodu infekčního onemocnění doprovázeného vysokými teplotami, což mu brání v obstarání advokátní pomoci. Dále dodal, že po zlepšení svého zdravotního stavu požádá o určení advokáta Českou advokátní komoru. Současně však požádal, aby jeho ústavní stížnost byla projednána bez nutnosti advokátního zastoupení, neboť dle jeho názoru, je-li stěžovatelem v civilní věci advokát, je zbytečné, aby byl nuceně (povinně) v řízení o ústavní stížnosti zastupován jiným advokátem.

II. Postup II. senátu

5. Protože rozhodující II. senát rovněž zastává názor, že v případech, kdy je stěžovatelem advokát, není trvání na povinném advokátním zastoupení účelné, předložil věc plénu Ústavního soudu s návrhem na přijetí stanoviska, kterým by bylo překonáno shora citované stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96.

6. K tomu také uvedl, že ustanovení § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, sice přímo nehovoří o možnosti, že by stanoviskem pléna bylo překonáno dříve přijaté stanovisko, nýbrž počítá výslovně pouze s překonaním právních názorů vyslovených v nálezech, uvedené však lze dovést především ze smyslu dané normy, jejímž účelem je sjednocení judikatury Ústavního soudu. Zde je nutné především poukázat na skutečnost, že nelze přijmout úsudek, že by právní názor vyslovený ve stanovisku Ústavního soudu nebylo možné již nikdy a za žádných okolností změnit (samozřejmě vyjma zásahu zákonodárce), neboť nelze vyloučit možnost, že by dříve přijaté stanovisko opominulo například nějaký důležitý argument či se významně změnily společenské poměry, aniž by se současně formálně změnil i vykládaný právní předpis. Ostatně právě proto ustanovení § 23 zákona o Ústavním soudu počítá s možností překonání již dříve vysloveného právního názoru v rozhodovací praxi Ústavního soudu, přičemž nemůže být činěno rozdílu mezi nálezem a stanoviskem, neboť z hlediska jejich podstaty a vztahu k ustanovení § 23 zákona o Ústavním soudu se tyto rozhodovací formy v zásadě neliší. Kromě toho je třeba mít na zřeteli skutečnost, že judikatura představuje v oblasti práva svoji podstatou daleko dynamičtější faktor než psané právo (normotvorba). Ke změně judikatury se proto přistupuje zásadně na základě přesvědčivosti použité právní argumentace, a je proto podstatě rozhodovací činnosti soudů cizí, pokud by některá forma rozhodnutí (stanovisko) měla být z tohoto dynamického procesu zcela vyňata, jelikož takto by se soud stavěl do pozice neomylného vykladače práva, což mu jednak nepřísluší a jednak ani není pravda.

7. II. senát proto předložil plénu Ústavního soudu návrh na zaujetí stanoviska, jež by překonalo právní názor dříve vyslovený ve stanovisku pléna Ústavního soudu, přijatém dle ustanovení § 23 zákona o Ústavním soudu.

III. Vlastní odůvodnění stanoviska

8. Důvody k překonání citovaného dříve vysloveného právního názoru plénum shledalo zejména v následujících skutečnostech.

9. Předně je nutno vycházet ze skutečnosti, že od doby přijetí stanoviska sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 se výrazně změnila okolnost spjatá s řízením o ústavní stížnosti. Zatímco totiž v době přijetí citovaného stanoviska bylo řízení před Ústavním soudem stále poměrně novým druhem řízení, s nímž neměli advokáti výraznější zkušenosti, takže se i požadavek na striktní advokátní zastoupení bez diferenciací účastníků řízení mohl jevit racionálním, v současné době již každý advokát disponuje, resp. přinejmenším disponovat může, poměrně hojným množstvím informací a praktických pomůcek, které může při podání ústavní stížnosti využít (komentáře a další odborné i populárně naučné publikace zaměřené na řízení před Ústavním soudem, otevřený přístup do databáze judikatury Ústavního soudu, přístup k databázím judikatury a literatury, vedeným soukromými subjekty, vzory podání k Ústavnímu soudu apod.). Za této situace (a s využitím těchto podkladů) by tedy měl být schopen každý advokát právně kvalifikovaně chránit práva svých klientů před Ústavním soudem a stejně tak je zajisté schopen chránit svá vlastní práva.

10. Stejně tak nelze z hlediska časového vývoje odhlédnout od skutečnosti, že se od doby přijetí stanoviska sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 výrazně proměnila též zákonná úprava (viz zejména § 44 zákona o Ústavním soudu po novele provedené zákonem č. 404/2012 Sb.), podle níž se v současnosti konají ústní jednání v praxi spíše jen zcela výjimečně, a povinnost advokátního zastoupení před Ústavním soudem se tak prakticky zúžila na povinnost sepsání ústavní stížnosti (resp. vyjádření k ní) zastupujícím advokátem. Čirý formalismus striktního požadavku advokátního zastoupení jiným advokátem je pak ještě zřejmější v případě vedlejších účastníků řízení. Jinak řečeno: jestliže v době přijímání původního stanoviska platilo, že Ústavní soud rozhodoval nálezem bez přítomnosti účastníků řízení jen tehdy, pakliže s tím vyslovili souhlas, a počet těchto jednání byl proto relativně vysoký, mělo zřejmě určité opodstatnění vyžadovat zastoupení advokáta advokátem i z toho důvodu, že nikoliv všichni advokáti jsou ze své praxe zvyklí jednat před soudy. Tento potenciální důvod dalšího setrvávání na stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 však s ohledem na zmíněný legislativní i faktický vývoj zcela odpadá.

11. Stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 vymezilo dva nosné důvody, pro něž je nutno trvat na povinném advokátním zastoupení i pro advokáty samotné: 1. zajištění právně kvalifikovaných podání a 2. garance vyššího stupně objektivit. Oba tyto důvody však již v současné době nelze považovat za přesvědčivé.

12. Ohledně zajištění odborné kvalifikovanosti podání je vhodné předně odkázat na výše uvedené ve vztahu k množství právních informací vztahujících se k řízení před Ústavním soudem, jež může každému advokátovi posloužit k zajištění náležité odbornosti jeho podání. Zároveň nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že každý advokát se dnes s agendou ústavního práva seznamuje již při skládání advokátní zkoušky, neboť mezi jeden z jejích oborů náleží též správní a ústavní právo. Není zřejmě nutno ani připomínat, že rovněž v průběhu studia na českých právnických fakultách se zcela standardně vyučují i povinné předměty, v jejichž rámci se studenti učí sepsávat ústavní stížnosti a seznamují se podrobně se všemi podstatnými aspekty řízení před Ústavním soudem. Každý advokát by tedy v současnosti již měl disponovat dostatečnými

znalostmi ohledně všech specifických rysů řízení před Ústavním soudem, přičemž nelze logicky dovozovat, že pokud by nebyl zastoupen jiným advokátem, že by jím sepsané podání mělo a priori menší odbornou fundovanost.

13. Je-li totiž každý advokát dle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, obecně kvalifikován k sepsání ústavní stížnosti, nelze důvodně předpokládat, že při sepsávání ústavní stížnosti týkající se jeho samého by postupoval s menší odborností či obezřetností. Naopak, z povahy věci lze očekávat, že pokud by pocítoval zásah do svých vlastních ústavně zaručených základních práv a svobod, tím spíše by předestřel pečlivou a fundovanou ústavně-právní argumentaci, která by svědčila důvodnosti jím podané ústavní stížnosti.

14. Nelze rovněž tvrdit, že by „další“ advokát, jímž by se nechal stěžovatel-advokát obligatorně zastoupit, nutně zvyšoval odbornou kvalifikovanost jím předloženého návrhu. Stěžovatel-advokát totiž může být sám specializován na ústavní právo a na řízení před Ústavním soudem. Ostatně již několik současných advokátů dříve působilo jako soudci Ústavního soudu a je absurdní uvažovat o tom, že by osoba jiného advokáta dávala bez dalšího předpoklad pro vyšší kvalitu jejich podání. V těchto případech tedy nehrozí, že by Ústavní soud byl neúměrně zatěžován nekvalifikovanými návrhy a nekvalifikovaným přístupem účastníků k jednání, což ostatně představuje základní účel dotčeného ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 83/2004 Sb. Ostatně, právo advokáta (nikoliv však povinnost) nechat se zastoupit advokátem jiným, který se např. na tento typ řízení specializuje, anebo se bude jevit jeho zastupování účelným z důvodu menších emocí a většího odstupu (také platí, že „více očí více vidí“), zůstává zachováno. Stejně tak pochopitelně žádnému stěžovateli nic nebrání, aby svůj případ ještě před podáním ústavní stížnosti konzultoval s někým, o jehož odbornosti bude přesvědčen (nikoliv nutně jen s advokátem), byť v konečném důsledku se nechat zastoupit nehodlá.

15. Druhý argument (tzn. záruka vyššího stupně objektivit) také není v současné době udržitelný. Předně, smyslem zastoupení advokátem není zaručovat klientovi objektivitu (to je úkolem soudu), nýbrž chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy svého klienta a poslouchat jeho příkazy (§ 3 odst. 1 a § 16 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění zákona č. 79/2006 Sb.).

16. Dále je možné poukázat na praktickou rovinu řešeného problému. Pokud totiž některý advokát usoudí, že on sám je nejpovolanější k sepsání podání k Ústavnímu soudu týkajícího se jeho samotného, nelze mu fakticky nikterak zabránit, aby tak učinil a následně v rámci advokátního stavu oslovil dalšího advokáta, který by pod jím sepsaný návrh pouze formálně připojil podpis, a prokázal tím existenci zastoupení. Za této situace lze však toto právní zastoupení považovat pouze za formální úkon, protože i trvání na něm ze strany Ústavního soudu, opakovaně se vyjadřujícího kriticky k prepjatému formalismu, se nejeví účelné, nýbrž nedůvodně formalistické.

17. Pokud stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 argumentuje též tím, že v trestním řízení zákonodárce výjimku z nutné obhajoby u osoby s právnickým vzděláním (včetně advokáta) nestanovil, a pokud by tedy Ústavní soud přijal názor, že stě-

žovatel-advokát by v řízení o ústavní stížnosti zastoupen být nemusel, vznikl by problém diferenciacie jednotlivých řízení (občanské versus trestní), je třeba uvést, že podle setrvalé judikatury Ústavního soudu není řízení o ústavní stížnosti pokračováním řízení předchozích. Jedná se o řízení zcela samostatné, Ústavní soud není další instancí v soustavě obecných soudů, a bylo by proto systémově chybné, pokud by byla zaměňována procesní pravidla platná pro tato odlišná řízení. Úkolem Ústavního soudu je totiž podle čl. 83 Ústavy České republiky ochrana ústavnosti, nikoliv rozhodování o vině a trestu, o důvodnosti civilního nároku či o zákonnosti rozhodnutí správního orgánu. Jeho referenčním kritériem je ochrana ústavně zaručených základních práv a svobod a důvody, pro které se v trestním řízení trvá na zastupování obhájcem i u osoby, která sama má právníké vzdělání, proto nejsou bez dalšího přenositelné i na řízení o ústavní stížnosti.

18. Tím samozřejmě nemá být nikterak popřeno, že eventuelní zastoupení jiným advokátem, který má od řešené věci určitý odstup, může být v konkrétním případě smysluplné, a to podle zásady, že „není dobré dělat lékaře a právníka ve vlastní rodině“. Daná otázka je však nastavena tak, zda stát (prostřednictvím zákona a jeho dosavadního striktního výkladu provedeného Ústavním soudem) má každého advokáta nutit bezvýjimečně se nechat zastoupit advokátem jiným, a nikoliv, zda není v konkrétním případě smysluplnější nechat se zastoupit, pokud tak ovšem advokát sám uzná. Dosavadním výkladem ostatně Ústavní soud fakticky popírá často traktovaný přístup, podle něhož je současný ústavní systém založen na primátu jednotlivce před státem. Přibliženo na daný problém: Ústavní soud přikazuje advokátovi nechat se zastoupit advokátem jiným i tehdy, pokud je bytostně přesvědčen, že toto zastoupení vůbec nepotřebuje.

19. S tím souvisí další otázka, kterou je náhrada nákladů zastoupení. Protože řízení o ústavní stížnosti je nastaveno velmi široce (neplatí se soudní poplatek, napadnout lze i rozhodnutí či zásahy orgánů veřejné moci, které třeba ani neprošly odvolacím řízením atp.), představuje povinnost být zastoupen advokátem prakticky jediné faktické omezení přístupu k soudu. Platí totiž, že náklady řízení hradí účastník nebo vedlejší řízení sám (§ 62 odst. 3 zákona o Ústavním soudu). V daném případě, kdy stěžovatel-advokát sám je zjevně schopen kvalifikovaně sepsat svoje podání k Ústavnímu soudu a před tímto soudem dále vystupovat, je zcela zbytečně nucen zaplatit jinému advokátovi (přínejmenším) částku za 2–3 úkony právní služby. Pokud k této platbě nedojde a k zastoupení dojde jaksi pro bono, neboť jiný advokát si nevezme peníze za práci, kterou neodvedl, resp. dojde ke vzájemné kompenzaci jiným způsobem, potvrzuje se tím pouze nesmyslnost striktního trvání na splnění této ryze formální podmínky řízení v těchto případech (jiný advokát podepíše z důvodu koležiality či přátelství něco, co sám nevytvořil vůbec anebo v podstatné části).

20. Nemluvě o tom, že zákon o Ústavním soudu dává možnost uložit účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi nahradit náklady řízení účastníkovi jinému (ustanovení § 62 odst. 4). Nelze proto zcela vyloučit, že tyto zcela zbytečně vynaložené náklady na zastoupení by mohly být přeneseny na bedra účastníka jiného, což je však okolnost, která by mohla v konkrétním případě dosáhnout až ústavního rozměru.

21. Další argument proti striktnímu trvání na bezpodmínečném zastupování stěžovatele-advokáta jiným advokátem plyne z ustálené judikatury Ústavního soudu. Podle ní totiž státní orgány, veřejné instituce a řada veřejnoprávních korporací nemají v soudních řízeních využívat služby advokátů, resp., pokud tak učiní, není důvod, aby obecné soudy takto vynaložené náklady přikazovaly k uhrazení neúspěšným účastníkům řízení, s odůvodněním, že se nejedná o náklady vynaložené účelně, jelikož tyto veřejné instituce jsou schopny si zajistit „základní právní servis“ z vlastních personálních zdrojů. V tomto světle nazíráno je proto velmi nekonzistentní, aby stejný Ústavní soud přikazoval advokátům nechat se zastupovat, a zvyšovat tím vlastní náklady řízení, když je zcela jednoznačné, že toto zastoupení v řadě případů vůbec nepotřebují.

22. Výklad provedený v tomto stanovisku lze podpořit též zněním a logikou některých dalších ustanovení zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení § 29 citovaného zákona totiž zakotvuje možnost zastoupení pouze advokátem („... se může dát ... zastupovat pouze advokátem ...“), následující ustanovení § 30 odst. 1 upravuje povinnost fyzických a právnických osob být zastoupeny advokátem a z odstavců 2 a 3 plyne, že státní orgán nebo úřad zastoupen advokátem být nemusí. Tuto úpravu jde skutečně vyložit – čistě gramaticky – tak, že všechny fyzické a právníké osoby musí být zastoupeny advokátem, tedy i advokáti samotní. Současně se však nabízí výklad druhý, který gramatickému znění citovaných ustanovení neprotiřečí a současně daleko více odpovídá jejich smyslu a účelu. Tedy výklad, podle něhož není třeba na advokátním zastoupení trvat tehdy, pokud je účastníkem či vedlejším účastníkem samotný advokát. Z citovaných zákonných ustanovení totiž podle přesvědčení Ústavního soudu plyne, že jejich smyslem je zaručit potřebnou odbornost jednání činěných v jednotlivých řízeních, což je blíže konkretizováno tak, že povinné zastoupení advokátem se vůbec nevyžaduje u státních orgánů a úřadů, u nichž lze očekávat, že potřebnou odborností a způsobilostí samostatně jednat v řízení před Ústavním soudem disponují. Obdobně však samozřejmě logicky platí i pro advokáty, jejichž zákonem presumovaná odbornost je nezpochybnitelná. Navíc, pokud by skutečně měl jako jediný možný platit první provedený výklad, pak by postrádalo jakékoliv rozumné opodstatnění ustanovení § 29 věty první citovaného zákona, jelikož v tomto případě by toto ustanovení neupravovalo nic jiného, než plyne z ustanovení následujícího.

23. Dále je třeba uvést, že závěr, podle něhož advokát jako účastník či vedlejší účastník řízení nemusí být v řízení před Ústavním soudem povinně zastoupen advokátem jiným, nepředstavuje ani diskriminační opatření oproti jiným právníkým profesím, nýbrž jedná se o jedno z možných řešení zvolené zákonodárcem, založené na racionálním základu o specifickém postavení, odbornosti a prestiži advokátní profese. Je nicméně stejně tak možné, že podobně racionálním by bylo do budoucna i legislativní řešení odlišné (viz např. § 241 občanského soudního řádu nebo § 105 odst. 2 soudního řádu správního). Ústavnímu soudu, který je podle čl. 88 odst. 2 Ústavy České republiky vázán zákonem o Ústavním soudu, však nepřisluší tímto stanoviskem zákonodárci určovat, jakým způsobem má být zastoupení v tomto řízení upraveno, resp. které oso-

by s ohledem na svoji odbornost zastoupeny být nemusí, nýbrž toliko vyložit ustanovení § 30 odst. 1 citovaného zákona.

24. Skutečnost, že podle obou citovaných procesních předpisů (občanského soudního řádu a soudního řádu správního) v řízení o mimořádných opravných prostředcích před nejvyššími soudy osoby s právníkem vzděláním (a tedy ani advokáti) nemusejí být zastoupeny advokátem, vede k absurdnímu výsledku, že stejná osoba si musí zajistit zastoupení advokátem výhradně až pro řízení o ústavní stížnosti (v postavení stěžovatele či vedlejšího účastníka). Jinak řečeno, musí do řízení přibrat osobu, která v něm dosud nevystupovala, nic o něm neví, není seznámena s detailními okolnostmi nezářidka i několik let trvajících řízení a jejímž úkolem je pouze sepsat ústavní stížnost či vyjádření k ní namísto jiné a stejně kvalifikované osoby, která však těmito detailními informacemi a zasvěceností do věci disponuje. Přitom jakkoliv není na místě trivializovat obtížnost sepsání těchto podání, nelze na straně druhé přesvědčivě tvrdit, že jsou dramaticky náročnější než podání jiná (žaloba, odvolání, stížnost, dovolání, kasační stížnost apod.).

25. Závěrem je vhodné připomenout ustálenou judikaturu Ústavního soudu, dle níž gramatické znění zákonného ustanovení představuje pouze prvotní způsob, jak se přiblížit ke skutečnému obsahu dané právní normy, a pro jeho zjištění je proto nutné vycházet též z jeho účelu, okolností jeho vzniku, systematických souvislostí a v neposlední řadě z obvyklých výkladových principů. Pokud proto zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 83/2004 Sb., v ustanovení § 30 odst. 1 určuje, že fyzické a právní osoby jako účastníci nebo jako vedlejší účastníci řízení před Ústavním soudem musí být zastoupeny advokátem v rozsahu stanoveném zvláštními

předpisy, je zřejmým účelem tohoto ustanovení, aby Ústavní soud nebyl zahlcován podáními, která by nebyla právně kvalifikovaná a která by fakticky nesměřovala k ochraně ústavnosti, k čemuž je pouze Ústavní soud povolán. Z hlediska účelu dotčeného ustanovení však nelze nikterak dovodit, že by advokát vystupující před Ústavním soudem jako účastník či vedlejší účastník řízení a priori nedosahoval potřebné odbornosti (na rozdíl od situace, kdy by on sám zastupoval jiného účastníka řízení, kde zákon žádné omezení nestanoví), a nemohl tedy před Ústavním soudem vystupovat bez advokátního zastoupení. Jakkoliv je proto sice nezbytné i nadále trvat na bezpodmínečném advokátním zastoupení pro řízení před Ústavním soudem, nepatří tato podmínka pro případy, kdy sám advokát je účastníkem řízení, neboť ten jako osoba bytostně povoláná k zastupování fyzických a právnických osob před Ústavním soudem nepochybně dokáže být též sám sobě kvalifikovaným právním zástupcem.

26. Protože se shora uvedené právní závěry odchylně od právního názoru Ústavního soudu obsaženého ve stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96, bude Ústavní soud napříště vycházet z předpokladu, že advokát nemusí být v řízení před Ústavním soudem obligatorně zastoupen jiným advokátem.

27. Právní názor obsažený v tomto stanovisku se použije na ústavní stížnosti podané k Ústavnímu soudu dnem následujícím po dni vyhlášení stanoviska ve Sbírce zákonů.

Toto stanovisko pléna ÚS včetně tří odlišných stanovisek soudců Jana Filipa, Pavla Rychetského a Vladimíra Sládečka najdete na www.bulletin-advokacie.cz.

Pořádková pokuta za opožděné dodání listin advokátem

Samotné pozdní založení důkazního materiálu do spisu advokátem nelze bez dalšího stíhat pořádkovou pokutou. A to přesto, že k takovému podání došlo bezprostředně před nařízeným jednáním, na něž se soudní senát připravoval dle stavu spisu před založením předmětných listin, a to ani v případě, že by nařízené jednání muselo být kvůli tomu odročeno.

V takovém případě se totiž může advokát snadno ocitnout v nebezpečí střetu dvou protichůdných právních imperativů, a to na jedné straně dodržení povinností vyplývajících ze zákona o advokacii a stavovských předpisů (splnění příkazu klienta, který není v rozporu s právními předpisy, v intencích projednávané věci tedy dodáním důkazního materiálu, byť i opožděně), na druhé straně striktního dodržení pokynů soudu. Advokát se zde de facto vystavuje riziku buďto kárného postihu pro porušení svých stavovských povinností tím, že pokynu klienta nevyhoví, anebo naopak riziku uložení pořádkové pokuty ze strany soudu v důsledku toho, že příkaz svého klienta splní.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. IV. ÚS 910/15

Odůvodnění:

I.

1. Včasnou ústavní stížností, která i v ostatním splňuje podmínky stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného soudního rozhodnutí, a to pro porušení jeho práva na soudní ochranu dle čl. 26 odst. 1 a čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod (dále též „Listina“).

2. Ve svém návrhu stěžovatel uvedl, že napadeným rozhodnutím mu byla uložena pořádková pokuta ve výši 15 000 Kč za to, že den před nařízeným ústním jednáním učinil na podatelnu soudu procesní podání, v němž jsou uvedena nová skutková tvrzení a k podání byly připojeny kopie listin, celkem 14 listů. Tím, že do spisu byly založeny nové listiny a nová tvrzení pouhý jeden den před nařízeným jednáním, došlo k hrubému ztěžování postupu soudu v řízení, neboť odvolací jednání muselo být odročeno. Stěžovatel namítl, že dle ustanovení § 3 odst. 1 zákona o advokacii je advokát při poskytování právních služeb nezávislý; je vázán právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta. Stěžovatel poukázal na další ustanovení zákona o advokacii, dle kterých je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá

za prospěšné. Z výše uvedeného dle stěžovatele plyne, že bylo jeho povinností v okamžiku, kdy mu klient předal významné podklady pro vedení sporu, tyto v rámci soudního řízení také co nejdříve uplatnit. Uvedený trest stěžovatel považuje za zásah do své nezávislosti a zejména za projev formalismu a naprosté nelidskosti soudu a arogance soudu k lidským právům a základním svobodám.

3. Stěžovatel zrekapituloval sled procesních úkonů ve věci poté, co byl žalovaný, jehož v daném civilním sporu zastupoval, odvolacím soudem vyzván usnesením téhož soudu ze dne 21. 8. 2014, č. j. 29 Co 595/2013-317, aby ve věci ve lhůtě 10 dnů od doručení doplnil rozhodující tvrzené skutečnosti a navrhl důkazy. Dne 3. 9. 2014 stěžovatel dle svých slov jménem žalovaného požádal krajský soud o prodloužení lhůty, neboť se mu nepodařilo spojit se s klientem. Dne 22. 10. 2014 soud opětovně informoval o tom, že se mu nedaří s žalovaným navázat kontakt a požádal jej o opětovné prodloužení lhůty do 15. 11. 2014. K tomu stěžovatel doplnil, že jelikož mu žalovaný doložil potřebné doklady až dne 13. 1. 2015, mohl poprvé tyto doklady a k tomu potřebná tvrzení uplatnit u soudu až tohoto dne. Soud tak prý řádně informoval o nemožnosti doložení potřebných dokladů v průběhu vedení sporu. Jelikož byl žalovaný dříve zastoupen jinými advokáty, počal dle stěžovatele s vyhledáváním těchto dokladů a v logice jejich stáří je dle něj zřejmé, že nebylo lze je nalézt v krátké lhůtě. Žalovaný tyto doklady dohledával a shromažďoval v prosinci 2014 a předal mu je dne 13. 1. 2015.

4. Stěžovatel dále podotkl, že je zásahem do nezávislosti advokáta, pokud soud advokátu ukládá pokutu (trest) v situaci, kdy advokát řádně plní svou povinnost stanovenou mu zákonem. Byl-li by dle názoru stěžovatele takový postup dovolený, pak se advokát fakticky ocitá ve schizofrenní situaci, kdy by byl v určitém okamžiku nucen zvažovat, zda má plnit řádně svou povinnost prosazovat zájmy klienta a podat úkon soudu i krátce před soudním jednáním, anebo zda se má vystavit riziku, že mu bude uložena pokuta za plnění této povinnosti. Stěžovatel současně poznamenal, že mu byl uložen trest, aniž by se k němu byl mohl vyjádřit, soud pouze konstatoval důvody pro jeho uložení a trest uložil, a neměl tedy žádnou možnost se na projednání jednání, které mu bylo kladeno za vinu, připravit. Stěžovatel krajskému soudu rovněž vytkl, že nezjišťoval žádné skutečnosti významné pro uložení pokuty – tj. např. opakovanost jím shledávaného protiprávního jednání, majetkové poměry, které jsou významné pro uložení trestu a další okolnosti.

5. Stěžovatel rovněž namítl, že v daném případě je zcela zjevné, že jednal jménem a na účet klienta, tedy nikoliv svým jménem, a proto nemůže být za takové jednání ukládán trest jemu samotnému, neboť se sám ničeho nedopustil. Dle jeho názoru nemůže nést odpovědnost za úkony klienta, které byly navíc činěny zcela v souladu se zákonem. Občanský soudní řád (dále též „o. s. ř.“) dle stěžovatele umožňuje, aby odvolatel změnil důvody odvolání po dobu, než soud ve věci rozhodne (§ 205 odst. 3 o. s. ř.), a proto nemohl ani jeho klient svým procesním podáním porušit zákon způsobem, aby mu soud ukládal pořádkovou pokutu. Podle stěžovatele je navíc v rozporu s ústavním pořádkem situace, kdy proti rozhodnutí o uložení trestu mu zákon nedává žádnou možnost pro podání řádné-

ho opravného prostředku, resp. přezkumu rozhodnutí o trestu nezávislým a nestranným soudem. Závěrem stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud napadené soudní rozhodnutí zrušil.

II.

6. Ústavní soud si k projednání věci vyžádal spis Okresního soudu v Jablonci nad Nisou vedený pod sp. zn. 9 C 851/1998, z něhož, jakož i obsahu napadeného soudního rozhodnutí, zjistil následující skutečnosti.

7. Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, usnesením ze dne 21. 8. 2014, č. j. 29 Co 595/2013-317, žalovaného vyzval, aby ve lhůtě 10 dnů od doručení daného usnesení doplnil rozhodující tvrzené skutečnosti, blíže specifikované ve výroku I., a dále aby v téže lhůtě označil důkazy potřebné k prokázání jím doplněných skutkových tvrzení (výrok II.). V poučení soud uvedl, že proti tomuto usnesení není odvolání přípustné a že nebudou-li skutková tvrzení doplněna a důkazy označeny v soudem stanovené lhůtě, vystavuje se žalovaný nebezpečí pro něj nepříznivého rozhodnutí ve věci. Toto usnesení bylo doručeno do datové schránky stěžovatele dne 25. 8. 2014 (viz doručenká připojená k č. l. 317).

8. Stěžovatel následně svým podáním ze dne 2. 9. 2014, které krajskému soudu došlo následujícího dne, požádal soud o prodloužení lhůty k doplnění tvrzení a návrhů důkazů, neboť se mu nepodařilo s klientem spojit, a proto není „reálně schopen na výzvu soudu reagovat“. Současně požádal, aby byla lhůta žalovanému prodloužena do 30. 9. 2014 (č. l. 319). Následně stěžovatel svým podáním ze dne 21. 10. 2014 informoval soud o tom, že žalovaný z rodinných důvodů nereagoval na podání právního zástupce a přislíbil zaslat potřebné listiny do 15. 11. 2014. Stěžovatel současně jménem svého mandanta požádal, aby soud o věci rozhodl při ústním jednání (v reakci na usnesení krajského soudu č. j. 29 Co 595/2013-320 ze dne 10. 10. 2014, kterým byli účastníci řízení vyzváni, aby ve lhůtě 7 dnů sdělili, zda souhlasí s projednáním odvolání bez nařízení jednání) – č. l. 323.

9. Krajský soud posléze nařídil odvolací jednání, a to na den 14. 1. 2015. Stěžovateli bylo předvolání k odvolacímu jednání doručeno do datové schránky 1. 12. 2014 (ibidem). Stěžovatel svým podáním ze dne 13. 1. 2015, které krajskému soudu došlo téhož dne, založil do soudního spisu řadu listin a označil listinné důkazy, kterých se žalovaný dovolával. Současně se stěžovatel jménem klienta soudu omluvil, že uvedené listiny předkládá až nyní, přičemž prodlevu odůvodnil dohledáváním potřebných dokladů, jakož i vánočními svátky.

10. Během odvolacího jednání dne 14. 1. 2015 uložila předsedkyně senátu ve výroku citovaným usnesením stěžovateli pořádkovou pokutu ve výši 15 000 Kč s odůvodněním, že senát odvolacího soudu provedl přípravu na jednání, jež proběhlo 14. 1. 2015, podle stavu spisu, jak jej měl k dispozici. Tím, že do spisu byly založeny nové listiny a nová tvrzení až v odpoledních hodinách před nařízeným jednáním, ač se tak mělo stát již před pěti měsíci, došlo k hrubému ztěžování postupu soudu v řízení, neboť odvolací jednání muselo být odročeno, aby se senát mohl seznámit s novými skutečnostmi a zvážit provedení eventuálně dalších důkazů. Proto předsedkyně senátu postupovala podle ustanovení § 53 odst. 1 o. s. ř. a stěžovateli uložila dle vlastního odůvodnění citelnou pořádkovou pokutu, neboť

měl zmařit ukončení sporu, který byl zahájen již v roce 1998.

11. Stěžovatel, toliko jen z procesní opatrnosti, jak ohlásil v současně podané ústavní stížnosti, brojil proti rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty odvoláním (třebaže byl poučen o jeho nepřipustnosti). Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 3. 8. 2015, č. j. 4 Cmo 148/2015-380 odvolání jako nepřipustné odmítl, protože usnesení o uložení pořádkové pokuty představuje rozhodnutí odvolacího soudu, a nikoli soudu prvního stupně, a proto je již nelze napadnout odvoláním. V závěru svého odůvodnění však pobídl krajský soud, aby posoudil důvody prodlení se splněním povinností ze strany žalovaného a rozhodl o žádosti stěžovatele o prominutí uložené pořádkové pokuty. K tomu již zřejmě nedošlo, neboť spis byl po vrácení krajskému soudu zaslán Ústavnímu soudu k projednání této ústavní stížnosti.

III.

12. Ústavní soud vyzval v souladu s ustanovením § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, jako účastníka řízení, aby se vyjádřil k projednávané ústavní stížnosti. Ten odpověděl svým přípisem z dne 1. 6. 2015, v němž předsedkyně senátu 29 Co JUDr. J. Musilová, jednající dle § 30 odst. 4 zákona o Ústavním soudu za krajský soud, v plném rozsahu odkázala na obsah odůvodnění napadeného rozhodnutí.

13. Ústavní soud vyjádření účastníka řízení z důvodu hospodárnosti a rychlosti řízení nezasílal k replice stěžovatel, neboť předsedkyně senátu pouze odkázala na obsah odůvodnění napadeného usnesení, a proto by případná replika nemohla ze své podstaty přinést žádné pro věc užitečné poznatky. Ústavní soud současně v dané věci nenařídil ústní jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

IV.

14. Ústavní soud zvážil argumentaci stěžovatele, příslušný spisový materiál i obsah naříkaného soudního aktu a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

15. Ústavní soud nejprve pokládá za vhodné vypořádat se s argumentací stěžovatele stran absence možnosti napadnout rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty opravným prostředkem (odvoláním), kterou stěžovatel vnímá rozpornou s ústavním pořádkem. Otázkou nepřipustnosti řádných opravných prostředků proti některým právním aktům orgánů veřejné moci se Ústavní soud ve své judikatuře již zabýval, přičemž dospěl k závěru, že právo podat odvolání proti soudnímu rozhodnutí obecně ústavním pořádkem garantováno není. Výjimku v tomto směru představuje toliko čl. 2 odst. 1 Dodatkového protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), podle něhož „[k]aždý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně“. Aplikace citovaného ustanovení ovšem připadá v úvahu pouze v případech, v nichž se jedná o „trestní obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy [srov. body 44 a 45 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/09 ze dne 29. 9. 2010 (č. 332/2010 Sb.; N 205/58 SbNU 827)]. Rozhodnutí o pořádkovém opatření přitom nelze pokládat ani za takové disciplinární řízení, s nímž by by-

lo lze dle citovaného nálezu zacházet jako s řízeními o trestním obvinění. O tom ostatně svědčí (z různých úhlů pohledu) nejen ustálená judikatura obecných soudů, konkrétně Nejvyššího soudu (srov. judikáty sp. zn. 29 Cdo 1599/2000, 29 Odo 433/2002, 30 Cdo 690/2007 aj.), Ústavního soudu (srov. kupř. rozhodnutí ve věcech sp. zn. IV. ÚS 606/15, III. ÚS 1206/10, I. ÚS 1993/08 aj.), ale též Evropského soudu pro lidská práva. Evropský soud pro lidská práva ve věcech Jurík proti Slovensku a Žugič proti Chorvatsku (srov. též věc Zolotukhin proti Rusku) dospěl k závěru, že se zde v případě uložení pořádkové pokuty v řízení „nevyžaduje, aby byl delikt vyhodnocený jako trestní ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy“, a na řízení, „které vyústilo v uložení pořádkové pokuty... se proto záruky tohoto ustanovení nevztahují“ (prvně uvedené rozhodnutí), resp., že pořádková pokuta nebyla natolik závažným opatřením, aby „trestní hlavu článku 6 odst. 1 Úmluvy vtáhla do hry“ (druhé rozhodnutí).

16. Je pravda, že Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 211/99 ze dne 17. 10. 2000 uvedl, že vzhledem k tomu, že rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty je v zásadě způsobilé zasáhnout do základních práv a svobod účastníků řízení, náleží zásada přezkumu těchto rozhodnutí vydaných v soustavě obecných soudů k základním ústavním principům spravedlivého procesu. Pokud by Ústavní soud akceptoval praxi obecných soudů, která proti usnesení o uložení pořádkové pokuty soudem odvolacím odvolání ani dovolání nepřipouští, zůstala by jediným prostředkem nápravy takového usnesení ústavní stížnost, čím by se Ústavní soud dostal do pozice odvolací instance, ačkoli další instanci v systému všeobecného soudnictví není a nemůže být. Závěrům obsaženým v tomto nálezu lze přisvědčit v tom směru, že rozhodnutím o uložení pořádkové pokuty může být v určitých případech zasaženo do základních práv a svobod účastníků a že pokud je jediným prostředkem nápravy usnesení o uložení pořádkové pokuty odvolacím soudem ústavní stížnost, dostává se tak Ústavní soud do pozice odvolací instance, která mu s ohledem na zásadu subsidiarity ústavního přezkumu v zásadě nepřísluší. Situace, kdy proti usnesení o uložení pořádkové pokuty odvolacím soudem neexistuje žádný řádný opravný prostředek, není ideální také s ohledem na skutečnost, že pokud je pořádková pokuta ukládána soudem prvostupňovým, lze proti takto uložené pokutě podat odvolání. Současná právní úprava ovšem jiné řešení dané procesní situace neumožňuje a toto řešení nepředjímá ani zmíněný náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 211/99.

17. Ústavní soud vystupuje pouze v roli tzv. negativního zákonodárce, a proto může toliko konstatovat, že by bylo více než žádoucí, aby byl přezkum usnesení odvolacích soudů o uložení pořádkové pokuty právní úpravou umožněn. Nicméně je věcí zákonodárce, zda tyto závěry Ústavního soudu promítne do zákonné úpravy a možnost přezkumu usnesení odvolacích soudů o uložení pořádkové pokuty obecnými soudy legislativně upraví, či nikoliv. K tomu se sluší podotknout, že o tento náleží opírali svou argumentaci stěžovatelé nacházející se v obdobné situaci jako nynější stěžovatel již v minulosti. Ústavním soudem přitom bylo opakovaně konstatováno (viz kupř. usnesení sp. zn. IV. ÚS 283/99 ze dne 30. 11. 2001, jakož i výše citovaná rozhodnutí Ústavního soudu), že v uvedeném nále-

zu bylo důvodem zrušení napadeného rozhodnutí zejména posouzení uložené pokuty jako nepřiměřené.

18. Ústavní soud však musel stěžovateli přisvědčit ve všech jeho ostatních argumentech. Krajský soud předně pochybil tím, že se vůbec nezabýval, zda se skutečně jednalo o „pochybení“ advokáta, anebo zda byl na vině přímo žalovaný jako účastník řízení, přičemž stěžovatel jako právní zástupce žalovaného byl pouze nezbytným prostředníkem soudem vytykánoho jednání. K tomu se sluší dodat, že výzva soudu k doplnění rozhodujících skutečností a označení důkazů byla adresována žalovanému, a nikoli jeho právnímu zástupci. Již proto bylo namístě zkoumat, komu měla být vůbec pořádková pokuta uložena, pakliže se soud pro takový postup rozhodl (odhlédne-li se od dalších, níže rozebraných deficitů volby tohoto řešení v tomto konkrétním případě). Takové úvahy však, vedle dalšího, v napadeném usnesení zcela absentují. S tím potom úzce souvisí i skutečnost, že odvolací soud v rámci odvolacího jednání stěžovateli neposkytl sebemenší procesní prostor k tomu, aby se k celé věci vyjádřil, a tím popřípadě ještě mohl zvrátit pro něj nepříznivé rozhodnutí o peněžité sankci. Z protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 14. 1. 2015 toliko plyne, že bylo přečteno výše uvedené usnesení soudu ze dne 21. 8. 2014, jímž byl žalovaný vyzván, aby ve lhůtě 10 dnů od doručení daného usnesení doplnil rozhodující tvrzené skutečnosti a označil důkazy potřebné k jejich prokázání, a dále byla čtena na toto usnesení reagující podání stěžovatele učiněná jménem žalovaného, včetně posledního doplnění listin ze dne 13. 1. 2015. K vyhlášení dotčeného usnesení o uložení pořádkové pokuty pak došlo bezprostředně poté; žádné další související procesní kroky (přírodné vyjma vypracování usnesení s odůvodněním a jeho následné zaslání stěžovateli) realizovány nebyly.

19. Jak stěžovatel přitom rovněž přiléhavě poznamenal, advokát je dle ustanovení § 3 odst. 1 zákona o advokacii při poskytování právních služeb nezávislý, je vázán právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta. Podle § 16 odst. 1 téhož předpisu platí, že advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem, o čemž je advokát povinen klienta přiměřeně poučit. Při výkonu advokacie je advokát dále povinen jednat čestně a svědomitě a je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (§ 16 odst. 2 zákona o advokacii). Z uvedeného tedy plyne, že samotné založení důkazního materiálu do spisu advokátem nelze bez dalšího hodnotit jako projev obstrukce či neucty k soudu, který by bylo lze stíhat pořádkovou sankcí, tím spíše „citelnou“, jak uvádí odvolací soud v odůvodnění rozporovaného rozhodnutí. A to přesto, že k takovému podání došlo bezprostředně před nařízeným odvolacím jednáním, na něž se soudní senát připravoval dle stavu spisu před založením předmětných listin. V takovém případě se totiž může advokát snadno ocitnout v nebezpečí střetu dvou protichůdných právních imperativů, a to na jedné straně dodržení povinností vyplývajících ze zákona o advokacii a stavovských předpisů (splnění příkazu klienta, který není v rozporu s právními předpisy, v intencích projednávané věci

tedy dodáním důkazního materiálu, byť i opožděně), na druhé straně striktního dodržení pokynů soudu. Advokát se zde de facto vystavuje riziku buďto kárného postihu pro porušení svých stavovských povinností tím, že pokynu klienta nevyhoví, anebo naopak riziku uložení pořádkové pokuty ze strany soudu v důsledku toho, že příkaz svého klienta splní. Do jisté míry se tu jedná o obdobné právní schizma, které Ústavní soud řešil v nedávném nálezu sp. zn. IV. ÚS 799/15 ze dne 9. 7. 2015, byť posunutě do jiné roviny.

20. Krajský soud své rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty navíc odůvodnil jen tím, že k založení nových listin a tvrzení do spisu došlo v odpoledních hodinách před nařízeným jednáním a protože se tak mělo stát již před pěti měsíci, došlo k hrubému ztěžování postupu v řízení, kdy odvolací jednání muselo být odročeno za účelem seznámení se s novými skutečnostmi a zvážení provedení dalších důkazů. V této souvislosti se nelze ztotožnit se závěrem odvolacího soudu o tom, že k předložení vyžádaných tvrzení a důkazů mělo dojít před pěti měsíci, když sám soud dvěma žádostmi žalovaného o prodloužení lhůty ke splnění výzvy, podaným prostřednictvím stěžovatele, vyhověl a lhůtu prodloužil do 15. 11. 2014. K založení listin tedy došlo po uplynutí necelých dvou měsíců. Především je pak zapotřebí poukázat na to, že stěžovatel po celou dobu informoval soud o problémech spojených s realizací předmětné výzvy ze strany žalovaného, přičemž si byl také opožděnosti v době dodání listin soudu dobře vědom, o čemž svědčí i k tomuto podání připojená a tučně zvýrazněná omluva této prodlevy (č. l. 324). Ani poznámku soudu o zmaření konce sporu zahájeného v roce 1998 nelze se vši vážností přijmout, jde zjevně o přehnané zveličení stěžovatelova „pochybení“, neboť na délce řízení se výraznou měrou projevila celá řada dalších, nesouvisejících faktorů (zejm. žádosti navrhovatelky o odročení jednání na neurčito z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti, vypracování znaleckých posudků a opatření dalšího důkazního materiálu apod.). Založení dalších listin těsně před odvolacím jednáním sice přirozeně vedlo k oddálení rozhodnutí ve věci, nikoliv ovšem ke „zmaru“ konce sporu.

21. Jestliže předsedkyně senátu přistoupila k uložení pořádkové pokuty, aniž byl stěžovatel v této souvislosti na cokoli dotázán, aniž by byl za podobné jednání v minulosti postížen a aniž by byly zkoumány další okolnosti rozhodné nejen pro samotné udělení pořádkové pokuty, ale též pro určení její výše, jedná se o hrubé porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 36 a čl. 38 odst. 2 Listiny, neboť takové rozhodnutí je nutno pokládat též za překvapivé. Současně jde i o zásah do vlastnického práva dle čl. 11 odst. 1 Listiny.

22. Ze všech výše uvedených důvodů proto Ústavní soud přistoupil dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu ke zrušení stěžovaného soudního rozhodnutí. Při opětovném projednání a rozhodnutí v posuzované věci je Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky).

❖ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil

Mgr. VLADIMÍR JANOŠEK, advokátní koncipient v Brně.

Retroaktivita – vedení exekuce na majetek manžela

Přechodné ustanovení článku LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb. je v rozporu se zásadou zákazu pravé retroaktivity. Tato retroaktivní změna použitelných způsobů exekuce a rozsahu exekučně postižitelného majetku manžela povinného mohla vést k vyloučení zákonné výluky ze společného jmění manželů a tak k porušení práva manžela vlastnit a pokojně užívat majetek ve smyslu článku 11 Listiny.

Nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. PL. ÚS 1/2014

Odůvodnění:

I. Rekapitulace návrhu

1. Návrhem ze dne 30. 1. 2014, doručeným Ústavnímu soudu dne 3. 2. 2014, Okresní soud v Karviné (dále též jen „exekuční soud“, případně „navrhovatel“), předsedou senátu Mgr. Jiřím Ordeltem, podle ustanovení § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) a podle článku 95 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) navrhl, aby Ústavní soud nálezem zrušil přechodné ustanovení článku LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

2. Podstatou návrhu bylo přesvědčení navrhovatele o rozporu citovaného přechodného ustanovení s ústavním pořádkem, v důsledku jím založené nepřípustné retroaktivity, která od 1. 1. 2014 zpětně umožňuje – v řízeních zahájených před 1. 1. 2013 – postih vylučného majetku manžela povinného, je-li vymáhán závazek, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů.

3. Navrhovatel svůj návrh podal v průběhu exekučního řízení vedeného u něj pod sp. zn. 46 Nc 1689/2006 na majetek povinného, včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, a to v souvislosti s rozhodováním o návrhu manželky povinného na zastavení exekučního příkazu, jímž soudní exekutor rozhodl o provedení exekuce příkazáním všech jejích peněžitých pohledávek (a to splatných i v budoucnu), které má z titulu smlouvy o penzijním připojištění.

II. Dikce napadeného ustanovení

4. Napadené přechodné ustanovení článku LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, zní: „2. Exekuční příkaz vydaný po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. se řídí zákonem č. 120/2001 Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb.“

5. Jinak řečeno, exekuční příkaz vydaný po 1. 1. 2013 v řízeních zahájených před tímto datem se řídí zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále též jen „ex. ř.“), ve znění účinném po 1. 1. 2013.

III. Okolnosti případu

6. Z návrhu a vyžádaného spisu exekučního soudu sp. zn. 46 Nc 1689/2006 vyplývají následující skutečnosti.

7. Dne 21. 9. 2005 platebním rozkazem č. j. 33 Ro 1373/2005-12 exekuční soud v právní věci žalobkyně České pojišťovny, a. s., se sídlem v Praze 1 (dále též jen „oprávněná“) proti žalovanému J. F. (dále též jen „manžel“, „žalovaný“, případně „povinný“), o zaplacení částky 6 196 Kč s příslušenstvím, žalovanému uložil, aby do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu zaplatil žalobkyni pohledávku ve výši 6 196 Kč s příslušenstvím [výrok a)] a náhradu nákladů řízení ve výši 600 Kč [výrok b)], nebo aby podal proti tomuto platebnímu rozkazu ve stanovené lhůtě ode dne jeho doručení u jmenovaného soudu odpor. Platební rozkaz se stal pravomocným a vykonatelným dne 17. 1. 2006. Žalovaná částka 6 196 Kč byla dluhem vzniklým žalovanému za trvání manželství.

8. Dne 21. 11. 2006 byl exekučnímu soudu doručen návrh oprávněné na nařízení exekuce proti povinnému pro částku 6 196 Kč s příslušenstvím a náklady řízení ve výši 600 Kč. Exekučním titulem byl výše zmíněný platební rozkaz jmenovaného soudu ze dne 21. 9. 2005, č. j. 33 Ro 1373/2005-12.

III/1 Nařízení exekuce exekučním soudem

9. Dne 24. 11. 2006 usnesením č. j. 46 Nc 1689/2006-3, které nabylo právní moci dne 22. 2. 2007, exekuční soud, podle vykonatelného platebního rozkazu téhož soudu ze dne 21. 9. 2005, č. j. 33 Ro 1373/2005-12, k uspokojení peněžité pohledávky oprávněné ve výši 6 196 Kč s příslušenstvím, nákladů oprávněné a nákladů exekuce, nařídil exekuci na majetek povinného. Provedením exekuce byl pověřen navržený Mgr. David Koncz, soudní exekutor Exekutorského úřadu Cheb (dále jen „soudní exekutor“).

III/2 Exekuční příkazy soudního exekutora

10. Dne 25. 9. 2013 exekučním příkazem č. 1, č. j. 074 EX 08280/06-024, soudní exekutor podle § 59 odst. 1 zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), mimo jiné rozhodl, že exekuce se provede příkazáním všech peněžitých pohledávek (a to splatných i v budoucnu) povinného vůči dlužníku povinného: AXA penzijní fond, a. s., od 1. 1. 2013 AXA penzijní společnost a. s., se sídlem Úzká 8/488, 602 00 Brno, z právního titulu: smlouva o penzijním připojištění č. X1.

11. Dne 25. 9. 2013 exekučním příkazem č. 2, č. j. 074EX 08280/06-025, soudní exekutor podle § 59 odst. 1 exekučního řádu mimo jiné rozhodl, že exekuce se provede příkazáním všech peněžitých pohledávek (a to splatných i v budoucnu) manželky povinného, vůči dlužníku ING Penzijní fond, a. s., se sídlem Nádražní 25/344, 150 00 Praha 5, z právního titulu smlouvy o penzijním připojištění č. X2.

III/3 Návrhy na zastavení exekuce

12. Dne 27. 11. 2013 byla exekučnímu soudu doručena podání z téhož dne, jimiž povinný i jeho manželka navrhli zastavení exekučního příkazu č. 1, resp. č. 2 v plném rozsahu. V odůvodnění shodně uvedli, že a) společné jmění manželů netvoří dle ust. § 143 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“), důchodové připojištění náležející

do výlučného vlastnictví jen jednoho manžela, b) nabytí důchodového pojištění nezakládá nabytí podílu druhému manželovi a c) důchodové připojištění není užíváno a udržováno dle ust. § 145 obč. zák., což taktéž přímo vylučuje, že jde o společné jmění manželů ve smyslu obč. zák. a dalších právních úprav, z čehož dovodili, že penzijní připojištění nemůže být zatíženo exekucí peněžních pohledávek manžela povinného.

13. Oprávněná ve vyjádření ze dne 14. 1. 2014 k návrhu povinného na zastavení exekuce uvedla, že trvá na provedení exekuce způsobem, který soudní exekutor zvolil jako nejvhodnější s ohledem na zjištění o povinném a jeho majetku, pokud povinný dlužnou částku neuhradil dobrovolně.

14. Jelikož pověřený exekutor s přihlédnutím ke stanovisku oprávněné nemohl návrhům povinného a jeho manželky na zastavení exekuce vyhovět, postoupil je dle ust. § 55 odst. 2 ex. ř. (ve znění platném a účinném do 31. 12. 2012) k rozhodnutí exekučnímu soudu.

15. Dne 31. 1. 2014 usnesením č. j. 46 Nc 1689/2006-27 exekuční soud návrh povinného, aby ve vztahu k exekučnímu příkazu pověřeného soudního exekutora ze dne 25. 9. 2013, č. j. 074 EX 08280/06-024, byla exekuce nařízená usnesením exekučního soudu ze dne 24. 11. 2006, č. j. 46 Nc 1689/2006-3 zastavena, zamítl (výrok I); ve vztahu k exekučnímu příkazu pověřeného soudního exekutora ze dne 25. 9. 2013 č. 2, č. j. 074 EX 08280/06-025, jímž rozhodl o provádění exekuce nařízené dne 24. 11. 2006 usnesením exekučního soudu ze dne 24. 11. 2006, č. j. 46 Nc 1689/2006-3, příkázáním pohledávky manželky povinného, do doby rozhodnutí Ústavního soudu o podaném návrhu exekučního soudu na zrušení článku LII bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb. návrh odložil (výrok II).

IV. Argumentace navrhovatele

16. Navrhovatel uvedl, že po dni 1. 1. 2013, kdy nabyla účinnosti tzv. velká exekuční novela jako součást zákona č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, při rozhodování o obdobných návrzích v průběhu roku 2013 dospěl k závěru, že v exekučních řízeních zahájených do 31. 12. 2012 bylo nutno exekuce prováděné na základě exekučních příkazů postihujících výlučný majetek manželů povinných ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“), hodnotit jako nepřipustné, a proto exekuce z tohoto zákonného důvodu zastavoval nejen k návrhu účastníka řízení, nýbrž i bez takového návrhu.

17. Ke stejným právním závěrům prý dospěl i Krajský soud v Ostravě, který navíc např. již ve svém rozhodnutí č. j. 9 Co 431/2013-137 ze dne 30. 5. 2013 vyjádřil přesvědčení, že Okresním soudem v Karviné vyjádřený právní názor je v soudní praxi většinový, přičemž zcela shodně pak bylo rozhodováno Krajským soudem v Ostravě rovněž v následném období (viz např. usnesení č. j. 10 Co 371/2013-79 a č. j. 66 Co 541/2013-37, vydaná shodně dne 30. 10. 2013).

18. Navrhovatel dále konstatoval, že dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 303/2013 Sb., jímž došlo „v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva“ mimo jiné ke změně exekučního řádu, a který v bodě 2 přechodných ustanovení článku LII stanovil, že exekuční příkaz vydaný po dni na-

bytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. 396/2012 Sb., se má řídit exekučním řádem ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb.

19. Podle názoru navrhovatele citované přechodné ustanovení porušuje princip právní jistoty povinných a jejich manželů v exekučních řízeních zahájených před datem 31. 12. 2012, je-li jím, a to teprve po roce účinnosti zákona č. 396/2012 Sb., dodatečně stanoveno, že exekuční příkaz vydaný na základě novely exekučního řádu provedené tímto zákonem se má i v těch řízeních, která byla zahájena před nabytím jeho účinnosti, řídit exekučním řádem ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. Tato dodatečná konstrukce by podle navrhovatele mohla otrást důvěrou v právní řád, a to zejména v případech, v nichž by pověřený exekutor po nabytí účinnosti zákona č. 303/2013 Sb. v jedné a téže věci opětovně rozhodl obsahově naprosto stejným exekučním příkazem o provádění exekuce způsobem, který byl exekučním soudem v průběhu roku 2013 shledán nepřipustným.

20. Navrhovatel poukázal na čl. 1 odst. 1 Ústavy, z něhož plyne, že Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana, a uvedl, že jedním z jeho základních pilířů by měla být právní jistota. Poukázal na judikaturu Ústavního soudu, který již dříve ve svých nálezech dovodil, že právě pod tímto zorným úhlem musí být posuzován i obsah normativních právních aktů (včetně prováděcích předpisů) a působení právních předpisů do doby minulé, resp. jejich vliv na minulé právní skutečnosti, protože jejich nejasné a neurčité konstrukce ve svých důsledcích mohou vést též k porušení chráněného práva na spravedlivý proces (viz článek 36 odst. 2 Listiny), a případná nepřipustná retroaktivita je též v rozporu s postuláty demokratického právního státu.

21. Z uvedeného navrhovatel dovodil, že přechodné ustanovení obsažené v bodě 2 článku LII zákona č. 303/2013 Sb. má zpětnou účinnost, a jako takové je v rozporu s principy demokratického právního státu, resp. se zásadou ochrany důvěry občana v právo a se zásadou zákazu pravé retroaktivity, tedy s článkem 1 Ústavy. Toto ustanovení totiž mění právní následky, které podle práva nastaly přede dnem účinnosti napadených ustanovení, navíc za stavu, kdy jím zákonodárce doplňuje přechodná ustanovení, obsažená již v zákoně č. 396/2012 Sb. Zamýšlel-li zákonodárce skutečně tuto otázku přechodnými ustanoveními řešit, mohl a měl tak učinit již v roce 2012, tedy v době, kdy zákon č. 396/2012 Sb. přijímal, přičemž nelze přehlížet, že od přijetí tohoto zákona již byl zákon č. 120/2001 Sb. novelizován také zákonem č. 45/2013 Sb., přičemž teprve po roce účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. je tak zpětně zasahováno do přechodných ustanovení této novely exekučního řádu.

22. Jinak řečeno, pravá retroaktivita dotyčného přechodného ustanovení dle navrhovatele spočívá v tom, že umožňuje od 1. 1. 2014 zpětně postihnout (dosud nepostižitelný) výlučný majetek jednoho z manželů, a to v řízeních zahájených před 1. 1. 2013.

23. Kromě již uvedeného nelze podle názoru navrhovatele ani přehlédnout, že dané přechodné ustanovení bylo přijato Parlamentem České republiky v právní normě, důvodem

jejíhož přijetí měla být potřeba reagovat na základní předpisy rekodifikace civilního práva, zejména na přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), a zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, které tvořily první fázi rekodifikace soukromého práva hmotného v České republice.

24. Navrhovatel poukázal na skutečnost, že z důvodové zprávy ze dne 27. 2. 2013, podepsané tehdejšími předsedou vlády RNDr. Petrem Nečasem a ministrem spravedlnosti JUDr. Pavlem Blažkem, vyplývá, že důvodem přijetí navrhované úpravy byla potřeba reagovat na základní předpisy rekodifikace civilního práva a dovršit tak celý rekodifikační proces s tím, že jednou z oblastí přijímaných změn jsou rovněž změny v právních předpisech upravujících postavení profesních komor, tedy ve dle zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a č. 6/2002 Sb., zákona o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), rovněž změna exekučního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

25. Ve vztahu k navrhovaným změnám exekučního řádu však z důvodové zprávy (viz obsah její části nazvané „K části čtyřicáté druhé – změna exekučního řádu“) vyplývá, že navržené přechodné ustanovení reaguje pouze na změnu pojištění soudního exekutora za škodu, které je povinen uzavřít podle platné právní úpravy, na pojištění odpovědnosti za újmu s tím, že ke změně pojištění by mělo dojít do jednoho roku ode dne nabytí účinnosti předkládaného návrhu.

26. Z uvedeného je proto dle navrhovatele patrné, že důvodová zpráva k vládnímu návrhu nikterak nepředpokládala přijetí dalšího přechodného ustanovení, na jehož základě je dodatečně zákonem upravováno, že exekuční příkazy vydané po novele exekučního řádu zákonem č. 396/2012 Sb. se mají i v těch řízeních, která byla zahájena před nabytím účinnosti cit. zákona, řídit exekučním řádem ve znění účinném po dni nabytí jeho účinnosti.

27. Navrhovatel z těchto zjištění dovodil názor, že předmětné přechodné ustanovení se do zákona č. 303/2013 Sb., měnicího některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, mohlo, resp. muselo dostat jedině na základě pozměňovacího návrhu. Návrh zákona byl totiž rozeslán poslancům dne 5. 3. 2013, přičemž jeho první čtení proběhlo dne 19. 3. 2013 na 52. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu (5. volební období), na které byl příkázán k projednání výborům. Písemný pozměňovací návrh (který by měl být součástí zápisu ze schůze výboru – viz § 43 odst. 1 zákona č. 90/1995 Sb., o jednáním řádu Poslanecké sněmovny, v platném znění) byl zapracován do usnesení přijatého ústavně-právním výborem, a návrh zákona prošel obecnou rozpravou na 54. schůzi konané dne 12. 6. 2013. Závěrečné třetí čtení proběhlo na 57. schůzi konané dne 8. 8. 2013, kdy byl návrh zákona schválen.

28. Podle navrhovatele možnost podání pozměňovacího návrhu nevyplývá z Ústavy, ale toliko z jednacího řádu Poslanecké sněmovny, který v ustanovení § 63 zákona č. 90/1995 Sb., v platném znění, umožňuje poslanci podávat (avšak pouze k projednávání věci) mj. rovněž návrhy, jimiž se vypouštějí,

rozšiřují nebo mění některé části původního návrhu. Navrhovatel připomíná, že Ústavní soud v nálezu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06, dovodil, že pozměňovací návrh by měl skutečně toliko pozměňovat předkládanou právní úpravu, tedy že by ji ani neměl zásadně měnit, ani rozšiřovat, a tím méně by se měl pohybovat mimo předmět zákonodárné iniciativy, resp. návrhu zákona. Z toho ale také vyplývá, že pozměňovací návrh se musí týkat téhož předmětu, přičemž není-li tento požadavek dodržen, může se v důsledku toho, že státní moc je uplatňována způsobem, který jí zákon (a tím spíše Ústava) neumožňuje, jednat nejen o rozpor se zásadami respektování demokratických principů v legislativním procesu, ale především o rozpor se zásadami předvídatelnosti, srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti zákona, které bezesporu patří mezi základní předpoklady právního státu.

29. Navrhovatel porovnáním obsahu a účelu původního vládního návrhu zákona podávaného v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva a jeho zněním po přijetí pozměňovacího návrhu dospěl k závěru, že obsahy i účely obou zkoumaných předmětů se v tomto směru zásadně liší, a proto je přý na místě konstatovat, že ve věci článku LII bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb. podaný pozměňovací návrh z omezeného prostoru, vyhrazeného pozměňovacím návrhům, zjevně vybočil.

30. Navrhovatel se domnívá, že pokud k přijetí článku LII bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb. došlo nikoli z důvodu potřeby „reagovat na základní předpisy rekodifikace civilního práva a dovršit tak celý rekodifikační proces“, ale s přihlédnutím ke změnám, provedeným v dřívější době již zákonem č. 396/2012 Sb. ze dne 19. září 2012, potom takto podaný pozměňovací návrh (pro který se v českém prostředí vžil označení „přílepek“) překročil předmět vymezený návrhem zákona. Navrhovatel poukazuje na to, že skutečný úmysl zákonodárce, který vedl k přijetí napadené úpravy, nejenže z důvodové zprávy vůbec nevyplývá, ale není možné jej zjistit ani vzhledem k již shora uvedenému účelu přijetí celého zákona.

31. Navrhovatel zdůrazňuje, že zákon je normativní právní akt, který zavazuje blíže neurčený okruh subjektů a upravuje situace, které nastanou v budoucnosti. V případě napadených ustanovení však jde o situace, které nastaly v minulosti, a o konkrétní subjekty.

32. Proto má navrhovatel za to, že napadené ustanovení zákona je v rozporu s principem dělby moci, tedy v rozporu s jedním ze základních pravidel demokratického právního státu, jakým je Česká republika definována v čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 a 3 Ústavy, kde je stanoveno, že lid vykonává veškerou státní moc, která slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

33. V této souvislosti je dle navrhovatele na místě zdůraznit a uvést, že podle zjištěných poznatků v běžné soudní praxi k žádným výkladovým problémům přechodného ustanovení obsaženého v části druhé, článku IV, bodu 1 zákona č. 396/2012 Sb. nedocházelo, a proto „selektivní a z časového hlediska dodatečně přijaté novelizační přechodné ustanovení“, kterým napadená úprava fakticky je, představuje z hlediska právní teorie exces.

34. Navrhovatel se domnívá, že úprava obsažená v článku LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb. patrně vyvolá zjevně

aplikační potíže, a to zejména při vědomí nedůvodně odlišného právního režimu v období od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 na straně jedné, a po 1. 1. 2014 nadále na straně druhé, což by vedlo ke zvýhodnění (a tedy nerovnosti) jedné skupiny účastníků oproti jiným.

35. Navrhovatel připomíná, že z článku 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny vyplývá, že stát je omezen pravidly, která si stanovil, a že zákonodárce je povinen dodržovat při přijímání zákonů určitá legislativní pravidla. Podle názoru navrhovatele Parlament České republiky svým postupem při přijetí napadeného článku LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb., a stanovením jeho retroaktivity, překročil své pravomoci (stanovené v hlavě druhé Ústavy). Aplikace napadeného ustanovení ve svých důsledcích (kromě již výše zmiňovaného porušení čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 a 3 Ústavy) může vést též k porušení chráněného práva povinných a jejich manželů na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i k porušení jejich vlastnických práv dle čl. 11 Listiny.

V. Posouzení přípustnosti návrhu

36. Ústavní soud konstatuje, že návrh byl podán oprávněným subjektem dle čl. 95 odst. 2 Ústavy a § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu. Ustanovení zákona navržené ke zrušení souvisí s rozhodovací činností navrhovatele a má být bezprostředně při řešení věci použito. Návrh tak splňuje podmínky pro řízení před Ústavním soudem pro takový případ.

37. Ústavní soud kladně posoudil též otázku, zda je v posuzované věci vůbec oprávněn přezkoumat (a případně též zrušit) příslušnou část novely exekučního řádu, neboť ve své judikatuře zastává názor, že návrhem na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení zásadně nelze brojit proti novelizujícímu právnímu předpisu. Takový právní předpis nemá zpravidla samostatnou právní existenci, kterou získává až jako součást právního předpisu novelizovaného. V posuzované věci však nejde v případě napadeného ustanovení o ustanovení novelizující exekuční řád, ale o přechodné ustanovení doplněné do jeho novely provedené zákonem č. 303/2013 Sb., pročež shledal Ústavní soud podaný derogační návrh projednatelným a mohl přistoupit k přezkumu napadeného přechodného ustanovení.

VI. Vyjádření účastníků řízení a vedlejšího účastníka řízení

38. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, jako účastník řízení, ve vyjádření podepsaném jejím předsedou Janem Hamáčkem v částech I až III zrekapitulovala obsah návrhu a argumentaci navrhovatele, a popsala způsob přijímání zákona č. 303/2013 Sb. V části IV vyjádřila stanovisko, že zákonodárny sbor jednal v přesvědčení, že přijatý zákon je v souladu s Ústavou a naším právním řádem, a je na Ústavním soudu, aby posoudil ústavnost ke zrušení navrhovaného ustanovení.

39. Senát Parlamentu České republiky, jako účastník řízení, ve vyjádření podepsaném jejím předsedou Milanem Štěchem zrekapituloval obsah návrhu a argumentaci navrhovatele a konstatoval, že navrhované zrušení tohoto ustanovení představuje návrat k úpravě obsažené v přechodných ustanoveních zákona č. 396/2012 Sb., platné a účinné do 31. 12. 2013. Senát připustil, že ve zpravodajské zprávě k senátnímu

tisku č. 173, kromě jiného, zaznělo upozornění, že „v mnoha případech se tento zákon použil jako nosič pro některé věci, jež s rekonfigurací nesouvisí“; v části V svého vyjádření Senát uvedl, že je na Ústavním soudu, aby posoudil ústavnost napadeného ustanovení.

40. Veřejná ochránkyně práv, jako vedlejší účastník řízení, v části I svého vyjádření k návrhu mimo jiné uvedla, že napadené přechodné ustanovení ve skutečnosti představuje výsledek snahy vyřešit spor o výklad jiného přechodného ustanovení, zakotveného novelou občanského soudního řádu zákonem č. 396/2012 Sb., dle něhož „[ř]ízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.“, a vyjádřila názor, že případné zrušení napadeného ustanovení by mohlo obnovit nejistotu a podpořit rozčarování všech účastníků exekučních řízení zahájených před 1. lednem 2013.

41. V části II veřejná ochránkyně práv uvedla, že nezpochybňuje okamžik začátku exekučního řízení (jako celku), nepochybuje ani o tom, že každý exekuční příkaz soudního exekutora má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Každé exekuční řízení se proto prakticky skládá z množství „řízení“ srovnatelných se soudními výkony rozhodnutí.

42. Veřejná ochránkyně práv dále poukázala na nezdůvodnitelně nerovné (horší) postavení oprávněných, kteří návrh na nařízení exekuce podali před 1. lednem 2013, a rovněž obecně nerovné (horší) postavení povinných s ohledem na množství pozitivních změn zakotvených velkou exekuční novelou. Manželé povinných však skutečně mohou o situaci uvažovat tak, že se v průběhu exekučního řízení jako celku změnila „pravidla hry“, s nimiž počítali v době, kdy se jejich manželé vystavili riziku exekuce.

43. V závěru této části svého vyjádření veřejná ochránkyně práv uvedla, že se kloní k závěru, že exekuční řízení představuje soubor jednotlivých „soudních výkonů rozhodnutí“; proto za „řízení“ podle dřívějšího přechodného ustanovení v bodu 1, čl. II, části první zákona č. 396/2012 Sb. nepovažuje exekuční řízení jako celek. Z toho dovozuje možnost soudního exekutora aplikovat občanský soudní řád ve znění velké exekuční novely i v exekučních řízeních zahájených před její účinností.

44. V části III veřejná ochránkyně práv uznala, že není běžné zakotvit přechodné ustanovení k novele až po roce od nabytí účinnosti. Jako řešení sporu o výklad dřívějších přechodných ustanovení to však chápe. Rovněž si dovede představit, že zákonodárce pochybí při formulaci přechodných ustanovení a chybu pak napraví pozdějším zakotvením odlišného pravidla.

45. V části IV veřejná ochránkyně práv uvedla, že pro účely svého vyjádření se soustředila pouze na přímé dopady novely na podobu postižení majetku povinných a jejich manželů (manželek), a tím i na míru uspokojení oprávněných. Se zjednodušením lze říci, že novela zlepšila ochranu zájmů všech účastníků (povinných i oprávněných). Odstranila totiž dosavadní neospravedlnitelné překážky řádného uspokojení oprávněných, změnila dlouhodobě kritizovaná pravidla některých způsobů výkonu rozhodnutí (zejména v rozsahu zpeněžení účasti povinného v bytovém družstvu) a doplnila nové instituty podporující účelné vymáhání pohledávek (správa věci a hodnot, elektronická dražba movitých věcí, předražek a další).

46. V části V svého vyjádření k ústavní stížnosti veřejná ochránčyně práv uzavřela, že napadené přechodné ustanovení čl. LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb. není ustanovením s nepřipustnými retroaktivními účinky, a proto nevidí důvod k jeho zrušení.

VII. Replika navrhovatele

47. Navrhovatel v replice k vyjádření veřejné ochránčyně práv mimo jiné uvedl, že na svém návrhu v celém rozsahu setrvává, neboť má za to, že byl podán důvodně; polemizoval s jednotlivými tvrzeními a názory veřejné ochránčyně práv a rozvedl svoji argumentaci v návrhu již uvedenou.

48. Podle navrhovatele lze souhlasit, že napadené ustanovení představuje výsledek snahy řešit spor o výklad dřívějšího přechodného ustanovení, zakotveného již v zákoně č. 396/2012 Sb., avšak toto dřívější přechodné ustanovení není možné vykládat tak, jak to učinila ve svém vyjádření k návrhu veřejná ochránčyně práv.

49. Ve vztahu k napadenému čl. LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb. navrhovatel dodal, že toto zákonné ustanovení neříká nic o tom, že by se v exekučních řízeních zahájených do 31. 12. 2012 měla či dala použít ustanovení občanského soudního řádu ohledně postihu mzdy a účtu manžela (manželky) povinného, ve znění účinném od 1. 1. 2013. Ustanovení § 262a odst. 3 o. s. ř., umožňující výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy nebo z jiného příjmu manžela povinného (a s ohledem na ustanovení § 52 odst. 1 ex. ř. pak i provedení exekuce uvedeným způsobem), bylo totiž zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, doplněno do občanského soudního řádu, a nikoli do exekučního řádu.

50. O tom, jak by mělo být napadené přechodné ustanovení vykládáno, nehovoří ani důvodová zpráva k zákonu č. 303/2013 Sb., neboť je tzv. přílepem k uvedenému zákonu, a s rekodifikací soukromého práva nejvíce spojitost; navíc je atypické, je-li jím doplňováno přechodné ustanovení exekučního řádu či občanského soudního řádu, uvedené již dříve v zákoně č. 396/2012 Sb. Vedle sebe tak stojí dvě přechodná ustanovení k exekučnímu řádu, avšak to novější na starším přechodném ustanovení nic nemění, pokud nestanoví, že by se i v exekučních řízeních zahájených do 31. 12. 2012 měla použít ustanovení občanského soudního řádu ohledně postihu mzdy a účtu manžela (manželky) povinného, tj. o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013.

51. Navrhovatel se neztotožnil ani s názorem veřejné ochránčyně práv o nezdůvodnitelně nerovném (horším) postavení oprávněných, kteří návrh na nařízení exekuce podali před 1. lednem 2013, a obecně nerovném (horším) postavení povinných „s ohledem na množství pozitivních změn zakotvených velkou exekuční novelou“, pokud jak oprávnění, avšak především povinní, mohli důvodně a jedinečně očekávat průběh nařízené exekuce dle procesních předpisů platných a účinných v době zahájení exekučního řízení. Navrhovatel je přesvědčen, že s ohledem na požadavek právní jistoty občanů nelze připustit, aby probíhající exekuce byla prováděna způsobem, který v době zahájení daného exekučního řízení právní předpisy neumožňovaly. Z týchž důvodů se zásadně neztotožňuje s právním názorem soudních exekutorů, kteří vydávání exe-

kučních příkazů postihujících mzdu manželky povinných zdůvodňují odkazem na ustanovení § 47 odst. 2 exekučního řádu.

52. Navrhovatel dále uvedl, že podle zjištěných poznatků v běžné soudní praxi k žádným výkladovým problémům přechodného ustanovení obsaženého v části druhé, čl. IV, bodu 1 zákona č. 396/2012 Sb. nedocházelo, a proto „selektivní a z časového hlediska dodatečně přijaté novelizační přechodné ustanovení“, představuje z hlediska právní teorie exces. Přechodné ustanovení v čl. LII bodu 2 porušuje princip právní jistoty povinných a jejich manželů v exekučních řízeních zahájených před datem 31. 12. 2012, je-li jím, a to teprve po roce účinnosti zákona č. 396/2012 Sb., dodatečně stanovováno, že exekuční příkaz vydaný na základě novely exekučního řádu provedené tímto zákonem se má i v těch řízeních, která byla zahájena před nabytím účinnosti novely, řídit exekučním řádem ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb.

53. Ve vztahu k argumentu veřejné ochránčyně práv, že oprávnění mohou navrhnout zastavení exekuce a zahájit exekuční řízení nové, ve kterém již mzdu a účet manželky postihnout lze, navrhovatel uvedl, že oprávnění v takovém případě již nebudou mít v nově zahájeném řízení právo na náhradu nákladů řízení, neboť by zjevně nemohlo jít o náklady, které byly vynakládány účelně.

54. Závěrem své repliky k vyjádření veřejné ochránčyně práv navrhovatel obecně konstatoval, že návrhem je reagováno též na v jisté fázi společenského vývoje velmi negativní a ve své podstatě základy právního státu ohrožující tendence, projevující se v tom, že zákonodárcem byly přijímány účelové novely právních předpisů prosazované zájmovými skupinami (např. problematika rozhodčích řízení, novelizace exekučního řádu apod.), evidentně jdoucí proti dosavadní („nepohodlné“) judikatuře soudů, kteréžto negativní tendence vnímá rovněž širší veřejnost velmi citlivě. To, že nejde o čistě subjektivní pocit nebo dojem, vyplývá v posuzované věci např. z absence zřetelně a jasně formulované vůle zákonodárce v důvodové zprávě, kterážto má být vodítkem při výskytu aplikačních potíží.

VIII. Upuštění od ústního jednání

55. Ústavní soud neočekával od ústního jednání další objasnění věci, protože od něj upustil dle ustanovení § 44 věty první zákona o Ústavním soudu.

IX. Posouzení ústavní konformity legislativního procesu

56. V řízení o kontrole norem Ústavní soud podle ustanovení § 68 odst. 2 zákona o Ústavním soudu též zjišťuje, zda napadený zákon byl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

57. Z vyjádření účastníků řízení a sněmovních tisků veřejně dostupných na <http://www.psp.cz> plyne, že vláda dne 5. 3. 2013 předložila Poslanecké sněmovně návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva; téhož dne byl návrh rozeslán poslancům jako tisk 930/0.

58. Součástí vládního návrhu nebylo ke zrušení navržené přechodné ustanovení. To se objevilo jako pozměňovací návrh až v usnesení ústavněprávního výboru doručeném poslancům jako tisk 930/2 (pozměňovací návrhy). Ve druhém čtení byly pozměňovací návrhy zpracovány jako tisk 930/3, který byl po-

slancům rozeslán 13. 6. 2013. Ve třetím čtení dne 8. 8. 2013 na 57. schůzi byl návrh zákona schválen sněmovnou usnesením č. 1746, přičemž z přítomných 128 poslankyň a poslanců se pro jeho přijetí vyslovilo 67 poslankyň a poslanců a 43 bylo proti. Senát Parlamentu České republiky návrh zákona ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou schválil usnesením č. 330 ze 13. schůze dne 12. září 2013. Zákon prezident republiky podepsal dne 17. 9. 2013. Zákon byl vyhlášen dne 30. 9. 2013 ve Sbírce zákonů v částce 116 pod číslem 303/2013 Sb., a nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014.

59. O kompetenci Parlamentu České republiky neměl Ústavní soud pochyb, a proto přistoupil k přezkumu procedury přijímání napadeného ustanovení.

60. Navrhovatel ve svém návrhu zpochybnil způsob přijetí napadeného přechodného ustanovení a tvrdil, že je „přílepkem“, přijatým ústavně neakceptovatelným postupem.

IX/1 Obecné principy přezkumu ústavnosti legislativní procedury pozměňovacích návrhů

61. Ustanovení § 68 odst. 2 zákona o Ústavním soudu ukládá v řízení o zrušení zákonů posoudit nejen obsah zákona z hlediska jeho souladu s ústavními zákony, a zda byl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence, ale též zkoumat, zda byl přijat a vydán ústavně předepsaným způsobem. Logický výklad citovaného ustanovení vyžaduje nejprve zkoumat kompetenci, posléze proceduru a nakonec obsah napadeného ustanovení [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06, bod 61 (N 30/44 SbNU 349; 37/2007 Sb.)]. Citované ustanovení přitom nerozlišuje mezi různými subjekty aktivně legitimovanými k podání návrhu, z čehož zřejmě plyne, že uvedené zjišťování je pravidelnou součástí každého řízení o zrušení zákona nebo jiného právního předpisu.

62. Za nežádoucí jev, nekorespondující se smyslem a zásadami legislativního procesu, Ústavní soud označil situaci, kdy jedním zákonem jsou novelizovány zákony vzájemně obsahově bezprostředně nesouvisící, k čemuž dochází např. z důvodu urychlení legislativní procedury, a to začasté formou podaných pozměňovacích návrhů. Takový postup neodpovídá základním principům právního státu, mezi které patří zásada předvídatelnosti zákona, jeho srozumitelnosti a zásada jeho vnitřní bezrozpornosti. Jestliže totiž jedním zákonem (ve formálním smyslu) je zasahováno do materie upravované několika zákony jinými a tyto zákony spolu nejsou obsahově a systematicky provázány, vzniká nezhřídka značně nepřehledný právní stav, který princip předvídatelnosti, srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti zákona již nerespektuje. Požadavek předvídatelnosti zákona, jako součást principu právního státu, přestává být naplňován v okamžiku, kdy novelizace zákona je součástí jiného zákona ve formálním smyslu, jehož obsah s novelizovaným zákonem nijak nesouvisí, jak Ústavní soud konstatoval v nálezu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06, bod 39 (N 30/44 SbNU 349; 37/2007 Sb.).

63. V bodě 50 a násl. citovaného nálezu sp. zn. Pl. ÚS 77/06 Ústavní soud odlišil „vybočení“ z omezeného prostoru vyhrazeného pozměňovacímu návrhu (který by měl skutečně toliko pozměňovat předkládanou právní úpravu, tedy neměl by jí ani zásadně měnit, ani zásadně rozšiřovat, a tím méně by se měl pohybovat mimo předmět zákonodárné iniciativy, resp.

návrhu zákona), které je sice považováno za nežádoucí, nikoliv však za protiústavní, na straně jedné – od případu, kdy se technikou pozměňovacího návrhu k návrhu zákona připojí úprava zcela jiného zákona, s legislativní předlohou nesouvisějícího. Pro posledně uvedený případ se v českém prostředí vžilo označení tzv. „přílepek“, který je předmětem „testu úzkého vztahu“, jehož aplikací se posuzuje, zda či nikoliv se technikou pozměňovacího návrhu k návrhu zákona připojila úprava zcela jiného zákona, s legislativní předlohou nesouvisějícího (bod 51 cit. nálezu).

64. V bodě 66 téhož nálezu Ústavní soud uvedl, že při hodnocení ústavnosti legislativní procedury přijetí napadených ustanovení zákona je rozhodující posoudit otázku, zda předmětný pozměňovací návrh jím skutečně v materiálním smyslu byl, tzn. posoudit, zda předmětný pozměňovací návrh vybočil z omezeného prostoru vyhrazeného pozměňovacím návrhům, tj. zda šlo o nepřípustnou extenzi při výkladu toho, co je pozměňovací návrh, při respektování tzv. pravidla úzkého vztahu.

65. V zamítavém nálezu ze dne 31. 1. 2008 sp. zn. Pl. ÚS 24/07, v části X/c (N 26/48 SbNU 303, 88/2008 Sb.) Ústavní soud s odkazem na nálezy sp. zn. Pl. ÚS 77/06 opakovaně zdůraznil „podmínku úzkého vztahu mezi předmětem návrhu, který je v legislativním procesu právě projednáván, a pozměňovacím návrhem předneseným ve druhém čtení návrhu zákona.“ Dospěl však současně k závěru, že „má-li být maxima obsahové konzistentnosti zákona, vyslovená v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 77/06, dle níž „zákon ve formálním smyslu nelze v materiálním právním státu chápat jako pouhý nosič nejrůznějších změn prováděných napříč právním řádem“, chápána ve smyslu derogace důvodu, pak toliko pro extrémní situace“.

V této otázce tedy Ústavní soud uzavřel, že „[o] případ takového vybočení z rámce předmětu vytyčeného původní předlohou návrhu zákona v rozhodované věci nejde“ a že „[p]ozměňovací návrh nevybočil z rámce projednávaného původního návrhu zákona, jímž byla změna a doplnění zákona o daních z příjmů.“

IX/2 Aplikace obecných principů na projednávaný případ

66. Jak bylo konstatováno již výše, napadené přechodné ustanovení se stalo součástí zákona č. 303/2013 Sb. nikoliv jako součást vládního návrhu, ale jako akceptovaný pozměňovací návrh ústavněprávního výboru k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

67. Pokud jde o „test úzkého vztahu“ předmětného pozměňovacího návrhu k vládnímu návrhu zákona, Ústavní soud je toho názoru, že daný pozměňovací návrh lze sice označit za „vybočení“ z omezeného prostoru vyhrazeného pozměňovacím návrhům, neboť se míjí s vládou sledovaným účelem přechodného ustanovení, avšak přechodné ustanovení nelze označit za protiústavní „přílepek“ rozporný s požadavkem úzkého vztahu k novelizované zákonné úpravě, neboť vládní návrh se – stejně jako pozměňovací návrh – týkal stejného zákona, tj. exekučního řádu, a požadavek „úzkého vztahu“ legislativní předlohy a pozměňovacího návrhu byl v projednávaném případě evidentně splněn. Jinak řečeno, věcná vazba pozměňovacího návrhu a legislativní předlohy zde byla dána.

68. Z uvedených důvodů Ústavní soud nedsdílil přesvědčení

navrhovatele, že předmětné přechodné ustanovení je ústavně nepřipustným „přílepkem“, který by bylo nutné z toho důvodu zrušit.

X. K námitce nepřipustné retroaktivity

69. V podstatné části svého návrhu navrhovatel tvrdil rozpor přechodného ustanovení s ústavním pořádkem, v důsledku jím založené nepřipustné pravé retroaktivity, která od 1. 1. 2014 zpětně umožňuje – v exekučních řízeních zahájených před 1. 1. 2013 – postih dosud nepostižitelného výlučného majetku manžela povinného, je-li vymáhán závazek, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů. Tato námitka je důvodná.

X/1 Obecně k retroaktivitě právních norem

70. Ústavněprávními souvislostmi pravé a nepravé retroaktivity zákonodárným sborem přijímaných norem se Ústavní soud zabýval v řadě svých rozhodnutí, což mimo jiné konstatoval i v nálezu ze dne 12. 11. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 22/13, bod 22 a násl. (22/2014 Sb.), a nálezu ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 53/10, bod 144 a násl. (N 75/61 SbNU 137; 119/2011 Sb.), v nichž odkázal především na nálezy ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96 (N 13/7 SbNU 87; 63/1997 Sb.).

71. Právní teorie rozeznává zpětnou účinnost (retroaktivitu) pravou a nepravou. O pravou zpětnou účinnost (retroaktivitu) jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a nároků účastníků z tohoto vztahu také v případě, kdy právní vztah nebo nároky z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu.

72. Nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároků z těchto vztahů, vzniklé před účinností nového právního předpisu, se spravují dosavadní právní úpravou.

73. Ústavní soud ve výše citovaných nálezech při vymezení pravé a nepravé retroaktivity odkázal na definice právní doktríny, obsažené v publikaci Tilsch E.: *Občanské právo. Obecná část*, Praha 1925, str. 75-78, podle které „Pravé zpětné působení nového zákona jest tu jen tehdy, když působí i pro dobu minulou... Nepravé zpětné působení... tu jest, když nový zákon nařizuje, že ho má být užito i na staré právní poměry již založené, ale teprve od doby, kdy počíná působnost nového zákona, anebo od doby ještě pozdější.“ Ústavní soud poukázal též na článek Tichý, L.: *K časové působnosti novely občanského zákoníku*, uveřejněný v časopise *Právník* č. 12, ročník 1984, str. 1104, a zdůraznil, že pravá retroaktivita pak „zahrnuje v podstatě dvě odlišné situace“, a to za prvé „stav, že nová úprava dává vznik (novým právním) vztahům před její účinností za podmínek, které teprve dodatečně stanovila“, a za druhé „novela může měnit právní vztahy vzniklé podle staré právní úpravy, a to ještě před účinností nového zákona“. Pro pravou retroaktivitu tudíž platí, že lex posterior ruší (neuznává) právní účinky existující v době účinnosti legis prioris, popřípadě vyvolává nebo spojuje práva a povinnosti subjektů s takovými skutečnostmi, jež v době účinnosti legis prioris neměly povahu právních skutečností. V případě retroaktivity nepravé „nový zákon sice nezakládá právních následků pro mi-

nulost, avšak buď povyšuje minulé skutečnosti za podmínku budoucího právního následku (prostá výlučnost), nebo modifikuje pro budoucnost právní následky podle dřívějších zákonů založené... Nepravé zpětné působení zákona pouze znamená, že nový zákon zachycuje (právně kvalifikuje) minulé skutečnosti nebo že se dotýká (modifikuje, ruší) existujících právních následků, tj. na skutkové podstaty je založivší váže pro budoucnost jiná práva a jiné povinnosti než zákonodárství dosavadní. Jde zde tudíž o zásah nového zákona jednak do předchozích skutečností, jednak do tzv. práv nabytých.“ (Procházka, A.: *Retroaktivita zákonů*. In: *Slovník veřejného práva*. Sv. III, Brno 1934, str. 800).

74. Z výše uvedených nálezů též plyne, že Ústavní soud pravou retroaktivitu obecně považuje za protiústavní, s omezenými výjimkami, a nepravou retroaktivitu obecně připouští, též s omezenými výjimkami.

X/2 Pravá retroaktivita a interpretace

75. V řízení o zrušení zákona pro jeho ústavně nepřipustnou pravou retroaktivitu (v civilních věcech především pro zásah do právní jistoty, resp. do nabytých práv) Ústavní soud především zkoumá, zda lze soulad ustanovení právního předpisu s ústavním pořádkem zajistit jeho ústavně konformní interpretací, a kdy tak učinit nelze, a je tedy nutno přistoupit k jeho zrušení. Soud přitom není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku (srov. výše cit. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 22/13, bod 22).

X/3 Aplikace obecných principů na projednávaný případ

76. V projednávaném případě Ústavní soud, shodně s navrhovatelem, dospěl k závěru, že přechodné ustanovení není ústavně konformně vyložitelné, a to zejména s přihlédnutím ke skutečnosti, že vedle něj již existuje přechodné ustanovení v čl. IV bodu 1 zákona č. 396/2012 Sb.

77. Napadené přechodné ustanovení vyvolává retroaktivní účinky, jež lze označit jako účinky pravé retroaktivity, a to ve vztahu k exekučním řízením zahájeným do 31. 12. 2012, neboť (od 1. 1. 2014) na ně vztahuje právní úpravu exekučního příkazu účinnou až od 1. 1. 2013, a to navzdory výslovnému znění přechodných ustanovení k zákonu č. 396/2012 Sb., dle nichž řízení zahájená přede dnem 1. 1. 2013 se dokončí podle dosavadních právních předpisů (čl. IV, bod 1 zákona č. 396/2012 Sb.).

78. Doplněním ustanovení § 262a o. s. ř. o nový odstavec 3, k čemuž došlo s účinností od 1. 1. 2015 zákonem č. 293/2013 Sb. (viz čl. I bod 187), bylo umožněno postihnout v exekuci i majetek manžela povinného, který dosud postižitelný nebyl, neboť byl vykládán jako „ještě“ nikoli společné jmění manželů, např. typicky manželovu mzdu, jakož i – stejně jako v projednávaném případě – peněžitou pohledávku manželky povinného z titulu smlouvy o penzijním připojištění.

79. Přechodné ustanovení zákona č. 396/2012 Sb. v čl. II bodu 1 ovšem stanovilo, že „Řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních

předpisů.“ To znamená, že nové znění § 262a odst. 3 o. s. ř. se nemohlo použít v řízení o soudní výkon rozhodnutí, kde návrh na nařízení výkonu došel soudu před 1. 1. 2013 (neboť právě tím se zahajuje řízení).

80. Nové znění § 262a odst. 3 o. s. ř. se prostřednictvím obecné subsidiarity občanského soudního řádu muselo uplatnit i v režimu úpravy exekucním řádem, zejména s ohledem na jeho obecné ustanovení § 52 odst. 1 a na ustanovení speciální k jednotlivým způsobům provedení exekuce v § 58 a násl. ex. řádu.

81. Zákonem č. 396/2012 Sb. byl novelizován i exekucní řád, a podle přechodného ustanovení v čl. VI bodu 1 „Řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.“

82. Podle ustanovení § 35 odst. 2 ex. řádu platí (nyní, i před účinností zákona č. 396/2012 Sb.), že exekucní řízení je zahájeno dnem, kdy exekucní návrh došel exekutorovi.

83. Jestliže exekucní návrh došel exekutorovi před účinností zákona č. 396/2012 Sb. (tj. před 1. lednem 2013), pak pro toto exekucní řízení musel být aplikován jak občanský soudní řád, tak exekucní řád ve znění účinném do 31. 12. 2013, a tudíž „nové“ instrumentarium dle § 262a odst. 3 o. s. ř. užít možné nebylo. Jinak řečeno, nemohl být vydán exekucní příkaz, který by postihl jiné majetkové právo manžela povinného, jak se v dané věci stalo. V posuzovaném případě by musel soud exekuci podle exekucního příkazu ze dne 25. 9. 2013 (bod 11) zastavit dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., kdyby se k tomu ovšem dostal včas, tj. do 31. 12. 2013, což se mu zřejmě nezdařilo.

84. Po datu 31. 12. 2013 se situace zkomplikovala, a to právě zněním napadeného přechodného ustanovení článku LII bodu 2 v zákoně č. 303/2013 Sb. Jestliže do 31. 12. 2013 exekucní soud mohl zastavit exekuci, pak od 1. 1. 2014 to již učinit nemohl, neboť zasáhl předmětný článek LII bod 2, jímž byl exekucní příkaz proti manželu povinného podle 262a odst. 2 o. s. ř. prohlášen – zpětně – za legální. V tom spočívá podstata právě retroaktivity napadeného článku LII bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb.

85. Od 1. 1. 2014, po novele zákonem č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dosavadní třetí odstavce ustanovení § 262a o. s. ř. stal odstavcem druhým.

XI. K zásahu do základního práva na ochranu vlastnictví dle čl. 11 Listiny, resp. na pokojné užívání majetku ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě

86. Právě retroaktivita napadeného přechodného ustanovení, umožňujícího aplikaci ustanovení § 262a odst. 2 o. s. ř. exekucně postihnout dosud nepostižitelný majetek manžela povinného, potenciálně zakládá protiústavní zásah do základního práva manželky povinného na ochranu vlastnictví dle čl. 11 Listiny, resp. na pokojné užívání majetku ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

87. K této otázce Nejvyšší soud v usnesení ze dne 18. 4. 2006 sp. zn. 20 Cdo 2892/2005, uvedl: „Závěr odvolacího soudu, že pro pohledávku vůči povinné nelze provést exekuci srážkami ze mzdy jejího manžela, je v souladu s ustálenou soudní praxí vycházející z toho, že mzda náleží za vykonanou práci zaměstnanci a jemu se i vyplácí (§ 111 odst. 1 a § 120 odst. 1,

věta první, zákoníku práce, § 4 odst. 1 zákona č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku). Právo na mzdu musí – aby mohlo být exekucí postiženo – náležet povinnému, proti němuž směřuje exekucní titul. Do společného jmění manželů náleží jen vyplacená a převzatá mzda; způsob exekuce srážkami ze mzdy ovšem vylučuje, aby k takovému vyplacení a převzetí mzdy zaměstnanci došlo (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 11. 2003, sp. zn. 17 Co 46/2003, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1642/2004, uveřejněné v Soudní judikatuře č. 9, ročník 2005 pod č. 148).

V souladu s ustálenou soudní praxí je i závěr, že pro pohledávku vůči povinné nelze provést exekuci příkázáním pohledávky z účtu jejího manžela. Vzhledem k tomu, že tento způsob exekuce se týká pohledávky, kterou má majitel účtu na základě smlouvy o účtu vůči peněžnímu ústavu, je zcela nerozhodné, či byly peněžní prostředky, které byly na účet uloženy; podstatná je pouze skutečnost, kdo je majitelem účtu, neboť jedině on má pohledávku z účtu u peněžního ústavu, kterou lze exekucí postihnout. Pohledávka z účtu, jehož majitelem je jeden z manželů, přitom není součástí společného jmění; do něj mohou patřit jen peněžní prostředky z účtu již vybrané (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1774/99, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 1, ročník 2001 pod č. 4, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2002, sp. zn. 20 Cdo 681/2001, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 10, ročník 2002 pod č. 75). To platí i v případě, že pohledávka z účtu byla (nesprávně) postižena příkázáním jiné peněžité pohledávky.“

88. Vzhledem k uvedené standardní judikatuře obecných soudů manželka povinného v okamžiku zahájení exekucního řízení mohla důvodně očekávat, že – v souladu s tehdy ustálenou judikaturou obecných soudů – její pohledávka vůči penzijnímu fondu nemůže být předmětem exekuce formou příkázání peněžitých pohledávek vůči svému dlužníku z titulu smlouvy o penzijním připojištění.

89. Retroaktivní změna ohledně použitelných způsobů exekuce a rozsahu exekucně postižitelného majetku manžela povinného tak ve svém důsledku může vést k vyloučení zákonné výluky ze společného jmění manželů dle ust. § 143 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., resp. dle ust. § 711 nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., což potenciálně zakládá zásah do ústavně zaručeného základního práva manžela povinného vlastnit a pokojně užívat majetek dle článku 11 Listiny, resp. článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, jak Ústavní soud v jiné souvislosti vyslovil v nálezu ze dne 2. 11. 2010, sp. zn. IV. ÚS 362/10 (N 217/59 SbNU 151).

90. Ústavní soud dospěl k závěru, že přechodné ustanovení, obsažené v článku LII, bodu 2 zákona č. 303/2013 Sb., je v rozporu se zásadou zákazu právě retroaktivity, vyplývajícího z principu demokratického právního státu, obsaženého v článku 1 odst. 1 Ústavy. Proto vyhověl návrhu a napadené ustanovení podle § 70 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zrušil dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů.

❖ Právní věta redakce.

K otázce uplatnění námitky započtení, které nebylo předmětem původního návrhu

Jestliže se obecný soud v odůvodnění svého pravomocného rozhodnutí vypořádal s námitkou započtení, kterou uplatnil žalovaný jako procesní obranu vůči žalobou uplatněnému nároku žalobce ve smyslu ustanovení § 98 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a věcně se tak vyjádřil k tomu, zda má žalovaný započitatelný nárok vůči žalobci, nebrání tato skutečnost tomu, aby se žalovaný domáhal tohoto svého nároku žalobou v samostatném soudním řízení. V tomto případě se nejedná o překážku věci rozsouzené (§ 159a odst. 5 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013; nyní § 159 odst. 4 o. s. ř.), neboť uvedený nárok žalovaného nebyl předmětem původního řízení. Jestliže obecný soud dospěl právě na základě této skutečnosti k závěru, že nebyly splněny podmínky řízení o takové žalobě původního žalovaného, o této žalobě bez relevantního zákonného důvodu odmítl věcně rozhodnout a řízení o ní zastavil, porušil tímto svým postupem základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

Nález Ústavního soudu ze dne 11. srpna 2015, sp. zn. I. US 2280/14

Z odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátil stěžovatel, který nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu, že uplatnění námitky započtení v předchozím řízení založilo překážku věci pravomocně rozsouzené ve vztahu k řízení o jeho žalobě. Stěžovatel považoval tento závěr soudu za nesprávný, neboť ve smyslu ustanovení § 98 o. s. ř. jeho tehdejší námitka představovala pouze procesní obranu. O této námitce nebylo nakonec ani rozhodováno ve výroku rozsudku a předmětný rozsudek se jí zabýval pouze ve svém odůvodnění, proti kterému samostatně nelze podat odvolání. Stěžovatel byl přesvědčen, že jeho žaloba měla být věcně projednána. Tím, že se tak nestalo, bylo podle stěžovatele porušeno jeho ústavně zaručené právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

V souzené věci byla rozsudkem soudu prvního stupně zamítnuta žaloba, kterou se stěžovatel jako žalobce po žalované domáhal zaplacení částky 50 000 Kč s příslušenstvím. Tato částka měla představovat zbývající dluh za opravy zemědělské techniky ve vlastnictví žalované, provedené v letech 2001 a 2002. Původní výše dluhu, který měla žalovaná uznat v roce 2003, činila až 250 000 Kč, v letech 2006 až 2007 však tento dluh měl být postupně splacen až do výše 200 000 Kč. Uvedený rozsudek soudu prvního stupně napadl žalobce odvoláním.

Usnesením odvolacího soudu byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen a současně jím bylo rozhodnuto o zastavení řízení. Odvolací soud považoval nárok uplatněný žalobcem za stejný jako ten, kterým se soud prvního stupně zabýval již

dříve v jiné věci týchž účastníků řízení. V této souvislosti poukázal odvolací soud na závěr soudu prvního stupně, který vyslovil tento soud v odůvodnění svého pravomocného rozsudku, že i když žalobce prováděl v roce 2002 opravy a jinou výpomoc na usedlosti jiné osoby, z žádného důkazu nevyplývala existence nějakého závazku žalované vůči němu. Odvolací soud nepovažoval za podstatné, že soud prvního stupně o předmětném nároku nerozhodl přímo ve výroku tehdejšího rozsudku. Výrok a odůvodnění rozsudku totiž podle odvolacího soudu v tomto ohledu tvoří jeden celek, který je teprve tímto obsahem odůvodnění individualizován (v této souvislosti odvolací soud odkázal na výklad tohoto ustanovení obsažený v knize Handl, V., Rubeš, J. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. Praha: Panorama, 1985, s. 451). Podle odvolacího soudu proto posouzení nároku žalobce v odůvodnění rozsudku brání jeho novému věcnému projednání mezi týmiž účastníky řízení, byť v opačném procesním postavení, k čemuž podle odvolacího soudu došlo i v dané věci. Odvolací soud proto meritorně o žalobě žalobce nerozhodl a řízení o ní zastavil, neboť dospěl k závěru, že takovémuto rozhodnutí brání překážka věci rozsouzené.

Ústavní soud přezkoumal napadené usnesení odvolacího soudu z toho hlediska, zda se odvolací soud při aplikaci podústavního práva nedopustil takového výkladu, který by byl svévolný či nerozumný nebo vybočující z obecně akceptovaných pravidel výkladu právních norem. Jestliže by tomu tak bylo a toto pochybení by se současně promítlo do výsledku řízení jako celku, byl by tím opodstatněn závěr o porušení základních práv stěžovatele.

Ústavní soud při posuzování předmětné věci poukázal na to, že základní povinností soudu plynoucí z práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny je projednání věci navrhovatele (žalobce). Jsou-li přitom splněny podmínky řízení, pak soud musí věc nejen projednat, nýbrž o ní i meritorně rozhodnout.

V ustanovení § 97o. s. ř. se uvádí, že žalovaný může za řízení uplatnit svá práva proti žalobci i vzájemným návrhem (odst. 1 cit. ustanovení), na který se přiměřeně použije ustanovení o návrhu na zahájení řízení, jeho změně a vzetí zpět (odst. 3 cit. ustanovení). Ustanovení § 98 o. s. ř. dále stanoví, že vzájemným návrhem je i projev žalovaného, jímž proti žalobci uplatňuje svou pohledávku k započtení, avšak jen pokud navrhuje, aby bylo přisouzeno více, než co uplatnil žalobce. Jinak soud posuzuje takový projev jen jako obranu proti návrhu.

Ústavní soud dovodil, že odvolací soud se ve svém rozhodnutí přiklonil k výkladu ustanovení § 98 o. s. ř., podle kterého, pokud žalovaný uplatní v určitém řízení proti žalobcem tvrzenému nároku námitku započtení a soud se při posouzení této námitky ve svém odůvodnění vypořádá s otázkou, zda má žalovaný vůči žalobci skutečně započitatelnou pohledávku, pak je pravomocným rozhodnutím o žalobě založena překážka věci rozsouzené i ve vztahu k nároku žalovaného vůči žalobci, jenž byl předmětem námitky započtení.

Ústavní soud poukázal na ustanovení § 159a odst. 5 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013 (nyní § 159a odst. 4 o. s. ř.), podle kterého, jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroků rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu. Skutečnost, že o žalobě doposud pravomocně rozhodnuto nebylo,

je tedy jednou z podmínek řízení, k jejichž splnění musí soud přihlížet po celou jeho dobu (§ 103 o. s. ř.). Jestliže by soud zjistil, že tato podmínka splněna není, byl by povinen řízení zastavit, neboť by se jednalo o takový její nedostatek, který nelze odstranit (§ 104 odst. 1 o. s. ř.).

Podle Ústavního soudu bylo v dané věci nesporné, že v předchozím řízení tehdejší žalovaní (stěžovatel a jeho manželka) neuplatňovali k započtení pohledávku, která by byla vyšší než částka, kterou uplatnila tehdejší žalobkyně. Ve smyslu druhé věty § 98 o. s. ř. tak měl tento projev povahu procesní obrany proti návrhu, což znamená, že v ní obsažený nárok žalovaných vůči žalobkyni se nestal (samostatným) předmětem řízení, o němž by mělo být meritorně rozhodnuto [srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 1998 sp. zn. 2 Cdon 1506/96; dále též nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 11. 1997 sp. zn. II. ÚS 159/97 (N 135/9 SbNU 219) a usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2004 sp. zn. III. ÚS 585/04, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>]. Jeho předmětem tak zůstal po celou dobu řízení výlučně nárok žalobkyně vůči žalobci, jak byl uplatněn žalobním návrhem a v žalobě uvedenými základními skutkovými tvrzeními. Jen ve vztahu k němu mohlo pravomocné meritorní rozhodnutí založit překážku věci rozsouzené.

Ústavní soud dovodil, že odlišný výklad by odporoval druhé větě § 98 o. s. ř., jejímž smyslem je odlišení účinků předmětného projevu od vzájemného návrhu, o němž musí být vždy meritorně rozhodnuto. V praxi by zároveň vedl k nejistotě ohledně toho, jaký nárok či stav je vlastně předmětem řízení. Ústavní soud v této souvislosti zdůraznil, že předmět jakéhokoliv soudního řízení musí být návrhem účastníka řízení jasně vymezen, přičemž, jsou-li splněny podmínky řízení, musí být o něm meritorně rozhodnuto. Povahu rozhodnutí

ve věci samé naopak nelze přiznat pouhým právním závěrům obsaženým v odůvodnění rozhodnutí, jejichž uvedení závisí výlučně na tom, zda je příslušný soud považoval za relevantní pro rozhodnutí o návrhu, či nikoliv. Předmět řízení se totiž nemůže odvíjet teprve od rozsahu úvah, které soud uvedl ve svém odůvodnění. O tom, že takovéto pojetí nemá v podústavním právu žádnou oporu, ostatně svědčí podle Ústavního soudu i to, že opravnými prostředky nelze brojit pouze proti odůvodnění rozhodnutí.

Ústavní soud považoval výklad odvolacího soudu, na němž tento soud založil napadené rozhodnutí, za zjevně odporující dikci a účelu § 98 o. s. ř. Skutečnost, že obecný soud se v odůvodnění svého pravomocného rozhodnutí vypořádal s námitkou započtení, kterou uplatnil žalovaný jako procesní obranu vůči žalobou uplatněnému nároku žalobce ve smyslu uvedeného ustanovení, a věcně se tak vyjádřil k tomu, zda žalovaný má započitatelný nárok vůči žalobci, nebrání tomu, aby se žalovaný domáhal tohoto nároku žalobou v samostatném soudním řízení. Podle názoru Ústavního soudu se nejedná o překážku věci rozsouzené, neboť uvedený nárok žalovaného za této situace nebyl předmětem původního řízení. Pokud tedy odvolací soud dospěl právě na základě této skutečnosti k závěru, že nebyly splněny podmínky řízení o žalobě stěžovatele, a řízení o ní zastavil, pak nelze podle Ústavního soudu než konstatovat, že o této žalobě odmítl věcně rozhodnout bez relevantního zákonného důvodu, v důsledku čehož bylo napadeným usnesením porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

✦ Rozhodnutí zaslala, zpracovala a právní větou opatřila

JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D., asistentka soudce Ústavního soudu.

Úplnost výroku rozhodnutí správního orgánu

Povinnost uvést ve výrokové části rozhodnutí správního orgánu právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno (§ 68 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád), je splněna i tehdy, když je příslušné ustanovení právního předpisu uvedeno v tzv. návěti (záhlaví) rozhodnutí, které je třeba pokládat za součást výrokové části rozhodnutí.

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2015, č. j. 8 As 141/2012

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím ze dne 9. 5. 2012, č. j. LOJ/1827/2012, žalovaná shledala, že žalobkyně porušila povinnosti uvedené v § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vy-

sílání“), a uložila podle § 60 odst. 3 písm. d) téhož zákona žalobkyni pokutu ve výši 300 000 Kč a náhradu nákladů řízení ve výši 1 000 Kč. Odvysíláním pořadu Expozitura (4), podtitul Sedmý den, dne 28. 9. 2011 ve 20.00 hodin na programu NOVA, žalobkyně porušila povinnost nezařazovat do vysílání v době od 6.00 do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých.

[2] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované u Městského soudu v Praze, který její žalobu rozsudkem ze dne 15. 11. 2012, č. j. 8 A 106/2012-56, zamítl.

[3] Žalobkyně (stěžovatelka) brojila proti rozsudku městského soudu kasační stížností. Městský soud podle ní pochybil, mj. pokud neshledal nezákonnost výroku rozhodnutí žalované, způsobenou chybějícím odkazem na § 60 odst. 3 písm. d) zákona o vysílání (§ 68 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád). Vytkla také městskému soudu, že nezdůvodnil, proč se odchýlil od judikatury Nejvyššího správního soudu, kterou argumentovala ve vztahu k této námitce. Městský soud nezdůvodnil ani to, proč ve vztahu k námitce vady výroku rozhodnutí zaujal odlišný právní názor než v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 10. 2012, č. j. 3 A 77/2012-54, podle kterého je nedostatek odkazu na § 60 odst. 3 písm. d) zákona o vysílání ve výroku rozhodnutí vadou, která zakládá

nezákonnost rozhodnutí. V tomto ohledu poukázala na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2004, č. j. 2 Afs 47/2004-83, č. 398/2004 Sb. NSS, ze dne 20. 9. 2007, č. j. 2 As 94/2006-51, č. 1424/2008 Sb. NSS, a ze dne 29. 12. 2009, č. j. 8 As 62/2009-65, z nichž vyplývá, že rozdílné rozhodování různých senátů krajských soudů je nežádoucí, pokud se senát, který rozhoduje později, argumentačně nevyvíjí s dříve vysloveným právním názorem jiného senátu.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatelka nevysvětlila, v čem ji výrok správního rozhodnutí zkracuje na jejích právech. Dále citovala část svého rozhodnutí a uvedla, že se jedná o jediný výrok, nikoliv o návěti a výrok. Proto nesouhlasila s názorem, že výrok postrádal odkaz na § 60 zákona o vysílání. Není možné, aby pouhé vizuální oddělení sloužící pro přehlednost zakládalo nezákonnost rozhodnutí. Účastník řízení nemůže být tímto způsobem zkrácen na svých právech (obdobně srov. názor městského soudu vyslovený ve věcech sp. zn. 10 A 165/2012 a sp. zn. 10 A 166/2012).

II. Důvody předložení věci rozšířenému senátu

[5] Osmý senát Nejvyššího správního soudu se při předběžném posouzení kasační stížnosti zabýval otázkou, zda napadené správní rozhodnutí odpovídalo požadavkům § 68 odst. 2 správního řádu, neobsahoval-li jeho výrok odkaz na § 60 odst. 3 písm. d) zákona o vysílání, podle kterého žalovaná uložila stěžovateli pokutu. Tento odkaz byl uveden v „záhlaví“ napadeného rozhodnutí.

[6] Touto otázkou se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudcích ze dne 7. 4. 2011, č. j. 8 As 54/2010-85, ze dne 29. 6. 2011, č. j. 8 As 33/2011-70, a ze dne 31. 10. 2011, č. j. 8 As 68/2011-98. V nich uvedl, že § 68 odst. 2 správního řádu vyžaduje, aby ustanovení právního předpisu, podle něhož správní orgán rozhoduje, bylo uvedeno ve výroku rozhodnutí, který je zpravidla uvozen slovy „rozhodl takto:“. Pokud je aplikované ustanovení právního předpisu citováno v tzv. záhlaví rozhodnutí (tj. před takto vymezeným výrokem), jedná se o vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí, a rozhodnutí správního orgánu je třeba z tohoto důvodu zrušit.

[7] V nyní posuzované věci osmý senát ovšem dospěl při výkladu § 68 odst. 2 správního řádu k odlišnému právnímu názoru. Podle § 68 odst. 1 správního řádu rozhodnutí obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků. Ve výrokové části správní orgán uvede řešení otázky, která je předmětem řízení, právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno, a označení účastníků podle § 27 odst. 1. Výroková část rozhodnutí může obsahovat jeden nebo více výroků; výrok může obsahovat vedlejší ustanovení. Osmý senát s ohledem na právní úpravu obsaženou ve správním řádu vyslovil přesvědčení, že z § 68 správního řádu nelze dovodit, že by odkaz na právní ustanovení, podle kterých bylo rozhodováno, byl nutnou součástí výroku rozhodnutí, nýbrž postačuje jeho uvedení ve výrokové části rozhodnutí, která kromě samotného výroku rozhodnutí zpravidla obsahuje další údaje označované jako záhlaví rozhodnutí.

[8] S ohledem na to, že tento názor osmého senátu, k němuž dospěl při posouzení této věci, je odlišný od právního

názoru vysloveného ve výše citovaných rozsudcích Nejvyššího správního soudu, postoupil dle § 17 odst. 1 s. ř. s. věc rozšířenému senátu k rozhodnutí o otázce, zda je v souladu se zákonem, pokud odkaz na ustanovení, podle něhož je rozhodováno, je uveden v záhlaví rozhodnutí, nikoli v jeho výroku.

III. Posouzení věci

III. 1 Pravomoc rozšířeného senátu

[9] Podle § 17 odst. 1 s. ř. s. dospěl-li senát Nejvyššího správního soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, postoupí věc k rozhodnutí rozšířenému senátu. Při postoupení věci svůj odlišný právní názor zdůvodní.

[10] Otázkou, zda musí být odkaz na aplikované ustanovení právního předpisu uveden přímo ve výroku rozhodnutí správního orgánu, se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 7. 4. 2011, č. j. 8 As 54/2010-85. Přisvědčil názoru městského soudu, že výrok rozhodnutí správního orgánu (v tomto i v dalších dvou rozsudcích citovaných dále se jednalo právě o žalovanou) musí obsahovat odkaz na ustanovení, podle kterého byla uložena pokuta [v daném případě § 60 odst. 1 písm. l) zákona o vysílání]; nepostačovala citace § 48 odst. 4 písm. a) tohoto zákona, které bylo jednáním žalobkyně porušeno, neboť toto ustanovení není komplexní úpravou zakotvující skutkovou podstatu správního deliktu. Soud odmítl názor žalované, že uvedení § 60 odst. 1 písm. l) zákona o vysílání v záhlaví rozhodnutí je třeba považovat za splnění zákonného požadavku na náležitosti výroku rozhodnutí. Stejnou otázkou se zabýval soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2011, č. j. 8 As 33/2011-70, v němž uvedl, že „[v]e výrokové části je vyjádřen obsah rozhodnutí, který je zpravidla uvozen slovy „rozhodl takto:“ či „vydal toto rozhodnutí:“. [...] Úvaha stěžovatelky vyplývající z obsahu kasační stížnosti, podle které začíná výrok za uvedením formy příslušného rozhodnutí, proto neobstojí. Text, kterého se stěžovatelka dovolává, je tou částí rozhodnutí, jež se obecně považuje za záhlaví. V návaznosti na výše uvedené se Nejvyšší správní soud ztotožnil se závěrem městského soudu, že vada výroku rozhodnutí spočívající v neoznačení zákonných ustanovení, podle nichž stěžovatelka rozhodovala, mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.“ K citovaným závěrům Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 10. 2011, č. j. 8 As 68/2011-98, doplnil, že „[p]okud by byl akceptován závěr o existenci výrokové části v širším smyslu, jejíž součástí je i záhlaví rozhodnutí, došlo by tím k pořízení samotného smyslu rozlišování jednotlivých náležitostí správních rozhodnutí.“ I v tomto případě soud dovodil, že neuvedení zákonného ustanovení, podle kterého žalovaná uložila stěžovateli sankci [§ 60 odst. 1 písm. l) zákona o vysílání], ve výroku rozhodnutí je vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Toto pochybení nemohlo být zhojeno ani tím, že příslušné ustanovení bylo označeno v záhlaví rozhodnutí. Ve všech třech těchto řízeních byla předmětem přezkumu rozhodnutí žalované, která byla vydána podle správního řádu 2004 a která tedy musela splňovat náležitosti vymezené v § 68 tohoto zákona.

[11] V nyní rozhodované věci má osmý senát za to, že uvedení odkazu na právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno,

váno, toliko v záhlaví rozhodnutí, je v souladu s § 68 odst. 2 správního řádu. Pravomoc rozšířeného senátu je tedy dána.

III. 2 Názor rozšířeného senátu

[12] Podle § 68 odst. 1 správního řádu rozhodnutí obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků. Podle odst. 2 stejného paragrafu se ve výrokové části uvede řešení otázky, která je předmětem řízení, právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno, a označení účastníků podle § 27 odst. 1. Účastníci, kteří jsou fyzickými osobami, se označují údaji umožňujícími jejich identifikaci (§ 18 odst. 2); účastníci, kteří jsou právníckými osobami, se označují názvem a sídlem. Ve výrokové části se uvede lhůta ke splnění ukládané povinnosti, popřípadě též jiné údaje potřebné k jejímu řádnému splnění a výrok o vyloučení odkladného účinku odvolání (§ 85 odst. 2). Výroková část rozhodnutí může obsahovat jeden nebo více výroků; výrok může obsahovat vedlejší ustanovení.

[13] Rozšířený senát se otázkou náležitosti výrokové části rozhodnutí správního orgánu o správním deliktu již ve své judikatuře zabýval. V usnesení ze dne 15. 1. 2008, č. j. 2 As 34/2006-73, č. 1546/2008 Sb. NSS, rozšířený senát uvedl: „Vymezení předmětu řízení ve výroku rozhodnutí o správním deliktu proto vždy musí spočívat ve specifikaci deliktu tak, aby sankcionované jednání nebylo zaměnitelné s jednáním jiným. Tento závěr je přítom dovoditelný přímo z ustanovení § 47 odst. 2 starého správního řádu, neboť věci, o níž je rozhodováno, je v daném případě jiný správní delikt a vymezení věci musí odpovídat jejímu charakteru. V rozhodnutí trestního charakteru, kterým jsou i rozhodnutí o jiných správních deliktech, je nezbytné postavit najisto, za jaké konkrétní jednání je subjekt postižen – to lze zaručit jen konkrétními údaji obsahující popis skutku uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby nemohl být zaměněn s jiným. Taková míra podrobnosti je jistě nezbytná pro celé sankční řízení, a to zejména pro vyloučení překážky litispendence, dvojího postihu pro týž skutek, pro vyloučení překážky věci rozhodnuté, pro určení rozsahu dokazování a pro zajištění řádného práva na obhajobu. V průběhu řízení lze jistě vymezení skutku provedené při zahájení řízení změnit v závislosti na dalších skutkových zjištěních či výsledku dokazování. Tak může dojít k jinému časovému ohraničení spáchaného skutku, rozsahu způsobeného následku apod. Typicky takové situace mohou nastat zejména u tzv. trvajících či hromadných deliktů, deliktů spáchaných v pokračování (dílní útoky vedené jednotným záměrem, spojené stejným či podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a v předmětu útoku, které naplňují stejnou skutkovou podstatu). Je to až vydané rozhodnutí, které jednoznačně určí, čeho se pachatel dopustil a v čem jím spáchaný delikt spočívá. Jednotlivé skutkové údaje jsou rozhodné pro určení totožnosti skutku, vylučují pro další období možnost záměny skutku a možnost opakovaného postihu za týž skutek a současně umožňují posouzení, zda nedošlo k prekuzi možnosti postihu v daném konkrétním případě. Ze všech výše uvedených důvodů je třeba odmítnout úvahu, že postačí, jsou-li tyto náležitosti uvedeny v odůvodnění rozhodnutí.“ Rozšířený senát ovšem v této věci rozhodoval podle úpravy obsažené ve správním řádu z roku 1967, který nerozlišoval mezi výrokem rozhodnutí a výrokovou částí. Proto rozšířený senát užíval tyto pojmy *promiscue*.

[14] Správní řád z roku 2004 (na rozdíl od správního řádu z roku 1967, srov. jeho § 47 odst. 1 a 2) rozlišuje výrokovou část rozhodnutí a výrok či výroky jako užší kategorii. Správní řád tak respektuje nauku, která uvádí jako obsahové náležitosti rozhodnutí výrokovou část, odůvodnění a poučení (srov. např. Skulová, S.: a kol.: *Správní právo procesní, II. upravené vydání*, Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2012, str. 195-199). Z požadavku na srozumitelnost rozhodnutí je dovozováno, že jednotlivé části (obsahové náležitosti) rozhodnutí mají být zřetelně odlišeny. Výroková část rozhodnutí obsahuje jeden nebo více výroků. Výrok je výrazem vlastního autoritativního rozhodnutí správního orgánu o právu nebo povinnosti v otázce, která je předmětem správního řízení. Ve výrokové části rozhodnutí se uvádí nejen výrok či výroky, ale také další zákonem předepisované údaje (srov. Průcha, P.: *Správní řád s poznámkami a judikaturou*, Praha: Leges, 2012, str. 197).

[15] Rozšířený senát v této souvislosti považuje za vhodné ocitovat rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 1. 2012, č. j. 3 Ads 96/2011-118, kde se výstižně uvádí, že „výrokovou část správního rozhodnutí nelze ztotožňovat s výrokem rozhodnutí. Ve výrokové části je označen orgán, který jako věcně příslušný ve věci rozhodl; poté jsou v ní označeni účastníci řízení podle § 27 odst. 1 s. ř., kterým správní rozhodnutí zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti, nebo o nichž se prohlašuje, že práva nebo povinnosti mají nebo nemají, a jejich zástupců; poté je v ní uvedena vlastní právní otázka, která je předmětem řízení (např. uložení pokuty za protiprávní jednání /jak tomu bylo ostatně v tomto případě/ nebo zamítnutí žádosti o určitou dávku či nepřiznání nároku); dále jsou uvedena příslušná ustanovení právních předpisů, na jejichž základě bylo vydáno rozhodnutí, a samozřejmě samotný výrok rozhodnutí. Právě samotný výrok rozhodnutí náležitě vyjadřuje, jakým způsobem příslušný správní orgán rozhodl o předmětu řízení. Výrok rozhodnutí musí být přítom jasný, srozumitelný, přesný a určitý, neboť pouze ten (na rozdíl od ostatních částí správního aktu, jako je označení orgánu, který rozhodl, návěti, odůvodnění, poučení) v sobě nese autoritativní úpravu práv a povinností. Je tedy třeba odlišit „výrok“ jako nejdůležitější součást správního aktu (většinou i vhodně graficky oddělený, zpravidla mezi slovy „rozhodl takto“ a „odůvodnění“) od „výrokové části rozhodnutí“, která vyjadřuje, jakým způsobem bylo rozhodnuto v dané věci a, nabude-li právní moci, představuje překážku věci rozhodnuté a v případě nepravomocného rozhodnutí překážku litispendence a umožňuje řádné právo na obhajobu (obdobně viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 5. 1998, sp. zn. 6 A 168/1995). Ve výrokové části rozhodnutí ve smyslu § 68 odst. 2 s. ř. jsou tedy uvedeny jak výše zmíněné údaje (označení orgánu, který ve věci rozhodoval, označení účastníků řízení a příslušná ustanovení právních předpisů, na jejichž základě bylo vydáno rozhodnutí), které se obecně nazývají záhlavím či návětím rozhodnutí, tak samotný výrok, příp. výroky (...)“

[16] Je třeba zároveň uvést, že konkrétní podobu výrokové části rozhodnutí, tedy např. její grafické či jiné rozlišení na záhlaví (návěti) a výrok (enunciát), zákon výslovně nestanoví. Rozčlenění výrokové části je tedy do značné míry ovlivněno aplikační praxí a různé orgány mohou používat různé varianty grafického a obsahového členění, za předpokladu, že jsou naplněny požadavky uvedené v § 68 odst. 1 a 2. Často správ-

ní orgány (ostatně i soudy, srov. též § 54 odst. 2 s. ř. s. a § 157 odst. 1 o. s. ř.) koncipují výrokovou část ze syntaktického hlediska jako jedinou větu, v jejíž uvozovací části sdělí označení správního orgánu, účastníků řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu a předmět řízení; tato část končí slovy „rozhodl takto“ (případně „vydal toto rozhodnutí“) a dvojtečkou. Po tomto návěti (záhlaví) následuje samotný výrok či výroky rozhodnutí, včetně výroku o nákladech řízení a vedlejších ustanovení. Lze si ovšem představit, že by správní orgán nerozdělil výrok a návěti a všechny náležitosti výrokové části rozhodnutí požadované § 68 odst. 3 správního řádu by byly obsaženy ve výroku. I takový postup správního orgánu, pokud by nebyl na újmu srozumitelnosti rozhodnutí (viz níže), by byl v souladu se zákonem.

[17] Správní řád nestanoví, že odkaz na právní ustanovení, podle něhož je rozhodnutí vydáváno, má být uveden přímo ve výroku. Je proto třeba ve shodě se zněním § 68 odst. 2 správního řádu vycházet z toho, že postačí, pokud je tento odkaz uveden ve výrokové části, a to včetně jejího návěti (záhlaví).

[18] Je však nutné zdůraznit, že takovýto postup správního orgánu nesmí mít za následek, že by z jeho rozhodnutí nebylo jednoznačně seznatelné, jaký byl předmět řízení před správním orgánem, jakým způsobem o něm bylo rozhodnu-

to a podle jakých právních ustanovení. Pokud by tomu tak bylo (např. jednotlivé dílčí podčásti výrokové části rozhodnutí by byly ve vzájemném nesouladu, případně by byly příliš obecné až bezobsažné), pak by to vedlo k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí.

IV. Závěrečné shrnutí

[19] Rozšířený senát tedy uzavřel, že povinnost uvést ve výrokové části rozhodnutí správního orgánu právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno (§ 68 odst. 2 správního řádu z roku 2004), je splněna i tehdy, když je příslušné ustanovení právního předpisu uvedeno v tzv. návěti (záhlaví) rozhodnutí, které je třeba pokládat za součást výrokové části rozhodnutí.

V. Další postup ve věci

[20] Rozšířený senát posoudil spornou právní otázku a v souladu s § 71 odst. 1 Jednacího řádu Nejvyššího správního soudu rozhodl usnesením jen o této otázce a věc vrací osmému senátu, který o ní rozhodne v souladu s vysloveným právním názorem.

♣ Právní věta redakce.

Z judikatury ESLP

Článek 3 Úmluvy (zákaz mučení, nelidského a ponižujícího zacházení a trestání)

J. K. A DALŠÍ proti Švédsku

Rozsudek ze 4. června 2015 č. 59166/12

Deportace stěžovatelů, členů jedné rodiny, do Iráku.

Stěžovatelé, manželský pár a jejich syn, jsou občané Iráku. V roce 2011 požádali ve Švédsku o udělení azylu. Tvrdili, že existuje reálné nebezpečí, že budou pronásledováni Al-Kajdou, pokud budou do země jejich původu deportováni. Před příchodem do Švédska vedl manžel v Bagdádu obchod určený výhradně americkým klientům. Celá rodina byla terčem mnoha útoků: manžel musel být hospitalizován na dobu tří měsíců v roce 2004 poté, co se jej příslušníci Al-Kajdy pokusili zabít; v roce 2006 byla u jejich domu umístěna bomba; jejich dům a obchodní sklad byl zlikvidován hned dvakrát v roce 2006 a potom znovu o dva roky později; konečně, manžel a jeho dcera byli postřeleni v roce 2008, přičemž dcera nedlouho po převozu do nemocnice zemřela.

Podle tvrzení manžela se celá rodina musela od roku 2008 několikrát stěhovat kvůli hrozbám útoků. Jejich žádost o udělení azylu byla projednána Imigračním úřadem a imigračním soudem, které uvěřily jejich příběhu a potvrdily, že stěžovatelé byli oběťmi mnoha útoků, násilí a zastrahování. Dodaly však, že od těchto útoků uplynulo několik let, manžel obchodování s Američany ukončil v roce 2008 a zůstal v Bagdádu další dva roky poté, kdy rodina už terčem žádných dalších útoků nebyla. Podle názoru obou

imigračních orgánů v případě, že by rodina byla znovu vystavena riziku, měla by být ochráněna iráckými úřady. Imigrační odvolací soud odmítl odvolání stěžovatelů v srpnu 2012. V září 2012 pak imigrační úřad odmítl jejich žádost o nové pojednání případu.

Deportace rodiny byla pozastavena na základě předběžného opatření vydaného ESLP, který švédské vládě nařídil, aby stěžovatele do Iráku nevydávala, dokud ve věci nebude rozhodnuto.

S odvoláním na článek 3 Úmluvy stěžovatelé před ESLP namítali, že pokud budou deportováni do Iráku, hrozí, že budou vystaveni riziku pronásledování a nelidskému zacházení ze strany členů Al-Kajdy, kteří infiltrovali vnitrostátní orgány, jež tak nebyly v postavení zajistit rodině bezpečnost.

ESLP došel k závěru, že deportace stěžovatelů nebude v rozporu s ustanovením článku 3 Úmluvy. Vzhledem ke konkrétním okolnostem stěžovatelů nenašel žádný důvod nesouhlasit se způsobem, jakým případ stěžovatelů posoudily vnitrostátní orgány. Ty konstatovaly, že od roku 2008 stěžovatelé nebyli předmětem hrozeb a nebyli pronásledováni příslušníky Al-Kajdy zejména poté, co manžel ukončil obchodování s americkými obchodními společnostmi. Vedle toho neexistovaly žádné další důkazy, které by opodstatňovaly názor, že by stěžovatelům hrozilo nebezpečí z jiných důvodů, nebo že by mohli být oběťmi jednání, jež by bylo v rozporu s ustanovením článku 3, pokud budou vydáni do Iráku. ESLP nicméně ponechal v platnosti předběžné opatření nařizující švédské vládě stěžovatele do Iráku nedeportovat do doby, než rozsudek senátu nebude konečný nebo než bude ve věci dále rozhodnuto.

Rozsudek senátu se nestal konečným, protože dne 19. října 2015 pětičlenný panel rozhodl o předání věci velkému senátu.

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)**LHERMITTE proti Belgii
Rozsudek z 26. května 2015 č. 34238/09**

Nezajištění dostatečných procesních záruk k tomu, aby obžalovaný pochopil obsah odsuzujícího rozsudku vynesený porotou.

V roce 2008 byla stěžovatelka obžalována ze spáchání trestného činu vraždy svých pěti dětí. Byla souzena porotním soudem. Skutkový stav nepopírala, ale namítala, že nebyla schopna kontrolovat své jednání. Poté, co zodpověděla pět otázek, které jí byly položeny, prohlásila porota stěžovatelku za vinnou a porotní soud, složený z tří soudců a poroty, ji odsoudil k doživotnímu trestu odnětí svobody. Kasační soud odmítl stěžovatelčino odvolání.

Před ESLP stěžovatelka namítala, že verdikt poroty a stanovení výše trestu nebyly odůvodněny. Opírala se přitom o ustanovení článku 6 Úmluvy.

Vzhledem k tomu, že stěžovatelka nepopírala skutkový stav, obtížnost řízení spočívala v určení její trestní odpovědnosti. Význam samotné obžaloby byl omezený, protože byla podána před zahájením porotního řízení. Pokud šlo o závěry uvedené v obžalobě a jejich potenciální použitelnost pro pochopení verdiktu poroty, ESLP nemohl spekulovat o tom, zda ovlivnily průběh poroty nebo rozsudek, který byl na konci řízení vynesen. K pěti otázkám, které porota stěžovatelce položila, čtyři z nich se týkaly pěti vražd a přitěžující okolnosti, totiž že šlo o úmyslný trestný čin. Poslední otázka se dotýkala trestní odpovědnosti stěžovatelky. Všechny otázky stěžovatelce neumožňovaly zjistit, které prvky diskutované během soudního řízení v konečném důsledku porotu přesvědčily o její vině. Nicméně bylo třeba hledět na trestní řízení jako celek, včetně soudních rozhodnutí, která následovala po verdiktu poroty a která jej odůvodňovala.

Porotní soud složený ze tří profesionálních soudců a poroty v rozsudku uvedl uložený trest a okolnosti poznamenané stěžovatelkou, zejména to, že její „mentální křehkost, depresivní stav a osobnost“ nemohly vysvětlit činy, které spáchala, a nepředstavovaly ani polehčující okolnosti. Kasační soud, který věc posléze přezkoumával, výslovně uvedl důvody, o které se porotní soud opřel, když konstatoval, že stěžovatelka nebyla neschopná kontrolovat své jednání v daném okamžiku. Podle názoru ESLP tak text obou rozsudků dohromady stěžovatelce umožnil pochopit důvody, které porotu vedly k odmítnutí bodů obhajoby založené na její údajné neodpovědnosti za spáchané činy.

Byli to porotci, kteří rozhodli, že stěžovatelka byla odpovědná za spáchání trestných činů, zatímco odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývalo z rozsudku, který stanovil trest, který porotní soud vydal a jenž byl též posléze doplněn rozsudkem kasačního soudu. Soudci porotního soudu se tak částečně podíleli na textu rozhodnutí vydaného po poradě, které se neúčastnili. Nicméně, tato okolnost neubírala odůvodnění rozhodnutí na platnosti z hlediska práva na spravedlivý soud. Pokud se soudci připojili k porotě, aby se poradili o trestu, který by měl být uložen, a odůvodnili vydané rozhodnutí, mohli zjistit přímo od porotců, jaké byly důvody, pro které považovali stěžovatelku za vinnou. Ostatně, pokud šlo specificky o uložení trestu, rozsudek kasačního sou-

du byl řádně odůvodněn a nejevil žádný znak svévole. ESLP judikoval, že za daných okolností měla stěžovatelka k dispozici dostatečné záruky, které jí dovolovaly pochopit obsah odsuzujícího rozsudku, jakož i uložený trest.

Článek 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence)**NAZARENKO proti Rusku
Rozsudek z 16. července 2015 č. 39438/13**

Úplné a automatické vyloučení stěžovatele ze života a výchovy jeho dítěte poté, co bylo zjištěno, že není jeho biologický otec.

Stěžovateli a jeho ženě se během manželství narodila dcera A. Pár se později rozvedl a oba rodiče se podíleli i nadále na výchově dítěte. Na základě žádosti stěžovatele bylo zjištěno, že není biologickým otcem dítěte. Ačkolí bylo zřejmé, že se staral o dítě po dobu pěti let, byla mu odebrána všechna rodičovská práva, včetně práva udržovat kontakt s dcerou. Jeho jméno bylo z rodného listu vymazáno a rodné jméno bylo změněno. Vnitrostátní právo nestanovilo žádné výjimky, které by umožnily stěžovateli, v případě neexistence jakékoli biologické vazby s dítětem, udržovat s ním určitou formu vztahu.

Stěžovatel se na ESLP obrátil s námitkou porušení článku 8 Úmluvy.

ESLP neměl pochybnosti o tom, že mezi stěžovatelem a dítětem existovalo silné emoční pouto a že jejich vztah spadl pod ochranu článku 8 Úmluvy. Byl znepokojen rigiditou ruského právního systému, týkajícího se úpravy rodičovských vztahů. Vláda v tomto smyslu přitom neuvedla žádný důvod, proč by mělo být „nezbytné v demokratické společnosti“ zakotvit neměnný seznam osob, jež mohly udržovat kontakt s dítětem, a nepřipustit v tomto ohledu žádné výjimky.

ESLP nebyl přesvědčen o tom, že by nejlepší zájmy dítěte ve sféře práv styku mohly být skutečně dodrženy pouhým právním předpokladem. Podle jeho názoru spravedlivou rovnost práv všech dotčených osob vyžadovalo zkoumání dané situace. Jinými slovy, článek 8 Úmluvy mohl být interpretován tak, že vyžaduje na členských státech povinnost zkoumat případ od případu, zda bylo v nejlepším zájmu dítěte, aby udržovalo vztah s jiným člověkem, ať už byl v bio-

NOVINKA C. H. BECK

Chalupa/Reiterman/Holý

**Obchodní korporace
Obecná část
Základy soukromého práva V**

2015, brožované, 184 stran
cena 330 Kč, obj. číslo SK38

Objednávejte na www.beck.cz

inzerce

logickém vztahu či nikoli, který se o něj staral po dostatečně dlouhou dobu. Odepřením stěžovateli jeho práva na styk s A. bez jakéhokoli zkoumání, zda je to v jejím nelepším zájmu, Rusko nedostalo své povinnosti. Člověk, který dítě po určité době vychovával jako vlastní, by neměl být zcela vyloučen ze života dítěte poté, co bylo zjištěno, že není jeho biologickým otcem, ledaže by k tomu byly relevantní důvody opírající se o nejlepší zájem dítěte. Tak tomu však v projednávaném případě nebylo. ESLP tak konstatoval, že došlo k porušení ustanovení článku 8 Úmluvy.

KHAN proti Německu **Rozsudek z 23. dubna 2015 č. 38030/12**

Vyhoštění stěžovatelky z Německa do Pákistánu poté, co byla odsouzena za neúmyslné zabití.

Stěžovatelka je pákistánskému původu, momentálně žije v Německu. Do Německa přijela v roce 1991 spolu se svým manželem, který získal statut uprchlíka. Manželskému páru se později narodil syn. V roce 2001 stěžovatelka získala povolení k trvalému pobytu. O tři roky později zaměstnání uklízečky ztratila v důsledku svého nevhodného chování a v tomtéž roce se ona i její manžel, se kterým již několik let nežila ve společné domácnosti, rozvedli. V květnu 2004 stěžovatelka zabila svou sousedku tak, že ji usmrtila a shodila ze schodů. Byla vzata do vazby a později umístěna do psychiatrického ústavu. V červenci 2005 krajský soud konstatoval, že se stěžovatelka dopustila trestného činu zabití ve stavu nepřičetnosti. Nařídil její pokračující psychiatrickou detenci a ustanovil jí opatrovníka. Stěžovatelka zůstala v ústavu do svého podmínečného propuštění v listopadu 2011 a převezení do chráněného ústavu, přičemž i nadále pracovala v nemocniční prádelně. V červnu 2009 krajský úřad nařídil stěžovatelčino vyhoštění na základě zákona o trvalém pobytu, když poukázal na její trestní odsouzení. Konstatoval, že stěžovatelka představuje nebezpečí pro veřejnost. Odvolání proti vyhoštění byla soudy odmítnuta a ústavní stížnost nebyla přijata k projednání v prosinci 2011.

Před ESLP stěžovatelka namítala zejména, že její vyhoštění do Pákistánu bude v rozporu s článkem 8 Úmluvy. Tvrdila, že díky příslušné terapii je její chování v rovnováze a že přerušení terapie povede ke zhoršení psychického stavu. Namítala též, že její vyhoštění z Německa zkomplikuje možnost vidat se se synem, který se narodil v roce 1995 v Německu.

ESLP konstatoval, že stěžovatelčino vyhoštění nebude v rozporu s ustanovením článku 8. Podotkl, že syn stěžovatelky je v současné době dospělý a pouhé citové pouto mezi dospělými členy rodiny se podle jeho názoru netěší zvláštní ochraně. Ačkoli se stěžovatelka integrovala na německém pracovním trhu, nenaučila se německy a nepředložila žádné další důkazy o svém zapojení do sociálního života v zemi.

Pokud šlo o zvláštní okolnosti dotýkající se jejího duševního zdraví, ESLP vyjádřil názor, že lékařská terapie je v zásadě v dosahu i v Pákistánu a že stěžovatelka bude pobírat důchod v eurech, jejichž hodnota v Pákistánu jí může otevřít možnosti další pomoci. Přesto, že bylo třeba vzít v úvahu, že stěžovatelka bude v Pákistánu nejspíš čelit složitému prostředí, možné problémy se mu nezdály tak závažné, aby mohly být považovány za překážku vyhoštění.

Rozsudek senátu není konečný, protože dne 14. září 2015 panel pěti soudců přijal žádost stěžovatelky a předal věc velkému senátu.

Poznámka redakce:

Ve svém rozhodnutí soud mimo jiné vyslovil, že Úmluva nezaručuje právo cizince vstoupit nebo se usadit na území určitého státu. Stát je oprávněn kontrolovat (regulovat) vstup cizinců na své území a jejich usazení na něm. Toto oprávnění vyplývá z povinnosti státu dbát na zachování veřejného pořádku.

✦ JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ,

vedoucí česko-estonsko-ukrajinského oddělení Kanceláře ESLP

NĚMECKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Dipl.-Jur. (Univ.) / Rechtsanwältin
Lenka Brázdilová

Specializace: vymáhání pohledávek, procesní zastupování, ověření bonity německých společností, soukromé stavební právo, právo veřejných zakázek ve stavebnictví, zakládání společností v SRN, E-Commerce, trestní, pracovní právo a další

www.czech-legal-help.de, info@czech-legal-help.de
0049 851 98832566

inzerce

držitel prestižního ocenění
Právník časopis ČR
2011, 2012, 2014 a 2015

od 2014
RECENZOVANÝ
ČASOPIS

Jana Bílková:

Bezdůvodné obohacení v novém občanském zákoníku. Komentář

C. H. Beck, Praha 2015, 544 stran, 990 Kč.

Vpád rekodifikovaného soukromého práva do života české společnosti vyvolal hloubkou a šíří své diskontinuity naléhavou potřebu celé právníké veřejnosti seznámit se s jeho obsahem a praktickým dosahem a užít k tomu co nejhodnějších informačních i metodických zdrojů. Je dobrým zvykem, že většina praktických českých právníků sáhne při řešení praktických otázek spojených s konkrétní řešenou kauzou po dobrém komentáři, resp. komentáři, který se v praxi osvědčil a získal si dobrou pověst (nejen) mezi civilisty. Lze s jistou mírou pravděpodobnosti předjímat, že o takovou pověst mezi právními praktiky budou soutěžit zřejmě dva praktické komentáře občanského zákoníku, a to komentář nakladatelství Wolters Kluwer ČR a o něco rozsáhlejší velký komentář nakladatelství C. H. Beck.

Posledně uvedené nakladatelství však vedle produkce komentářů ucelených legislativních děl rozvíjí u nás (ale rovněž např. na Slovensku) tradici dílčích komentářů jednotlivých segmentů velkých legislativních děl, představující zajímavou a z více ohledů praktickou alternativu ke komplexním komentářům. JUDr. Jana Bílková patří k autorům, kteří výběrem dílčího institutu bezdůvodného obohacení ke specializovanému komentářovému zpracování prokázali skutečně šťastnou ruku, neboť bezdůvodné obohacení je síce „koncovým“ institutem řešení poruch v soukromoprávních vztazích a současně institutem zdánlivě legislativně stručným (zejména v dosavadním občanském zákoníku, ale koneckonců i v novém civilním kodexu, v němž – s přihlédnutím k jeho obsáhlosti až mnohomluvnosti – zaujímá pouhých 15 paragrafů), jeho význam v systému soukromého práva však mnohonásobně převyšuje „skromost“ jeho právní úpravy. Navíc se k bezdůvodnému obohacení často sahá v situacích, kdy prvoplánové řešení bylo založeno na odlišném právním posouzení skutkového stavu a následně se bezdů-

vodné obohacení ukáže jako „alternativa facultas“, když prvotní právní kvalifikace odpadne či neobstojí. Institut bezdůvodného obohacení tím nabývá svým způsobem výjimečné pozice v rámci systému soukromého práva.

Specializovaná komentářová práce na téma bezdůvodného obohacení si musí najít svého autora. V JUDr. Janě Bílkové se spojil mladistvý elán se značnou, dokonce specializovanou autorčinou erudicí, získanou jak v rámci doktorského studia, tak v jejím předchozím několikaletém působení jako asistentky soudce Nejvyššího soudu, zařazeného v senátu, rozhodujícím mj. civilní spory z bezdůvodného obohacení. To autorce umožnilo získat rozsáhlé znalosti právní úpravy i znalosti teoretické z odborné literatury, především však poznatky a zkušenosti z vrcholné právní praxe k zvolenému tématu. Tím byla rovněž předurčena ideální podoba prezentace autorčina tvůrčího potenciálu: komentář, tj. komplexní výklad, směřující všemi svými závěry k potřebám právní praxe, se ukázal jako její nejhodnější forma.

Za jeden z nejvýznamnějších rysů recenzovaného komentáře lze považovat na jedné straně hloubku a šíři prostoru, v němž se pohybuje a který soustředěně směřuje k ryze praktickému výkladu pro běžnou civilistickou praxi, opírající se o rozsáhlou a široce pojatou judikaturu. Rozsah díla jej řadí k informačně nejobsažnějším: ve srovnání s recenzovaným komentářem (544 stran) je v komentáři k občanskému zákoníku nakladatelství Wolters Kluwer ČR věnováno bezdů-

vodnému obohacení 40 stran a ve velkém komentáři k občanskému zákoníku nakladatelství C. H. Beck 132 stran, pravda formátově větších. Dílo je přitom metodicky, systematicky a obsahově kompaktní a důsledné, jednotlivé součásti komentáře jsou funkčně začleněny a provázány.

Obsah textu publikace je členěn praktickým způsobem pro čtenáře a jeho potřeby: Úvodní část publikace je věnována shrnutí obecné charakteristiky institutu bezdůvodného obohacení (str. 1-32). Zbývající text je zaměřen na jednotlivé paragrafy části čtvrté, hlavy IV., dílu 1. občanského zákoníku. Struktura prezentace výkladu dodržuje „beckovský“ styl: za text příslušného ustanovení je zařazen přehled souvisejících ustanovení a souvisejících předpisů, jakož i velmi bohatý a reprezentativní přehled související literatury. Následuje komentář, který je podle potřeby dále členěn. Zaměření komentáře mj. na právní laiky je vyjádřeno zařazením vhodně volených příkladů, jednoduše osvětlujících složitější a významnější řešené situace. Text k jednotlivým paragrafům uzavírá judikatura.

Výběr podkladů i vlastní komentář usiluje o koherentnost teoretických východisek a praktických závěrů; přitom se opírá o rozsáhlý výběr a podrobnou znalost odborné literatury, ovšem zůstává především komentářem, tj. podává výklad praktického postupu při řešení civilních sporů založených na bezdůvodném obohacení.

Svým záběrem dílo překračuje rámec formální působnosti nového občanského zákoníku a věnuje se též použitelnosti závěrů vycházejících ze starší právní úpravy, doktrinních názorů a konceptů i ze starší judikatury.

Dílo se řadí po bok již publikovaným komentářům k novému občanskému zákoníku a názorům vysloveným v odborné literatuře a jiných podobách odborné diskuse. Tuto situaci autorka zvládla, když vyslovené názory a řešení, jak starší, tak nejnovější, ve svém díle reflektuje a zaujímá k nim prakticky orientovaná stanoviska. Je si přitom vědoma, že ne všechna zřejmě obstojí v konfrontaci zejména s budoucí judikaturou svým věcným řešením, podle mého názoru však naprostá většina z nich obstojí kvalitou své argumentace.

Je dobře, že české civilní právo pro-

cházi vývojem k teoretické i praktické propracovanosti, dobudování systému, tříbení jeho zásad a jejich uplatnění v judikatuře a komentářovém výkladu, jakož i ke sblížení s evropskými proudy vývoje. V tomto smyslu a ve vyváženosti, s níž bere ohled na všechny dimenze, v nichž by se fungování českého soukromého práva mělo vyvíjet, lze spatřovat jeho vyšší cíl. Bezdůvodné obohacení a tříbení jeho uplatnění jako nejen jednoho z nástrojů řešení poruch v soukromoprávních vztazích, ale též jako významného svorníku obecného poslání soukromého práva, spočívajícího mj. v hledání rovnováhy v soukromoprávních vztazích, má v tomto procesu vývoje soukromého práva zvláštní postavení. Uvědomovat si je znamená dát bezdůvodnému obohacení místo a význam, který mu skutečně náleží.

Tuto roli bezdůvodného obohacení autorka v recenzovaném komentáři zachytila, systematicky uspořádala a dala jí prakticky orientovaný smysl jak v uchopení tohoto institutu jako celku, tak při řešení dílčích situací.

Lze předpokládat, že v recenzovaném díle najdou užitek a zalíbení nikoli pouze právníci. Práce svou srozumitelností, uspořádáním či doplněním praktickými příklady dokáže jistě oslovit i širší čtenářské spektrum, k čemuž ostatně směřoval i cíl autorky při jejím zpracování.

✦ prof. JUDr. JAN HURDÍK, DrSc.,
zástupce vedoucího katedry občanského
práva PF MU v Brně a advokát v Třebíči

Dana Ondřejová:

Průvodce uzavíráním smluv po rekodifikaci

Wolters Kluwer, Praha 2015,
456 stran, 499 Kč.

Ačkoliv od rekodifikace soukromého práva uběhlo již přes dvaadvacet měsíců, stále ještě lze tvrdit, že praxe teprve objevuje možnosti, které rekodifikace přinesla. Přesto se však musí s novými předpisy dennodenně potýkat. Právě pro potřeby praktické kontraktace je určena nová publikace autorky JUDr. Dany Ondřejové, Ph.D., odborné asistentky na katedře ob-

chodního práva Masarykovy univerzity, advokátky, rozhodce Rozhodčího soudu při HK a AK ČR, časté přednášející na mnoha různých školeních pro odbornou i širší veřejnost a autorky několika monografií a mnoha odborných článků.

Hodnocená publikace je jedním z prvních děl, které vychází v rámci nové ediční řady vydavatelství Wolters Kluwer nazvané Právo prakticky. Tím je předurčen i cíl knihy, kterým je především rozbor praktických otázek spojených s kontraktací. Bylo by však chybou zaměřovat knihu s pouhým souhrnem vzorových smluv.

Knihy se zabývá rozбором jednotlivých fází tvorby smlouvy. Úvodní kapitoly jsou věnovány předkontrakční fázi, kterou je v rámci přípravy smlouvy vždy nutné vyjasnit. Jde především o otázky právního režimu smlouvy, aplikovatelných ustanovení občanského zákoníku či specifika různých subjektů, jakými jsou podnikatelé či spotřebitelé. V předkontrakční fázi se publikace nevyhýbá ani koncepčním otázkám, jako je volba mezi minimalistickou či maximalistickou smlouvou, či povaha smlouvy jako jediného celku oproti smlouvě rámcové.

Hlavní část knihy je věnována jednotlivým částem smlouvy od hlavičky a označení smluvních stran, přes preambuli, předmět smlouvy, výši a určení protiplnění, určení termínu a místa plnění, otázky odpovědnosti za vady a záruky, zajišťovací a utvrzovací smluvní instituty, následky porušení smlouvy, různé způsoby ukončení smluvního vztahu až po závěrečné podpisy. Opomenuta nezůstala ani otázka příloh a jejich správné

inkorporace, stejně tak jako otázka užití dalších nástrojů usnadňujících kontraktaci, jako například doložek Incoterms. V závěru se pak autorka věnuje i technickým otázkám souvisejícím s uzavíráním především písemných smluv, s tím spojeným rizikům a možností jejich eliminace.

Struktura jednotlivých částí je zpracována s ohledem na cíl publikace. Přinášejí zpravidla krátké ohlédnutí za předrekodifikační právní úpravou, následované rozбором právní úpravy současné. Teoretický základ nemá ambici suplovat komentářovou literaturu a poskytnout všeobjímající výklad, nýbrž je pojatý jako přímý vstup do podstaty problému. V situacích, kde existují názorové rozpory, autorka přednáší spektrum nabízených možností spolu s odůvodněním jednotlivých názorů a volbou toho podle ní nejhodnějšího. Za teoretickým shrnutím následuje shrnutí použitelné judikatury. Každá kapitola je zakončena vzorovým zněním konkrétní rozebírané smluvní doložky, často v několika možných variantách.

Hodnocenou publikaci lze shrnout jako zdařilou příručku výrazně zaměřenou na požadavky a potřeby právní praxe. Kombinace uvádění vzorových doložek spolu s nezbytným teoretickým základem a zohledněním judikatury z ní dělá publikaci, která si jistě najde své místo především v advokátních kancelářích, ale i jinde, kde se lze setkat s tvorbou či úpravou smluv všeho druhu.

✦ Mgr. MICHAL VÍTEK,
advokátní koncipient v Brně a interní
doktorand katedry obchodního práva
Právnické fakulty Masarykovy univerzity.

Miroslav Hromada:

Pracovněprávní spory

C. H. Beck, Praha 2015, 216 stran,
390 Kč.

Nakladatelství C. H. Beck obohatilo v letní okurkové sezóně 2015 trh právní literatury rozsahem nevelkým, leč obsahově zajímavým titulem, věnovaným pracovněprávním sporům.

Přínosným nejen pro soudce, řešící

pracovní spory, ale také pro advokáty, ať už zastupují pracovní spory pravidelně, nebo jen příležitostně, na straně zaměstnavatele, nebo zaměstnance. Autor je civilním soudcem původně okresních soudů, v současnosti členem odvolacího senátu Krajského soudu v Plzni, externím pedagogem Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni.

Úvodem recenze budiž zdůrazněno, že praktický zorný úhel pohledu na pojednávanou problematiku, obohacený a rozšířený o pohled teoretický i mezinárodní, je možno považovat za nejprínosnější kvalitu tohoto autorského díla. Zaměření monografie je především procesní v tom smyslu, že je věnována specifickým procesním aspektům projednávání a rozhodování pracovníprávních sporů soudů při aplikaci všeobecně platného procesního předpisu – občanského soudního řádu. Ono by to ani jinak nebylo možné pojmut, protože obsáhnout veškerou skutkovou i právní variabilitu pracovníprávních sporů při aplikaci hmotného práva pracovního by vydalo na mnohem obsahově rozkročenější a tím i objemnější autorské dílo. Významnou hodnotou jsou i četné odkazy na judikaturu Nejvyššího soudu i Ústavního soudu, jejímž zorným úhlem autor doprovází a dokumentuje vlastní náhledy. A to nikoliv vždy souhlasně.

Monografie je rozdělena do dvanácti kapitol (Kapitola 1. – Pravomoc soudů v pracovních věcech, Kapitola 2. – Zásady řízení před soudem, Kapitola 3. – Příslušnost v pracovních věcech, Kapitola 4. – Obsazení soudu, Kapitola 5. – Účastníci, Kapitola 6. – Průběh řízení, Kapitola 7. – Soudní řízení a hmotné právo. Kapitola 8. – Některé hmotněprávní předpoklady pro procesní úkony, Kapitola 9. – Souvislost s insolvenčním řízením, Kapitola 10. – Alternativní řešení sporů, Kapitola 11. – Pracovní věci s cizím prvkem, Kapitola 12. – Pracovní soudnictví v jiných zemích). Vyzdvihnout některou z nich jako nejdůležitější či nejvíce přínosnou pro čtenáře nelze, protože každý z nás se v publikaci „sejde“ s nějakou svojí preferovanou oblastí, tématem či otázkou.

Já jsem si při jejím čtení jako praktický advokát, poměrně často se angažující v pracovníprávních sporech, uvědomil, že podceňování procesních aspektů pracovních sporů v rutinní práci advokáta

znamená mnohdy cestu „do pekel“, tedy k prohře za klienta díky špatné nebo dokonce chybné procesní strategii či taktice (viz úskalí koncentrace řízení, náležitá skutková i právní argumentace, odkazy na judikaturu soudů).

Obecnou recenzi se sluší doplnit odkazy na žhavé pojednávané otázky, byť jejich výčet nemůže být ani úplný, ale ani nemůže být jiný než subjektivní, tedy pohledem zaměření recenzenta. Snad i tento omezený výběr může vést k tomu, že obecně zajímavé jsou otázky např. vymezení závislé práce podle zákoníku práce ve vztahu k pojmu nelegální práce podle zákona o zaměstnanosti, faktického pracovního poměru, agenturního zaměstnávání, pracovníprávního, anebo spíše obchodněprávního vztahu člena statutárního orgánu obchodní společnosti (obchodní korporace).

Při rozboru zásad sporného občanského soudního řízení, konkrétně zásady rovnosti, autor odkazuje na významný judikát Nejvyššího soudu o procesních povinnostech a břemenech ve mzdových sporech, zdůrazňuje význam nutnosti rychlé a účinné ochrany práv zaměstnanců s ohledem na význam např. pracovních sporů o neplatnost rozvázání pracovního poměru (ale nejen těchto sporů) pro jejich sociální status a právní jistoty. Nechybí také podrobný rozbor nálezu Ústavního soudu o procesní přípustnosti důkazního prostředku, nahrávky telefonického rozhovoru zaměstnance se zaměstnavatelem, ve sporu o neplatnost výpovědi z pracovního

poměru. Za jednu z nejzajímavějších pasáží považují pojednání o způsobu obrany zaměstnance proti neplatnému právnímu jednání zaměstnavatele při rozvázání pracovního poměru a proti rozvázání pracovního poměru zdánlivým právním jednáním. Zdánlivé je totiž i jednání, nelze-li pro jeho neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem. Důsledkem zdánlivého právního jednání je, že se k němu nepřihlíží. V publikaci je rovněž rozebírán judikát Nejvyššího soudu, který se týká zneužívání sledování internetu zaměstnancem k soukromým účelům pohledem porušení pracovních povinností zaměstnance a jejich sankcionování výpovědí zaměstnavatele.

Kapitola 8. – Některé hmotněprávní předpoklady pro procesní úkony – je věnována z pohledu autora (shodného s pohledem recenzenta) nejfrekventovanějším a pro obě strany pracovníprávního vztahu nejvýznamnějším pracovním sporům. Výběr podle kritéria důležitosti toho kterého druhového sporu považují za zdařilý. Kapitola 11. – Pracovní věci s cizím prvkem – upozorňuje, že otevření se pracovníprávních vztahů cizím prvkům (zahraniční zaměstnavatel, práce v cizině, aplikace cizího práva) přináší pro praxi dosud nikoliv často frekventované otázky. Vhodným příspěvkem k některým českým úvahám o vytěsnění laického prvku – přísedících z rozhodování pracovních sporů – je poukaz na speciální větev pracovních soudů s hojnou účastí laických soudců v nám blízkém Německu. Takže chválím nakladatelství C. H. Beck i autora za výběr tématu i za způsob jeho zpracování, doporučuji kolegům advokátům a kolegyním advokátkám investovat rozumný peníz do pořízení tohoto autorského „díla“, nevelkého rozsahem, ale důležitého obsahem. Je uměním autora sdělovat koncentrovaně, odborně korektně a současně srozumitelně odborné názory.

♣ JUDr. MARTIN MIKYŠKA,
advokát v Malé Skále

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 10/2015

JUDr. Terézia Sláviková: Účel trestného konania – je záujem o poškodeného sekundárny?

Autorka se ve svém odborném článku zabývá účelem trestního řízení, kterým je náležitě zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů. Zároveň si klade otázku, zda není zájem o poškozeného v trestním řízení až sekundární. V České republice se před přijetím zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, uvažovalo o návrhu, aby ustanovení § 1 odst. 1 českého trestního řádu bylo doplněno o slova „a poškození dosáhli uspokojení svých nároků“. Nakonec se to však nerealizovalo. V této souvislosti vyvstává otázka, zda časté odkazování poškozených s jejich nároky na náhradu škody na občanské soudní řízení není důsledkem přísného uplatňování hlavního účelu trestního řízení, nebo zda je problémem trestní justice rozhodování o soukromoprávních nárocích v trestním řízení. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EÚ ze dne 25. října 2012, kterou se stanovují minimální normy v oblasti práv, podpory a ochrany obětí trestných činů a kterou

se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (kterou Slovenská republika ještě neimplementovala), v ustanovení článku 16 definuje právo na rozhodnutí o náhradě škody v rámci trestního řízení tak, že členské státy zajistí, aby oběti měly v rámci trestního řízení právo získat v přiměřené lhůtě rozhodnutí o náhradě škody od pachatele s výjimkou případů, ve kterých se ve vnitrostátním právu ustanoví, že takové rozhodnutí se přijímá v jiných soudních řízeních.

doc. JUDr. Katarína Chovancová, PhD., LL.M., MCI Arb:

Štandard spravodlivého a rovnoprávného zaobchádzania v medzinárodnom investičnom práve, I. časť

Standard spravodlivého a rovnoprávného zacházení (standard „FET“) je jedním ze základních standardů ochrany zahraničních investic a v mezinárodní investiční arbitráži je dnes nejčastěji uplatňován zahraničními investory. O jeho

přesvědčivosti nepochybují ani investoři, ani hostitelské státy. Předkládaný dvoudílný příspěvek je věnován definici standardu FET v mezinárodním investičním právu. První část se zabývá definicí standardu a vymezením jeho normativního obsahu. Druhá část bude soustředěna na charakteristiku oprávněných očekávání zahraničního investora, která jsou frekventovaně komentovanou součástí standardu FET.

Mgr. Dušan Kuchel:

Pokračovanie „mimoriadneho“ dovolania v CSP z pohľadu judikatury EStP

Autor se v článku zabývá vlivem zásahu Generálního prokurátora Slovenské republiky do právoplatně skončeného soudního řízení, ke kterému dochází podáním „mimořádného“ dovolání. Evropský soud pro lidská práva v minulosti v několika svých rozhodnutích uzavřel, že účast prokurátora jako třetí strany ve sporném řízení o mimořádném opravném prostředku je v rozporu s článkem 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Svědčí o tom i poměrně čerstvé rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva proti Slovenské republice, které se týká mimořádného dovolání. Navzdory ustálené judikatuře Evropského soudu pro lidská práva je v nové úpravě sporného řízení, přijaté zákonem č. 160/2015 Z. z., Civilný sporový poriadok, upravena pravomoc generálního prokurátora Slovenské republiky, aby podal dovolání a prolomil zásadu res iudicata. Autor z tohoto důvodu porovnává konformnost nové úpravy dovolání generálního prokurátora s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.

Bulletin advokacie online

V posledních dnech byly na BA online www.bulletin-advokacie.cz publikovány tyto exkluzivní články:

- **Může věřitel spoléhat na to, že namísto společnosti zaplatí její dluh manažer?**
- **Předmět soudních poplatků**
- **Opět k souběhu funkcí**
- **Zákon o obchodních korporacích a bytová družstva**
- **Opět k souběhu funkcí**
- **Odštěpný závod zahraniční osoby, přetrvávající výkladové problémy a problémy v praxi**
- **Azylové právo a právo týkající se migrace**

Četba bez útěchy a půvabu čili prázdný konec rudého člověka (nad Světlanou Alexijevičovou)

O Světlaně Alexijevičové, která letos dostala Nobelovu cenu za literaturu, jsme se už posledně stručně zmínili. Cenu dostala za knihu *Doba z druhé ruky (konec rudého člověka)*. Doporučit vám, abyste si knihu přečetli, si netroufám. Ten, kdo má sklony k depresím, jako většina českých právníků, by ji snad ani číst neměl. Mohl by se psychicky zhroutit. Maniaci by naopak začali ještě víc vyvádět.

Jde o vyprávění konkrétních rudých lidí (sovětů), do něhož autorka skoro vůbec svými slovy nezasahuje a z příběhů nedělá ani žádné závěry. Mlčí. Za ni mluví jen uspořádání díla a názvy příběhů.

Část první se nazývá *Útěcha apokalypsu*. Začíná oddílem „Z pouličního ruchu a kuchyňských řečí 1991 – 2001“, následuje „Deset příběhů v rudých kulisách“.

Část druhá se jmenuje *Půvab prázdnoty*. I ona začíná oddílem „Z pouličního ruchu a kuchyňských řečí 2002 – 2012“ a následuje „Deset příběhů bez kulis“.

Alexijevičová zdokumentovala dvě desetiletí duševního vývoje sovětského člověka z různých míst zaniklého impéria a různého etnického původu, případně i náboženského povědomí. Z druhé ruky popsala cizími slovy úsilí ospravedlnit (chcete-li legitimizovat) křivdy, a to nejen křivdy spáchané námi, ale i křivdy spáchané na nás. Vždycky jsme zároveň kat i oběť, běželec i starousedlík, bezdomovec i majitel domovského práva, bandita i přepadený, zlatokop i pouhý tulák, stánkař i dráteník, hrdina i zbabělec, zlodějíček i majetníček. Vždycky jsme ve stádu, vždy si neseme cejch postiženého. Všichni jsme sověští lidé, všichni umíme rusky, všem je nám útěchou hrůza apokalypsy a půvabem řeč prázdnoty. Nás spojuje gulag, mučení, smrt, strana, vůdce, vlast, vítězství, bezvýznamnost. Jsme nerozlučně spojeni nepřitelem, hrůzou a prázdnotou. Nic nedokáže spojit tak, jako zločin a trest.

Jeden z příběhů bez kulis je obzvláště aktuální. Jmenuje se „O cizím trápení, které Bůh položil na práh vašeho domu“. Je o tádzických migrantech v Moskvě. Vypravěč příběhu sděluje migrantům, že v Moskvě jsou dva miliony gastarbeiterů a že město nedokáže přijmout takové množství. „Je vás příliš mnoho, a tak vytváříme nesnesitelné podmínky, abyste odtud odjeli co nejdříve.“

Není vám to nějak povědomé? Nemluví a nejedná v současné evropské migrační krizi úplně stejně i Zeman, Orbán, Fico a Chovanec? Příběh se odehrává už bez rudých kulis, ale sovětský člověk se svou zažitou mentalitou vykonávaných i přijímaných křivd dávno nezmizel. Žije dál a rudé kulisy ke své existenci nepotřebuje. Stačí mu slast prázdnoty a velká huba.

Reflexe způsobených a utrpených křivd probíhá v naší civili-

zaci už tři a půl tisíce let na úrovni jednotlivce, nikoliv kolektivu. Nástrojem reflexe je individuální lidské svědomí. To má ovšem k dispozici různé pomůcky, ať už je to Desatero, nebo Všeobecná deklarace lidských práv. Od zásady individuální reflexe křivd se naše civilizace mnohokrát v historii na různých místech odchýlila, a vždy to mělo devastující následky pro miliony lidí. Připomeňme jen namátkou kolektivní ospravedlnování brutality v antické Spartě (staří a invalidní), v Římě za Sully (proskripční seznamy nepřátel státu), výstřelky inkvizice a kolonializace, a hlavně masové křivdy páchané nacismem a sovětismem. Při četbě Alexijevičové si uvědomíme, že i miliony obětí, na nichž byly křivdy páchany, se podivným způsobem s křivdami smířovaly a považovaly je za nevyhnutelné z hlediska nějakých indoktrinovaných „vyšších zájmů“.

Velice tápavě se na scéně páchaných a přijímaných křivd pohybuje i postkomunistický právník. Má sklon přisuzovat právu legitimizační (ospravedlňující) schopnost. Tu ovšem právní norma, ani její aplikace na nějaký skutkový stav, nemá. Právo má schopnost legalizační, ale to, co právo prohlásí za legální, nemusí ještě být ani zdaleka legitimní. Křivda zůstává křivdou, i když je v souladu s právem. Vezměte si právo šaria a ukamenování nevěrné ženy. Ani „obecný“ zájem (obce náboženské nebo i sekulární), ani zájem jednotlivce (manžela, despoty, tyрана, diktátora, vůdce) nemůže ukamenování legitimizovat (je to křivda), může je však legalizovat (není protiprávní). To je ale vlastnost každého práva, nejen dnes obávaného práva šaria. Budme si toho vědomi, od práva ospravedlnění neočekávejme, a ospravedlnění právem ani nepředstírejme.

A vůbec budme trochu pokornější. Ospravedlnění je v naší civilizaci individuální záležitostí individuálního svědomí. Snad si svá svědomí i my, tak blízcí potomci rudého člověka, zase zjemníme na přijatelnou civilizační úroveň. To, čím za páchaní a snášení křivd platíme, ani předepsaný šat, který při tom nosíme, nás neospravedlní. To jsou jen úhyby od podstaty věci. V úhybech od důležitých věcí si rudý člověk vždycky liboval. Navěky se však v těch rudých a prázdných kulisách potácet nemůžeme.

Teror a hybridní bojovníci běsní, rok končí. Co si máme v tom příštím přát?

Sebereflexi a nápravu putinského Ruska. Více integrace EU. Méně ostudy ČR. Pevné zdraví rozumu právníků. Konec radikalizace. Návrat k civilizovanému životu.

Abychom se na Silvestra 2016 mohli zase trochu zasmát.

Děk za tu smutnou četbu, Světlanu Alexijevičová.

Listopad 2015
KAREL ČERMÁK

seriál:

Dění v regionech

Advokáti na Jižní Moravě

I. Historie a současnost Jihomoravského kraje

Jihomoravský region se nachází na území Jihomoravského kraje, tedy území České republiky s velmi bohatou historií a kulturou. Jihomoravský kraj zaujímá jižní a část střední Moravy. Území kraje je vymezeno územími dřívějších okresů Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. Na západě má Jihomoravský kraj kratičký úsek společné hranice s Jihočeským krajem, na severozápadě sousedí s krajem Vysočina, na severu s Pardubickým krajem, na severovýchodě s Olomouckým krajem a na východě se Zlínským krajem. Na jihovýchodě sousedíme se Slovenskem a na jihu hraničíme s rakouskou spolkovou zemí Dolní Rakousy.

Kraj jako vyšší územní samosprávný celek České republiky vznikl v roce 2000 na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, pod názvem Brněnský kraj. Původní Jihomoravský kraj byl ustaven 11. dubna 1960 vyhlášením zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, a v Československu existoval do roku 1990. Byl větší než současný Jihomoravský kraj. Po roce 1990 tento kraj sice ještě formálně existoval, ale už neměl správní orgány s obecnou působností, byl pouze obvodem Krajského soudu v Brně a některých dalších orgánů státní správy.

Jihomoravský kraj má rozlohu 7196,5 km², tvoří jej sedm okresů a počet obyvatel činí 1 132 563.

V našem regionu vykonává aktivně advokacii více než 1 390 advokátů a asi 600 advokátních koncipientů.

Centrem Jihomoravského kraje je druhé největší město v ČR – Brno. Město Brno je nejen důležitou dopravní křižovatkou ležící na spojnici Praha – Vídeň, ale zejména je významným městem justice a univerzit. V Brně mají svá sídla Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, Ústavní soud, Nejvyšší státní zastupitelství a rovněž Kancelář veřejného ochránce práv. Zařazení města Brna do centra nejvyšší justice vedlo mj. nepochybně Českou advokátní komoru i k rozhodnutí zřídit v Brně svou pobočku, čímž se navázalo na tradici dřívější Moravské advokátní komory, která měla v Brně sídlo v letech 1869-1948.

II. Pobočka České advokátní komory v Brně

Jihomoravský region má oproti ostatním regionům v činnosti České advokátní komory specifické postavení. Podstatným rozdílem je existence pobočky České advokátní komory. **Pobočka byla zřízena zákonem č. 284/2004 Sb. Sídlem pobočky je Brno, nám. Svobody 84/15 – Kleinův palác.** Téměř po šedesáti letech, když v r. 1948 byla zrušena Moravská advokátní komora, se tak Brno opět stalo sídlem advokátní stavovské organizace. Předmět činnosti pobočky je stanoven § 40 odst. 1 zákona o advokacii a je jím zajišťování působnosti Komory pro evropské advokáty a advokáty se sídlem v obvodu krajských soudů v Brně a Ostravě a pro jejich advokátní koncipienty. Pobočka zahájila svou činnost v říjnu 2005, tudíž v tomto roce slaví pobočka 10. výročí svého vzniku.

Ředitelkou pobočky a současně regionálním představitelem pro Jihomoravský region je JUDr. Irena Schejbalová. Oficiálním dohledem nad výkonem činnosti pobočky je od jejího vzniku pověřen JUDr. Petr Poledník, místopředseda představenstva České advokátní komory.

Pobočka vykonává kromě zákonem stanovených činností i řadu dalších, kromě jiného je zde např. vykonávána agenda určování advokátů dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, administrativní zajišťování činností regionálních středisek. V prostorách pobočky se konají zasedání kárných senátů a odvolacích kárných senátů a rovněž zde probíhají advokátní zkoušky. Mezi důležité oblasti činnosti pobočky patří výchova a vzdělávání advokátů a advokátních koncipientů. Pobočka se podílí i na dalších činnostech vykonávaných Českou advokátní komorou, např. ustanovování zástupců ČAK k prohlídkám nebytových a jiných prostor u advokátů, vydávání průkazů advokátům a advokátním koncipientům, vydávání a archivace Knih o prohlášeních o pravosti podpisů atd.

Pobočka v Brně se podílí na organizování různých odborných meziresortních konferencí, významných zahraničních návštěv z oblastí justice a advokacie. Při organizování těchto akcí pobočka úzce spolupracuje např. s Ústavním soudem.

Na pobočce funguje od r. 2006 odborná knihovna a infor-

mační centrum. Knihovna je určena výhradně advokátní veřejnosti a je specializovaným pracovištěm pro poskytování knihovnických a informačních služeb. Velký důraz je kladen především na elektronické zdroje informací. Vedoucí knihovny a informačního centra je Mgr. Lenka Danilišin.

Pobočka organizuje každý týden **bezplatnou právní poradnu pro sociálně slabší občany**. K provozu této poradny nám byla Krajským soudem v Brně přenechána k bezplatnému užívání jedna místnost. Touto formou jsou poskytnuty každý týden dvěma advokáty krátkodobé informativní bezplatné právní rady celkem 16 žadatelům.

Umístění pobočky v centru justice je spojeno i se zájmem odborné veřejnosti jak z tuzemska, tak i ze zahraničí. V říjnu 2006 navštívila pobočku v Brně delegace rakouských soudců. V květnu 2007 jsme na pobočce přivítali čínskou delegaci vedenou prezidentem China Law Society. V rámci oficiální návštěvy Brna si přišel prohlédnout prostory pobočky MUDr. Přemysl Sobotka, předseda Senátu ČR. Jednou z nejvýznamnějších událostí pobočky byla návštěva delegace Evropského soudu pro lidská práva v čele s prezidentem ESLP Deanem Spielmannem.

III. Činnost regionálního střediska

Pokud se týká činnosti jihomoravského regionálního střediska, jedná se o specifikum, jehož působnost je značně odlišná od ostatních regionálních středisek, což je dáno právě existencí pobočky v Brně. Činnost regionálního střediska je tedy naměřována do působnosti sportovně-společenské a v budoucnu se chceme zaměřit na oblast příhraniční spolupráce jak se slovenskými kolegy, tak i s advokáty v Rakousku.

Již pravidelnou sportovní událostí našeho regionu je **šachový turnaj „O šachového krále České advokátní komory“**, který pořádáme již 9. rokem ve spolupráci s agenturou AVE-Kontakt. V předcházejících ročnících se kromě šachů hrál ještě turnaj v mariáši a v dámě. Příští ročník tedy bude jubilejní.

V květnu pořádá náš region za podstatné organizační součinnosti advokátní kanceláře JUDr. Jaroslava Brože snad již tradiční **tenisový turnaj „O pohár české a slovenské advokacie v tenise deblových dvojic mužů a žen“**. Akce se koná v krásném přírodním areálu TJ Sokol Žabovřesky Na Rosničce. Akce se pravidelně účastní silné zastoupení tenistů ze Slovenské advokátní komory. Ani mezi sportovci nezapomínáme na večerní nejen kulturní program, který je pro velký úspěch vždy provázen zpěvem a tancem za hudebního doprovodu brněnské cimbálové muziky Májek.

V adventním období se snažíme nejen advokátům připomenout, že je třeba se také ohlédnout za daným rokem a potkat se s kolegy, soudci a ostatními zástupci právnických profesí i mimo jednací síně, proto každoročně pořádáme předvánoční koncerty a divadelní představení, jejichž moderátorskou dvo-

Zahájení turnaje O pohár České a slovenské advokacie v tenise deblových dvojic mužů a žen. V popředí hlavní organizátor JUDr. Jaroslav Brož.

Vítězové šachového turnaje O šachového krále ČAK z r. 2010. Zleva Mgr. Vlastimil Louček, Mgr. Stanislav Sochor a Mgr. Martin Pech.

ji se stali JUDr. Balík a JUDr. Schejbalová. Letošní představení je s názvem „10. vánoce s pobočkou protančíme v rytmu swingu“ a nabídneme našim hostům i malou školu tance od mistrů Evropy v této taneční disciplíně.

Závěrem bych chtěla vyzvat všechny advokáty a advokátní koncipienty, aby se na nás, ať již jako na regionální středisko či na pobočku v Brně obraceli se svými náměty, připomínkami a my se budeme snažit jejich přání plnit. Je třeba si uvědomit, že při tak velkém množství advokátů a advokátních koncipientů, které v našem regionu máme, nelze bez vzájemné komunikace a spolupráce fungovat tak, abychom mohli být přínosem pro činnost advokátů a jejich koncipientů. Jakýkoliv podnět, který obdržíme, ať je to nápad na téma semináře či na uspořádání jiné akce, přispěje ke zkvalitnění práce regionu, a tím k větší spokojenosti jihomoravské advokátní obce. Bohužel musíme konstatovat, že v současné době nezaznamenáváme iniciativu ze strany advokátů podělit se s námi o náměty, nápady a připomínky. Naším zájmem je poskytovat advokátům co nejkomplexnější služby v rámci působnosti České advokátní komory a případně jim i nějakým vhodným způsobem zpestřit každodenní náročnou činnost.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ,
regionální zástupce ČAK na Jižní Moravě

Jižní Morava

regionální představitelka
JUDr. Irena Schejbalová
nám. Svobody 84/15
602 00 Brno
tel: 542 514 401-2, fax: 542514409
e-mail: sekr@cakbrno.cz

zástupce
JUDr. Martin Burián
AK Veselá 164/14
602 00 Brno
tel: 542 219 298
e-mail: advokat@martinburian.net

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát neinformuje řádně klienta o stavu jeho věci a nevyhoví jeho žádosti o vydání dokladů a o vyúčtování.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. 9. 2015, sp. zn. K 8/2015

Kárně obviněná JUDr. M. K., advokátka, je vinna, že

jako právní zástupkyně žalobce A. B. v řízení vedeném u okresního soudu řádně neinformovala A. B. o stavu jeho věci a poté, co ji A. B. dopisem ze dne 10. 7. 2013 požádal o vydání všech dokladů a o vyúčtování nákladů, těmto jeho žádostem nevyhověla a A. B. nejméně do 4. 8. 2014 nevydala požadované doklady, ani mu nepředložila vyúčtovací své odměny za poskytnuté právní služby,

tedy

- nechránila práva a oprávněné zájmy klienta a neřídila se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednala svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí
- povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,
- povinnost při ukončení poskytování právních služeb klientovi na jeho žádost vydat bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které jí klient svěřil nebo které z projednávání věci vznikly,
- povinnost o svých výkonech pro klienta vést přiměřené záznamy, jejichž obsah na požádání klientovi poskytne s úplným vysvětlením,

čímž

- porušila ust. § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii,
- porušila ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1, 4 a čl. 10 odst. 4 Pravidel profesionální etiky,

a dopustila se kárného provinění podle § 32 odst. 2 zákona o advokacii, za což se jí ukládá podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona o advokacii jako kárné opatření,

pokuta ve výši 15 000 Kč.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře částku ve výši 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta a náhrada nákladů řízení jsou splatné na účet České advokátní komory do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Dne 4. 8. 2014 byla na ČAK doručena stížnost A. B., ze které se zjišťuje, že se stěžovatel obrátil na kárně obviněnou se žádostí o poskytnutí právních služeb ve věci zaplacení částky 150 000 Kč z titulu vadného plnění při rekonstrukci bytu. Kárně obviněná v zastoupení stěžovatele jako žalobce podala dne 6. 8. 2009 žalobu na zaplacení částky 150 000 Kč, když stěžovatel tvrdí, že kárně obviněná mu sdělila, že podala žalobu na zaplacení částky, a dále trestní oznámení, o tomto však stěžovateli nepředložila žádný doklad. Platebním rozkazem pak bylo žalobě vyhověno a žalované společnosti C., s. r. o., uložena povinnost zaplatit částku 150 000 Kč a nahradit náklady řízení.

Proti tomuto platebnímu rozkazu podal žalovaný odpor. V průběhu soudního řízení soud účastníkům navrhl uzavřít dohodu o předmětu sporu, na což stěžovatel přistoupil a kárně obviněná dal pokyn tlumočit jeho stanovisko soudu. Nebyl však již kárně obviněnou seznámen s tím, zda takto učinila a jeho pokynu vyhověla. Stěžovatel zaplatil kárně obviněné zálohy na poskytované právní služby cca ve výši 30 000 Kč. Stěžovatel dále uvedl, že kárně obviněná s ním přestala komunikovat ze zdravotních důvodů svých a své matky.

Naposledy se stěžovatel na kárně obviněnou obrátil doporučeným dopisem ze dne 10. 7. 2013, kde ji požádal o vystavení dokladů ke všem přijatým platbám včetně rozepsání jednotlivých uskutečněných právních úkonů. Dále stěžovatel kárně obviněnou požádal o sdělení aktuálního stavu jeho věci včetně plánovaných úkonů a o zaslání dokumentace získané v průběhu právního zastupování, včetně soudních rozhodnutí a korespondence s protistranou. Na tento dopis pak kárně obviněná reagovala e-mailem ze dne 30. 9. 2013, ve kterém stěžovateli sdělila, že je po hospitalizaci v pracovní neschopnosti, že ji čekají další vyšetření a že se stěžovateli ozve. Mimo to dále sdělila, že se v jeho věci nic nezměnilo a protistrana trvá na svém. Na žádost stěžovatele o informování o stavu věci, o předání veškeré dokumentace a vyúčtování kárně obviněná nereagovala a jeho žádostem nevyhověla. Od té doby k žádné další komunikaci z její strany se stěžovatelem nedošlo.

Kárně obviněná se ke stížnosti vyjádřila dopisem ze dne 27. 8. 2014, kdy potvrdila, že stěžovatele zastupovala před soudem do poloviny roku 2010. Za tuto dobu pro něho učinila všechny úkony, které si přál, za které jí vždy jednotlivě zaplatil a obdržel potvrzení. Dále uvedla, že ve věci byl vydán platební rozkaz, proti němuž podala žalovaná strana odpor. V průběhu řízení bylo zjištěno mnoho nových skutečností a soudce doporučil uzavření dohody. Kárně obviněná dále uvedla, že stěžovatel nepřistoupil na dohodu a že soud už nemohl v řízení pokračovat a toto zastavil. Po ukončení zastupování na začátku léta 2010 ji stěžovatel žádal, aby zkusila jednat s protistranou, ta však navrhované řešení zaplatit alespoň 30 000 Kč odmítla. Kárně obviněná o tomto stěžovateli informovala. V závěru svého vyjádření pak kárně obviněná uvedla, že stěžovatel pohrdá její omluvou, když se s ním nemohla sejít v době jejího těžkého onemocnění a když její matka byla v kritickém stavu.

Své vyjádření pak kárně obviněná dále doplnila e-mailem

ze dne 19. 11. 2014, kdy uvedla, že zjistila, kdy byla věc stěžovatele na soudě ukončena, a dále uvedla, že stěžovatel byl v době zastupování o všem informován i osobně. Svě vyjádření kárně obviněná doplnila dalším e-mailem ze dne 1. 12. 2014, v němž uvedla, že v rozrušení zapoměla uvést, že řízení stěžovatele bylo také přerušeno a že skončilo dne 20. 6. 2011, což zjistila z portálu okresního soudu. Poté již žádnou plnou moc k zastupování neměla, a proto není divu, že s ní nejednala ani protistrana a hlavně již nebyl prostor pro jednání, jak si přál stěžovatel. Stěžovatel si přál, aby mu vrátila podklady ze spisu od soudu. Jednalo se o znalecký posudek, který je však u soudu. Kárně obviněná ho nemá k dispozici, a proto ho vrátit nemůže. Stěžovatel si stěžuje na její nečinnost v době, kdy ho už delší dobu nezastupuje a ani nemá žádnou plnou moc.

Stěžovatelka se dále dne 5. 3. 2015 vyjádřila ke kárné žalobě, kdy uvedla, že stěžovatele zastupovala od roku 2009 do skončení věci před soudem, tj. do poloviny roku 2011. Do té doby přesně vycházela z jeho písemných i ústních pokynů a se vším ho okamžitě seznamovala. V době ukončení právního zastupování byl stěžovatel s kárně obviněnou finančně vyrovnán, na vše obdržel potvrzení a podklady měl u sebe. Znalecký posudek je ve spise na soudě, po ukončení zastupování jí ho už nevydají, stěžovatel odmítl na tento úkon jí podepsat plnou moc, ale mohou ho vydat přímo stěžovateli na jeho přání. V roce 2013 byla přes osm měsíců v pracovní neschopnosti, stěžovatele o tomto informovala, chtěl přijít na popovídání – konzultaci; mohl se ale objednat k jinému advokátovi, jenže dotyčný chtěl chodit jen k ní řešit své problémy. Zároveň téhož dne, tedy 5. 3. 2015, stěžovatelka doručila na podatelnu ČAK námitku podjatosti členů kárného senátu, o které bylo následně řádně rozhodnuto.

Ve věci byl poté vydán kárným senátem dne 27. 4. 2015 kárný příkaz, kterým byla kárně obviněná uznána vinnou a uložena jí pokuta ve výši 15 000 Kč spolu s úhradou nákladů řízení. Proti tomuto kárnému příkazu podala kárně obviněná dne 29. 5. 2015 odpor, ve kterém opět zopakovala, že stěžovatele pravidelně o všem informovala, obdržel všechny zprávy, po skončení vyjednávání nedošlo k dohodě, tudíž žádná nemohla být předložena soudu do spisu ani ke schválení. Klientovi se nelíbil žádný z návrhů, byl informován o skončení věci, dostal rozsudek i platební rozkaz.

Ve věci bylo nařízeno na den 11. 9. 2015 jednání. Přípisem ze dne 2. 9. 2015 nejprve kárně obviněná požádala o zrušení jednání kárného senátu, protože je toho názoru, že i přes veškeré její argumentace by pravděpodobně nebylo opět rozhodnuto v její prospěch. Proto netrvá na dalším projednávání věci. Přípisem ze dne 11. 9. 2015 pak kárně obviněná sdělila, že bere svůj odpor proti vydanému kárnému příkazu zpět. V telefonickém hovoru s předsedkyní kárného senátu dne 10. 9. 2015 kárně obviněná uvedla, že k jednání dne 11. 9. 2015 nepřijede a žádá o jednání v její nepřítomnosti, písemně však toto nedoložila. K jednání dne 11. 9. 2015 se kárně obviněná skutečně nedostavila, senát zkonstatoval, že není v kárném spisu založena řádná omluva kárně obviněné a ve věci jednal.

Kárný senát provedl dokazování obsahem spisu, a to výpisem z matriky ke dni 5. 8. 2014, stížností A. B., účetními

doklady, platebním rozkazem okresního soudu ze dne 4. 1. 2010, dopisem stěžovatele ze dne 10. 7. 2013, e-mailem kárně obviněné ze dne 30. 9. 2013, vyjádřením kárně obviněné ke stížnosti ze dne 27. 8. 2014, doplněním vyjádření kárně obviněné formou e-mailu ze dne 19. 11. 2014 a ze dne 1. 12. 2014, informací o průběhu řízení, výpisem z matriky ke dni 12. 1. 2015, vyjádřením kárně obviněné ze dne 5. 3. 2015, kárným příkazem ze dne 27. 4. 2015, odporem kárně obviněné ke kárnému příkazu ze dne 29. 5. 2015, přípisem kárně obviněné ze dne 2. 9. 2015 a 7. 9. 2015 a výpisem z matriky ke dni 10. 9. 2015.

Z písemných vyjádření kárně obviněné, jakož i z dalších listin založených ve spisu, zejména pak z příloh stěžovatele založených ke stížnosti, má kárný senát za prokázané, že kárně obviněná, která je advokátkou zapsanou v seznamu advokátů ode dne 19. 2. 1996, jako právní zástupkyně stěžovatele v jeho právní věci jej řádně neinformovala o všech skutečnostech jeho věci se týkající, a to v době, kdy jeho právní zastoupení trvalo. Kárně obviněná dále adekvátně nereagovala na žádost stěžovatele ze dne 10. 7. 2013 a nevydala mu dokumenty týkající se soudního řízení, v němž ho zastupovala, ani mu nepředložila vyúčtování své odměny za poskytnuté služby, jak po ní požadoval. V důsledku tohoto jednání kárně obviněná porušila povinnosti advokáta stanovené v § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii a v § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, čl. 9 odst. 1, 4 a čl. 10 odst. 4 Pravidel profesionální etiky, a to závažně ve smyslu § 32 odst. 2 zákona o advokacii.

Předně má kárný senát za to, že kárně obviněná velmi nedostatečně reagovala na přípis stěžovatele ze dne 10. 7. 2013, kdy vůbec nevyslyšela jeho žádosti, jak na vystavení dokladů ke všem přijatým platbám, včetně rozpisu jednotlivých uskutečněných právních úkonů, tak i žádosti na sdělení současného stavu kauzy. Vždy jen vágně odkazovala na pro stěžovatele ve věci nedůležité skutečnosti, týkající se zdravotního stavu jejího či jejich rodinných příslušníků, což klienta obecně nemusí vůbec zajímat. Pokud taková situace v životě advokáta nastane, sám musí velmi dobře posoudit své schopnosti a možnosti provádět i nadále řádně výkon advokacie a vážně dospět k názoru, zda jeho negativní životní situace nebude na újmu klienta. V případě kárně obviněné je nutné konstatovat, že se nejedná o jedinou dlouhodobější pracovní neschopnost, protože i nyní v této kárné věci avizuje kárně obviněná svá další závažná onemocnění, když i v předchozích kárných věcech byla po delší dobu nemocná, což s sebou neslo i to, že jednání kárného senátu byla opakovaně odročována. Nabízí se tedy otázka, zda není na místě požádat o přerušeni advokátní praxe po dobu nezbytně nutnou k léčbě, aby nedocházelo k excesům, pro které je pak kárně obviněná řešena před kárnými senáty.

Kárně obviněná stěžovateli nikdy ve svých přípisech neuvedla konkrétní informaci, která by klienta uspokojila, ať již k otázce termínu možného setkání či otázce stavu jeho věci. Ještě 30. 9. 2013 kárně obviněná stěžovateli ve svém e-maile uvádí, že v jeho věci se nic nezměnilo, že protistrana trvá na svém a důkazy, potřebné ve věci, nejsou. V žádném přípisu stěžovateli není ani zmínka z její strany o tom, že řízení

bylo v roce 2010 přerušeno, jakož i o tom, že v roce 2011 bylo dokonce řízení skončeno.

Kárný senát velmi překvapilo, jakým způsobem kárně obviněná získala informace o stavu věci, resp. o datech ukončení sporu, neboť se tak nestalo, jak bývá obvyklé a správné, nahlédnutím do příručního spisu advokáta, ale pouze pouhým zjištěním z tzv. Info desky příslušného soudu. Z toho jednoznačně plyne, že kárně obviněná v době zaslání přípisu stěžovatelem, ani v době její odpovědi na tento přípis neměla informaci o tom, že je jednání skončeno, jakož i to, že zcela flagrantně porušila povinnost vést o svých úkonech pro klienta přiměřené záznamy. S ohledem na absenci těchto záznamů proto také nemohla řádně svého klienta informovat o stavu jeho věci a vydat požadované doklady a listiny vážící se k věci.

Kárný senát dále kárně obviněné vytýká, že rovněž adekvátně nereagovala na výzvu stěžovatele vystavit doklady k přijatým platbám. Řada záloh byla zaslána stěžovatelem na účet kárně obviněné, na které je pak třeba vystavit advokátem faktury a klientovi je předat. V případě kárně obviněné se tak nestalo, klient má pouze k dispozici příjmové doklady na platby přijaté hotově v kanceláři kárně obviněné. Pokud je pravdivé tvrzení kárně obviněné, že stěžovatel obdržel od ní na veškeré jeho platby potvrzení, pak by tyto zcela jistě na svoji obranu doložila, neboť i ona příslušné doklady, pokud byly opravdu vystaveny, má mít založeny ve svém účetnictví, neboť je potřebuje pro jeho řádné vedení.

Pokud by tyto doklady řádně vystavila, jak tvrdí ve svých přípisech, také by je kárnému senátu v rámci svých přípisů i doložila, což se nestalo. Pokud dále kárně obviněná ve svých přípisech uvádí, že po ní stěžovatel chtěl pouze znalecký posudek, nic jiného a ten ona nemá k dispozici, dopisem stěžovatele ze dne 10. 7. 2013 pak bylo jednoznačně potvrzeno, že požadoval veškeré doklady vztahující se k věci. Taktéž není pravdou tvrzení kárně obviněné, že stěžovatel chtěl přijít v roce 2013 jen na popovídání, ale jak vyplývá z jeho dopi-

su, urgoval setkání pouze proto, aby získal informace o stavu věci a doklady, které byly ve věci vydány.

Ze všech těchto důvodů pak kárný senát neuvěřil tvrzení kárně obviněné a dospěl k závěru, že kárně obviněná nechránila práva a oprávněné zájmy klienta a neřídila se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednala svědomitě a nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, jakož i povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů, jakož dále i povinnost při ukončení poskytování právních služeb klientovi na jeho žádost vydat bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které jí klient svěřil nebo které z projednávání věci vznikly, a povinnost o svých výkonech pro klienta vést přiměřené záznamy, jejich obsah na požádání klientovi poskytnout s úplným vysvětlením.

Při hodnocení osobních a majetkových poměrů kárně obviněné kárný senát vycházel z tvrzení kárně obviněné o jejích výdělkových možnostech, kdy její příjem činí měsíčně 15 000 Kč, má dvě nezaopatřené děti a již přes dva měsíce je opět v pracovní neschopnosti.

Při rozhodování o uložení kárného opatření vzal kárný senát zejména v úvahu závažnost provinění z pohledu důstojné profesní reprezentace advokátního stavu a plnění povinností advokáta vůči klientům, na druhé straně však i rodinnou a soukromou situaci kárně obviněné, když dále závěrem uvádí, že se jedná o poslední shovívavý pokus kárného senátu vyburcovat kárně obviněnou přinejmenším k jejímu zamýšlení nad radikálním zlepšením výkonu advokacie její osobou.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

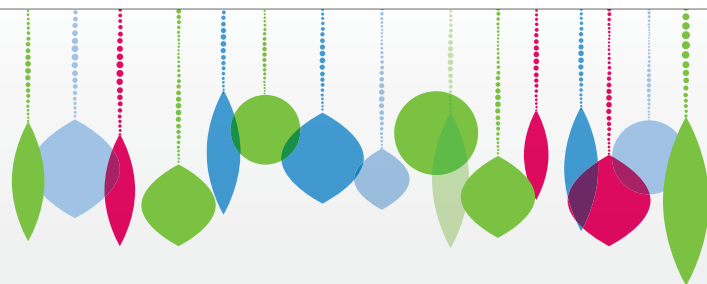
Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

inzerce

Vyberte si z výhodné nabídky
vánočních knižních balíčků na
www.wolterskluwer.cz/obchod

 Wolters Kluwer

Z dopoledního jednání s europoslancem Stanislavem Polčákem.

Z jednání představenstva ČAK

HISTORICKY POPRVÉ SE 23. JEDNÁNÍ PŘEDSTAVENSTVA ČAK ODEHRÁVALO V BRUSELU, PŘÍMO V SÍDLE EVROPSKÉHO PARLAMENTU. DŮVODEM TAKOVÉHO VÝJEZDNÍHO ZASEDÁNÍ BYL FAKT, ŽE SE DÍKY POBOČCE ČAK V BRUSELU PODAŘILO KROM VLASTNÍHO JEDNÁNÍ PŘEDSTAVENSTVA ZORGANIZOVAT NA 10. LISTOPADU 2015 I NĚKOLIK PRACOVNÍCH JEDNÁNÍ S EUROPOSLANCI Z ČR A S EUROKOMISAŘKOU PRO SPRAVEDLNOST, SPOTŘEBITELE A ROVNOST ŽEN A MUŽŮ VĚROU JOUROVOU. TÉMATA VŠECH JEDNÁNÍ BYLA POCHOPITELNĚ ADVOKÁTNÍ A EVROPSKO-LEGISLATIVNÍ.

Nejprve se členové představenstva ČAK sešli s JUDr. Stanislavem Polčákem, poslancem EP a místopředsedou výboru pro regionální politiku, a Mgr. Martinem Hančlem, asistentem poslance EP doc. Pavla Svobody, předsedy výboru JURI. Oba představili oblasti svého působení v EP a aktuální evropskou legislativu.

Dr. Polčák ocenil výzvu ČAK advokátům ve věci poskytování právní pomoci uprchlíkům s tím, že to považuje za projev toho, že ČAK hájí principy, na kterých advokátní stav stojí po staletí.

Dále se krátce věnoval informování představenstva ČAK o jednáních kolem smlouvy TTIP s tím, že podle posledních zpráv se další kolo rozhovorů bude týkat jen těch oblastí, které nejsou politicky, historicky a právně příliš rozdílné, přičemž k těmto oblastem patří i tzv. regulované služby. Další výsledky by měly být známy na přelomu ledna a února příštího roku, kdy budou rozhovory pokračovat.

Europoslance Polčáka naproti tomu zajímala aktuální situace v přípravě zákona o bezplatné právní pomoci a problematika prolamování povinnosti mlčenlivosti novelizacemi advokátních a daňových předpisů.

Po tomto setkání se členové představenstva ČAK věnovali vlastní agendě. Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň informoval o svém jednání s předsedkyní KS v Praze ve věci rozdílného přístupu a praxe justiční stráže při osobních prohlídkách advokátů při vstupech do budov soudů v obvodu KS Praha. Představenstvo předsedu pověřilo, aby záležitost dále projednal na plánované schůzce s předsedou Nejvyššího soudu s tím, že předmětem jednání by měly být i opakované stížnosti a podněty advokátů na způsob telefonického kontaktu při zajišťování ex offio obhajob (soukromá či anonymní telefonní čísla, prozvánění atd.).

Předseda kontrolní rady ČAK JUDr. Jan Mikš informoval o výsledcích obsáhlé a plošné kontroly (více než dva tisíce kontrol) dodržování povinností advokátů při vedení Knihy o prohlášeních o pravosti podpisu, kterou během letošního roku kontrolní komise ČAK prováděla. Shrnující článek bude připraven pro poučení advokátů do některého z dalších čísel Bulletinu advokacie.

Vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK JUDr. Johan Justoň seznámil členy představenstva s výsledky diskuse nad stanoviskem k okruhu osob, které jsou oprávněny advokáta zprostit mlčenlivosti. Přípravné a studijní materiály byly postoupeny kontrolní radě, kárné a odvolací kárné komisi, které shodně konstatovaly, že materiál může plnit pouze funkci studijní pomůcky a nelze ji prezentovat jako obecné stanovisko představenstva k výkladu stavovských předpisů či metodický materiál, neboť s ohledem na velkou rozdílnost skutkových souvislostí a právní úpravy bude i nadále zapotřebí jednotlivé případy posuzovat individuálně.

Místopředseda ČAK Mgr. Robert Němec, LL.M., předložil návrh zásad pro vstup ČAK do řízení před soudy nebo jinými orgány moci veřejné s tím, že tyto zásady budou vhodné pro stále se množící případy žádostí advokátů o vstup ČAK do různých soudních řízení. Jde o reakci i na to, že podobné zásady přijala CCBE pro svoje účastenství v procesech. Zása-

Pracovní oběd
s eurokomisařkou
Věrou Jourovou.

dy nebudou stavovským předpisem, ale vnitřním materiálem představenstva a budou zveřejněny na webu ČAK.

Dále místopředseda Němec seznámil představenstvo s dopisem náměstka MSp ČR, Mgr. Michala Fraňka, v němž ministerstvo vyjádřilo nesouhlas k usnesení představenstva č. 4/2006 Věstníku (usnesení týkající se prohlášení o pravosti podpisu). Dle názoru místopředsedy Němce ale v postoji ministerstva absentuje věcné odůvodnění nesouhlasu z jejich

strany. ČAK setrvává na svém názoru, že předmětné usnesení představenstva je zákonné a doplňuje svou dřívější argumentaci o tzv. rovnost zbrání, kdy podobně postupují i notáři při výkonu jiné činnosti než soudních komisařů. Představenstvo je dále toho názoru, že dotčený stavovský předpis je v pořádku zejména proto, že nezasahuje do hmotněprávních jednání a řeší pouze nově vzniklé procesní situace, kdy zastoupení advokáta musí být prokazováno plnou mocí s ověřeným podpisem klienta, dále proto, že obdobnou situaci právní řád zná i při výkonu jiné notářské činnosti, a také proto, že masivní kontrola více než dvou tisíc ověřovacích knih neodhalila v tomto směru žádná zásadní pochybení. Předpis tedy rušen nebude a na dopis ministerstva bude v tomto duchu reagováno.

Místopředseda ČAK JUDr. Antonín Mokřý informoval o tom, že **odvolací soud v Haagu potvrdil dřívější rozhodnutí vydané Okresním soudem v Haagu, jímž soud nařídil, aby Nizozemsko zastavilo veškeré sledování komunikace advokátů**, a to do té doby, než bude vytvořen nezávislý orgán, který bude na sledování dohlížet. Zatím v této i pro nás zajímavé kauze běží odvolací lhůta a věc bude nadále sledována.

V rámci zasedání představenstva ČAK v EP v Bruselu proběhlo i jednání a pracovní oběd s českou eurokomisařkou Věrou Jourovou. Informovala členy představenstva o aktuálních problémech v jí svěřeném portfoliu kompetenci a vyslechla si právní názory advokátů. Vysoce ocenila aktivitu českých advokátů směrem k možnému poskytování právní pomoci uprchlíkům zajištěným v ČR, zdůraznila, že tato aktivita byla zaznamenána i na evropské úrovni a jednoznačně byla pozitivně přijata.

Podrobný zápis z 23. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

Tenisový turnaj advokátů 2015

O prvním zářijovém víkendu, přesněji v pátek 4. 9. a v sobotu 5. 9. 2015, se jako obvykle konal celostátní turnaj České advokátní komory v tenise, tentokrát již 23. ročník, z toho již pošesté v Mariánských Lázních.

Soutěžilo se tradičně v několika kategoriích. Předpověď počasí byla bohužel příčinou nízkého počtu účastníků. Nejprestižnější pánskou kategorii MASTERS proto osvěžily i dvě dorazivší dámy. Tuto kategorii nakonec ovládl Evžen Zörkler, který ve finále přemohl zkušeného, leč mírně unaveného Petra Matouška. Třetí pak skončila kolegyně ze Slovenska Patricie Kočičková.

V „méně prestižní“ kategorii JUNIOR, tentokrát do 45 let včetně, skončil na prvním místě bez ztráty hry kolega David Šupej, druhý byl kolega David Chrbát a na třetím místě se umístil kolega Marek Bučík.

Dámská dvouhra se nakonec pro mizivou účast hráček nekonala a je to výzva pro naše kolegyně do dalších ročníků.

V deblech byla nejúspěšnějším párem dvojice Matoušek - Zörkler.

Účastníci turnaje děkují studentům a pracovníkům Hotelové školy v Mariánských Lázních za občerstvení, které pro ně po celou dobu turnaje připravovali, a zaměstnancům Grandhotelu Pacifik za skvělý večerní raut.

✿ JUDr. LADISLAV JIRÁSEK, advokát v Mariánských Lázních

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 14. ledna 2016

Nové spolkové právo nejen v aktuální judikatuře (rejstříkových) soudů

Lektoři: JUDr. Josef Holejšovský, předseda senátu Vrchního soudu v Praze, externí spolupracovník a doktorand PF ZČU
doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., katedra občanského práva Masarykovy univerzity v Brně

ve čtvrtek 25. února 2016

Mezinárodně právní ochrana dětí

Lektor: JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D., ředitel Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí, rozhodce Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a agrární komoře ČR, vysokoškolský pedagog, odborný asistent PF Masarykovy univerzity

ve čtvrtek 21. ledna 2016

Dopady nového občanského zákoníku na rozhodovací praxi soudů v oblasti věcných práv (aktuální judikatura Nejvyššího soudu)

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 3. března 2016

Jednání za obchodní korporace

Lektor: JUDr. Petr Šuk, předseda senátu Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 28. ledna 2016

Katastrální zákon a právní úprava nemovitostí v souvislostech

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí kanceláře ředitele Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu

ve čtvrtek 24. března 2016

Veřejné seznamy a nabývání od neoprávněného, sousedská práva v NOZ a určování hranic pozemků, včetně aktuální judikatury Nejvyššího soudu

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 4. února 2016

Ochrana osobních údajů a povinnosti s ní spojené

Lektor: JUDr. Jiří Navrátil, advokát, člen rozkladové komise předsedy Úřadu na ochranu osobních údajů

ve čtvrtek 7. dubna 2016

Nemajetková újma dle nového občanského zákoníku

Lektor: JUDr. Petr Vojtek, předseda senátu Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 11. února 2016

Judikatura Nejvyššího soudu a Soudního dvora EU v oblasti mezinárodního práva soukromého a přeshraničních arbitrází

Lektoři: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu
JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., advokát, rozhodce, zapsaný mediátor

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.
Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pi Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

ve čtvrtek 21. ledna 2016

Trestní odpovědnost právnických osob

Lektor: prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, PhD., DSc., Univ. Priv. Prof., soudce Ústavního soudu

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.

Telefonické informace: 542 514 401 – pí Tereza Quittová.

ve čtvrtek 18. února 2016

Odpovědnost za újmu zaměstnanců v pracovněprávních vztazích, včetně újmy na zdraví pohledem posledních legislativních změn, srovnání náhrady škody a nemateriálních újem při poškození zdraví podle zákoníku práce a podle občanského zákoníku

Lektor: JUDr. Martin Mikyska, advokát, soudní znalec pro obor ekonomika, odvětví mzdy, se zvláštní specializací náhrady za ztrátu na výdělku při úrazech a nemocech z povolání

XII. konference o historii advokacie

JIŽ DVANÁCTÝ ROČNÍK KONFERENCE O HISTORII ADVOKACIE SE KONAL V PÁTEK 13. LISTOPADU 2015 V ZASTUPITELSKÉM SÁLE KRÁSNÉ PLZEŇSKÉ RENEZANČNÍ RADNICE. NA JEHO POŘÁDÁNÍ SE KROMĚ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY LETOS PODÍLELA I PRÁVNICKÁ FAKULTA ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI A STUDENTSKÝ SPOLEK IUS INFINITUM Z TĚŽE FAKULTY. TENTO ROČNÍK KONFERENCE BY SE ALE DAL OZNAČIT NEJEN ZA ZÁPADOČESKÝ, ALE PŘÍMO ZA ZÁPADOSLOVANSKÝ, NEBOŤ MEZI ÚČASTNÍKY BYLI KROMĚ DOMÁCÍCH ČECHŮ A MORAVANŮ (JIŽ TRADIČNĚ) TĚŽ SLOVÁCI A HOST Z POLSKA.

Konferenci zahájil její tradiční moderátor, expředseda ČAK, emeritní ústavní soudce a významný právní historik Stanislav Balík. Po něm účastníci konference v krátkém úvodním vystoupení přivítala Vlasta Formánková, která se nedávno po desetiletém působení na Ústavním soudu vrátila jako soudkyně zpět na Krajský soud v Plzni, dále proděkanka Fakulty právnické ZČU Petra Jánošíková, předseda výboru pro dějiny advokacie a místopředseda ČAK Petr Poledník a místopředsedkyně Slovenské advokátní komory Viktória Hellenbart.

Odbornou část konference otevřel brněnský advokát **Lubomír Činka**, který se ve svém vždy netrpělivě očekávaném příspěvku tentokrát věnoval **historickým soudním budovám na území města Plzně a na území soudních okresů v působnosti Krajského soudu v Plzni v období 1850-1949 s přihlédnutím k současné dislokaci,**

Konferenční sál, ve kterém před sto padesáti lety probíhala soudní jednání. U pultu právě přednáší doktor Činka.

a který jako obvykle konfrontoval historické soudní budovy na starých pohlednicích ze své sbírky se současnými snímky těchto budov. Z jeho příspěvku jsme se také dozvěděli, že konference se koná přímo v sále, který byl od roku 1850 jednacím sálkem nově vzniklého plzeňského krajského soudu. Zajímavá byla také informace, že Plzeň je po Praze městem s největším počtem soudních budov, či zamyšlení nad tím, jak asi v roce 1902 na návštěvníky nově otevřené soudní budovy v plzeňské Veleslavínově ulici působil fakt, že všude na chodbách byla tekoucí voda.

S druhým příspěvkem nazvaným **Advokátska prax podľa prvého advokátskeho poriadku (z diela Lajosa Kralika)** vystoupila **Viktória Hellenbart**, která z díla Lajosa Kralika, člena Budapeštské advokátní komory, obsáhle citovala jeho komentář k tehdejšími pravidlům a podmínkám vstupu do advokacie. Kralik kritizoval zejména fakt, že na přelomu 19. a 20. století musel uherský advokát, na rozdíl od soudce, složit doktorskou zkoušku, ale i to, že řada advokátních kanceláří poskytuje svým koncipientům jen velmi úzce zaměřenou praxi.

Dopolední část konference pak uzavřela prezentace nové monografie Martina Ráji *V čele občanských elit. Advoká-*

ti a společnost na Moravě v letech 1869-1914, jejíž recenzi přinese BA č.1-2/2016.

Martin Rája, historik, který nyní pracuje na Zámku Slavkov-Austerlitz, se ujal slova i po obědové pauze, když ze své nové knihy představil účastníkům konference **medailonky prvních dvou prezidentů Moravské advokátní komory**, Rudolfa šlechtice Otta (1806-1880), který stál v čele moravských advokátů od roku 1869 až do své smrti, a Rafaela Ulricha (1813-1881), jenž zemřel již po necelém roce (rovněž ve funkci) následkem srdeční příhody v budově Moravského zemského sněmu (nyní zde sídlí Ústavní soud), jehož členem byl od roku 1861.

Další přednášející, polská advokátka **Ewa Stawicka**, představila ve svém česky proneseném vystoupení některé **polské advokáty, který byli zároveň i filozofy, umělci či spisovateli**. Mezi jmény samozřejmě nemohl chybět Stanislav Mikke (1947-2010), dlouholetý šéfredaktor odborného časopisu Palestra, vydávaného Polskou advokátní komorou, který zahynul při tragickém pádu polského prezidentského speciálu u Smolenska 10. dubna 2010.

Na Stawickou i na svůj loňský příspěvek o Ivanu Horváthovi navázal košický advokát a spoluautor Historie advokacie na Slovensku **Peter Kerecman** přednáškou o **dalším členovi levicové literární skupiny DAV, básníkovi, prozaikovi, dramatikovi a advokátovi Jánú Robu Pončanovi** (1902-1978).

Zajímavé osobnosti **JUDr. Antonína Kloudy** (1871-1961), který byl v letech 1934-1938 a 1945-1948 předsedou Advokátní komory v Čechách, se následně věnovala ekonomka **Regina Chládková**.

Opravdové veselí v sále vyvolal svým příspěvkem „**Historie branných cvičení středočeských advokátů**“ předseda zkušební komise ČAK **Jan Luhan**. Asi jen pamětníci dokážou pochopit, proč v roce 1976 tehdy začínající koncipient Bohuslav Sedlatý za tehdejší předsedou Krajského sdružení advokátů Středočeského kraje JUDr. Vladimírem Korbelem s nápadem pořádat v pracovní době branná cvičení přišel, a proč se jich desítky lidí účastní dodnes. Bohužel, jen pár hodin od odeznění Luhanova příspěvku získalo téma *branné připravenosti* zcela jiný podtext...

Advokáty a právníky v protinacistickém odboji v Německu – tedy tématem neveselým v každém kontextu, se zabýval v následujícím vystoupení pražský advokát **Antonín Fürst**.

Košický advokát a druhý autor Historie advokacie na Slovensku **Rudolf Manik** si pro letošní rok vybral opravdu zajímavé téma, když hovořil o **advokátech jako účastnících soubojů a také o advokátech, kteří se věnovali sportovnímu šermu**.

Přímo náš časopis se pak stal tématem příspěvku interního doktoranda katedry sociologie a politologie Právnické fakulty UK **Tomáše Friedela**, který rozebral **kárná řízení na stránkách Bulletinu advokacie v letech 1998-2014**.

Konferenci uzavřel **Stanislav Balík**. Věnoval se osobnosti **advokáta a politika Václava Boučka** (1868-1940), který byl spoluautorem textu Ústavní listiny z roku 1920 a zpravodajem jejího parlamentního tisku.

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

✦ Foto JUDr. JAN SYKA

Pozvánka na Krakonošův pohár 2016

Dobrý den, vážení závodníci tradičního Krakonošova poháru, dovoluji vám pozvat na 32. ročník naší sportovní a společenské kratochvíle na běžkách.

Závod KRAKONOŠŮV POHÁR 2016 se koná v sobotu 6. února 2016 od 11.00 hodin ve Špindlerově Mlýně.

Prezence závodníků na osmikilometrovou **trasu stopy BUĎ FIT** (poblíž restaurace Myslivna) započne o 20 minut dříve, tj. od 10.40 hodin.

Nově bude vyhlášení výsledků kategorií na začátku společenského večera od 17.30 hodin.

Závod je určen pro **advokáty/advokátky a advokátní koncipienty/koncipientky zapsané na seznamu ČAK**, popř. jejich rodinné příslušníky.

Ostatní závodníci jsou vítáni, nicméně se mohou zúčastnit pouze mimo soutěž.

Chcete-li přijet, uhradte **startovné ve výši 200 Kč/osoba** na účet Mileny Zeithamlové číslo 221442101/0100 u Komerční banky Praha 10, s použitím variabilního symbolu „0602“.

Ubytování pro tento ročník nabízí na páteční a sobotní noc 5. 2. a 6. 2. 2016 VZ Bedřichov s rezervací do 7. prosince 2015.

ČAK přispěje „věrným“ (nejméně již pětkrát závodícím a včas přihlášeným) zájemcům příspěvek na ubytování v hotelu **VZ Bedřichov** na sobotní noc 6. 2. 2016 (popř. na páteční noc 5. 2. 2016) ve výši 500 Kč/na noc a závodníka.

Rezervace ubytování v uvedených cenách je možná pouze vyplněním **přihlášky on-line** a musí být zpětně potvrzena (více na přihlášce).

Přihlášku i další informace najdete na: <http://www.action-m.com/krakonosuvpohar/>

Přihlášku, prosím, odešlete nejpozději **do 16. ledna 2016!** Nezapomeňte informovat a pozvat i kolegy.

Za organizátory Milena Zeithamlová

Agentura Action M, Vršovická 68, 101 00 Praha 10, mobil 602 324951, tel. 267 312 333, www.action-m.com

Právníkový salon 2015 na téma „Právo, kvóty, diskriminace“

DNE 19. LISTOPADU 2015 SE V NÁDHERNÉ REZIDENCI PRIMÁTORA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY V BUDOVĚ MĚSTSKÉ KNIHOVNY KONAL V RÁMCI JIŽ TŘETÍHO ROČNÍKU PRAŽSKÉHO PRÁVNICKÉHO PODZIMU PRÁVNICKÝ SALON, JEHOŽ LETOŠNÍMI TÉMATY BYLY „PRÁVO, KVÓTY, DISKRIMINACE“. ZÁŠTITU NAD KONÁNÍM SALONU PŘEVZALA PRIMÁTORKA ADRIANA KRŇÁČOVÁ A PREZIDENTKA SOUDCOVSKÉ UNIE DANIELA ZEMANOVÁ, MODEROVALA JEJ ADVOKÁTKA A ŠÉFREDAKTORKA RODINNÝCH LISTŮ DANIELA KOVÁŘOVÁ.

Když téma letošního Právníkového salonu jeho pořadatel Karel Havlíček, ředitel nakladatelství Havlíček Brain Team vymýšlel, měl podle svých slov na mysli samozřejmě kvóty produkční či kvóty žen v dozorčích radách velkých firem, ale rychlý běh dějin toto slovo spojil s migranty zaplavujícími Evropu a především Německo.

Mezi téměř dvěma desítkami vystoupivších, kteří témata prozkoumávali opravdu z různých stran a úhlů, byli nejen právníci – ústavní soudce Tomáš Lichovník a jeho dnes již bývalá kolegyně Vlasta Formánková, místopředseda Nejvyššího soudu Roman Fiala, předseda pražského městského soudu Libor Vávra, předseda Unie obhájců Tomáš Sokol, vedoucí katedry obchodního práva brněnské právnické fakulty profesor Josef Bejček či vedoucí katedry právních dějin pražské právnické fakulty profesor Michal Skřejpek, ale i politologové Zdeněk Zbořil a Štefan Danič a jeden bývalý politik, premiér Mirek Topolánek.

Krátké patnáctiminutové příspěvky se všechny nahrávaly a budou uveřejněny v časopisu Soudce, kde si je budou moci zájemci v klidu pročíst, ale jako případné avízo těch nejzajímavějších, založeném na mém čistě subjektivním výběru, bych na některé chtěla upozornit.

Daniela Zemanová položila otázku, **zda jsou kvóty vůbec součástí práva a pokud ano, tak za jakých okolností**. Těmito nutnými okolnostmi je podle Zemanové skutečnost, že na cíli, kterým se má díky kvótám dosáhnout, je společenská shoda, a dále, že adresáti kvót jsou na tom hůře a právě kvóty mají jejich špatné postavení napravit.

Tomáš Lichovník hovořil o zastoupení žen a ústavních mezích diskriminace a zdůraznil, že **kvóty mají dát rovnost šancí, nikoliv výsledku**. Podle Romana Fialy nový občanský zákoník rezignoval právě na rovnost v přístupu a hlásá rovnost ve výsledku.

Historik Michal Skřejpek se zamyslel nad tím, **zda je diskriminace vždy špatná**. Poukázal na to, že z našeho hlediska diskriminační opatření, podle něhož ve starém Římě veškeré majetkové transakce žen schvaloval jejich poručník, bylo v tehdejší společnosti opatřením na ochranu žen a právě poručník pak odpovídal za případné škody.

U mikrofonu prezidentka Soudcovské unie Daniela Zemanová, dále zleva doprava moderátorka salonu Daniela Kovářová, ředitel nakladatelství Havlíček Brain Team Karel Havlíček, pražská primátorka Adriana Krnáčová a předseda pražského městského soudu Libor Vávra.

Tomáš Sokol se ptal, **zda může trh vychovávat k antidiskriminačnímu chování**. Popsal případ vysokého manažera, který se měl i se svým partnerem stěhovat na pobočku do Ruska, ovšem ruská strana jasně dala najevo, že je pro ně homosexuální obchodní partner nepřijatelný. Výsledek byl očekávatelný – společnost nakonec dala přednost svým obchodním zájmům před výchovou svých obchodních partnerů k toleranci a rovnému zacházení.

Při vystoupení Mirka Topolánka jsem konečně pochopila, proč se stal před lety předsedou ODS a pak premiérem. Jeho řeč byla obranou svobody jednotlivce, kterou je podle něj třeba v této době výhradně bránit. Všechny kvóty odbyl hned úvodem jako „pitomé, škodlivé až zločinné“, neboť jsou v rozporu právě se svobodou. Zdůraznil, že zárukou svobody jednotlivce není ani demokratická ústava, ani volný trh, ani média, protože svoboda je vnitřní stav duše, myslí, svobodná vůle.

Libor Vávra, jehož příspěvek letošní salon ukončil, zdůraznil, že *imigrační kvóty uzavírají chápání práva a individuálních svobod, jak se v našem prostoru vyvíjelo od poloviny 19. století*, když postupně začala nejdříve vznikat skupinová práva, pak povinnosti státu vůči jednotlivci a nyní už má stát povinnost vůči celým skupinám. Migranti, kteří se po Evropě pohybují bez registračních procedur, jsou mimo právní prostor a mimo prostor ochrany před zločinem, takže podle Vávrových slov hrozí, že se stanou kořistí podsvětí, které pak zesílí i vůči většinové společnosti.

✿ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

✿ Foto RUDOLF FLACHS

Kulatý stůl k problematice elektronické evidence tržeb – nad jedním odpolednem Pražského právníckého podzimu

VE STŘEDU 11. LISTOPADU 2015 SE V PRAŽSKÉM HOTELU BESEDA KONAL KULATÝ STŮL K VLÁDNÍMU NÁVRHU ZÁKONA O ELEKTRONICKÉ EVIDENCI TRŽEB (SNĚMOVNÍ TISK Č. 513), KTERÝ V TÉ DOBĚ MĚL ZA SEBOU DRUHÉ ČTENÍ VE SNĚMOVNĚ.

Kolokvium konferencí, debat a přednášek Právníckého podzimu lze považovat za nově vznikající tradici. Pro mě vítanou, již proto, že ač se jedná o témata právní, diskutujícími nejsou pouze právníci. Tak se hned nelekejte, kolegové, sledovat inženýry diskutující o právu je někdy i osvěžující a člověk se ledacos dozví, třeba o své schopnosti překládat z jazyka právního od řeči, již by rozuměli i neprávníci. Inženýři mají v podstatě tentýž problém, akorát se podle mého méně snaží, nejsou-li k tomu dotlačeni.

Jak v úvodu uvedla náměstkyně ministra financí Ing. Simona Hornochová, elektronická evidence tržeb je téma nejen diskutované, nýbrž obestřené přes všechno vysvětlování ze strany předkladatele i finanční správy již při svém vzniku řadou mýtů, nepravd a polopravd. Také nedůvěry, pochopitelně. Bohužel se na rozdíl od ní domnívám, že ty debaty jsou stále o tomtéž – nač je nám to dobré a zda to fakt potřebujeme.

To není úplně právní téma, spíš jde o otázku principů, otázku našeho vztahu ke státu a jeho potřebám a naopak vztahu státu k nám daňovým poplatníkům. Předmětem debaty se tak v podstatě nestal jen návrh normy samotný, nýbrž to, zda může být systém prospěšný pro správu daně a jak rádi daně platíme. Za vyčerpávající lze přitom považovat výklad Ing. Martina Janečka, generálního ředitele Generálního finančního ředitelství, jenž osvětlil systém především jako nástroj nikoliv výběru daně, nýbrž kontroly a evidence, jako zdroj dat pro další, především analytickou činnost finanční správy. Předseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR Karel Havlíček v té souvislosti poukázal na to, že přenesení evidenční povinnosti na daňového poplatníka nespovídá příliš o požadavku snižování administrativní zátěže podnikatelů. Rovněž poslanec JUDr. Martin Plíšek vnesl pochybnosti týkající se souladu takových evidenčních povinností s evropským právem a jeho požadavky.

Asi by bylo špatně, pokud bychom se shodli na tom, že nemáme zájem platit státu daně, naopak většina diskutujících se vyslovila zásadně pro, jedním z nosných principů systému je totiž myšlenka, že systém bude dodržován, a že kupující bude po svém prodávajícím požadovat účtenku s vědomím, že pokud daně platí on, měl by je platit i ten prodávající a předa-

ná účtenka potvrzující evidovanou platbu to zaručí. Jenomže na rozdíl od uváděného dánského příkladu, kdy ochota Dánů platit daně je dle doc. Radima Boháče z Ministerstva financí postavena právě na vědomí, že daň platí i jejich soused, česká povaha je zjevně odlišná – velmi pochybuji, že Češi se budou ochotně podřizovat systému, Češi by dle své povahy chtěli, aby systém postihl pouze jejich souseda.

Reprezentanti MF a finanční správy rozhodně v diskusi přesvědčili nejméně o tom, že by mohlo jít o účinný nástroj kontroly výběru daní, který nahradí nedostatečnou kapacitu kontrolních orgánů, velmi opatrně byly obcházeny nastíněné problémy samotného návrhu regulace, především jeho vágnost a nedostatek záruk proti zneužití dat ze strany státu. Jako perličku je třeba vyzdvihnout názor JUDr. Jiřího Grygara, Ph.D., soudce Krajského soudu v Praze, dle kterého by data z EETt mohla být účinným nástrojem posuzování příjmů osoby povinné výživou v řízení o určení vyživovací povinnosti.

Pestrý obsah diskuse v podstatě skončil shodou na tom, že proti nástroji samotnému nelze pohledem osob, které daň řádně platí, jistě namítat niče, nicméně ani v rámci diskuse nebyly odstraněny pochybnosti týkající se především ochrany dat systému a schopnosti některých osob splnit požadavky systému na softwarové a hardwarové zajištění, nezbytné k účasti na něm a zejména na zacházení s nimi. Nedostalo se mi bohužel odpovědi ani na lapidární otázku, zda je to krok nezbytný, není-li však nástroje lepšího, nezbyvá, než se se stavem věci smířit a s napětím čekat, jak se projednávání předlohy zákona vyvine v Poslanecké sněmovně a v jaké podobě pak na nás skutečně příslušné povinnosti vypadnou.

✿ Mgr. PETRA VRÁBLÍKOVÁ, legislativní odbor ČAK

✿ Foto Ing. BLAHOŠLAV MIKOLÁŠEK

Předány Randovy medaile za rok 2015

JIŽ TRADIČNĚ SE NA PODZIM USKUTEČNILO SLAVNOSTNÍ PŘEDÁNÍ MEDAILÍ PROF. JUDR. ANTONÍNA RYTÍŘE RANDY. TENTOKRÁTE SE SLAVNOSTNÍ AKT KONAL DNE 2. 11. 2015.

V souladu se Statutem medaile Antonína Randy je toto vyznamenání Jednoty českých právníků udělováno jako ocenění zásluh českých i zahraničních právníků, eventuelně i dalších představitelů politického, veřejného a společenského života na rozvoji demokracie, právní teorie i praxe, zákonodárství, organizování právního života a upevňování přátelských vztahů s českými právníky. Slavnostní charakter této akce byl zdůrazněn místem jejího konání, kterým je slavné Karolinum Univerzity Karlovy. Tentokrát tato akce proběhla v malé aule této historické budovy.

Slavnostní akt zahájil člen prezidia Jednoty českých právníků JUDr. Marek Bukva, který úvodem přivítal všechny přítomné a zahájil slavnostní ceremoniál. Poté předal slovo JUDr. Pavlu Rychetskému, předsedovi Jednoty českých právníků a předsedovi Ústavního soudu, který akcentoval výjimečnost této události, kdy se představitelé Jednoty českých právníků setkávají, aby ocenili práci osobností v oblasti práva jedním z nejcennějších vyznamenání. Slavnostní shromáždění pozdravil při této příležitosti prorektor Univerzity Karlovy prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc. V krátkém projevu vyjádřil uznání Jednotě českých právníků, která svou činností přispívá ke spojení jednotlivých právnických profesí z akademické oblasti i praxe.

Tematický projev přednesl JUDr. Antonín Mokřý st., předseda Pražského sdružení JČP. Letos uplynulo 25 let od obnovení Jednoty českých právníků na demokratických základech a rovněž 25 let od založení Pražského sdružení Jednoty českých právníků. JUDr. Mokřý připomenul tato výročí a členy JČP, kteří se o to zasloužili. JUDr. Mokřý poukázal též na neodvratnou výměnu generací a vyjádřil apel na rozšíření počtu aktivních členů hlavně z řad mladých právníků.

Z rukou předsedy Jednoty českých právníků JUDr. Pavla Rychetského poté převzali tři ocenění právníci bronzovou medaili Antonína Randy, stříbrná medaile byla udělena pěti osobnostem.

Bronzovou medaili Antonína Randy převzal **Mgr. Michal Králík, Ph.D.**, soudce Nejvyššího soudu, za aktivní lektorskou činnost a přínos ke vzdělávání všech právních profesí. Mgr. Králík je publikačně a lektorsky činný v oblasti občanského práva hmotného a procesního na úseku vzdělávání soudců, justičních čekatelů, vyššího justičního aparátu, advokátů, notářů, a též se významně podílí na vzdělávacích aktivitách Pražského sdružení JČP. Působí také jako odborný asistent katedry občanského práva na Právnické fakultě MU v Brně.

Úvodní projev předsedy Pražského sdružení JČP Antonína Mokřého st.

Michal Králík přebírá bronzovou medaili Antonína Randy.

Bronzová medaile Antonína Randy dále byla udělena JUDr. Jiřímu Noskovi, emeritnímu notáři z Kolína, působícímu ve sdružení Jednoty českých právníků Kutná Hora a Kolín, kde se projevuje velmi aktivně a napomáhá rozvíjet činnost místního sdružení.

Bronzovou medaili Antonína Randy převzala též JUDr. Zuzana Švédová, působící na Odvolacím finančním ředitelství v Brně, a to za aktivní přínos a působení v oblasti daňového práva a dlouholetou lektorskou činnost a spolupráci s Jednotou českých právníků.

Prvním z oceněných na tomto shromáždění, kteří získali stříbrnou medaili, byl profesor JUDr. Stanislav Balík, CSc. Toto vyznamenání obdržel *in memoriam* za celoživotní vědecko-pedagogickou činnost a odkaz, který zanechal při výchově a vzdělávání několika českých právnických generací. Profesor Stanislav Balík se podílel na přípravě řady učebních pomůcek a překladů textů právněhistorických pramenů z řady jazyků do češtiny. Tuto řadu uzavírají Texty ke studiu světových právních dějin, které v roce 2014 vydal spolu s JUDr. Stanislavem Balíkem mladším. Po roce 1989 se stal zakladatelem předmětu Právní dějiny mimo-

Jan Kotous přebírá stříbrnou Randovu medaili.

Stříbrnou medaili Antonína Randy obdržel i soudce NS Jiří Spáčil.

evropských zemí, který vyučoval zprvu na Právnické fakultě UK, poté na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni, kde byl až do roku 2009 vedoucím katedry právních dějin. Studenti si Stanislava Balíka vážili pro jeho noblesu, lidský přístup a empatii. Profesor Stanislav Balík, jenž byl toho času nestorem svého oboru, odešel dne 11. dubna 2015 od rozepsaných kapitol pro další vydání učebnice Právních dějin mimoevropských zemí.

Dalším z oceněných stříbrnou medailí Antonína Randy byl **JUDr. Jan Kotous**, který byl odborným asistentem na Právnické fakultě UK, kde externě přednáší dodnes. Působil dvacet let rovněž jako vedoucí kanceláře Královské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě a je předsdou společnosti „Vyšehrad“. Dr. Jan Kotous publikoval řadu odborných prací z dějin státu a práva a z teorie sociální politiky. Výsledky jeho studií na úseku historie práva přinesly mj. nové poznatky o notářské škole na Vyšehradě v období vlády Přemysla Otakara II. Tato studie se stala podkladem pro odhalení pamětní desky Mistru Jindřichu z Isernie, protonotáři krále Přemysla Otakara II. a prvnímu veřejnému notáři v Praze, za účasti vrcholných představitelů notářského stavu ze zahraničí v říjnu loňského roku na Vyšehradě.

Stříbrnou medailí Antonína Randy převzala i **JUDr. Alice Sedláková**, notářka v Brně, viceprezidentka Notářské komory v Brně, která v notářské samosprávě pracuje po celou dobu od jejího vzniku. Členkou Jednoty českých právníků

je od poloviny 80. let minulého století, a po mnoho let velice obětavě pracuje ve výboru Městského sdružení JČP v Brně. S **JUDr. Otakarem Motejlem** úspěšně zorganizovala sloučení dvou sdružení Jednoty v Brně. Byla jedním z hlavních organizátorů a zpracovatelem doprovodných materiálů při pořádání výstavy „Zrod novodobého občanského práva“ v roce 2003 a na ni navazujícího slavnostního shromáždění, uspořádaného u příležitosti 250. výročí zahájení prací na kodifikaci občanského práva zemí habsburské monarchie. V roce 2009 se podílela na části komentáře k občanskému soudnímu řádu, týkající se dědického řízení (nakladatelství Wolters Kluwer) a příležitostně spolupracuje s Právnickou fakultou Masarykovy univerzity.

Dalším z oceněných, kteří převzali stříbrnou medaili Antonína Randy, byl **JUDr. Jiří Spáčil, CSc.**, soudce Nejvyššího soudu. Publikoval řadu statí v odborném tisku a je autorem či spoluautorem několika monografií z oblasti občanského práva. Spolu s prof. Jiřím Švestkou byl vedoucím kolektivu, který zpracoval pro nakladatelství C. H. Beck velký komentář k občanskému zákoníku z roku 1964, nyní je vedoucím kolektivu, který pro toto nakladatelství připravil komentář k věcným právům v novém občanském zákoníku. Inicioval založení edice Klasická právnická díla, ve které jsou vydávána významná česky psaná právnická díla z doby Rakousko-Uherska a první republiky; byl též prvním editorem této řady, jejíž vydávání bylo zahájeno díly A. Randy o držbě a vlastnictví.

Posledním z oceněných na tomto shromáždění byl emeritní notář **JUDr. Karel Wawerka**, který z rukou předsedy JČP **JUDr. Rychetského** převzal stříbrnou medaili Antonína Randy. Celá jeho aktivní činnost byla spojena s notářstvím a notářskou problematikou. Dvanáct let byl členem prezidia Notářské komory ČR. Byl činný i publicisticky, od vzniku notářského časopisu *Ad Notam* byl členem jeho redakční rady. V posledních letech se velmi angažoval v oblasti rekodifikace dědického práva, a to zejména svým podílem při tvorbě prvního komentáře k novému občanskému zákoníku. Publikoval také řadu odborných článků a v posledních letech i řadu fejetonů s notářskou tematikou. **JUDr. Wawerka** je několik funkčních období členem výboru Pražského sdružení Jednoty českých právníků, kde výraznou měrou přispívá k plnění všech úkolů, zvláště pak na úseku vzdělávacích aktivit.

Za oceněné právníky poděkoval syn profesora Stanislava Balíka, oceněného in memoriam, **JUDr. PhDr. Stanislav Balík**, pokračovatel započatého díla svého otce.

Ve svém vystoupení odkázal na krédo svého otce, který často citoval před studenty i ve svých publikacích slova skotského advokáta a spisovatele Waltera Scotta z románu *Guy Mannering*, že „*právnick bez dějin a literatury je řemeslník, pracující zedník. Má-li však znalost z těchto oborů, může se nazývat architektem.*“ a zdůraznil, že naplnění hodnot profesní etiky se neobejde bez znalosti právních dějin a hledání vzorů těch, kteří je v minulosti tvořili. Hranice historie je tak dána věrejškem a zítra bude již zahrnovat dnešek. Na závěr Stanislav Balík mladší použil další otcův oblíbený citát, tentokrát Jana Wericha, který pravil, že „*království bez tradic je horší než republika s tradicemi*“.

✿ **JUDr. HANA KANTOROVÁ**,

předsedkyně stavovské komise JČP, notářka ve Žďáru nad Sázavou

Právníkovy zápisky

V deníku „Dnes“ (stejně v trafice stále říkám: „Dejte mi Frontu.“ popřípadě „Dejte mi Mladou.“) mne v příloze „Ona“ (č. 41/15) zaujal článek „Nechte děti rádit“. Autorka Eva Jedelská tam píše: *Mezi druhým a pátým rokem se hrubá i jemná motorika velmi rychle rozvíjí. To je důvod, proč dítě ze všeho nejvíc touží skákat z výšky do louží, hrabat se v blátě i písku, viset hlavou dolů. Buďte nablízku, ale dopřejte mu to...* Jde vlastně o názorný příklad toho, že jakýkoliv rozvoj se neobejde bez rizika. Mně onen článek také připomenul příhodu z dětství, kdy jsem jednou vášnivě skákal do louží před lékárnou svých rodičů. Všimla si toho sousedka a kárala mne: *To nemůžeš, máš hezké botičky, zničíš si je.* Odsekl jsem: *Lékárna to unese.* A pokračoval jsem ve svém činění či spíš čunění. Sousedka na mne okamžitě žalovala. Rozzlobení rodiče mi značně důrazně vyčinili a cosi zakázali. Pak dlouho kázali, což bývá obvyklé rodičovské zostření trestu. Že prý se nezlobí jenom kvůli promáčeným botkám, ale kvůli drzému, necitlivému a vlastně vychloubačnému výroku o lékárně, která něco finančně unese. Tenkrát jsem trest pociťoval jako nespravedlivý. Pochopitelně, vždyť jsem vytýkaný výrok pochytil od rodičů. Dnes chápu, že ona ne zcela spravedlivá sankce byla účelná pro můj osobní rozvoj. A také vím, jakou že rizikovou povahu mohou mít i některé rodičovské promluvy pronesené před potomkem.

Známi mi říkali o jedněch jejich známých, kteří zastihli třínáctiletou dcerku, jak si na počítači zadává heslo „nahé celebrity“. Poučili ji, že v onom cizím slově se po „r“ píše měkké „i“. Inu, někdo klade důraz zejména na školní prospěch a gramatickou korektnost.

Ti, co píší horoskopy pro denní tisk, je občas vymýšlejí tak, aby jejich předpovědi „pasovaly“ na co nejširší okruh čtenářů narozených v tom či onom hvězdném znamení. Z tohoto hlediska považují za téměř geniální text uveřejněný v deníku Metro z 23. 10. 2015. Bližencům se tam vzkazuje: *Jestliže budete vůči svému vztahu příliš benevolentní, začne vznikat podezření, že vám na něm záleží méně, než má.* Takovou myšlenku lze podobně (tak říkajíc mutatis mutandis) vztáhnout i na benevolenci, která se uplatní při hodnocení rozporu s právem.

Svou sbírku uštěpačných výroků na adresu kavárenských intelektuálů jsem obohatil o aforismus, který napsal Lajos Kassak: *Sice se říká, že muž nemusí být hezký, aby se líbil ženám, ale to jsou jen řeči, které rozšiřují intelektuálové.*

V souvislosti se světovým vývojem a zejména imigrační krizí se častěji objevují hlasy, které doporučují, aby byla opět zavedena povinná vojenská prezenční služba. Zdůrazňuje se i výchovný význam branné povinnosti. V této souvislosti nabývá

na aktuálnosti tvrzení, jehož autorem byl Peter Sellers. Prohlásil: *Moudrá dívka by měla hledat ženicha mezi těmi, kteří právě ukončili vojenskou službu. Takový muž umí uklízet, zašívát, štepat, přišívát knoflíky, mýt nádobí a stlát postel. Přitom potřebuje málo peněz, je spokojen s krátkým odpočinkem a vždycky uposlechne rozkazu.* Souhlasím s tím, že během vojenské služby mladý muž leccos získá. U mne to například byly náměty na črty či povídky. Tehdy obvyklé téma „inteligent učí pologramotného bojovníka číst a psát“ jsem převrátil a psal o tom, jak málo vzdělaný voják učí inteligenta přišívát knoflík. Stále ještě to nedovedu.

Letošní výrazné „babí léto“ mi připomenulo, že německou obdobu tohoto označení (Altweibersommer) napadl před řádkou let tamní občan. Požadoval, aby médiím bylo zakázáno používat takovou typicky německou slovní složeninu. Označil ji za politicky nekorektní vůči starším ženám a dokonce ji charakterizoval jako „slovní smog“, který prý znečišťuje společenské ovzduší. *Že by inspirace pro naše strážce politické korektnosti?*

Pokračuje tisková bouře, kterou vyvolala výstava fotografií v knihovně Akademie věd. Byla nazvána dost neutrálně „Women: Scenes in the Library“ a charakterizována sdělením, že „nedává žádné odpovědi na palčivé otázky dneška ani historie“. Většina komentátorů si zvláště povšimla skutečnosti, že výstava byla uspořádána v rámci „Týdne vědy a techniky“. S technikou výstava souvisela. Fotografie spoře oděných půvabných žen byly pořízeny specifickou fotografickou technikou zvanou „mokrý kolodiový proces“. Stejná slova použil Petr Zídek pro svůj článek v Lidových novinách z 11. 11. 2015. Mimo jiné tam poukázal na anketu v MF Dnes, v níž 12 787 čtenářů usoudilo, že „nahotinky pózující v knihovně sexistické nejsou“ a 808 účastníků ankety mělo opačný názor. Dodal bych jen, že výstava svým způsobem souvisela i s vědou. Již před léty jsem si pod názvy „Věda v nedbalkách“ a „Teoretická erotika“ dobíral badatelské působení a napsal, že podstatou vši vědecké činnosti je zvědavost a že jednou z výrazných podob zvědavosti je zvědavost erotická.

Netvrdím ovšem, že každý artefakt (umělecký či reklamní), v němž se operuje s ženskou nahotou, si zaslouží uznání. Například pivovar Starobrno poskytuje restauracím pívni tácky, na nichž je zobrazen tvor silně připomínající „Věstonickou Venuš“ obloženou čtyřmi tupláky piva. K tomu je připojen text: *U nás na Moravě máme rádi plné tvary i chutě, a proto má naše nepasterizované Starobrno plnější chuť.* Některým pivařům se to může zamlouvat, jiní budou tvrdit, že „je to tak blbě, až je to hezké“. Sám bych to nezakázal, jen bych použil charakteristiku „reklama proti dobrému vkusu“, nad kterou by se mohl pozastavit orgán pro samoregulaci reklamy.

✿ prof. PETR HAJN

JSME DOHODNUTI : JÁ VÁS BUDU HAJIT PŘED NESPRAVEDLNOSTÍ
A KOLEGA PŘED PRÁVEM!

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- advokát, jenž byl „pouze suspendován z výkonu advokacie až do pravomocného skončení trestního řízení“, nemusel být v tzv. advokátském sporu zastoupen jiným advokátem? Rozhodl tak dne 28. února 1935 pod sp. zn. Rv I 167/35 Nejvyšší soud. Citovaným rozhodnutím byla z důvodu zmatečnosti zrušena rozhodnutí nižších instancí, které dovodily, že „suspendovaný advokát, není-li oprávněn zastupovati osoby třetí, nemůže ani sebe v advokátském sporu zastupovati.“ Dovolací soud naopak dospěl k závěru, že pozastavení výkonu advokacie není trestem a že suspendovaný advokát zůstává i nadále advokátem zapsaným v seznamu advokátů. Zbývá jen dodat, že analogicky lze nyní rozhodnutí prvorepublikového Nejvyššího soudu vztáhnout i na nezastoupeného advokáta v řízení o ústavní stížnosti.

- švýcarským prezidentem v letech 1905 a 1911 byl advokát? Marc-Emile Ruchet (1853-1912) vystudoval práva v Lausanne a Heidelbergu, po koncipientické praxi se stal r. 1878 advokátem v Lausanne. Ruchet byl politicky činný v radikálně-demokratické straně. Vystřídal řadu funkcí, byl například členem Státní rady, ministerským předsedou a podvkrát prezidentem. S jeho jménem je dále spojován švýcarský lesní zá-

kon z r. 1902. V r. 1905 se Marc-Emile Ruchet zasloužil o založení Ligy pro zachování malebného Švýcarska (*Ligue pour la conservation de la Suisse pittoresque*).

- otázka koncipientické praxe byla vysoce aktuální i v r. 1933? V časopise Česká advokacie se danou problematikou zabýval příspěvek Roberta Feiga *Krise advokacie a otázka koncipientická*. Autor poukázal na to, že v r. 1932 bylo zapsáno nově 828 koncipientů, což bylo o 98 více než v roce předcházejícím. V Československu bylo tehdy 4 000 advokátů a 2 000 koncipientů. „Tento nepřirozený stav není jinak vysvětlitelný, než že část koncipientů jest zapsána **načerno** a že mnozí pracují **zdarma**,“ dovozuje Robert Feig. Příspěvek obsahuje i sedm bodů k zjednáni nápravy, a to zejména stanovení minimálního platu koncipienta, narůstající výši příspěvku advokátní komoře za každého dalšího koncipienta, omezení počtu na čtyři koncipienty u jednoho advokáta, diferenciaci zdanění advokáta podle počtu koncipientů, zavedení pracovních záznamů o průběhu koncipientické praxe, zřízení komise pro kontrolu nad výkonem této praxe a zákaz zaměstnávání státních úředníků ve výslužbě jako koncipientů.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Michal Žižlavský: **Geigenspieler und Pfeffer** 3

Aktuelles

Zwei Jahre des neuen Privatrechts – Nachricht aus der Konferenz Hana Rýdlová..... 4
 Die Juristenfirma des Jahres 2015 Hana Rýdlová..... 8
 Die Tschechische Rechtsanwaltskammer verurteilt die Ermordung des türkischen Rechtsanwaltes 12
 Information über den Galaabend des Juristen des Jahres 2015 12
 Aktuell im Recht Hana Rýdlová 15
 Information über die Pflichtgebühren der Anwälte für das Jahr 2016 16

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Zur universellen Rechtsnachfolge als Grund des Übergangs der Schadenersatzpflicht auf die Versicherungsanstalt bzgl. eines Schadens, der durch einen Arbeitsunfall oder eine Berufskrankheit entstanden ist Martin Štefko 19
 Zeit und Fristen nach dem Bürgerlichen Gesetzbuch – Einfluss auf arbeitsrechtliche Beziehungen Ladislav Jouza 23
 Ausgewählte Fragen der Beweislast im Verfahren über die Bezahlung des Wechselanspruchs Radim Chalupa..... 26
 Gesetzliche Unterhaltspflicht des Elternteils, bezogen auf das Insolvenzverfahren Karolína Kutnarová 35

Aus der Judikatur

Vertretung des Rechtsanwalts vor dem Verfassungsgericht 39
 Ordnungsstrafe für die verspätete Vorlage der Schriftstücke durch den Rechtsanwalt 42
 Retroaktivität – Zwangsvollstreckung gegen das Vermögen des Ehegatten 46
 Zur Frage der Geltendmachung des Einspruchs der Anrechnung, die nicht Gegenstand des ursprünglichen Antrags war 54
 Vollständigkeit des Entscheidungsausspruchs des Verwaltungsorgans 55
 Aus der Rechtssprechung des Europäischen Gerichts für Menschenrechte 58

Aus der Fachliteratur

Jana Bílková: **Grundlose Bereicherung im neuen Bürgerlichen Gesetzbuch. Kommentar** (Jan Hurdík) 61
 Dana Ondřejová: **Wegweiser der Vertragsabschlüsse nach der Rekodifizierung** (Michal Vitek) 62
 Miroslav Hromada: **Arbeitsrechtliche Streitigkeiten** (Martin Mikyska) 62
 Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt... 64

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Lektüre ohne Trost und Anmut beziehungsweise ein leeres Ende des roten Menschen (über Světlana Alexijevičová) 65

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Das Geschehen in den Regionen: Rechtsanwälte in Südmähren Irena Schejbalová 66
 Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 68
 Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha 71
 Tennis-Turnier der Rechtsanwälte 2015 Ladislav Jirásek 72

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwörter in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer..... 73
 XII. Konferenz über die Geschichte der Rechtsanwaltschaft Ivana Cihlářová 74
 Einladung zum Rubezahl-Pokal 2016 75
 Der juristische Salon 2015 über das Thema „Recht, Quoten, Diskriminierung“ Ivana Cihlářová..... 76
 Seminar über die Rechtsaspekte des elektronischen Umsatzregisters Petra Vrábliková 77

Aus der juristischen Gesellschaft

Randa-Medaillen für das Jahr 2015 wurden vergeben Hana Kantorová 78

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn..... 80
 Eine Zeichnung von Lubomír Lichý 81
 Wissen Sie, dass... Stanislav Balík 81

Inhaltsverzeichnis..... 82
Zusammenfassung/Summary 83
Table of Contents 84

Martin Štefko: Zur universellen Rechtsnachfolge als Grund des Übergangs der Schadenersatzpflicht auf die Versicherungsanstalt bzgl. eines Schadens, der durch einen Arbeitsunfall oder eine Berufskrankheit entstanden ist

Der vorliegende Artikel weist auf die persistierenden Mängel der Kombination der Verantwortung des Arbeitgebers für den Fall eines Schadens, der dem Arbeitnehmer infolge eines Arbeitsunfalls oder einer Berufskrankheit entstanden ist, und der Haftpflichtversicherung des Arbeitgebers für diesen Fall hin. Im Rahmen dieses Themas wird die unrichtige Praxis der niedrigeren Gerichte analysiert, die allerdings (wenigstens teilweise) zur Berichtigung einer ungeeigneten und ineffektiven Rechtsregelung führt. Konkret handelt es sich um Fälle des Übergangs der Rechte und Pflichten aus arbeitsrechtlichen Beziehungen mit einem universellen Rechtsnachfolger, wo die Gerichte im Zivilprozess über den Ersatz eines Schadens, der den ehemaligen Arbeitnehmern im Zusammenhang mit einem Arbeitsunfall oder einer Berufskrankheit durch einen aufgelösten Arbeitgeber entstanden ist, entscheiden, dass das Gericht statt mit dem Rechtsnachfolger der aufgelösten verklagten Gesellschaft (Arbeitgeber) mit der Tschechischen Versicherungsgesellschaft (Česka pojistovna, a.s.) bzw. mit der Kooperativa-Versicherungsgesellschaft (Kooperativa pojistovna, a.s. Vienna Insurance Group) das Verfahren fortsetzt, bei der dieser aufgelöste Arbeitgeber versichert ist.

Ladislav Jouza: Zeit und Fristen nach dem Bürgerlichen Gesetzbuch – Einfluss auf arbeitsrechtliche Beziehungen

Die Fristen und die Zeitzählung sind bedeutende Rechtstatsachen bei der Geltendmachung der Rechte der Arbeitgeber und der Pflichten der Arbeitnehmer. Die betreffende Rechtsregelung ist im Arbeitsgesetzbuch und im Bürgerlichen Gesetzbuch enthalten. Es handelt sich insbesondere um die Verjährung (der Einspruch kann durch jeden Verfahrensbeteiligten geltend gemacht werden), die Präklusion (Erlöschen des Rechts), die das Gericht aufgrund der Amtspflicht berücksichtigt, und die Beurteilung der Zeiten, die die Rechte und Pflichten begründen.

Radim Chalupa: Ausgewählte Fragen der Beweislast im Verfahren über die Bezahlung des Wechselanspruchs

Das Ziel des Artikels ist die Analyse der Problematik der Beweislast im Verfahren

über die Bezahlung des Wechselanspruchs. Am Anfang weist der Autor auf die uneinheitliche Entscheidungspraxis der Gerichte in der Frage der Beweislast bezüglich der Nachweisung der Echtheit der Unterschrift auf dem Wechsel hin. Der erste Teil des Artikels wird der theoretischen Analyse der Problematik der Beweislast gewidmet, die in den Verweis auf die Rosenberg-Theorie der Normenanalyse mündet, die der Grundbaustein der deutschen und österreichischen, und eigentlich auch der tschechischen Ansicht der Prozessualistik auf das Institut der Beweislast ist. Der zweite Teil des Artikels wird der Analyse und der Bewertung der Rechtsregelung und der Entscheidungspraxis der Gerichte gewidmet, die sich auf die Problematik der Beweislast im Verfahren über die Bezahlung des Wechselanspruchs konzentriert.

Karolína Kutnarová: Gesetzliche Unterhaltspflicht des Elternteils, bezogen auf das Insolvenzverfahren

Der Artikel macht auf die Rechtsregelung aufmerksam, die sich im Insolvenzgesetz befindet, bezogen auf die Problematik der Unterhaltspflicht des Elternteils gegenüber dem Kind. Erwähnt werden nicht nur Spezifika des Insolvenzverfahrens im Hinblick auf die andauernde Unterhaltspflicht des Elternteils, sondern auch die Pflichten und notwendige Handlungen des Kindes bzw. dessen Erziehungsberechtigten, die eine unbedingte Voraussetzung für die Möglichkeit der Befriedigung der Forderungen aus dem Titel des Unterhaltsbeitrags im Insolvenzverfahren sind.

Martin Štefko: On universal succession as a reason for passage of the duty to compensate injury caused by a work accident or occupational disease to the insurance company

The paper points out the persistent shortcomings of the combination of employer's liability in case of damage caused to the employee by a work accident or occupational disease and statutory insurance of the employer for such case. In this context, the incorrect practice of lower courts is analysed, which however leads (at least partially) to a remedy of the unsuitable and ineffective legislation. Specifically, this applies to cases of passage of rights and obligations from employment relations with an universal legal successor, where courts in civil court proceedings for the compensation of damage caused to former employees in connection with a work accident or

occupational injury by the dissolving employer decide that the court will continue, instead of an universal legal successor of the dissolved sued company (employer), with Česká pojišťovna, a. s., or Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group with which this dissolving employer is insured.

Ladislav Jouza: Time and time limits under the Civil Code—impact on employment relations

Time limits and computation of time are important legal facts in the application of employers' rights and employees' obligations. They are regulated in the Labour Code and in the Civil Code. These include, in particular, statutory bar (an objection may be raised by any of the parties to the proceedings), lapse of claim (extinction of a right), which the court takes into account due to its official duty, and assessment of time limits which give rise to rights and obligations.

Radim Chalupa: Selected issues of burden of proof in proceedings for the payment of a claim of exchange

The article aims to analyse the issue of burden of proof in proceedings for the payment of a claim of exchange. In the introduction, the author points out the inconsistent decision-making practice in the area of burden of proof regarding proof of authenticity of signature on a bill of exchange. The first part of the article is a theoretical analysis of the issue of burden of proof leading to a reference to the Rosenberg's theory of analyses of standards, which is the cornerstone of the German and Austrian, and also Czech for that matter, view of procedural theory on the institution of burden of proof. The second part of the article deals with an analysis and evaluation of legislation and decision-making practice of courts focused on the issue of burden of proof in proceedings for the payment of a claim of exchange.

Karolína Kutnarová: Parents' statutory duty to support and maintain in relation to insolvency proceedings

The paper draws attention to legal regulation found in the Insolvency Act related to the issue of parents' duty to support and maintain towards a child. It will mention the specifics of insolvency proceedings in relation to the parents' lasting duty to support and maintain but also obligations and necessary acts of the child or its legal representative which are a prerequisite for the possibility to satisfy claims from the title of maintenance in insolvency proceedings.

Leading Article

Michal Žižlavský: **Fidler and Pepper**..... 3

Current News

Two years of private law—a report from a conference Hana Rýdlová 4
Law Firm of the Year 2015 Hana Rýdlová 8
The Czech Bar Association condemns murder of the Turkish lawyer 12
Information about the Lawyer of the Year 2015 gala evening 12
Currently in law Hana Rýdlová 15
Information about lawyers' mandatory payments for 2016 16

Legal Theory and Practice

Articles

On universal succession as a reason for passage of the duty to compensate injury caused by a work accident or occupational disease to the insurance company Martin Štefko 19
Time and time limits under the Civil Code—impact on employment relations Ladislav Jouza 23
Selected issues of burden of proof in proceedings for the payment of a claim of exchange Radim Chalupa 26
Parents' statutory duty to support and maintain in relation to insolvency proceedings Karolína Kutnarová 35

Judicial Decisions

Representation of a lawyer before the Constitutional Court 39
Procedural fine for late delivery of documents by a lawyer 42
Retroactivity—execution upon property of the spouse 46
On the issue of application of the set-off defence which was not the subject of the previous motion 54
Completeness of the verdict in decisions of administrative authorities 55
ECHR Judicial Decisions 58

Professional Literature

Jana Bílková: **Unjust enrichment in the new civil code. Commentary** (Jan Hurdík) 61
Dana Ondřejová: **A guide to concluding contracts after recodification** (Michal Vitek) 62
Miroslav Hromada: **Employment disputes** (Martin Mikyska) 62
Bulletin of the Slovak Bar Association brings... 64

Legal Profession

Karel Čermák's Column

Reading without consolation or grace, or Empty end of the red man (on Svetlana Alexievich) 65

Czech Legal Profession

Events in the Regions: Lawyers in Southern Moravia Irena Schejbalová 66
Disciplinary Practice Jan Syka 68
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha 71
Lawyers' tennis tournament 2015 Ladislav Jirásek 72

Information and Points of Interest

You should know

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association 73
XII conference on history of the Legal Profession Ivana Cihlářová 74
Invitation to the Rüberzahl Cup 2016 75
Lawyer's salon 2015 on „Law, quotas, discrimination” Ivana Cihlářová 76
Seminar on legal aspects of electronic registration of sales Petra Vráblíková 77

Legal Society

Randa's medals for 2015 awarded Hana Kantorová 78

Finally

Lawyer's Diary Petr Hajn 80
Drawing by Lubomír Lichý 81
Did you know that... Stanislav Balík 81

Inhaltsverzeichnis 82

Zusammenfassung/Summary 83

Table of Contents 84

MAURIC & PARTNER

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ | LAW FIRM | RECHTSANWALTSKANZLEI

Máte mozek a umíte ho používat?

Je pro Vás právo koníčkem?

Baví Vás řešit komplikované problémy?

Učíte se ze svých chyb?

Nikdy se nevzdáváte?

Umíte pochopit problémy druhých?

Chtěli byste se živit tím, co Vás baví?

Máte smysl pro humor?

Napadají Vás nekonvenční řešení?

Uvědomujete si, že se budete celý život učit?

Chcete být v tom, co děláte, vždy nejlepší?

Jste schopni snášet oprávněnou kritiku?

Jste pečliví a trpěliví?

Dokážete převzít odpovědnost za svá rozhodnutí?

Vidíte práci tam, kde jiní jen projdou kolem?

Jste ochotni něco obětovat svým cílům?

Pokud jste pochopili, co od koncipientů očekáváme, zašlete svůj životopis na e-mail office@mauric.cz.

Austria | Belgium | China | Czech Republic | Denmark | Finland | France | Germany | Greece | Hungary | Ireland | Israel | Italy | Luxembourg | Mexico
Netherlands | Norway | Poland | Portugal | Spain | Sweden | Switzerland | Turkey | United Kingdom | United States of America

POMOZTE NÁM NAKRMIT DĚTI JÍDLEM A LÁSKOU

VĚDĚLI JSTE, ŽE V ČESKÉ REPUBLICE SI
KAŽDÁ 10. RODINA

NEMŮŽE DOVOLIT PLATIT SVÝM DĚTEM ŠKOLNÍ OBĚDY?

TYTO DĚTI PŘÍCHÁZEJÍ O DŮLEŽITOU SOUČÁST PRAVIDELNÉ STRAVY
A NAVIC ZAŽÍVAJÍ POCIT VYČLENĚNÍ Z DĚTSKÉHO KOLEKTIVU, COŽ
MŮŽE MÍT VELMI NEGATIVNÍ DOPAD NA JEJICH PSYCHICKÝ ROZVOJ.

SOUHLASÍTE S TÍM, ŽE BY V ČR NEMĚLO ŽÁDNÉ DÍTĚ TRPĚT HLADEM?

POKUD ANO, POMOZTE TĚMTO DĚTEM LIBOVOLNOU ČÁSTKOU.
VŠECHNY PŘÍSPĚVKY DO KORUNY POUŽIJEME NA ZAPLACENÍ OBĚDŮ
KONKRÉTNÍM DĚTEM!

OBĚDY
PRO DĚTI

S PODPOROU

HLAVNÍ PARTNER

ČÍSLO TRANSPARENTNÍHO ÚČTU:

888 555 999 / 5500

WWW.OBEDYPRODETI.CZ

PF 2016

JUDr. Milan Suchánek

EXEKUCE

...a příští rok raději bez dluhů!